

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ

Atatürk

İÇİNDEKİLER

---

1. Kuruluşundan Günümüze Atatürk Orman Çiftliği Kronolojisi
2. AOÇ Tarihçesi (Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Araştırma Raporu)
3. AOÇ'nin Kültürel Peyzaj Alanı olarak tescili için Europa Nostra'ya başvuru raporu
4. 1945-1999 yılları arasındaki AOÇ arazilerinin satış listesi
5. Devlet Çiftliğinden Rant Odağına: Atatürk Orman Çiftliği, Sıla Kartaş (soL)
6. AOÇ Arazileri ve Doğal Sit Alanına ilişkin 1/25000 ve 1/10000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı İmar Planı'na ilişkin Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararının iptali için açılan davanın Bilirkişi Raporu
7. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 13.08.2010 gün ve 2494 sayılı kararıyla onaylanan "1/10000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve 1. Derece Doğal ve Tarih Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı"nın iptali istemiyle açılan dava dilekçesi
8. Orman Genel Müdürlü Gazi Tesislerinin Sit derecesinin düşürülmesine ilişkin Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararının iptali istemiyle açılan dava dilekçesi
9. Başbakanlığın "8"deki davaya müdahil olma dilekçesi ve ekleri
10. Atatürk Orman Çiftliğindeki tahribata ilişkin fotoğraflar

1

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ

5 Mayıs 1925

Mustafa Kemal tarafından merhum Abidin Paşanın eşi Faika Hanım'dan satın alınan 20000 dekar arazi üzerinde "Orman Çiftliği" adıyla AOÇ'nin kuruluşu ..

1925 – 1937

Yeni arazilerin alınması (Etimesgut, Balgat, Çakırlar, Güvercinlik, Macun, Tahar ve Yağmurbaba çiftlikleri) ..

11 Haziran 1937

52000 dekar yüzölçümündeki çiftlik arazisinin Atatürk'ün yazmış olduğu vasiyet mektubu ile T.C. Hazinesine hibe ve emanet edilişi ..

13 Ocak 1938

3308 sayılı kanunla "Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu"nun (DZİK) kurulması ve Orman Çiftliği'nin bu kuruma devredilmesi (Gazi Orman Çiftliği) ..

1938 – 1950

Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi kararlarıyla Çiftliğin 7372 dekar arazisinin çeşitli kuruluşlara devredilmesi ..

13 Haziran 1949

5453 Sayılı Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü Görev ve Kuruluş Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ..

1 Mart 1950

Orman Çiftliği'nin DZİK'in kapatılması ile yerine kurulan Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü bünyesine alınması ..

24 Mart 1950

Çiftliğin korunması ve yaşanan hızlı arazi kayıplarının önlenmesi amacıyla 5659 sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu" nun çıkarılması ve çiftliğin adının "ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ" olarak değiştirilmesi ..

5 Ocak 1953

6000 Sayılı "Atatürk Orman Çiftliği arazisinden bir kısmının kamulaştırılmasına yetki verilmesi hakkında Kanun" ile AOÇ arazisinin 195,102 dekarının satılması .. (Karayolları Genel Müdürlüğüne) .. Resmi Gazete : 13 Ocak 1953, sayı : 8307

29 Ocak 1954

6238 Sayılı "Atatürk Orman Çiftliği arazisinden 8070 dekarının satılması hakkında Kanun" ile AOÇ arazisinin 8070 dekarının satılması .. (6605 dekar Milli Savunma Bakanlığı'na; 750 dekar Ankara Belediyesi'ne; 560 dekar yapı kooperatiflerine; 155 dekar Etibank ve Kömür Satış ve Tevzi Müessesesi'ne) .. Resmi Gazete : 5 Şubat 1954, sayı : 8626 ..

10 Nisan 1957

6947 Sayılı "Atatürk Orman Çiftliği arazisinden 1148,576 dekarının satılması hakkında Kanun" ile AOÇ arazisinin 1148,576 dekarının satılması .. (240 dekar Karayolları Genel Müdürlüğü'ne; 175,1 dekar Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumuna; 125 dekar Toprak Mahsulleri Ofisine; 2,8 dekar Etibank'a; 5 dekar Sarıyar Elektrik Tesislerine; 22 dekar Devlet Su İşleri'ne; 0,876 dekar PTT'ye; 120,8

dekar Hazineye; 110 dekar Ankara Belediyesi'ne, Devlet müesseselerine, İktisadi Devlet Teşekküllerine, özel sinai teşebbüse; 297 dekar bölge çiftçilerine veya diğer isteklilere; 50 dekar Şap Mücadele Enstitüsüne) .. Resmi Gazete : 24 Nisan 1957, sayı : 9593 ..

29 Mayıs 1959

7310 Sayılı "Atatürk Orman Çiftliği arazisinden 725 dekarının satılması ve evvelce mübadele edilmiş olan bir kısım arazinin ilgili şahıslara ferağının icrası hakkında Kanun" ile AOÇ arazisinin 725 dekarının satılması .. (150 dekar Devlet Demir Yolları'na; 25 dekar Ankara Belediyesi'ne; 50 dekar Şap Araştırma ve Mücadele Enstitüsü'ne; 300 dekar İşçi Sigortaları Genel Müdürlüğüne; 150 dekar Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumuna; 50 dekar AOÇ Müdürlüğüne) .. Resmi Gazete : 6 Haziran 1959, sayı : 10224 ..

19 Haziran 1976

2015 Sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm Beşyüz Metrekarelik Kısımın Ankara Belediyesine Satılması Hakkında Kanun" ile AOÇ arazisinin 167,5 dekarının satılması .. (Yeni Toptancı Halinin yapımı için) .. Resmi Gazete : 26 Haziran 1976, sayı : 15628

6 Kasım 1981

2549 Sayılı "Devlet Mezarlığı Hakkında Kanun" ile AOÇ arazisinin 536,124 dekarının satılması .. (Milli Savunma Bakanlığına) .. Resmi Gazete : 10 Kasım 1981, sayı : 17510 ..

24 Mayıs 1983

2823 Sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Mülkiyetindeki Bir Kısım Arazinin Devredilmesine İzin Verilmesi Hakkında Kanun" ile AOÇ mülkiyetindeki 1838,961 dekar arazinin çeşitli kuruluşlara satılması .. (1256,208 dekar Milli Savunma Bakanlığına tahsis edilmek üzere Hazineye; 396,312 dekar Gazi Üniversitesine; 186,441 dekar Karayolları Genel Müdürlüğüne) .. Resmi Gazete : 27 Mayıs 1983, sayı : 18059 ..

2 Haziran 1992

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 2436 sayılı kararı ile AOÇ'nin doğal ve tarihi SİT alanı ilan edilmesi ..

20 Temmuz 1993

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 3097 sayılı kararı ile AOÇ'nin sit sınırlarının belirlenmesi ..

7 Mayıs 1998

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 5742 sayılı kararı ile AOÇ'nin birinci derece SİT alanı olarak ilan edilmesi ..

30 Temmuz 1998

"Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Satınalma-Satma, Yapma-Yaptırma, Kiralama ve Kiraya Verme İşlerine Ait Yönetmelik" in Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesi ..

8 Temmuz 2006

5524 Sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un 26222 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesi ve bu değişiklik ile Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne Atatürk Orman Çiftliğinin "öncelikle üst ölçekli plan ve Koruma Amaçlı İmar Planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapma" yetkisinin verilmesi ..

14 Aralık 2006

5524 Sayılı Kanun hükmü doğrultusunda Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan 1 / 25 000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım Planı ile 1 / 10 000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı taslaklarının, T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nca uygun görülmesi ..

10 Ocak 2007

Hazırlanmış olan planların Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca uygun bulunması ..

12 Ocak 2007

Koruma Kurulu tarafından uygun bulunan planların Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 207 sayılı kararıyla onaylanması ..

Mayıs 2007

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin AOÇ Arazileri ve Doğal SİT alanına ilişkin 1 / 25 000 ölçekli plan ile 1 / 10 000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planlarının onaylanmasına ilişkin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararı ile söz konusu imar planlarının iptali ve yürütmenin durdurulması istemi ile TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası ve TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası tarafından Ankara 13. İdare Mahkemesinde dava açılması (2007/2394 E.) ..

28 Kasım 2008

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararının ve bu karar ile onaylanan planların Ankara 13. İdare Mahkemesinin 2007/2394 E. 2008/1795 K. sayılı kararı ile iptal edilmesi ..

17 Mart 2010

Ankara 13. İdare Mahkemesi kararının Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığının temyiz istemi sonucunda Danıştay Altıncı Dairesince onanması ve temyiz isteminin reddedilmesi (2009/1245 E. 2010/2720 K.) ..

21 Mayıs 2010

Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan 1 / 10 000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, 1 / 10 000 ölçekli Ulaşım Şeması ile 1 / 10 000 ölçekli Ulaşım Uygulama Projesinin T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nca uygun görülmesi ..

2 Temmuz 2010

Hazırlanmış olan planların Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca uygun görülmesi ..

13 Ağustos 2010

Koruma Kurulu tarafından uygun bulunan planların ve eklerinin Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 2494 sayılı kararı ile onaylanması ..

Kasım 2010

Tarım ve Köyşleri Bakanlığının 21.05.2010 tarih ve 4035 sayılı ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 02.07.2010 tarih ve 5213 sayılı kararları ile uygun görülen " 1 / 10 000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve 1. Derece

Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, 1 / 10 000 ölçekli Ulaşım Şeması ve 1 / 1000 ölçekli Ulaşım (Yol – Kavşak vb.) Uygulama Projesi “ nin kabul edilmesine ilişkin 13.08.2010 tarih ve 2494 sayılı Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi kararının iptali ve yürütülmesinin durdurulması istemiyle Ankara 13. İdare Mahkemesinde (2010/2300 E.) dava açılması (Davacılar : TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Ankara Barosu Başkanlığı)

10 Mart 2011

Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri Eski Fidanlık alanınının 5393 sayılı Belediye Kanununun 73 ncü maddesine göre Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararının Resmi Gazete’de yayımlanması ..

10 Ağustos 2011

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.08.2011 tarihli ve 6281 sayılı kararı ile Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesislerinin 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı şerhinin kaldırılması ve sadece 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmesi; Tarihi Sit statüsünün kaldırılması ..

12 Ağustos 2011

Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri Alanı 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planının Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.08.2011 tarihli ve 2484 sayılı kararıyla onaylanarak kesinleşmesi ..

21 Ekim 2011

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.08.2011 tarihli ve 6281 sayılı kararının yürütülmesinin durdurulması ve iptali istemiyle dava açılması (Davacılar : TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Ankara Barosu Başkanlığı) ..

Ekim 2011

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.08.2011 tarihli ve 6281 sayılı kararının yürütülmesinin durdurulması ve iptali istemiyle dava açılması (Davacılar : Ekoloji Kolektifi Derneği, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, TMMOB Kimya Mühendisleri Odası) ..

Kasım 2011

Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri Alanı 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planının yürütülmesinin durdurulması ve iptali istemiyle dava açılması (Davacı : TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi, Davacı yanında müdahil : TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi) ..

2 Şubat 2012

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Ankara-1 Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun 2 Şubat 2012 gün ve 15 sayılı kararıyla; Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit içerisinde yer alan mülkiyeti Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne ait 2100 ada 16 parsel ve mülkiyeti Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ve Ankara Büyükşehir Belediyesine ait olan 13585 ada 12 parselin bir bölümünü de içine alan ve yaklaşık 7 hektarlık alanın 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı şerhinin kaldırılarak sadece 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmesi ..

3 Şubat 2012

Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 3 Şubat 2012 gün ve 468 sayılı kararıyla; Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit içerisinde yer alan mülkiyeti Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne ait 2100 ada 16 parsel ve mülkiyeti Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ve Ankara Büyükşehir Belediyesine ait olan 13585 ada 12 parselin bir bölümünü de içine alan ve yaklaşık 7 hektarlık alanın yürürlükteki mevzuat ile yürürlükteki ilke kararlarındaki 1. Derece Doğal Sit Alanı özellikleri taşımadığı, bölgedeki bitki dokusunun insan eliyle oluşturulan yapay bir çevre olarak geliştirildiği gerekçeleriyle söz konusu alandaki 1. Derece Doğal Sit şerhinin kaldırılarak sadece 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmesine ilişkin Ankara Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun 02.02.2012 gün ve 15 sayılı kararının uygun görülmesi ..

28 Şubat 2012

Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri alanının “Başbakanlık Hizmet Binası” yapılmak üzere TOKİ'ye devredilmesine ilişkin Protokolün Başbakanlık, Orman Genel Müdürlüğü ve TOKİ arasında imzalanması ..

30 Mart 2012

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 21.05.2010 tarih ve 4035 sayılı ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 02.07.2010 tarih ve 5213 sayılı kararları ile uygun görülen “ 1 / 10 000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, 1 / 10 000 ölçekli Ulaşım Şeması ve 1 / 1000 ölçekli Ulaşım (Yol – Kavşak vb.) Uygulama Projesi “ nin kabul edilmesine ilişkin 13.08.2010 tarih ve 2494 sayılı Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi kararının iptali ve yürütülmesinin durdurulması istemiyle Ankara 13. İdare Mahkemesinde (2010/2300 E.) Kasım 2010'da açılan davada bilirkişi keşfinin yapılması (Davacılar : TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Ankara Barosu Başkanlığı) ..

30 Mart 2012

Ankara-1 Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunun 02.02.2012 tarihli ve 15 sayılı kararı ile Ankara Kültür Varlıklarını koruma Bölge Kurulunun 03.02.2012 tarihli ve 468 sayılı kararlarının yürütmesinin durdurulması ve iptali istemiyle iki ayrı dava açılması (Davacılar : TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası) ..

27 Nisan 2012

Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri ile Atatürk Orman Çiftliği alanlarından toplam 90 hektarlık alanın Başbakanlık Yerleşkesi yapılmak üzere 5393 sayılı Belediye Kanununun 73 ncü maddesine göre Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı ilan edilmesine ilişkin 16.4.2012 tarihli Bakanlar Kurulu kararının Resmi Gazete'de yayımlanması ..

2

**ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ALANLARI
NAZIM İMAR PLANI VE
KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI**

ARAŞTIRMA RAPORU

"ANKARA'NIN ARKA BAHÇESİ"

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
İMAR VE ŞEHİRCİLİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
2006

**^Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 27/11/2006 gün
ye 1954 sayılı kararı ile prensipte uygun görülen, Ankara Büyükşehir Belediyesi
İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığının 14/11/2006 gün ve (631)1916-11461
sayılı yazısı ekidir.**

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİNİN YAPISI	1
TARİHÇE	2
ARAZİ TEMİNİ VE KURULUŞ	3
ÇİFTLİĞİN HAZİNEYE BAĞIŞI	4
İDARİ ÖRGÜTLENME - ÇİFTLİK MÜDÜRLÜĞÜ	5
HAYVANAT BAHÇESİ	5
TARIMSAL ÜRETİM	6
AOÇ ARAZİSİNİN PARÇALANMA VE KÜÇÜLME SÜRECİ	9
3308 SAYILI DEVLET ZİRAAT İŞLETMELERİ HAKKINDAKİ KANUN DÖNEMİ	9
5659 SAYILI ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRLÜĞÜ KURULUŞ KANUNU DÖNEMİ	10
YENİ BİR KORUMA STATÜSÜ:	
1.DERECE DOĞAL VE TARİHİ SİT ALANI	14
ANKARA KENTİ PLANLAMA SÜRECİNDE AOÇ ARAZİSİ	15
1932 JANSEN İMAR PLANI	15
1957 YÜCEL-UYBADIN İMAR PLANI	15
1/50.000 ÖLÇEKLİ 1990 ANKARA NAZIM PLANI	15
1/100.000 ÖLÇEKLİ 2015 ANKARA YAPISAL PLANI	15
1/25.000 ÖLÇEKLİ 2023 ANKARA NAZIM İMAR PLANI (ÜST ÖLÇEK NAZIM PLANI)	15
PLAN HAZIRLAMA SÜRECİ İLE İLGİLİ ANALİZLER	16
İKLİM	16
• - JEOLJİK YAPI ÖN DEĞERLENDİRMESİ <	17
• • I F »	
PLANLAMA ALANININ JEOMORFOLOJİK YAPISI	19
»I İ**' *' *	
TOPRAK KABİLİYETİ VE TARIMSAL ARAZİ KULLANIMI	21
ARAZİ KULLANIMI	22
TEKNİK ALTYAPI	26
SORUNLAR	27
OLANAKLAR	28
KAYNAKLAR	30
EKLER	

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ALANLARI NAZIM İMAR PLANI VE KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI

ARAŞTIRMA RAPORU

giriş

08/07/2006 gün ve 26222 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5524 sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"la eklenen Ek 1.maddesinin I.fikrasında yer alan "Atatürk Orman Çiftliği dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köyşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesinin ilgili mer'i mevzuat uyarınca öncelikle üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkili olduğu öngörülmüştür." hükmü uyarınca Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığının eşgüdümünde, 1.derece doğal ve tarihi sit alanı olan Atatürk Orman Çiftliği alanlarına ilişkin olarak 1/25.000 ölçekli Üst Ölçek Nazım Plan ve 1/10.000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı hazırlanmasına yönelik olarak bir araştırma ve analiz raporu hazırlanmıştır.

AOÇ arazisinin uzun vadeli bir gelecekte Ankara Metropolitan Alanı içinde nasıl değerlendirilebileceği; kamu elinde bulunan büyük bir açık alanlar sisteminin bir parçası olarak artık kentin ortasında bir "avlu-bahçe" özellikleri gösteren bu arazi potansiyelinin, kentin makroformunun gelişimine katkısının ne olabileceğine ilişkin temel sorunsallara çözümler araştırılmaktadır.

ATATURK ORMAN ÇİFTLİĞİNİN YAPISI

Mustafa Kemal Atatürk, hem yurdun çeşitli bölgelerinde çiftçilere önderlik etmek ve örnek olmak amacıyla, hem de kente bir dinlenme alanı sağlamak için kentin batısında Ankara Çayının geçtiği geniş düzlükleri de içine alan büyük bir alan satın almıştır. Çiftlik kurulması çalışmalarına 05/05/1925 tarihinde öncelikle Abidin Paşa ailesinden 20.000 dönüm arazi satın alınarak başlamıştır. Bunun için Balgat, Etimesgut, Çakırlar, Macun, Güvercinlik, Tahar, Yağmur Baba Çiftlikleri ve çok sayıda tarla satın alınarak çiftlik büyütülmüştür.

Ulu Önder Atatürk, kurmuş olduğu çiftliklerden biri olan Atatürk Orman Çiftliğini 11/06/1937 tarihli vasiyet mektubu ile Hazineye hibe etmiştir. İlk kurulduğu yıllarda yaklaşık 5500 ha (55.000 dekar) olan ve bugün yaklaşık 3335 ha'a (33.351 dekar) gerileyen çiftlik alanının ke

bütünü içinde nasıl kullanılması veya değerlendirilmesi gerektiği sürekli gündemde kalmıştır.

Halen çiftlik arazisi 24/03/1950 tarih ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün Kuruluş Kanunu çerçevesinde Tarım ve Köyşleri Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliğe sahip, bitkisel ve hayvansal üretim yapılan, gıda sanayi konusunda iki fabrikanın üretim yaptığı, daha çok kira gelirleri ile giderlerini karşılamaya çalışan bir konumdadır. AOÇ'nin arazi varlığı Atatürk'ün Hazineye hediye ettiği devlet malı olmakla birlikte, AOÇ Müdürlüğüne ait tüzel kişilik mülküdür.

TARİHÇE

Atatürk, kazandığı eşsiz zaferlerle ülkeyi bağımsızlığa kavuşturduktan sonra, başta ekonomi olmak üzere diğer alanlarda da ülkesinin kalkınmasına ve ilerlemesine yönelik düşünce ve görüşlerini ortaya koymuş ve bunları yaşama geçirmek için çaba sarf etmiştir.

Ulu önder Atatürk; *"Milli ekonominin temeli tarımdır. Bunun içindir ki tarımda kalkınmaya büyük önem vermeliyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır. Fakat bu hayati işi isabetle amaca ulaştırabilmek için, ilk önce ciddi etütlere dayalı bir tarım siyaseti uygulamak ve onun içinde her köylünün ve bütün vatandaşların kolayca kavrayabileceği ve severek uygulayabileceği bir tarım rejiminin kurmak lazımdır"* görüş ve direktifleri ile tarımın ve tarımsal kalkınmanın Türkiye ekonomisindeki yerini ve önemini vurgulamıştır.

Tüm yaşamı boyunca en ufak bir sapma olmaksızın inandığı, değer verdiği felsefesi, yeşile olan tutkusu ve özlemi *"Yeşili görmeyen gözler renk zevkinden mahrumdur. Burasını öyle ağaçlandırınız ki kör bir insan dahi yeşillikler arasında olduğunu farketсин"* düşüncesi Atatürk Orman Çiftliğinin kurulmasında en önemli etken olmuştur.

Ayrıca Atatürk Orman Çiftliğinin kuruluşuna, özel bir neden de bozkır ortasına kurulmuş Başkent Ankara halkının rahatlıkla gezebileceği, nefes alacağı, yaz, kış yeşil kalabilecek bir cennet, bir doğa güzelliği yaratma arzusu ve özlemidir. İşte bu kararını gerçekleştirmek üzere 1925 yılının ilkbaharında, ülkenin tanınmış tarımcılarını köşke çağırarak, Ankara civarında modern bir çiftlik kurmak istediğini söyler ve bu amaca uygun bir arazi bulmaları emrini verir.

Bu uzmanlar arasında bulunan bir tarımcımız o günkü anılarını şu şekilde aktarmaktadır. "Çiftlik yeri için öyle uzun boylu dolaşmaya ve Ankara'nın çevresinde başka doğal özellikler araştırmaya gerek görmemiştik. Sebep basitti. Kırış bir bozkırın ortasında bir orta çağ şehri. Ağaç yok, su yok, hiç bir şey yok. Böyle bir noktada hazırlanmış ve uygun koşullar taşıyan yerler nasıl bulunabilir". "İncelemelerimiz bittiği zaman sonucu büyük Şefe arz ettik. Kendileri elleri ile bu günkü çiftlik yerinin bulunduğu yeri işaret ettiler ve sordular.

- "Burayı gezdiniz mi?"

Buranın bir çiftlik kurulması için gerekli olan niteliklerin hiç birini taşımadığını, bataklık, çorak, fakir bir yer olduğu hakkındaki ortak kanaatimizi söyledik.

Atatürk'ün bize cevabı şu olmuştur.

- "İşte istediğim yer böyle olmalıdır. Ankara'nın kenarında hem bataklık, hem çorak hem de fena bir yer. Burayı biz ıslah etmezsek kim gelip ıslah edecektir?"

Görülüyor ki Atatürk, tarım uzmanlarından en iyi toprak değil, en kötü toprak raporunu alabilmek için faydalanmıştır. Onun aradığı bir çiftlik arazisi değil, büyük yurt yapısını kurarken, insan ile toprak arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkiden doğan denklemleri, şartların hemen hiç uygun olmadığı bir noktada dahi halletmenin mümkün olduğunu kanıtlamaktı.

Atatürk, Orman Çiftliği'nin şimdiki yerini seçtiği zaman, arazinin verim durumu hakkında yerli ve yabancı uzmanların görüşünü istemişti. Davet edilen uzmanların verdikleri raporlar içinde bu topraklar üzerinde her hangi bir tarım faaliyetinin yapılamayacağını iddia edenler olduğu gibi, bu toprakların sıkı bir mücadele ile ıslah edilebileceğini söyleyenlerde vardı.

Tarım Bakanlığı uzmanlarından Schmit, Orman Çiftliği arazisinde tarım imkanları hakkında verdiği raporda "Bu öyle bir teşebbüstür ki, elverişsiz toprak ve iklim koşulları altında burada ya sabır tükenir, yahut ta para" demiştir.

Uzmanların bu olumsuz görüşleri, O'nun Ankara'da bir çiftlik kurma konusundaki azmini azaltacak yerde daha da pekiştirmeye hizmet etmiş olmuştur. Atatürk ağaç bile yetişmeyen bir yerde insanın nasıl yaşayabileceğini kendi kendilerine soran ve Ankara'nın devlet merkezi (Başkent) oluşunu affedilmez bir hata sayan insanlara yepyeni bir mucize daha göstermek istiyordu.

O, bu şekilde aynı zamanda hem Türkiye tarımına modern bir çiftliğin örnek yöntemlerini hediye etmek, hem de bazı durumlarda ilmin dahi gerçekleşmesini mümkün görmediği girişimlerinde gerçekleştirilebileceğini kanıtlamak gibi çok önemli bir teşebbüste bulunuyordu.

ARAZİ TEMİNİ VE KURULUŞ

Çiftlik için ağacın bile yetişmediği bir yeri tercih eden Atatürk, kuruluş çalışmalarını yakından ilgilenmek ve bizzat yönetmek arzusu ve azmi ile ilgililere yurt tarımına örnek olacak Gazi Orman Çiftliği'ni kurmak üzere derhal çalışmalara başlama emrini verdi.

Verilen emirler arasında; en kötü tarım koşullarına sahip olduğunun tarım uzmanlarınca bildirilmesi üzerine, eliyle işaret etmek sureti ile iyileştirilmesi gerektiğini ileri sürdükleri alanın satın alınıp, işletme planlarının hazırlanması, arazinin düzenleme ve iyileştirilmesi ile birlikte hemen tarım yapılabilmesi konuları başta geliyordu.

İlk olarak çiftlik idare merkezi ile, parkların ve sebze bahçelerinin de üzerinde bulunduğu 20.000 dönüm arazi, Merhum Abidin Paşa'nın eşi Faika Hanım'dan satın alındı. Atatürk'ün ilk olarak aldığı bu araziye verdiği yüksek fiyat, çevrede bulunan ve işletilmeyen çok sayıda arazi parçasının sahipleri tarafından satılmasını teşvik etti.

Böylece Etimesgut, Balgat, Çakırlar, Güvercinlik, Macun, Tahar ve Yağmur Baba çiftlikleri de satın alındı. Bu şekilde büyük ve modern bir tarım işletmesi için yeterli genişliğe ulaşan bir arazi varlığı üzerinde Gazi Orman Çiftliği doğmuş oldu.

Yapılan tüm bu çalışmalarla çiftliğin kuruluşunu tamamlayan Büyük Önder, bu teşebbüsteki iki ana gayesini gerçekleştirmiştir. Bu sayede hem modern tarım tekniklerinin ilk örneklerini Türkiye tarımına hediye etmiş, hem de o zamana kadar Ankara halkının tek mesire yeri olan Kayaş Vadisi'ni aratmayacak, hatta her yönüyle ondan üstün olan bir mesire yeri yaratmak arzusunu gerçekleştirmiştir.

ÇİFTLİĞİN HAZİNEYE BAĞIŞI

Büyük Atatürk, "Ağaç bile yetişmiyor, burada insan nasıl yaşar?" denilen bir yerde kurmayı tasarladığı eserini çok kısa bir sürede tamamlamış ve varmak istediği hedeflerin biri dışında tamamını gerçekleştirmiştir.

Artık O'nun için varılacak son hedef, diğer çiftlikleri ile birlikte Atatürk Orman Çiftliği'ni de çok sevdiği ve değer verdiği Milleti'ne hediye etmektir. Zira O, yalnızca Türkiye çapında değil, dünya çapında da olsa en küçüğünden en büyüğüne tüm başarılarını milletiyle paylaşmaktan büyük bir haz duymaktaydı.

Sağlam temeller üzerine kurulan bu büyük eser, sürekli gelişebilecek bir yapıya kavuştuğuna göre, bağış için endişe edilecek her hangi bir konu kalmamıştı.

Bu düşünce ile, çiftliklerinin ve mülklerinin devlete devir işlemleri konusunda gerekli resmi belgelerin hazırlanması için Tapu İdaresine direktif veren Ulu Önder, hazırlanan belgeleri imzalamak üzere çiftlik içerisindeki Marmara Köşkü'ne 11/05/1937 günü teşrif ederler. Atatürk devirle ilgili işlemlerden sonra Başbakanlık'a yazdığı 11/06/1937 tarihli bir tezkere ile bütün tesis, hayvan varlığı ve demirbaşları ile beraber tasarrufu Orman Çiftliği ile birlikte diğer çiftliklerini hazineye bağışladığını bildirir.

Atatürk'ün çiftliğe yüklediği görevler, bağış mektubunda ifade edildiği şekliyle, "hilesiz ve nefis gıda maddeleri temin eylemek" ve "halka gezecek, dinlenecek sıhhi yerler temin eylemek" olarak belirtilmiştir.

Çiftliğin, Atatürk tarafından hazineye bağışlanmasından sonra, diğer çiftliklerle birlikte kuruluşuna uygun bir şekilde yönetilmesi ve sürekli bir gelişme yolunda örnek işletmeler halinde ilerlemelerinin sağlanması amacıyla tarımsal bir devlet teşekkülünün kurulması gere!" yararlı görülmüştür.

Bu kuruluş 13/01/1938 tarihinde yürürlüğe giren 3308 sayılı kanunla "Devlet Ziraat İşletmeleri" adı altında faaliyete başlamıştır. Kanunun belirlediği esaslar çerçevesinde Orman Çiftliği' de Devlet Ziraat işletmeleri Kurumuna devredilmiştir.

Çiftliğin gelirlerine büyük katkısı olan ve Atatürk tarafından bu maksatla kurulmuş olan Bira Fabrikası bu dönem içinde (06/07/1937) Tekel Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir.

Devlet Ziraat İşleri Kurumu'nun 28/02/1950 tarihinde kapatılması ile 01/03/1950 tarihinden itibaren yerine kurulan Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yer almıştır.

İDARİ ÖRGÜTLENME - ÇİFTLİK MÜDÜRLÜĞÜ

Çiftliğe daha dinamik bir kimlik kazandırmak ve kuruluş amaçları da göz önünde bulundurularak çok yönlü bir bünyeye kavuşturulmasını ve bu meyan da kendisine özgü ekonomik bir varlık olarak yaşamını sürdürmesini sağlamak için Türkiye büyük Millet Meclisi'ne bir yasa tasarısı sevk edilmiş ve 24/03/1950 tarihinde kabul edilip 01/04/1950 tarihinde yürürlüğe giren 5659 sayılı Kanun ile Çiftliğin adı, kurucusunun ölümsüz adı verilerek "ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ" olarak değiştirilmiştir. 5659 sayılı kanunla çiftlik yeni bir statüye kavuşmuş olup, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bağlı tüzel kişiliğe haiz bir kuruluş olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü diğer tüm KİT'ler gibi Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine tabii olup, faaliyetleri her yıl Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından incelenmekte ve rapora bağlanmaktadır. Bu raporlarda Türkiye Büyük Millet Meclisi KİT Komisyonu tarafından görüşülerek onaylanmaktadır.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün teşkilat yapısı 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş kanunu'nun 2. maddesinde bir müdür, bir müdür yardımcısı ile altı şeflik ve hukuk işleri servisi şeklinde belirlenmiştir. Sonradan bu birimler Bakanlar Kurulu tarafından çeşitli tarihlerde çıkarılan kararlar ile Müdürlüklere dönüştürülmüştür.

Çiftliğin bu günkü organizasyon yapısı içerisinde bir Müdür ve Yardımcısının idaresi altında yedi teknik, üç idari olmak üzere 10 Müdürlük, bir de hukuk Müşavirliği bulunmaktadır.

HAYVANAT BAHÇESİ

İnsanlar genellikle hayatın bilinmeyen yönleri hakkında merak sahibidirler. Bu meraklarını bilgi edinerek gidermeye çalışırlar. Yaban hayvanları ve onların davranış biçimleri özellikle kent insanların ilgisini çekmektedir. Bu sebeple, doğada serbest olarak yaşarken hal ve hareketlerini, yaşam biçimlerini göremeyeceğimiz yaban hayvanlarının kendi doğal yaşamlarına benzer mekanlar oluşturarak bir araya getirilmeleri ve insanların seyrine sunulmaları hayvanat bahçesi^{10K1}

vasıtasıyla mümkün olmaktadır.

AOÇ arazilerinin bir bölümü üzerinde hayvanat bahçesi kurulması fikri, Ankara'nın ilk şehir planını hazırlayan, Herman Jansen planının temel ilkeleri arasında yerini almıştır. Hayvanat bahçesi kurulduğundan bu yana Ankara halkının ve Ankara'ya dışarıdan gelen insanların en çok uğradıkları seyir merkezi olmuştur. Hayvanat bahçesi, AOÇ ile birlikte anılan ve Çiftliğin faaliyetleri içinde en etkin rolü oynayan bir ünite haline gelmiştir.

Hayvanat bahçesinin faaliyetleri için 320 dekar büyüklüğünde bir alan tahsis edilmiştir. Halen bu alanın 200 dekarı fiilen kullanılmaktadır. Her yıl mevcut barınakların genişletilmesi ve yeni kullanım alanlarının açılması ile mevcut hayvanlar daha geniş mekanlara kavuştuğu gibi hayvanat bahçesi de büyümektedir.

AOÇ hayvanat bahçesini son 5 yılda üç milyona yakın insan ziyaret etmiştir. AOÇ Hayvanat Bahçesini geliştirmek, güzelleştirmek ve ziyaretçi sayısını artırarak bir çekim merkezi haline getirebilmek için 2004 yılında bazı projeler üretilerek uygulama çalışmaları başlatılmıştır.

Bu projeler; Çocuk Hayvanat Bahçesi, Tünel Akvaryum, Yunus Gösteri Havuzu, Yabani Hayvan Savanası, Yırtıcı Hayvanlar Vadisi gibi projelerdir.

Söz konusu projelerden, Tünel Akvaryum ve Yunus Gösteri Havuzu'nun çok büyük maliyetli ve bir o kadar da prestij projeler olduğunu söylemek mümkündür. Haziran, 2006 tarihi itibarıyla yapılan incelemelerde her iki projenin uygulama çalışmalarının durdurulduğu görülmüştür. Hayvanat Bahçesi'nin çehresini değiştirecek olan bu iki projenin hayata geçirilmesi ile ziyaretçi sayısının katlanarak artacağını söylemek mümkündür.

TARIMSAL ÜRETİM

Müdürlüğün üretim faaliyetleri incelendiğinde; buğday, pastörize süt, dondurma, şarap, domates suyu, turşu vb. üretim çeşitlerinde önemli oranda azalışlar yanında, arpa, yoğurt, ayran, bal, meyve suyu vb. üretim çeşitleri bulunmaktadır.

Süt Fabrikası:

Türkiye'de modern anlamda ilk süt fabrikası, Birleşmiş Milletler Çocuklara Acil Yardım Teşkilatı'nın (UNICEF) yardım ve işbirliği ile Atatürk Orman Çiftliği'nde kurulmuştur.

1957 yılında işletmeye açılan süt fabrikası, 1964 yılında genişletilmiş, günlük 25.000 litre kapasiteye ulaşmıştır 1971 yılında fabrikada saatte 10-12 bin şişe yıkayacak ve dolduracak bir ünite kurulmuştur.

Fabrika zaman içerisinde çeşitli makine, araç, ekipman ve tesislerle takviye edilerek geliştirilmiştir. Fabrikada en son teknoloji ile üretilen süt ve süt mamulleri ile Ankara halkının süt ihtiyacının büyük bir kısmı karşılanmaktadır. Tesis yurdun muhtelif yerlerinde kurulmuş 15 adet, modern cihazlarla donatılmış süt toplama merkezleri aracılığıyla süt üreticisini ve üretimini desteklemektedir. Böylece yöre hayvancılığını/* desteklenmesine büyük katkılar sağlanmaktadır.

Ayrıca fabrikanın diğer bir fonksiyonu da üreticiden alınan sütün en teknik şekilde pastörize süt ve mamulleri haline dönüştürerek pazara sürekli ve ekonomik bir şekilde arzını sunmaktır. Tek vardiya da günde 50.000 litre süt pastörize edecek ve ayrıca 20 ton sütü de yoğurda dönüştürecek kapasiteye ulaşmıştır.

AOÇ süt fabrikasında üretilen her çeşit ürün 1990'lı yıllara kadar Ankara piyasasında tekel durumunu korumuştur. Bu dönemde rekabete girecek bir rakip firma kurulmamıştı. 1995 yılında Süt Endüstrisi Kurumunun özelleştirilmesi ile Ankara piyasasına özel sektör girmeye başladı. Rekabetin bir gereği olarak AOÇ süt ve süt mamulleri piyasadaki payını kaybetmeye başladı. 1997 yılında market zincirinin kurulması, Ankara piyasasında bakkalların büyük bir çoğunluğunun iflas ederek yok olmasına neden olmuştur. Müşterilerinin büyük bir çoğunluğu bakkallardan oluşan süt fabrikası, pazardaki payını kaybetmeye başlamıştır.

Sarap Ve Bal Fabrikası

Atatürk tarafından, Türk Halkına doğal, sağlıklı ve hilesiz ürünler üretmek sloganıyla 1925 yılında kurulan AOÇ şarap ve meyve suları fabrikasında, ilk olarak 1961 yılından itibaren turşu, üzüm suyu ve domates suyu üretimine başlanmıştır. Fabrikada, 1971 yılından itibaren vişne, şeftali, kayısı, elma, greyfurt, kızılcık, portakal, mandalina suları da üretilerek piyasaya sunulmuştur. Zaman içinde çeşitli nedenlerden dolayı üretimine ara verilen bu ürünlerden, 2003 yılı içinde yapılan çalışmalarla üzüm suyu, şeftali suyu kayısı suyu, vişne suyu, elma suyu ve karışık turşuların üretimi ile Sirke ve pekmez üretimine geçilmiştir.

Baacılık-Bahcecilik

1928 yılında elma ve armut çeşitleriyle Ankara Çayı vadisinin kısmen alüvyal, kısmen de kıraç topraklarında kurulmuş bulunan meyve bahçesi 1965 yılında 537 dekara ulaşmış, ancak zaman içerisinde ekonomik ömrünü tamamlayan meyve ağaçlarında gövde kök çürüklüğü nedeniyle verim düşmüş, 1985 yılından itibaren ağaçlar periyodik olarak sökülmüş ve böylece arazi dinlenmeye bırakılmıştır. Halen bu alan süs bitkileri, yapraklı ve ibreli fidan ve yem bitkileri yetiştirme yeri olarak değerlendirilmektedir.

Çiftlik arazisi içindeki Ankara Çayı toprakları üzerinde sebze bahçeleri kurulmuştur. Bu kurulan sebze bahçelerinde zaman içinde değişen miktar ve çeşitler üzerinden üretim yapılmıştır.

Ancak Orta Anadolu koşulları içerisinde aile işletmeciliği dışında sebze tarımının ekonomik olmaması, aynı zamanda erken sonbahar kırağlarından mahsulün zarar görmesi nedeni ile sebzeçilik yerine çiftlikte artan süt inekçiliği ünitelerinin yem ihtiyacını karşılamak amacı ile bu alanların yem bitkileri tarımına tahsisi daha uygun görülmüştür.

Kuruluş döneminde akasya ve dişbudak ağaçlarıyla meydana getirilen ormanlar, Orta Anadolu'nun ekolojik şartları içerisinde zamanla değiştirilerek, bir kısmı karaçam ormanları haline dönüştürülmüştür. 195°

- 1960 yılları arasında çiftlik çevresinde karaçamla birlikte sedir ve sarıçamda dikilmiştir.

Bu gün için çiftlik arazisinin %14'ü olan 3455 dekarını orman ve parklar süslemektedir.

Çiftlik içerisinde Türkiye meyve standartlarına ve bölge koşullarına uygun meyveli ve meyvesiz fidan yetiştirilerek Ankara ve çevresinin taleplerine cevap vermek üzere, 762 dekarlık alan fidancılığa ayrılmış olup, özellikle son yıllarda fidancılık faaliyetlerine büyük önem verilmiştir Çiftlik çevresinin çiçeklendirilmesi ve Ankara halkının park ve süs bitkileri ihtiyacını karşılamak amacı ile seralar kurulmuştur.

Halkın büyük bir kısmının serbest ve ücretsiz olarak girebildiği ve piknik yaptığı orman ve parkların bakım, koruma işleri Çiftlik Müdürlüğü (Personeli) tarafından yürütülmektedir.

Tarla Tarımı

Atatürk Orman Çiftliği'nin kuruluş yeri ile ekolojisi ve arazi varlığı itibarı ile tarımsal faaliyetlerinin ağırlığını uzun dönemde tarla tarımı teşkil etmektedir Tarla tarımı faaliyetleri içerisinde başta buğday olmak üzere arpa, yonca, sudan otu ve hayvan pancarına yer verilmiştir.

Bu gün için 20.812 dekar arazi üzerinde tarla tarımı yapılmakta olup, 1997 yılı itibarı ile 565 ton kuru yonca, 260 ton yeşil yonca, 370 ton silajlık yonca, 40 ton hayvan pancarı, 3,5 ton sudan otu tohumu, 272 ton yeşil sudan otu, 252 ton silajlık sudan otu, 260 ton yataklık sap, 287 ton buğday, 1400 ton arpa üretilmiştir.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü tarafından Hertürlü buğday, arpa, (yaş ve kuru) çayırotu, yonca sap balyası satışları yapılmaktadır.

Hayvancılık

Çiftliğin kuruluşundan itibaren büyükbaş hayvanlardan sığırcılık, küçükbaş hayvanlardan koyunculuk ve kanatlılardan tavukçuluk konusunda üretim yapılırken, 1979 yılından itibaren koyunculuk ve tavukçuluk faaliyetleri üretim programından kaldırılmış olup, sığırcılık faaliyetlerine halen devam edilmektedir.

Hayvancılık tesisleri, Çiftliğin Dolapdere diye adlandırılan mevkiinde kurulmuştur. Tesislerin ilk kuruluş aşamasında şu anda Gazi Orduevi'nin bulunduğu tepenin güney kısmında kurulması, özellikle kışları çok sert esen kuzey rüzgarlarından korunmak amacını taşımaktadır. Ancak bu çukur alan bataklık olması sebebiyle kapalı ve açık tesisler bakımından hayvancılık yapılmasına uygun değildir. Hayvancılık tesislerinin idrar ve atık suları kentin diğer semtlerinden gelen atık sularla Çiftlik arazisi içinde birleşerek Dolapdere yolu ile Ankara çayına tahliye olmaktadır. Dere sularının bir kısmı, kapalı kanal sistemi içine alınmasına rağmen kirlilik sebebiyle dere kenarındaki bazı ağaçlar kurumuştur.

Ankara metropoliten alanının hızla gelişmesi sonucunda AOC arazileri daha önce belirtildiği gibi yerleşim alanlarının ortasında kalmıştır. Çiftliğin halen hayvancılık için uygun olmayan mekanı Çiftlik içinde nere

nakledilirse edilsin yine aynı sorunlarla karşılaşılması kaçınılmazdır. Çiftliğin kuruluş yıllarında kent dışında kalan AOÇ arazilerinde hayvancılık yapmak mümkün iken, günümüzde kent merkezinde kalan bu alanlarda hayvancılık yapmak imkansız hale gelmiştir.

Çiftlik arazisini en rasyonel şekilde değerlendirmek amacıyla başta sığircılık olmak üzere diğer hayvancılık faaliyetlerine önem verilmiştir. Ancak zaman içerisinde ve çeşitli nedenlerle koyunculuk ve tavukçuluk faaliyetlerinden vazgeçilmiştir

Yabancı ırklardan Simental ile başlayan sığircılık faaliyetleri, zaman içerisinde değişik ırklarla devam etmiş ve sığircılık çalışmaları özellikle son zamanlarda önemli aşamalar kaydetmiştir. Halen siyah-alaca (Holstein) ırkı ile devam eden sığircılık faaliyetleri kapsamında 2005 yılı itibarı ile toplam sığır varlığı ortalama 200 baştır. Sağmal inek başına süt verimi ortalama 7000 kg. civarındadır.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü tarafından Buzağı ve damızlık sığır satışları yapılmaktadır.

AOÇ ARAZISININ PARÇALANMA VE KUÇULME SURECI

Atatürk'ün bağışından sonraki dönemde AOÇ arazisi, iki farklı yasanın yürürlükte olduğu dönemler itibarıyla parçalanma süreci olgusuyla karşılaşmıştır.

AOÇ arazileri parçalanma süreci ile ilgili bilgi paftası ekte verilmektedir.

3308 SAYILI DEVLET ZİRAAT İŞLETMELERİ HAKKINDAKİ KANUN DÖNEMİ

07/01/1938'de kabul edilen ve 13/01/1938'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3308 sayılı Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu Hakkındaki Kanunla "Gazi Orman Çiftliği" bu kuruma geçer. Bu değişiklikle çiftlik toprakları Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi kararıyla satılabilir bir statü kazanır.

Daha sonra, Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumundan, 07/06/1949'da kabul edilen ve 13/06/1949'da yayımlanarak yürürlüğe giren 5453 sayılı Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü Görev ve Kuruluş Kanunu ile Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devredilmiştir.

1938'de Devlet Ziraat İşletmeleri haline gelen AOÇ, 1948'e kadar geçen süre içinde kamu kuruluşlarına satış yoluyla önemli ölçüde yer kaybetmeye başlamıştır.

Adı geçen Kuruma bağlı olduğu 12 yıl süresince Orman Çiftliğinin 7422 dekar arazisi, bu kurumun idare meclisi kararıyla çeşitli kuruluşlara devredilmiştir. Bunlar arasında miktar itibarıyla en büyük devir 1945 yılında 2137 dekar ile planör sahası ve uçak fabrikası yapılmak üzere Türk Hava Kurumu ve hazineye yapılan devirdir.

1930'lu yıllarda Türk Hava Kurumu faaliyetleri için Etimesgut Havaalanı çiftlikten alınan araziler üzerinde kurulmuştur.

1938-1950 döneminde Devlet Ziraat İşletmeleri İdare Meclisi kararları ile AOÇ arazisinden yapılan arazi satışı ya da devirleri aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

1938-1950 3308 SAYILI KANUN DG		NEMİ
SATIŞ YAPILAN KURUM/KURULUŞ	TARİH	ALAN (m ²)
Tekel Bira Fabrikası/3697 s. Yasa (2100/8)	1948	49.940
Tekel Bira Fabrikası		46.120
TRT (BasınYayın Gn.Md.) Kısa dalga radyo verici istas. (2085)	1942	720.000
MSB Hava Birlikleri		1.103.123
THK, MKE, Hazine Planör sahası ve Uçak Fab.(I) (2100/5,2108/5)	1945	2.136.515
Tarım Bakanlığı Tohum Islah istasyonu	1946	2.151.899
Sümerbank Dokuma Sanayi (TCDD Marşandiz Garı)	1948	904.208
TZDK (Bir bölümü MITAŞ'a satılmış)		105.000
Hazine DUÇ Merkez Atölyesi(2108/3) (TIGEM)	1948	204.940
TOPLAM		7.421.74

NOTLAR: (1) Türk Hava Kurumuna Uçak Fabrikası için verilen alan (2100/5=60.000m² ve 2108/5=225.060m² toplam 285.060 m²) el değiştirerek Minnepalis-Makine Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.'ne geçiyor, daha sonra 1974'de adı Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş. olarak düzeltiliyor.

5659 SAYILI ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRLÜĞÜ KURULUŞ KANUNU DÖNEMİ

Gazi Orman Çiftliği topraklarından Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi kararıyla arazi verilmesini önlemek amacıyla 24/03/1950 tarihinde 5659 sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu" çıkarılmıştır.

Bu kanunun 10.maddesinin 1.fıkrasında, "Atatürk Orman Çiftliğinin bu kanunun yayımı tarihindeki sınırları içinde bulunan gayrimenkullerin gerçek veya tüzel kişiliklere devir ve temlik ve kamulaştırılması özel bir kanunla izin alınmasına bağlıdır." hükmü ile 2.fıkrasında "Bu Kanunun yayımı tarihinden önce resmi daire ve teşekküllere, Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi kararı ve Tarım Bakanlığının muvafakatiyle satışı takarrür etmiş gayrimenkuller hakkında yukarki fıkra hükmü uygulanmaz." hükmü getirilmiştir. Böylece küçülmeye başlayan AOÇ toprakları korunmak istenilmiştir. Buna göre, kanunun yürürlük tarihinden önce satışı yapılan arazilerin durumuna da yasal bir dayanak sağlanması amaçlanmıştır.

Ne var ki, toprak satılabilmek için özel yasa zorunluluğunun getirilmesi satışları durdurmamış, artırmıştır. deyişle, özel bir yasa çıkmasına karşın bu dönemde parçalanmaya devam etmiştir.

çıkarmak
Başka bir
de AOÇ

AOÇ'nin Aydos Yaylasında bulunan mera alanı hazineye iade edilmiş, 1937 yılında yaklaşık 55.000 dekar arazileri ise 2005 yılı sonu itibarıyla 33.351 dekara gerilemiştir.

Kanunun bu hükmüne dayanılarak kabul edilen 05/01/1953 tarih ve 6000 sayılı yasayla lüzumu görülen kaydıyla 195,102 dekar, 29/01/1954 tarih ve 6238 sayılı yasayla toplam 8070 dekar, 10/04/1957 tarih ve 6947 sayılı yasayla 1.148,576 dekar, 29/05/1959 tarih ve 7310 sayılı yasayla 725 dekar, 19/06/1976 tarih ve 2015 sayılı yasayla 167,5 dekar, 06/11/1981 tarih ve 2549 sayılı yasayla 536,124 dekar ve 24/05/1983 tarih ve 2823 sayılı yasayla toplam 1.838,961 dekar arazi çiftlikten ayrılarak gerçek ve tüzel kişilere satış, devir ve temlik olunmuştur.

Bu kanunlarla çiftlikten ayrılmış olan arazinin büyük kısmı, kamu ihtiyaçları lüzumlu görülen tesislerin yapımı, devlet yolu inşası ve askeri amaçlar için kullanılmış ise de, bir kısım arazi istekliler veya yapı kooperatifleri ihtiyaçlarına tahsis olunmuştur.

1950 yılında çıkarılan 5659 sayılı yasa Atatürk Orman Çiftliği topraklarından gerçek ya da tüzel kişilere yapılacak devir ve temlik işlemleriyle kamulaştırmalar için özel yasa çıkarılmasını zorunlu kılmasına rağmen bu zorunluluk bile toprak devir ve satışlarını durduramamıştır.

1950-1983 döneminde 5659 sayılı yasanın 10.maddesine göre çıkarılan 7 özel yasayla çiftlik arazisinin 22.119 dekarı Milli Savunma Bakanlığı başta olmak üzere çeşitli kamu kurum ve kuruluşu ile özel kişilere satış, devir ve tahsis yapılmıştır.

Satılan araziler içinde en büyük pay çeşitli askeri tesislerin kurulması amacıyla Milli Savunma Bakanlığı'na yapılan satışlardır. Söz konusu satışlar 10.018 dekar ile toplam satışların %46'sını oluşturmaktadır. Diğer taraftan AOÇ arazisi içinden demiryolu ve karayolu geçişleri mevcuttur. Özel kanunla yol geçişleri için verilen toplam arazi miktarı ise 1070 dekadır. Ayrıca mahkeme kararı ile toplam 43 dekar arazinin çeşitli şahıslara verildiği görülmektedir.

Yaklaşık 7.000 dekar (6.936.805 m²) alan da, kiralama yöntemi ile kamu kurumları ile özel kişilerin kullanımındadır.

Yani, çiftlik arazilerinin 22.119 dekarı satılmak, 7.000 dekarı ise kiraya verilmek suretiyle toplam 29.119 dekar alan kamu kurum- kuruluşları ile özel kişilerin kullanımına bırakılmıştır. Başka bir deyişle, Çiftlik arazilerinin yaklaşık % 50'si farklı amaçlarda kullanılmak üzere devredilmiştir.

Ayrıca, özel kanun çıkartılarak yapılan satışların dışında da çiftlik arazisinden kayıpların meydana geldiği görülmektedir. Bunlar; mahkeme kararı ile çeşitli şahıslara verilen arazilerdir. İmar uygulamaları sonucu yapılan şuyulandırmalar sonucu, mahkeme kararları ile satışı yapılmak durumunda kalınan alan 42.748 m²'dir.

Yüksek Denetleme Kurumu raporunda belirtildiği üzere, 2005 yılı sonu itibarıyla çeşitli sebeplerle çiftlik arazilerinde meydana gelen kayıp,

22.119 dekara ulaşmış bulunmaktadır. Bu miktar Aydos Yaylası hariç tutulmak üzere Atatürk'ün başış mektubuyla devredilen çiftlik arazisinin %42'sine eşit bulunmaktadır.

AOÇ'de meydana gelen arazi kayıpları çiftliğin arazi bütünlüğünü bozduğundan, halen Çiftliğin elinde bulunan parçalı alanların işletilmesi bazı sorunlar yaratan mekanlar haline dönüşmüştür.

Diğer taraftan 27/11/1994 tarihinde çıkarılan 4046 sayılı Özelleştirme Yasası çerçevesinde özelleştirilen ve çiftlik arazisinden özel kanunlarla yer verilen Sümerbank, Tekel Genel Müdürlüğü, Zirai Donatım Kurumu gibi kuruluşların çiftlikten almış olduğu bu araziler de özel şahısların eline geçmiştir. Böylece AOÇ arazileri içinde yeni özel mülkiyet adacıları meydana gelmiştir.

Hızlı nüfus artışı ve hızlı kentleşme birçok ilde olduğu gibi Ankara'da da konut ve diğer kentsel alanlara talebin artmasına neden olmuştur. Arsa arzının yetersizliği sebebiyle meydana gelen yoğun talepten AOÇ arazileri de olumsuz yönde etkilenmiştir. Çizelgede görüldüğü gibi, çıkarılan özel kanunlarla bazı yapı kooperatiflerine mesken yapımı için 941 dekar arazi satılması, söz konusu olumsuz etkilerin en çarpıcı örnekleridir.

Ayrıca kiraya verilen tesisler olarak; Petrol Ofisi Gen.Müd., ASKİ Gen. Müd., Türkiye Jokey Kulübü, Atlı Spor Kulübü, Binicilik İhtisas Kulübü, Gençlik Ve Spor Genel Müdürlüğü, Ankara Set Çimento Fab., MİT Müsteşarlığı, Ankara Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri, Yenimahalle ve Etimesgut Belediyeleri, MİTAŞ, PTT, Kayalar İnşaat (Marmara Oteli) gibi sayılabilir. Kiralanan bu arazilerde kalıcı tesisler yapılmıştır.

1950-2005 döneminde AOÇ arazisinden yapılan arazi satışı ya da devirleri ilgili olduğu Kanunlar itibarıyla aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

1950-1983 5659 SAYILI KANUN DON			EMİ
SATIŞ YAPILAN KURUM/KURULUŞ	TARİH	KANUN	ALAN (m ²)
DHY Hava Trafik istasyonu	1950	5659	39.942
Orman Genel Müdürlüğü Fidanlık (2100/21)	1960	5659	868.700
TCDD demiryolu genişletilmesi	?	5659	54.047
TCK İstanbul Yolu (1)	05/01/1953	6000	195.102
MKE Gazi Fişek Fabrikası (2100/11)	29/01/1954	6238	200.000
Ankara Belediyesi Çimento Fabrikası (3243/4)	29/01/1954	6238	690.000
Muhtelif yapı kooperatifleri Gazi Mah. Bira Fab.işçileri (2098)	1965	6238	436.654
Kömür Deposu (3243/14)	29/01/1954	6238	170.000
Etibank Akköprü Trafo Merkezi (2109/6-7)	1956	6238	18.240
MSB Etimesgut Havaalanı (2)	1956	6238	2.232.278
MSB Zırhlı Tugay (2)	1957	6238	1.685.145
MSB Zırhlı Tugay (2)	1958	6238	407.105
MSB Zırhlı Tugay (2)	1965	6238	513.600
MSB Zırhlı Tugay (2)	1968	6238	745.700
MSB Zırhlı Tugay (2)	1970	6238	1.308.075
MSB Topçu Bataryası (3243/10) (2)	1958	6238	47.000
TMO Silo Yeri ve demiryolu hattı (2113)	17/04/1957	6947	174.001
MKE Gazi Fişek Fab.nın genişlet. (2100/15)	1957	6947	175.100
TCK Ankara-Eskişehir-Konya Yolları	1957	6947	274.799
TCK Çiftlik içinden geçen yol	1957	6947	54.000
EGO Havagazı fab. (2108/16,3241/10)	1966	6947	63.000
Hazine Karakol ve PTT Binası	?	6947	1.100
Tarım Bak. Hayvan Sağlığı Okulu (3484)	1966	6947	41.100
BİB DSİ 5.Bölge Tesisleri (27)	1966	6947	17.333
MTA Enstitüsü tesisleri(3490)	1965	6947	10.000
MTA Enstitüsü tesisleri(40)	1966	6947	114.200
Güneş Başak Yapı Koop. Trafo Yanı (2109/2)	1968	6947	14.275
TPAO akaryakıt istasyonları		6947	9.047
Etibank Pilon yerleri		6947	6.760
TCDD Gazi-Sincan demiryolu ikinci hat	29/05/1959	7310	150.000
MKE - işçi Sigort.Kur. mesken (2102/10) (3)	1961	7310	382.800
MKE - işçi Sigort.Kur. mesken (2104/1,32,33)	1967	7310	112.000
Ankara Bel.Y.Mahalle yonca kavş. (2109/4-5)	1965	7310	65.017
Şap Araştırma ve Mücadele Enst. (3486)	1962	7310	85.598
Şap Araştırma ve Mücadele Enst. (47)	1965	7310	6.000
Şap Araştırma ve Mücadele Enst. (3490)	1965	7310	20.253
Ankara Belediyesi Asfalt Şantiyesi		7310	156.188
Mais motorlu Araçlar A.Ş. (2096/29)	1977	Mah. K.	?
Şahıslar şuyun izalesi		Mah.K.	2.047
Ankara Bel.Toptancı Hali (2107/3,2107/6-A)	19/06/1976	2015	167.500
MSB Devlet Mezarlığı (2098/34)	06/11/1981	2549	536.124
MSB Zırhlı BİRİKLER(Ç.yolu 647,648,649,662,665,668)	24/05/1983	2823	767.708
MSB Kara Havacılık Okulu (Macun 3427,3428,34291)	24/05/1983	2823	488.500
Gazi Üniv.(Balgat 2093/3,2095/1,2096/30,35,61,83)	24/05/1983	2823	396.312
BİB Karayolları Gn.Md. Anadolu Bulvarı	24/05/1983	2823	184.680
Hipodrom (2083,2084) (4)	1992-1993	imar planı	1.646.400
TOPLAM			22.118.803

KAYNAK:Yüksek Denetleme Kurulu 2005 Yılı Raporu ve İmar ve Şehircilik Dairesi Arşiv Kayıtları.

NOTLAR:

(1) 6000 sayılı yasa ile AOÇ arazisinden geçen Ankara-İstanbul yolunun tevsi ve ıslahı için yapılan kamulaştırmada 721.193m² arazinin devredildiği belirtilmektedir. Oldukça büyük olan bu rakamın tapu sicilleri üzerinde yapılan çalışma sonucunda 195.102m² olduğu belirleniyor.

(2) Zırhlı Birlikler ve Etimesgut askeri havaalanı için MSB'ye toplam 7.658.575 m² alanın devri yapılmıştır.

(3) 7310 sayılı yasa gereğince İşçi Sigortaları Umum Müdürlüğü işçileri için 300 dekar, MKE Kurumu işçileri için 150 dekar ve AOÇ işçileri ve müstahdemleri için 50 dekar arazi mesken yapılmak üzere satılmıştır.

(4) Hipodrom alanı AOÇ mülkiyetinde olup, kullanımı özel bir firmaya (kira) tahsis edilmiştir. 1/5000 NİP, Ankara BBM 22/06/1992 gün ve 209 sayılı kararı ile ve 1/1000 UİP, Yenimahalle BM 05/10/1992-227 kararı ve Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Daire Başkanlığının 22/01/1993 gün ve 1372-4385 sayılı yazısı ile onaylanmıştır. İmar 42128/1 parselli.383.282m² (1.349.837m² çiftlik hissesi) ve 42129/2 parsel:57.107m² (25.303m² çiftlik hissesi) toplam 1.440.389m²'dir.

YENİ BİR KORUMA STATUSU: I.DERECE DOĞAL VE TARİHİ SİT ALANI

AOÇ, kurulduğu günden bu yana yasayla devir ya da satış yoluyla arazi varlığının %39'unu kaybetmiştir. 1990'lı yılların başında Ankara Büyükşehir Belediyesinin girişimiyle, AOÇ arazilerinin parçalanması sürecinin önüne geçilmesi amacıyla yeni bir koruma statüsü daha kazandırılmıştır.

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 02/06/1992 gün ve 2436 sayılı kararıyla doğal ve tarihi sit olarak tescil edilmiş, 20/07/1993 gün ve 3097 sayılı kararıyla sit sınırları belirlenmiş olup, 16/11/1993 gün ve 3280 sayılı kararıyla da AOÇ tarihi ve doğal sit alanları bütünü için yapılan her türlü öneri ve başvurunun AOÇ Planlama Süreci tamamlanincaya kadar değerlendirilemeyeceğine ve istenen planın Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığınca hazırlanarak Kurula iletilmesi istenmiştir. Ayrıca, adı geçen kurulun 07/05/1998 gün ve 5742 sayılı kararında, AOÇ'nin derecesinin I.derece doğal ve tarihi sit olarak belirlenmesine, bu alanda Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 19/04/1996 gün ve 417, 19/04/1996 gün ve 421 sayılı ilke kararlarındaki korumaya yönelik şartların geçerli olduğu belirtilmiştir.

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun AOÇ alanları ile ilgili almış olduğu kararlar ekte verilmektedir.

ANKARA KENTİ PLANLAMA SURECİNDE AOÇ ARAZISI

1932 JANSEN İMAR PLANI

1932 yılı onaylı Herman Jansen tarafından hazırlanan imar planında; AOÇ yalnızca bir veri olarak alınmıştır. Bununla birlikte, Atatürk'ün Ankara'yı çağdaş bir kent görme özlemi, kentin olabildiğince yeşillendirmekle hemen hemen özdeşleşmiştir. Ankara imar planında bu ilgilinin sayısız izleri, kanıtları vardır; Gençlik Parkı, Hipodrom, Ziraat Fakültesi yerleşkesi ve Atatürk Orman Çiftliği, bu yakın ilginin sonuçlarıdır. Bu alanlar kentin açık ve yeşil alanları olarak yorumlanmıştır.

1930'dan önce Jansen planındaki eski Hipodrom alanı ve spor sahalarının uygulanması için AOÇ'nden de toprak alınır ve şahıs arazilerinden kamulaştırma yapılır.

1957 YÜCEL-UYBADIN İMAR PLANI

Nihat Yücel ve Raşit Uybadın tarafından hazırlanan 1957 yılı onaylı 1/5000 ölçekli imar planında da bie veri olarak kabul edilmiş olan AOÇ alanları, 5659 sayılı yasada öngörüldüğü biçimiyle "AOÇ Alanı" olarak belirtilmiştir.

1/50.000 ÖLÇEKLİ 1990 ANKARA NAZIM PLANI

Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu tarafından hazırlanan 1982 yılı onaylı "1/50.000 ölçekli Ankara 1990 Nazım Planı"nda Atatürk Orman Çiftliği alanları, "AOÇ Alanı" olarak statüsü korunmuştur. Plan Hükümlerinde "Yeşil-Rekreasyon-Spor ve Diğer Açık Alanlar" başlığı altında "Atatürk Orman Çiftliği Metropolitan kent ölçeğinde hizmet verecek büyük bir rekreasyon alanıdır. Rekreasyon amaçlı (Hayvanat Bahçesi, Tarım Fuarı, Piknik Alanları, Tarım Alanları vb.) kullanımlara açılması ilgili kurumca hazırlanan ve Bakanlıkça onanan 1/25.000 ve 1/5000 ölçekli planlama ilkelerine göre olacaktır. 1/1000 ölçekli uygulama planları Bakanlıkça onanmadan kapalı tesislere ait inşaat uygulamasına geçilemez." hükmü getirilmiştir.

1/100.000 ÖLÇEKLİ 2015 ANKARA YAPISAL PLANI

Orta Doğu Teknik Üniversitesince hazırlanan "Ankara: 1985'den 2015'e" adlı araştırma sonucunda üretilen, ancak yasal onama sürecinden geçirilmediğinden onaylı olmayan 2015 Makrofom önerisi şeklindeki 100.000 ölçekli Yapısal Planda da AOÇ alanlarının statüsü korunmuştur.

1/25.000 ÖLÇEKLİ 2023 ANKARA NAZIM İMAR PLANI (ÜST ÖLÇEK NAZIM PLANI)

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun geçici 1. maddesi uyarınca Başkanlığımızca hazırlanan ve Büyükşehir Belediye Meclisinde onay sürecinde bulunan, Ankara Büyükşehir Belediyesi Sınırlarını kapsayan 2023 yılı hedefli 1/25.000 ölçekli Ankara Alan Nazım İmar Planında AOÇ alanları; 5659 sayılı AOÇ Müdürlüğü Kuruluş Kanunu ve 5524 sayılı Kanunla bu kanuna eklenen ek 1 maddesinde öngörülen

koşullar doğrultusunda, açık ve yeşil alan potansiyelinin, Atatürk'ün başışı doğrultusunda modern tarım tekniklerinin araştırıldığı ve uygulandığı "modern tarım alanları" ile halkın eğlenmesi ve dinlenmesi için "rekreasyon işlevleri"ne yönelik olarak değerlendirilmesi amaçlanmış ve buna yönelik kullanımlar getirilmiştir.

PLAN HAZIRLAMA SÜRECİ İLE İLGİLİ ANALİZLER

İKLİM

İl bütünü geniş bir alanda yer aldığından yer yer iklim farklılıkları gösterir. Güney kısımlarında sert step iklimi etkin olurken kuzeyde Karadeniz ikliminin ılıman ve yağışlı durumlarını görmek olasıdır. Karasal iklimin etkin olduğu bölgede kış sıcaklıkları düşük , yaz sıcaklıkları düşük olmaktadır. En sıcak ay Ağustos, en soğuk ay ise Ocak ayıdır. Ankara genelinde en düşük ve en yüksek sıcaklıklar:

Meteorolojik olaylarda "Isı Enversiyonu" Ankara'da sık sık meydana gelen bir olaydır. Isı Enversiyonu Ankara'da genellikle her gün sabaha karşı ve akşama doğru olmaktadır. Gündüz güneşin gönderdiği termik radyasyonla havaya vermektedir.

Yıllık ortalamalara göre Ankara günde ortalama 7,4 saat güneş gören bir kenttir. En fazla güneş enerjisi alan yüzeyler; 16 Mart ta 60 o güneydoğu ve güneybatı, 16 Haziran da 30 o eğimli doğu ve batı, 16 Eylül de 60 o eğimli güneydoğu ve güneybatı yönlerinde yer alan yüzeyler olmaktadır.

İklimsel açıdan önemli parametrelerden biri yağıştır. Ankara'da en çok yağış Mayıs ayında gerçekleşmektedir. Daha sonra Aralık-Ocak ayı gelmektedir. Haziran ayının ilk yarısından Kasım ayının ortasına kadar yağışlarda bir azalma olmakla birlikte, Mayıs ve Haziran aylarında öğleden sonra yağışların fazlaştığı görülür.Yağışlar vadilerde kente oranla daha fazla olmaktadır. Günlük maksimum yağış miktarı yaz aylarında ve Aralık ayında artmaktadır. Şiddetli yağışlar batıya yakın yönden esen rüzgarlarla gelmektedir. Normal yağışlarda daha çok kuzeydoğu rüzgarları etkilidir. Elmadağ, Hüseyingazi dağı, Dikmen ve Çankaya yönlerinden gelen yüzey akışları Ayrancı, Kızılay ve Sıhhiye semtlerinde sorunlar yaratmaktadır. Kar yağışları ise özellikle kuzeye bakan Dikmen, Çankaya, Esat ve Cebeci sırtlarındadır. Kar yağışının yerde en az kaldığı bölümler ise güneye bakan yamaçlar ve Yenimahalle'dir. Merkezler göre son 30 yıllık ortalama yağış miktarları Tablo 3.5.'de verilmiştir.

Ankara'da esen etkin rüzgarlar yere yakın yüksekliklerde doğuya bakan yönlerden, daha yüksek tabakalarda ise batı ve batıya yakın yönlerden gelmektedir. Rüzgarların günlük hareketi incelendiğinde kuvvetli olmayan bir dağ ve vadi meltemi sistemi mevcuttur. Ankara'da esen hakim rüzgarlarda 1. sırayı kuzeydoğu, 2. sırayı kuzey rüzgarları alırken, 3.ve 4. sıradaki rüzgarlar kuzey-kuzeydoğu ve güneybatıdır. Buna göre rüzgarların genel olarak, kuzeydoğu ve kuzeyden gelerek kent merkezinde çalkantılar oluşturarak geçip, güneyden ve doğudan kenti /\\x

terk ettiği gözlenir. Güney rüzgarlarının esme sayıları az olmakla birlikte, özellikle bahar aylarında şiddetleri fazladır. Güneybatı rüzgarları şiddet bakımından, kuzeydoğu rüzgarları kadar etkilidir. Sirkülasyon kanalları ise, morfolojik yönden vadi sistemleridir.

Toprak sıcaklığı toprak üstü sıcaklığından az, hava sıcaklığından fazla olmaktadır. Aralarındaki sıcaklık farkları yaz aylarında fazlalaşmaktadır. Toprak sıcaklığının düşmesi hava sıcaklığının düşmesine oranla daha çabuk olmakta, toprak sıcaklığının artması hava sıcaklığının artmasına oranla daha geç olmaktadır. Don olayı kış aylarında toprağın üst katlarında artış göstermektedir.

Ankara ilinin havasındaki nem miktarı oldukça azdır. Kışın ve sonbaharda hava nemi günlük olarak; günün soğuk zamanlarda düşük günün sıcak olduğu zamanlarda da yüksek olmaktadır. Yaz aylarında ise bunun tersidir. Bunun nedeni ise yaz aylarında yeter derecede hava nemine kaynak olacak deniz, göl, nehir, orman gibi kaynakların olamayışıdır. Kışın ve sonbaharda yağışların fazlalığı nedeni ile yüzeyin nem oranı fazlalaşmakta bu ısının etkisi ile buharlaşarak havanın nemini artırmaktadır.

"Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi, Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik" uyarınca AOÇ alanları ile ilgili sorunlar-olanaklar, vizyon, amaç, hedefler ve mekana yönelik çeşitli analizler hazırlanmıştır.

AOÇ mülkiyetindeki araziler, AOÇ arazileri üzerindeki işgaller, sit alanları, ulaşım durumu, içmesuyu ana hatları, yağmursuyu hatları, atıksu hatları, elektrik hatları ile ilgili paftalar ekte verilmektedir.

JEOLJİK YAPI ÖN DEĞERLENDİRMESİ

"Atatürk Orman Çiftliği 1/10.000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı" alanının jeolojik yapısına ilişkin yapılan araştırma ön değerlendirmeleri kapsamaktadır. Raporun hazırlanmasında literatür taraması yöntemi seçilmiş olup, geçmişte yapılan araştırmalar referans olarak kullanılmıştır. Bunlar; MTA Genel Müdürlüğü'nün 1980 ve 1994'te gerçekleştirdiği Ankara Metropolitan Arazi Kullanım Haritaları'na ait raporlar; Ankara Kenti Zeminlerinin Jeoteknik Özellikleri ve Depremselliği, (K.E.Kasapoğlu,2000); Etimesgut-Batıkent Yöresindeki Üst Pliyosen Çökellerinin Jeo-Mühendislik Özellikleri ve Konsolidasyonu (KİPER,O.B.,1983); Ankara Şehri Çevresinin Jeomorfolojik Ana Birimleri (EROL,O.,1973) gibi çalışmalardır.

Söz konusu planlama alanının sınırları; 1/25.000 ölçekli ANKARA İ29-a2, İ29-bl, BOLU H29-c4 ve H29-d3 paftalarında bulunmaktadır. AOÇ alanlarına ilişkin jeolojik ve jeomorfolojik yapı bilgileri halihazır harita paftasında verilmektedir.

Planlama Alanında Bulunan Jeolojik Birimler:

Planlama alanında genel olarak yaşlıdan gence doğru; Alt Jura yaşlı Yakacık Formasyonu (My), Üst Jura-Orta Kretase yaşlı Alacaat

Formasyonu (Ma), Orta Pliyosen yaşlı Etimesgut Formasyonu (Te), ve Kuvaterner yaşlı Taşlıburun Formasyonu (Qt), Gazi Orman Çiftliği Formasyonu (Qg), Etek Döküntüleri (Qd), Yapay Dolgu (Qs) ile kuzeybatıya doğru yer yer mostra veren Miyosen yaşlı volkanik birimler (Ag) gözlenmektedir.

Yakacık Formasyonu fMv):

Alt Jura yaşlı olan bu birim; çakıtaşı, mm ve daha büyük ölçekte şist, kristalize kireçtaşı ve gabro çakılları içermektedir. Çakıllar iyi tutturulmuş olmakla beraber düzgün boylanma ve derecelenme mevcut değildir. Çakıllı seviyeler üzerine uyumlu olarak kumlu şeylli seviyelerle, kırmızı-bordo renkli marnlar ve en üstte kireçtaşları gelmektedir. Bu birimde yer yer gri- yeşil renkli killer ile breşik ve yumrulu, belirgin tabakalanmalı kireçtaşları ve sarı renkli kumtaşı seviyeleri de gözlenmektedir.

Bu birimde, killerin hakim olduğu yerlerde şişme ve büzülmeler önemli mühendislik sorunlarına neden olurken, herhangi bir nedenle açılacak olan dik açılı şevler ve yarmalarda heyelan tehlikesi mevcuttur.

Alacaatlı Formasyonu (Ma):

Üst Jura-Orta Kretase yaşlı bu formasyonda hakim litoloji; killi kireçtaşları ile marnlar olmakla beraber yer yer çakıllı ve kumlu seviyelere de rastlanılmaktadır. Kireçtaşları kimi yerlerde gri, pembe renkli iken kimi yerlerde de bej-krem renkli ve çört yumruludur. Kimi yerlerde killi kireçtaşları içerisinde çakıtaşı ara tabakaları gözlenmiştir.

Arazi kullanımı açısından değerlendirilirken bu birimde genellikle duraylı yamaçların geliştiği ve önemsenecek heyelan sorunlarının olmadığı gözönüne alınmalıdır.

Etimesgut Formasyonu (Te):

Pliyosen ortalarında gelişen tektonik olaylar sonucunda, göl formasyonlarının üzerine açılı uyumsuzlukla gelen Etimesgut Formasyonu; kil ve kil-kum-çakıl ardalanmalarından oluşmuş akarsu çökelleridir. Bu birim; petrografik ve minerolojik açıdan çok farklı olan çevre kayalara ait ayrışma-bozunma ürünlerinin akarsular tarafından göl ortamlarına taşınması nedeniyle gerek boylanma ve gerekse renklilik açısından oldukça heterojen görünümlüdür. Bölgedeki ovaları hemen tümüyle dolduran kırmızı-kahverenkli kil üyesi ise "Ankara Kili" olarak tanımlanmaktadır. Tane boylanması genellikle kötü olup, atterberg limitleri (likit ve plastik limit ile plastisite) ve indeks değerleri alüvyon birimlere göre daha yüksektir.

Arazi kullanımı açısından ise bu alanlarda, bölgesel yağış ve sıcaklık değişimlerine bağlı olarak killi kısımlarda büyük ölçüde hacimsel değişiklikler görüleceğinden, şişme, büzülme sorunları ile oturma ve açılan yarmalarda göçmeler beklenmelidir. Ayrıca Etimesgut Formasyonu büyük oranda killi seviyeler içerdiğinden yağışlar sırasında topoğrafyaya bağlı olarak yamaçlardan gelecek ani sular nedeniyle su baskını olayları da açıktır. Bu formasyondaki killer, aşırı konsolide olmuş killerdir.

Kuvaterner Formasyonları:

Planlama alanında Pleistosen'e ait seki çakıllarından oluşan Taşlıburun Formasyonu (Qt) ile Holosen yaşlı Gazi Orman Çiftliği Formasyonu (Qg) yüzeylemektedir.

-Taşlıburun Formasyonu (Qt): Ovalardaki daha eski formasyonlar üzerinde sekiler halinde oluşmuş ve kalkerle sıkı biçimde çimentolanmış sert konglomeralar bu formasyonu oluşturmaktadır.

-Gazi Orman Çiftliği Formasyonu (Qg): Akarsu yataklarına ait vadi tabanlarındaki alüvyon ve çakıllardan oluşan güncel birimlerdir.

Yukarıda anlatılan iki formasyon dolgu, yol kaplama ve yapı malzemesi olarak kullanılabilinecek nitelikte kum ve çakıl gereğine sahiptir.

-Etek Döküntüleri (Qd): Bu birim, genellikle pekişmemiş çökellerin dik eteklerinde ya da pekişmiş çökellerin yerçekimine bağlı yamaç boyunca kopmaları ve atmosferik etkilerle ayrışarak eteklerde birikmeleri sonucunda oluşmuştur.

-Yapay Dolgular (Qy): Herhangi bir ortamdan alınıp başka bir ortama yığılan kum, çakıl, kil, volkanik gereç veya inşaat artığı gibi karışık gereçlerin oluşturduğu heterojen birimlerdir. Depolanışlarında herhangi bir düzen yoktur. Yığılan gereçlerin boyut farklılıklarının çok olması ve düzenli sıkıştırılmaya da maruz kalmadıkları gözönüne alındığında şev akmaları ve gevşek zemin özelliği göstereceği kesindir. Bu nedenle yapay dolguların bulunduğu alanlar yapılaşmaya uygun olmadığı gibi herhangi bir nedenle yapılacak hafriyat çalışması sırasında da kaymaların beklendiği kısımlar olarak görülmelidir.

Volkanik Birimler (Agl):

Miyosen döneminin tipik volkanik ve volkanoklastik birimlerinin yerel faylanması ya da heyelana maruz kalması sonucunda genç göçük malzemesi olarak Kuvaterner oluşukları içerisinde yüzlek veren andezit, aglomera, tüf-tüfit gibi malzemeler planlama alanında lokal olarak bulunmaktadır.

PLANLAMA ALANININ JEOMORFOLOJİK YAPISI:

Planlama alanında, genel olarak Vadi Tabanı Düzlükler (VT), Alçak ve Yüksek sekiler (SA,SY) ve Tepelik Arazi gibi jeomorfolojik birimler bulunmaktadır.

Vadi Tabanı Düzlükleri (A/T):

Akarsu yataklarının iki tarafında uzanan düzlüklerdir. Karışık şekilde çökelmiş; çakıl, kil, kum, mil gibi gereçlerden ibarettir. Bu çökeller düzenli tabakalanma göstermeyip, doku bakımından da gevşektirler. Bu karışık serilerin kil minerallerinin bol olduğu yerlerinde şişme ve büzülmelelere rastlanılabilir. Taban suyu genelde yüzeye yakındır ve kalite açısından iyi sayılmazlar. Bu tür araziler; yerleşim ve sanayi alanı olarak kullanılmaya müsait değildir. Atmosferik kirliliğin yanı sıra altyaⁿ çalışmaları sırasında kullanılacak gömülü metallerde ciddi korozyona y

açabilecektir. Bunların yanında olumlu argüman; bu yüzeylerin ulaşım olanakları açısından en uygun alan olmalarıdır.

Alçak Sekiler (SA) :

Bu yüzeyler eski alüvyonal taban arazinin birer parçası olup, derinliği az olan derelerle yarılmışlardır. Kimi zaman kesintiye uğramalarına karşın geniş düzlüklere sahip (500-600 m) yüzeylerdir. Bu düzlükler kendi aralarında birbirlerinden 5-10-25 m yükseklikteki basamaklarla birbirlerinden ayrılırlar. Seki yüzeylerinde yer yer çimentolaşmış çakıl depolarına rastlanmaktadır. Taban araziye göre daha rüzgarlı ve kuru bir iklime sahip olup, yer altı suyu açısından da daha kaliteli ancak daha verimsiz taban suyuna rastlanmaktadır. Yerleşim açısından ise devamlı aranan yüzeylerdir. İnşaat yapımı bakımından uyumluluk ve duraylılık gösterirler. Kanalizasyon ve yer altı sularının akışını sağlayan drenaj imkanını sağlarlar.

Yüksek Sekiler (SY):

Bu yüzeyler Kuvaterner'in daha eski dönemlerine ait oldukları için yüksekte kalmıştır. Yüksek sekilerin üzerinden akan dereler ise vadilerini derince kazdıktan sonra gömülmüşlerdir. Bu nedenle eski vadi düzlükleri daha daralmış, çoğu zaman da aşınarak tek tek tepe görünümü şeklini almışlardır. Yer altı suyu açısından çeşitlilik gösterir. Seki düzlükleri zayıf kaynakların oluşumuna izin verirler. İklim açısından alçak sekilere göre daha serin, daha rüzgarlı, hava kirliliğinden daha kurtulmuş durumdadır. Yerleşim olanakları bakımından yetersiz olmakla beraber, yamaçların dik kısımları ile vadiler korunmak suretiyle bu yüzeyler değerlendirilebilir.

Ayrıca planlama alanında Çimento fabrikasının batısında ve kuzeybatısında tepelik araziler mevcuttur.

Sonuç:

Planlama alanındaki jeolojik ve jeomorfolojik birimler yukarıda kabaca değerlendirilerek, alan hakkında genel bilgi verilmiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi bu çalışma sadece literatür taramasına dayalı bir ön değerlendirme niteliği taşımakta olup, herhangi bir plan altlığı olarak kullanılacak jeolojik/jeoteknik rapor özelliği taşımamaktadır. Özellikle alanda alüvyal, dolgu ve killi zeminlerin fazla olması; eski dolgu alanlarının fazla dağınık ve belirsiz olması; bu birimlerin yeraltı ve yerüstü sularının etkilerine yüksek oranda maruz kalması nedeniyle en azından alanda tarama sondajlarının yapılması gerekmektedir. Bu sondajlar ve özellikle dolgu alanlarda yapılacak jeofizik etütlerle jeolojik yapı ortaya daha sağlıklı biçimde konularak değerlendirme yapılabilecektir.

Ayrıca Bayındırlık Bakanlığı'nın 15 Ekim 1999 gün ve 12297 sayılı genelgesine göre; imar planının yeniden yapılması, revizyonu veya kısmi imar planı değişikliği yapılması gereken hallerde, imar planının yapılması sırasında yararlanılan jeolojik/jeoteknik etüt raporlarının ilgili idarelerce yeniden ele alınması ve hazırlanması veya hazırlattırılması gerektiği belirtilmektedir. İlgili Bakanlığın 31 Ocak 2000 tarihli genelgesiyle de yukarıda belirtilen jeolojik etüt raporlarının formatının nasıl olacağı belirtilmiştir. Bu raporların planlama çalışmasından ön

hazırlanması/hazırlattırılması gerektiği gibi aynı zamanda raporların onaylanma kurumları hakkında da düzenlemeler yapılmış, Bakanlığın 4 Şubat 2000, 2 Ağustos 2000 ve 4 Nisan 2003 tarihli genelgelerinde Plan Yapımında Uyulacak Esaslar belirlenirken Yerleşime Uygun Olmayan Alanların da yer aldığı kısımlara sahip planlama sahalarına ait raporların Afet İşleri Genel Müdürlüğü, diğer raporların da Valiliklerce (Bayındırlık İl Müdürlüğü) onaylanacağı belirtilmiştir. Ayrıca Bayındırlık İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğünce Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığına gönderilen 8 Nisan 2000 gün ve B.09.0.TAU.0.15.0000/16003 sayılı yazıyla da jeolojik etüt raporlarının Afet İşleri Genel Müdürlüğü tarafından onaylanması gerektiği belirtilmiştir.

TOPRAK KABİLİYETİ VE TARIMSAL ARAZİ KULLANIMI

2002 yılında Köy Hizmetleri genel Müdürlüğü Toprak ve Gübre Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Atatürk Orman Çiftliği Arazileri Detaylı Toprak Etüdü ve Haritalaması" çalışmasından yararlanılmıştır. Bu çalışmada ulaşılan bilgiler ve harita bilgileri özet halinde verilmektedir.

Bu kapsamda Atatürk Orman Çiftliği Arazileri Detaylı Toprak Etüt Haritası ile ilgili olarak hazırlanan eğim, derinlik, arazi kullanım kabiliyet sınıfları ve toprak yapısal özellikleri/sınıfları haritaları ekte verilmektedir.

T.C. Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Toprak ve Gübre Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü tarafından hazırlanan "ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ DETAYLI TOPRAK ETÜDÜ VE HARİTALAMASI "raporuna göre;

33 233 da. Yüzölçümlü AOÇ arazisinde:

- 16 112 da kültür altına alınmış olup;
- 15 360 da alanın; 2005 da sulu + 13 355 da. Kuru tarım yapılmaktadır.Bu alanlarda arpa, buğday, yonca, hayvan pancarı, meyve bahçeleri, fidanlık ve süs bitkileri yetiştiriliciliği yapılmaktadır.
- 2442 da mera ve tabii çayır,
- 5054 da orman ve park
- 320 da hayvanat bahçesi,
- 5717 da kiraya verilen tarım dışı amaçla kullanılan alanlar,
- 3578 da arsa, kanal, yol, taş ocağı, sazlık ve bataklık gibi kültür dışı arazileri kapsar.

AOÇ arazi varlığındaki toprak kabiliyet sınıfları I.sınıftan VIII.sınıfa kadar olan sınıflardır. I.II. ve III. sınıf tarım arazileri genelde Ankara Çayının aktığı bölgelerde yoğunlaşmış olup, buralarda tarımsal üretim yapılmaktadır. IV.,V.,VI., sınıfta toplanan gruplarda, genellikle çayır- mera ve sazlık ve ağaçlandırma alanları bulunmaktadır. VII VE VIII. sınıf araziler, genelde tarım dışı kullanılan alanlardır.Toprak yapısı doğrultusunda yapılan ve/veya yapılacak olan ağaçlandırma alanları, ocakları ve kamu kullanım alanları bu bölgelerde yer almaktadır.

AOÇ'nin genel toprak yapısı incelendiğinde; Tarım alanlarının üretkenliğini azaltan hatta aşırı düzeylerde verimsizleşmesine yol açan önemli sınırlayıcı faktörlerden olan tuzluluk, alkalilik ve drenaj yetersizliği göze çarpmaktadır. Drenaj yetersizliği, tuzluluk ve alkalilik bitki köklerinin oksijen alımını engellemekte ve gelişmeyi engellemektedir..

Üretimi sınırlayan bu faktörlerin daha çok düz ve düze yakın alüvyal alanlarda görülmesinin yanı sıra iyileştirilebilir nitelikte olması tuzluluk, alkalilik ve drenaj sorunu görülen alanlardaki pahalı ıslah çalışmalarının ekonomik düzeyde kalmasını sağlamaktadır.

Ankara ili yılda ortalama 376 mm. yağış almaktadır. Bu yağış miktarı toprak profilinde çözülebilir tuzların kolayca yıkanmasını sağlayacak düzeyde değildir. Bu nedenle, Boğaz ve Hayvanat Bahçesi serilerinin bazı fazlarında gözlenen drenaj yetersizliğine ağır tekstür ve yavaş geçirgenlik de etkili olmaktadır. Bu özelliklere bağlı olarak, iklimin de etkisi ile Karagöl ve Söğütözü Serileri hafif ve orta derece tuzlu ve hafif alkalileşmeye başlayan nitelik kazanmıştır.

Tarımsal üretimde başlıca amaç, kültür arazilerinden (I.,II.,111. Sınıf) mümkün olduğunca fazla miktarda ve iyi kalitede ürün elde etmektir. Bu amaca ulaşabilmek için her şeyden önce toprakların verimliliğini arttıracak kültürel önlemler alınması gerekmektedir.

Çalışma alanında saptanan toprak serilerini temsil eden tipik profillerin yüzey horizon örneklerinin analiz sonuçlarına göre; tüm çalışma alanında potasyum düzeyinin yüksek olduğu, fosfor düzeylerinin ise Tatarözü, Çoban, Çiftlik, Hayvanat Bahçesi, Hobi, Kavşak, Söğütözü ve Boğaz serilerinde yüksek, Kavak, Karagöl, Hacıköy, Çakırlar ve Beytepe serilerinde orta ve Tahar ile Ağıllı serilerinde ise düşük olduğu görülmüştür. Özellikle Hobi, Kavşak, Söğütözü ve Çiftlik serilerinde yüksek fosfor düzeyi kentsel atıklarla kirlenen Ankara Çayından yapılan sulamadan kaynaklanmış olduğunu göstermektedir. Söz konusu Ankara Çayının kirlilik yükü dikkate alındığında, topraklardaki yüksek fosfor kapsamı yanında ağır metallerin de bu çaydan yapılan sulama ile yem bitkilerine bu yol ile de büyükbaş hayvanlara ve üretilen süte, dolayısı ile besin zincirine uzandığı göz önüne alınmalıdır.

Çalışma alanında yapılacak her türlü tarımsal veya ağaçlandırma çalışmalarında toprak yapısına uygun çeşitliliğin seçilmesi gerekmektedir.

ARAZİ KULLANIMI:

AOÇ arazisi Metropoliten Alanın ortasında, doğu ve batı yönünde uzanan ve 13.000 ha gibi çok büyük bir alan oluşturan kesintisiz bir kamu açık alanlar bütününün bir parçasıdır. Bu büyük açık alanlar sistemi, üniversiteler, askeri alanlar, kamu kurum ve kuruluşları, Şeker Fabrikası ve AOÇ'nin sahipliğinde bulunmaktadır.

AOÇ alanlarındaki mekansal kullanımlar Arazi Kullanım paftasında verilmektedir.

AOÇ'ye ait alanlar ile daha önceden çiftlik arazilerinden koparılan çevre alanlarında; AOÇ Müdürlüğüne ait idari ve sosyal tesisler, hayvanat, T

bahçesi, piknik-mesire alanları, süt ve süt ürünleri ile şarap ve meyve suyu fabrikaları, ticari faaliyetler (lokanta, yiyecek-içecek büfeleri, küçük marketler, akaryakıt istasyonu vb.), fidanlık ve çiçek seraları, süs ve tarla bitkileri satış alanı, bitkisel üretim alanları, kuru tarım yapılan alanlar (buğday, arpa vb.), ağaçlandırma alanları, toprak döküm alanları, Hipodrom tesisi, spor ve sosyal tesisler (Gençlerbirliği, Ankaragücü, Atlı Spor Kulübü, ASKİ), Devlet Mezarlığı, çeşitli sanayi tesisleri (Tekel, Traktör, Mitaş, Ray Kaynak, Çimento, Fişek, Fabrikaları), Askeri alanlar (Zırhlı Birlikler, Hava Lojistik Komutanlığı, Kara Havacılık Okulu) Etimesgut ve Güvercinlik askeri havaalanları, kamu kurum ve kuruluş alanları (TİGEM, TZDK, Orman Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Türkiye Taş Kömürleri Kurumu, Başkent Öğretmen Evi, Atatürk Lisesi), AŞTİ Terminal alanı, TMO Silo, Toptancı Hali, TCDD Marşandiz Garı atölye ve depoları, konut-kooperatif alanları bulunmaktadır.

Atatürk Orman Çiftliği, çeşitli kamu kuruluşlarına kiralanan kesimlerinde olduğu gibi, çoğunlukla tarım faaliyetine dönük bir görüntüye sahiptir. Ancak, hayvanat bahçesi, piknik-mesire alanlarının bulunduğu 52 ha kadar bir alan aktif rekreasyon amacına uygun bir biçimde kullanılmaktadır. Çiftlikte sosyal yaşama öncülük etmek için lokanta, gazino, park ve plaj (Karadeniz ve Marmara Havuzları) gibi işletmeler de açılmıştır.

Rekreasyon hizmetleri yanında Ankara halkına onun kadar önemli sağlıklı ve ucuz gıda maddeleri sunmak durumundadır. Bunun sonucu olarak süt, süt ürünleri, meyve suyu üretimi yapan sanayi tesisleri çiftlik bölgesinde yer almıştır. AOÇ'ye ait çeşitli bina ve tesisleri ile sanayi kuruluşları da mevcut rekreasyon alanı içindedir.

AOÇ'nin halk tarafından en fazla yararlanılan bölümü olan Hayvanat Bahçesi kısıtlı bir alanda sıkışık bir biçimde İstanbul Yolu yakınında yer almıştır.

Demiryolu ile hayvanat bahçesi arasındaki yolun doğusunda meyve suyu/şarap fabrikası ve meyvelik alanlar bulunmaktadır.

AOÇ tarihi çekirdek olarak anılan merkez bölgesinde demiryolu ve istasyonun güneyinde Bira Fabrikası ve AOÇ işletmesine ait çiçek seraları karşısında ise yönetim binaları, lojmanlar, lokanta ve akaryakıt istasyonu yer almaktadır. Doğuda ise Süt Fabrikasına ait tesisler bulunmaktadır.

AOÇ alanlarında:

- Devlet kurumları tarafından fabrika, yönetim binası, okul, cami, sosyal tesis, otel, misafirhane, vakıf süpermarketi ve ticarethanesi, özel piknik yeri ve lojman yapılmıştır.
- Sanayi tesisleri ve kooperatiflerce konut yapılmıştır.
- Spor kulüplerine (Gençlerbirliği, Ankaragücü) çok uzun süreli olarak
- kiralanmıştır.

- Çiftlik merkezi kiralama yöntemiyle lokanta, köfte-kokoreç büfeleri, market, bovling salonu, akaryakıt istasyonu vb. ticari aktivitelere tahsis yapılmıştır.

Halen Çiftlikteki üretim faaliyetleri; tarla bitkileri, bahçe kültürleri, hayvancılık, süt ve süt mamulleri, mayalandırma ürünleri, müşterek hizmetler, ve atölyeler şubesi olarak üretimlerini sürdürmektedir.

2005 yılı sonu itibarıyla AOÇ arazi varlığı ve arazilerin kullanım durumu aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Arazi kullanım durumu	Arazi varlığı (Dekar)							
	2 0 0 4				2 0 0 5			
	Sulanan	Kıraç	Toplam	Kullanım %	Sulanan	Kıraç	Toplam	Kullanım %
Kültüraltı arazi :								
1-Tarla kültürleri arazisi	2005	7.302	9.307	27,7	16.82	7.456	9.138	27,40
2-Bağ bahçe bitkileri	762		762	2,3	762		762	2,28
Toplam (1 + 2)	2.767	7.302	10.069	30,0	2.444	7.456	9.900	29,68
3-Çayır-mera ve yem bit. arazisi	144	200	344	1,0	144	200	344	1,03
Toplam (1+2+3)	2.911	7.502	10.413	31,0	2.588	7.656	10.244	30,72
4- Diğer alanlar:		983	983	2,9		750	750	2,11
İşgal altında		11.504	11.504	34,4		11.504	11.504	34,49
Orman ve parklar	320		320	1,0	320		320	0,96
Hayvanat bahçesi		6.881	6.787	20,6		7.032	7.032	21,08
Kiraya verilen								
Arsa, kanal, yol, ve kullanılmayan		3.386	3.386	10,1		3.501	3.501	0,51
	320	22.754	23.074	69,0	320	22.787	23.107	69,28
Toplam (4) Genel toplam	3.231	30.256	33.393	100,0	2.908	30.443	33.351	100,00

KAYNAK: Yüksek Denetleme Kurulu 2005 Yılı Raporu,

AOÇ arazi varlığının % 30,7'sine tekabül eden 10.244 dekarı kültüraltı arazi olup, bunun 9.138 dekarında tarla bitkileri üretilmektedir. Geri kalan 762 dekarında fidan ve süs bitkileri, 344 dekarında ise çayır mera ve yem bitkileri üretimi yapılmaktadır.

Üretim dışında kalan arazi toplamı 23.107 dekardır. Bu miktarın en büyük bölümünü 11.504 dekar ile orman ve park alanları oluşturmaktadır. Kiraya verilen araziler ise 7.032 dekar ile ikinci sırayı almaktadır. Arsa, kanal, yol ve bataklık gibi kullanılmayan arazilerin miktarı ise 3.501 dekardır.

Diğer taraftan çizelgede görüldüğü gibi 750 dekar arazi çeşitli kuruluşların işgali altında bulunmaktadır. Bunun 221 dekarını askeri birliklerin izinsiz kullandığı alanlar oluşturmaktadır.

Sulama yetersiz olduğundan 7.456 dekar arazide bire bir tahıl-nadas uygulaması yapılarak arpa ve buğday yetiştirilmektedir. Ancak bu uygulama, şehirlerden uzak mekanlarda yapılan geleneksel tarım uygulamasıdır.

Orman ve Parklar:

Atatürk Orman Çiftliği sahip olduğu park ve orman alanları itibarıyla yıllarca Ankara halkının ilgi duyduğu bir mesire yeri olmuştur. Ancak son yıllarda kalabalıklaşan her mekanın özelliğini kaybettiği gibi, AOÇ piknik ve mesire yerleri de dinlenme mekanları olma özelliğini kaybetmeye yüz tutmuştur.

Orta Anadolu steplerinde kurulan başkent Ankara'nın yaşanabilir bir kent olması, şehir içinde yer alacak yeşil alan ve parklar ile şehir dışında oluşacak bir yeşil kuşağın varlığına bağlıdır. Mevcut yapısı ile AOÇ arazileri söz konusu yeşil ve açık alanlar için önemli bir potansiyeldir.

1927 yılında Ankara'nın imar planının yapılması görevi verilen Prof. Dr. Herman Jansen planının strateji maddeleri arasında AOÇ'nin bir bölümünde hayvanat bahçesi kurulması ve genel park olarak ayrılması hususu yer almaktadır. Ancak gelinen bu günkü noktada ağaçlandırmanın yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir.

Çiftliğin orman ve park alanları, 1998 yılına kadar 3600 dekar civarında iken, 1999 yılında bazı kamu ve özel kuruluşlara ağaçlandırılmak üzere arazi tahsis edilmesi ile bu alan 6976 dekara, nihayet 2003 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı'na yapılan tahsisle birlikte 12.950 dekara yükselmiştir.

Yüksek Denetleme Kurulunun 2005 yılı raporunda; 1937 yılından bugüne kadar arazi varlığının % 36'sını çeşitli sebeplerle kaybederek yaklaşık 55.000 dekardan 33.351 dekara gerileyen AOÇ arazilerinde kayıp ve işgallerin önlenmesi çevre temizliğinin sağlanması, mevcut arazi varlığının Atatürk'ün başış mektubunda işaret ettiği hususlara uygun olarak kullanılması amacıyla, arazinin sınırları tespit ve tahdit edilerek, bölgede hızlı yetişen ağaç türleri ile ağaçlandırılması, Devletin bütün ilgili kuruluşlarının katkıları ile hazırlanacak ulusal bir master plan çerçevesinde Çiftlik arazilerinin yeniden organize edilmesi, Türkiye'nin kurtuluşu ve Cumhuriyetin kuruluşunu simgeleyen bir açık hava ve tarım müzesi haline getirilerek koruma altına alınması, önerilmiştir.

TEKNİK ALTYAPI

Demiryolu:

Atatürk Orman Çiftliği arazileri içerisinde TCDD tarafından işletilmekte olan ve gerek Kayaş Sincan arasında (banliyö) kent içi yolcu taşımacılığında gerekse bölgesel demiryolu ulaşımında kullanılan demiryolu sistemi geçmekte olup çiftlik arazileri üzerinde Hiporum, Gazi Mahallesi Marşandiz, Behiçbey ve Yıldırım istasyonları ile tarihi değeri bulunan koruma altındaki Gazi Garı bulunmaktadır.

Karayolu:

Ankara kentinin en önemli ulaşım aksları olarak tariflenen ve kent giriş koridoru olarak ön plana çıkan Eskişehir Yolu, İstanbul Yolu, Konya Yolu vasıtasıyla çiftlik arazilerine erişim sağlanmak olup Kuzey-güney yönünde kent içi karayolunun önemli bir parçası olan Anadolu Bulvarı çiftlik arazilerinin üzerinden geçmektedir.

Bu yoların yanısıra çiftliğin tarihi çekirdeği olarak tanımlanan alana erişim Gazi Mahallesi, Söğütözü caddesi, Beştepeler ve çiftlik çavşağı vasıtası ile yapılmakta olup aynı zamanda bu güzergahlar transit trafik açısından alternatif güzergah olarak kullanılmaktadır.

Halen kullanılmakta olan Ankara şehirlerarası otobüs terminali çiftlik arazisi üzerinde olup terminale ulaşım Eskişehir Bulvarına paralel Sabancı bulvarı vasıtası ile yapılmaktadır.

Bu ana akslar üzerinde ve çiftlik yakın çevresinde 12 adet katlı kavak bulunmakta olup beştepeler ve söğütözü caddeler üzerinde 2 adet katlı kavşak çalışması bulunmaktadır.

Metro Projesi:

Ankara raylı toplu taşıma sistemi projesi kapsamında projelendirilen ve halen inşaat aşamasında bulunan Çayyolu metrosu ile Batıkent- Sincan metroları çiftlik arazileri üzerinden geçmektedir. Batıkent- Sincan metro hattında Botanik İstasyonu, Çayyolu metro hattında ise Beytepe istasyonu bulunmaktadır.

Teknik Altyapı:

Ankara kenti içme suyu temini projesi kapsamında Çamlidere, Kurtboğazi Barajları ile İvedik Su Arıtma tesisi ana su isale hattı Çakırlar Çiftliği mevkiinde çiftlik arazisi üzerinde yer almaktadır.

İçme suyu şehir şebeke sistemi ile BAKAY projesi kapsamında atıksu sistemleri ve Ankara Çayı kuşaklama sistemleri çiftlik arazileri üzerinden geçmektedir.

Ayrıca 154 ve 34,5 KVV'lık enerji iletim hatları ile Doğalgaz ana iletim hattı bulunmaktadır.

Teknik altyapıya ilişkin mevcut sistemler paftalarda gösterilmiştir.

SORUNLAR-OLANAKLAR

SORUNLAR

- AOÇ içerisinde yer alan işlevler birbirleri ile olan ilişkileri kopuk ve karmaşık bir biçimde oluşmuştur. Ankara'nın başkent olarak ilan edildiği yıllarda kent merkezinin çok uzağında kalan AOÇ arazileri, geride kalan 78 yıl içinde hızlı kentleşme sebebiyle bugün yerleşim alanlarının içinde kalmıştır. Çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile özel kişilere yapılan satış, tahsis ve devirler nedeniyle arazi ve işlev bütünlüğü yok edilmiş olup, geçen zaman içinde meydana gelen arazi kayıpları sebebiyle geriye kalan Çiftlik arazileri parçalı bir yapı arz etmekte olup, işletilmesi çok zor bir hal almıştır.
- Tarımsal üretim işlevini yitirmesi yanında, çiftlik arazisinin gerek yasal, gerekse yasadışı olarak başka kullanımlara ayrılması sürecinin hem kent, hem de AOÇ açısından plansız ve yanlış kararlara dayandırıldığı gözlemlenmektedir.
- AOÇ kentsel ulaşım arterleri ortasında kalması nedeniyle arazi bütünlüğünü ve sürekliliğini kaybetmiştir. Ankara Metropoliten Alanın gelişme yönü, batı gelişme koridoru içerisinde kalması nedeniyle İstanbul ve Eskişehir yolları ve bu yollara bağlanan diğer arterlerin açılması ile, çeşitli kurum ve kuruluşlara yapılan satış, tahsis ve devirler sonucunda, çiftlik arazileri hem fiziksel hem de işlevsel bir bütünlük göstermemektedir.
- AOÇ arazisi, Ankara kent bütünü içinde yer aldığından kenti kuzey ve güney olarak ikiye bölmektedir. Doğal olarak kentin kuzeyi ve güneyi arasındaki her türlü bağlantının (teknik altyapı, ulaşım) çiftlik arazisinden geçme zorunluluğu vardır.
- Metropoliten alanın ortasında klasik yöntemlerle tarım faaliyetlerinde bulunulması. AOÇ arazilerinin içinde bulunduğu doğu-batı yönünde uzanan açık ve yeşil alanlar aksı, oluşan hakim rüzgarlar nedeniyle en az iki üç defa sürülerek işlenmiş çiftlik topraklarını havaya kaldırarak yerleşim yerleri üzerinde toz bulutu oluşturmakta, cadde ve sokaklarda toz ve çamur oluşumuna neden olmaktadır.
- Dünyanın gelişmiş metropollerinde olmadığı şekilde açık ve yeşil alanlarda toprağın işlenerek tarım yapılması. Toprak işlenerek, bire bir nadas uygulaması ile hububat üretimi yapılmaktadır. AOÇ arazilerinin konumu, şehrin ortasında kalmış olup, özellikle bitkisel üretim ve hayvancılık faaliyeti bakımından elverişsiz hale gelmiş bulunmaktadır.
- AOÇ alanlarında metropoliten alan ölçeğinde düşünülen rekreasyon işlevlerinin gerçekleştirilebilmesi için, bölgeler itibarıyla sit derecesi özelliklerinin yeniden irdelenmesi gerekiyor.
- AOÇ arazileri AOÇ Müdürlüğü'nün eliyle yönetilmesi ve işletilmesi
  - yetersizdir. 5659 sayılı Kuruluş Kanununa göre AOÇ Müdürlüğü

tüzelkişiliğe sahip bir kamu kuruluşudur. Müdürlük Tarım ve Köyşleri Bakanlığına bağlı olup müdür ve memurları Tarım Bakanı tarafından atanmaktadır. Bakanlık merkez ve taşra teşkilatının tabii olduğu sert hiyerarşi, bir kültür kurumu, tarihi bir miras ve aynı zamanda bir kamu iktisadi teşekkülü olan çiftliğin yapısına uymamaktadır. AOÇ Müdürlüğü Hazineden hiçbir yardım almadan, ürettikleri, ticari gelirleri ve kira gelirleri ile ayakta kalabilmektedir.

- AOÇ arazileri üzerinde yapılmakta olan tarımsal üretim faaliyetleri ve kiralama yolu ile yürütülen ticari faaliyetler, Çiftlik arazisi üzerinde ranta yönelik beklentilere yol açmaktadır. AOÇ Müdürlüğü'nün bir kısım taşınmazları gelir sağlanması ve bir kısım kuruluşların ihtiyacının karşılanması amacıyla kısa ve uzun süreli kiraya verilmiştir. Bu kiralamaların önemli bir bölümü, AOÇ'nin Atatürk'ün vasiyet mektubunda belirttiği amaçlara uygun olmadığı gibi, kiraclar
  - inşaat, tesis ve işgal suretiyle açık alanların genişletilmesine ilişkin tasarrufları, AOÇ arazisinin I'inci derece Tarihi ve Doğal SİT alanı aykırıdır.

OLANAKLAR:

- Metropoliten alan içerisinde bu büyüklükteki bir arazinin varlığı bir şans olarak değerlendirilerek, gelişmiş metropol kentlerinde olduğu gibi, kent ormanları/ağaçlandırma ve büyük park alanları olarak değerlendirilebilir. Öncelikle zarar edilen ve çevreye zarar veren üretim faaliyetlerinden vazgeçilerek, yeşil alan olarak halkın daha geniş bir alanda bütünleşen bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir.
- AOÇ'nin de parçası olduğu kamu elinde bulunan büyük bir kesiksiz açık alanlar sistemi, üstelik yön ve yakınlık olarak uygun konumda olup, kentin batıya gelişimini kanalize ederek, çizgisel bir makro form yaratma olanağı verdiği.
- Metropoliten kentsel yeşil alan ihtiyacına yönelik olarak AOÇ arazisinde bakımsız ve kullanışsız oldukça büyük alanların rekreasyon için kullanılacak uygun alanların olması; demiryolu ve "akarsu kıyılarını rekreasyona açma" projesinin akarsuları temizleme projesiyle birlikte değerlendirilerek Ankara Çayı boyunca piknik ve dinlenme alanı olmaya uygun yerlerin olması, bu alanların toplu ulaşım yönünden üstün özellikler taşıması.
- Metropoliten alanın ortasında doğu-batı doğrultusunda dağınık ve parçalı bir biçimde uzanan AOÇ arazileri, kentsel yerleşme alanları arasında havalandırma kanalları/açıklıkları sağlaması.
- AOÇ'nin ve diğer arazilerin tarım, orman, rekreasyon ve askeri eğitim ve savunma alanı olarak, yani açık alan olarak korunması ve planlanması halinde, bir yandan kentin yeşil ve rekreasyon ihtiyaçları karşılanırken diğer yandan kentsel yerleşme alanlarının, bu açık alanlar sistemini kuzey ve güneyden çevreleyerek çizgisel bir geometriyle koridorlar boyunca gelişmesi ve uzun vadede yüksek

performanslı metropoliten ring ve koridorları geliştirmesi olanağını sağlaması. Kamu elinde bu büyüklükte kesiksiz açık alanların bulunması, bu alanların açık alan olarak korunabilmesi halinde, çok hızlı gelişen Ankara'nın sağlıklı bir kent yapısına kavuşmasının sağlanması için önemli bir planlama aracı sunması.

AOÇ'de yapılan deneysel tarım yöntemlerinin geliştirilmesi ve verimin artırılması halinde kentin beslenmesine önemli bir katkıda bulunabileceği; ayrıca AOÇ'de yapılan deneysel tarım yöntemlerindeki ilerlemenin tüm ülkede tarımın verimini etkileyeceği bir potansiyel taşıması.

AOÇ yalnız örnek bir çiftlik olarak değil, aynı zamanda yeşilliği yetersiz olan metropoliten Ankara'nın halkı için bir dinlenme ve mesire yeri sağlaması.

AOÇ Müdürlüğünün mevcut yapısının, ilgili mevzuat uyarınca oluşturulması gereken Alan Yönetimi kurumsal yapısına dönüştürülmesi konusunda uygun niteliklerinin bulunması.

KAYNAKLAR

- ARMANGİL, Osman G., "Atatürk Orman Çiftliği Arazisinin Gelecekteki Kent Makro-Formu İçindeki Yeri ve Kullanımı", Ankara'da Yeşil Alan Sorunu ve Atatürk Orman Çiftliği Semineri. 12-13 Haziran 1975, Ankara.
- Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu, Ankara Nazım Plan Seması Raporu - (1970-1990). Ankara, 1977.
- BADEMLİ, Raci, Kentsel Planlama ve Tasarım Öğrencilerine Notlar. TMMOB Şehir Plancıları Odası, 2005.
- DİNÇER, Güven, Ankara Kent Yazıları. Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2006.
- Dünü-Bugünü ve Geleceği ile Atatürk Orman Çiftliği. Sempozyum, 8 Haziran 1993, Ziraat Mühendisleri Odası, Ankara.
- KELEŞ, Ruşen, "Atatürk Orman Çiftliği", Ankara Dergisi. Cilt 1 Sayı 1, Ekim 1990, s.71-74.
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Toprak ve Gübre Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Atatürk Orman Çiftliği Detaylı Toprak Etüdü ve Haritalaması. Teknik Rapor, Ankara, 2002.
- Tarım Bakanlığı, Atatürk Orman Çiftliği. İstanbul Matbaası, 1953, İstanbul.
- TEKELİ, İlhan, "Kent Toprağında Mülkiyet Dağılımı ve El Değiştirme Süreçleri", ANKARA 1985'den 2015'e, Ankara Büyükşehir Belediyesi EGO Genel Müdürlüğü, 1986, s.87-104.
- TMMOB Ankara İl Koordinasyon Kurulu, Atatürk Orman Çiftliği Nasıl Korunmalı. TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi, 2004.
- TOPÇUOĞLU, Necdet, "Atatürk Orman Çiftliği'nde Neler Yapılmak İsteniyor? Neler Yapılmalı!", www.ydkder.org.tr.
- Yüksek Denetleme Kurulu Atatürk Orman Çiftliği 2005 Yılı Raporu.

3

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ

ULUSLARARASI KÜLTÜREL PEYZAJ ALANI OLMALIDIR..

Bugün kültürel miras, geçmişe ait olan ekonomik, kültürel veya sosyal değerlerin, seçilmiş bir bütündür. Kolektif belleğimizi oluşturan önemli bileşenlerden birisi olarak kültürel miras, Graham'a göre, geçmişi hatırlatmak ile ilgili olduğu kadar unutmak ile de ilgilidir. (2002:1006) Politik olarak kültürel mirasa yeni anlamlar

yüklenmesi, ulusal kimliğin kurgulanmasında veya desteklenmesinde, ulusal olarak tanımlanan kültürün soyut ve somut bileşenleri yeniden yorumlanmasında da görülmektedir. Hayden'e göre kimlik, belleğe ayrılmaz biçimde bağlıdır (1997:9)

Ankara'nın önemli belleklerinden bir olan Atatürk Orman Çiftliği 1990 lı yıllardan itibaren 1992'de tarihi, kültürel ve doğal değerleri sebebiyle korumaya alındı ve 1998'de 1. Derece doğal ve tarihi sit alan olarak koruma statüsüne girdi. Orman Çiftliği 2012 yılında, önce Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan bir plan sürecinde 3. Derece doğal sit alanı olarak koruma statüsünde önemli bir değişiklik yapılmış ve yoğun yapılaşma sürecine açılmak üzere Koruma Kurulu'na önerilmiş ve maalesef bu gün 3. Derece sit alan statüsü kabul edilerek bu gün çok ciddi boyutlara varan bir fiziki müdahale ile karşı karşıya bırakılmıştır.

Oysa, 1925 yılında Ankara, ülkenin kaderini değiştiren aydınlık düşünce merkezi olurken çağdaş yaşamın örnek kenti olma yolunda da büyük değişimler geçiriyordu. Genç Cumhuriyetin gösterdiği büyük atılımlar, emperyalizmin ve karşı devrimin direnci ile karşılaştı. Mustafa Kemal, bu zorlu geçen yılın Mayıs ayında hazırlıklarını yaptığı önemli bir projeyi hayata geçirdi. Anadolu bozkırında Çiftlik hayallerinin temelini atarken, şehrin merkezinde başlayan büyük çağdaşlaşma atılımını kentin ötesine taşıyarak modern tarım yaşamının örneğini oluşturdu ve bir tarım ülkesinde çağdaş üretim ve yaşamın doğmasında rol oynayacaktı. Sekiz yıl sonra Gazi Çiftliği ürünleri, Ankara ve İstanbul'da kurulan mağazalarında satışa sunuluyordu. Farklı aromalarda üretilen sağlıklı gıda ürünleriyle bir yandan örnek satış mağazaları ile ünü ülke sınırlarını da aşan bir "Marka" oluyordu. Uluslararası çapta, örnek gösterilen bir iktisadi kuruluş haline gelmiştir.

AOÇ NEDİR?

AOÇ bir açılma; ülkeyi, yeni cumhuriyeti, yeni başkenti, yeni olanakları, yoktan var edışı, ulusun makul talihinin ulus eliyle yenişinin destansı ve çarpıcı etkisiyle

günümüze uzanan bir kesittir. Şimdi tarih silikleşiyor, kentin belleği elinden almıyor, soluk almanın bizaatihi kendisi, soluk alıp vermeyi unutmuşların çarmihında AOÇ'de geriliyor.

AOÇ, Mustafa Kemal'in büyük hayallerini tarımsal dönüşümle devrede tutmak ve tarım toplumunu modern tekniklerle buluşturmak olduğu ve tarımı sanayi ile organik bir bağ içerisinde bütün ülkeye örnek olacak bir öncüye kavuşturmuştur.

Ankara'nın başkent olmasını sağlarken, örnek çağdaş bir şehrin de temellerini atmıştır. Kamu kurum binaları ve sivil yerleşimler Lorcher planı çerçevesi içinde inşa edilirken, şehrin orta kısmında Kayaş'tan Sincan Bölgesine kadar uzanan yeşil bir kuşağın oluşması arzulanmıştır. Kent merkezinde Gençlik Parkı ve Hipodrom yer alırken, kırsal bölgeye doğru geçişte şehir yaşamı ile cumhuriyet devriminin öngördüğü köy-çağdaş tarım ve sanayi üretim zincirini yaşama geçirmeyi hedeflemiş ve başarmış bir değer taşımaktadır. Orman Çiftliği, tıpkı başkent Ankara gibi modern mimarlık ve şehircilik anlayışıyla planlanmış ve Mustafa Kemal'in mülkiyetinde kentlinin kullanımına sunulmuştur. Acil ihtiyaç duyulan ilk yapılar Alman inşaat firması Philipp Holzmann tarafından inşa edildiyse de, 1934'te alanın tamamı İsviçreli mimar Ernst Egli tarafından tasarlanmıştır (Kaçar, D. 2011, "A Unique Spatial Practice for Transforming the Social and Cultural Patterns: Atatürk Forest Farm in Ankara", METU JFA 2011/1, (28:1) 165-178).

Atatürk Orman Çiftliği, Ankara'nın bataklık ortamından alınarak bir üretim alanı haline getirebilecek bir kültür peyzajı karakteristiklerine önemli örnekler vermiş bir alan olması, tarımsal üretim ilişkilerinden yola çıkarak önemli bir sosyal üretim ilişkisi örneklemelerini sunması sebebi ile aşağıda imzası bulunan meslek odaları yönetim kurulları olarak Atatürk Orman Çiftliği'nin KÜLTÜREL PEYZAJ alanı olarak tescillenmesi amacını taşımakta ve bu sebeple;

"Türkiye'de kültürel miras alanının çeşitli kesimlerinin ortak ve UNESCO, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği tanımlarına uygun bir kültürel miras kavramı çerçevesinde bütünleşmesi,

- *Türkiye'de bu alanlarda çalışan kişi, kurum ve kuruluşlar arasında daha güçlü bir iletişimin sağlanması,*
- *kültür politikalarının koruma doğrultusunda etkilenmesi, koruma standartlarının yükseltilmesi,*
- *kültürel miras alanında Avrupa'daki entelektüel ve mesleki birikimlerin ülkemize aktarılması,*
- *Türkiye'deki başarı ve sorunların Avrupa'daki meslek ve ilgi çevreleriyle paylaşılması,*
- *Avrupa'nın öteki ülkeleriyle kültürel miras alanında daha çok sayıda ve daha büyük çaplı ortaklıklar kurulması,*
- *ülkemizde her kuşaktan yurttaşlara kültürel miras alanında daha geniş ve sistemli eğitim olanaklarının sağlanması,*
- *basın-yayın araçlarında kültürel miras farkındalığının yükseltilmesi..."* amacı ile kurulmuş olan EUROPA NOSTRA Yönetim Kurulu'nun değerlendirmesine sunmak istemekteyiz.

Kültürel peyzajları korumak ve tanımak için ilk uluslararası hukuk aracı haline gelen 1992 yılında Dünya Mirası Sözleşmesi gereği kurulan Komite, kültürel peyzajı, Sözleşmenin 1. maddesinde belirlenen "doğa ve insanın ortak eserleri" temsil ettiğini kabul etmiş ve doğal çevre tarafından sunulan fiziksel kısıtlamalar ve / veya fırsatları ve dış ve iç hem de izleyen, sosyal, ekonomik ve kültürel güçlerin etkisi altında, zamanla insan toplumu ve yerleşim evrimin açıklayıcı olarak kabul etmiştir.

Dünya Mirası sözleşmesine göre, "kültürel peyzaj" insanlığın ve doğal çevre arasındaki etkileşimi tezahürleri bir çeşitlilik kucaklar. Kültür peyzajlar, sıklıkla özellikleri ve sınırları da kurulmuştur doğal çevrenin ve doğanın belirli bir manevi ilişki dikkate alındığında, arazi kullanımı, sürdürülebilir belirli teknikleri yansıtmaktadır. Kültürel peyzajın korunması arazi kullanımı sürdürülebilir modern tekniklerine katkıda bulunabilir ve peyzaj doğal değerleri korumak veya artırabilirsiniz. Arazi kullanımı geleneksel formlarının devam eden varlığı, dünyanın birçok bölgelerinde biyolojik çeşitliliği destekler. Geleneksel kültürel peyzajın korunması, biyolojik çeşitliliğin korunmasında nedeni ile de yararlıdır.

AOÇ tam da bu anlamda, insan ve doğa ilişkisinin ortaya bir mekan

Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından "kültürel ve doğal kaynakları ve bu bağlamda yaban hayatı ve evcil hayvanları içeren, tarihi bir olay ve bir etkinlikle birlikte olan ya da çeşitli kültürel ve estetik değerler sergileyen coğrafi alanlar" olarak tanımlanan sit olarak tanımlanmasına rağmen son yıllarda Ankara'nın yapılaşma ve yerleşme de yağ lekesi şeklinde gelişimden maalesef büyük olumsuzluklarla etkilenen ve yok oluşa doğru sürüklenen Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin üzerinde taşıdığı kültür peyzajı izlerinin UNESCO tarafından tescil altına alınabilmesi amaçlı girişimlerimiz bulunmaktadır.

Yönetim Kurulunuzca da bilinmektedir ki, insan eliyle düzenlenen açık alanların alan kullanım ve arazi kullanım kararlarını ve bunların içindeki çoğunluğu kamusal nitelikteki yapı ve/ya da yapı grupları ile birlikte organik olarak gelişmiş peyzaj alanlarının ikinci alt başlığı, sürekliliği olan peyzaj alanlarıdır. Bu alanlar çok eski yıllar içerisinde olmak üzere insanoğlu tarafından sosyal ya da ekonomik amaçlarla işlevlendirilmiş ve gelişerek günümüze kadar gelmiş olan durumlarıdır.

Kentsel kullanım alanları içerisinde bir alanın kültürel peyzaj niteliğini taşıyabilmesi için; bu alanlarda doğa ve insan eliyle oluşturulmuş öğelerin uyum içinde olması; tarihi, estetik, etnolojik ve antropolojik olarak değer taşımaları; o bölgedeki hâkim doğa unsurlarını, arazi kullanım biçimlerini ve geleneksel yaşamın sürdürüldüğü dokuları bölge adına temsil edebilmeleri aranan diğer nitelikler taşıması gerekmektedir. Aslında tüm peyzaj alanlarının kültürel öğeleri vardır. Çünkü tüm bu alanlar insan eliyle oluşmuş eserler içerirler. Ancak, bir alanın "kültürel peyzaj" alanı niteliği kazanması için doğa/insan birlikteliğinin zaman içerisinde önemli ürünler vermesi ve bu ürünlerin uyum içerisinde olması gerekmektedir.

AOÇ, insan ve doğa birlikteliğinin en yüksek örneklerinden biridir. Kentsel tarım alanı olarak Ankara kent peyzajının önemli bir örneğini oluşturan AOÇ kültürel peyzaj alanı olarak ilan edilmelidir.

Ayrıca; Atatürk Orman Çiftliği, bir özgürleşme hareketinin, özellikle tarımı ve tarımsal emeği dönüştürme hareketinin deney alanı olmuştur. Bu örnek çiftlik yalnızca tarımsal üretimle sınırlı bir tasarı olmayıp Cumhuriyetin kuruluş yıllarında izlenen kentleşme siyasalarının, toplumsallaşma ve ilerleme düşüncesinin önemli bir halkasını oluşturması,

İktisadi bağımsızlık temelinde, sanayi ve ticaret ile tarımın, kır ile kentin bütünleştirilmesi, kooperatifler ve devlet çiftlikleri yoluyla örgütlenme, sanayi kentlerinin yaratılması, sanayi kentleri ile tarımsal gelişme bölgelerinin bütünleştirilmesine dayanan kapsamlı kentleşme ve bölgesel gelişme siyasetleri ile birlikte ele alınması gereken bir yapılaşma örneği olması,

Tarım merkezleri, devlet çiftlikleri, tarım bankacılığı, kooperatifleşme, topraklandırma ve toplu üretim ve örgütlenmesi,

Çiftlik kamusal hizmet kapsamını sürekli geliştirmekte ve çeşitlendirmektedir. Örneğin,

- Çiftliğin fidanlığı ile yalnızca Çiftliğin değil o tarihlerde 'Ankara Çölleri' olarak adlandırılan bütün Ankara ve çevresinin ağaçlandırılması
- Değirmen yalnızca Çiftliğe değil, aynı zamanda çevredeki köylere de hizmet vermesi, fırında üretilen ekmekler Ankara piyasasına da sunulması,
- Benzer şekilde Çiftliğin kendi çalışanlarına yönelik hizmet veren birimleri de dahil olmak üzere tüm birimleri yakın çevredeki kırsal kesime ve Ankara kentine de hizmet sunmaktadır. Tüm çalışanların çocuklarının okutulması Çiftlik İdaresi tarafından üstlenilmiştir. On Yıl adlı bir yatılı ilköğretim okuludur. Okula yalnızca Çiftlik çalışanlarının çocukları değil aynı zamanda çevre köylerdeki çocuklar da kabul edilmesi,
- Ziraat, kovunculuk, inekçilik, atçılık, tavukçuluk, sütçülük, peynircilik, yoğurtçuluk iş kolları
- Meyvecilik, ağaçlama, bağcılık, tarım kolu
- Sarapçılık, ziraat aletleri makineleri, yapağı ve tiftik üretim tesisi, bira fabrikası, endüstri kolu
- Stajyerlik, ticaret işleri, modern gazı çiftliği ürünleri satış mağazaları,
- Memur ve işçiler için lojmanlar ve otuz kişilik bir bekar apartmanı inşa edilmesi,
- Büyük bir hamamı
- Hastaların ilaç ve hastane giderlerini Çiftlik üstlenmesi,
- Bunların dışında Posta, Telgraf ve Telefon Merkezi vardır.
- Çiftlik Çalışanları için bir Yardım Sandığı oluşturulmuştur. Çiftliğin tarım ve havıacılıkla ilgili bir de müzesi bulunmaktadır.

Atatürk Orman Çiftliği, örnek çiftlik olmasının yanı sıra aynı zamanda bir okul, eğitim- araştırma kuruluşu niteliğinde olması sebebi ile **Atatürk Orman Çiftliği**, Cumhuriyetin kuruluş döneminin temel şehircilik siyasetlerinin oluşumu açısından da önemli bir girişim olması sebebi ile de önemli bir toplumsal hafıza ve ulusal bir bellek olması sebebi ile de kültürel peyzaj karakteristiklerinden örneklemeler verir.

Tarımsal üretim ilişkilerinin sosyal ilişki üretiminde uluslar arası bir örnek olan AOC, kentsel tarım alanı olarak tescillenerek kentsel peyzaj alan kullanımındaki yerinin kültürel peyzaj statüsü altında fiziki planlara aktarılması gerekmektedir.

Cumhuriyetin kuruluş yıllarındaki şehircilik uygulamaları, yurttaşın çağdaş bir yaşam biçimi ile şekillenen bir çevrede kamusal mekanlarının vurgulanması, yaratılması ve geliştirilmesine yöneliktir.

"Çağdaş bir başkent", "çağdaş bir yurttaş" yaratılacaktır.

Halkın toplumsallaşması yüceltilmektedir. Halkın uygar bir topluma dönüştürülmesi ve kamusal ve toplumsallaşmanın mekanlarının yaratılması şehircilik etkinliklerinin en önemli hedefleridir.

Çiftlik üretim etkinliklerinin yanı sıra Ankaralıların önemli toplumsallaşma mekanlarından biridir aynı zamanda. Kent halkının dinlenme ve diğer kültürel etkinliklerine uygun mekanlar yaratılmıştır.

Çiftlik içindeki köşk, bahçe, gazino vb mekanlar halkın kullanımına açıktır. Örnek olarak Gazi Köşkü, Marmara Köşkü ve Çiftlik Köşkü gazinosu ve parkları o tarihlerde Ankara halkı tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu park, bahçe ve gazinolar Ankara'da eksikliği hissedilen çağdaş yaşama özgü mekanlar olarak yerlerini almaktadır o tarihlerde. Karadeniz, Marmara Yüzme Havuzu, eğlence, dinlenme etkinlikleri yanı sıra yüzme ve kürek su sporları etkinliklerine sahne olmuş, Marmara Köşkü uluslar arası konukların ağırlandığı bir yer olmuştur. Ülke bağımsızlığının, toplumsal üretimin başarısının ve onurunun yaşandığı Orman Çiftliği'nde Marmara Köşkü, Türk Hamamı, Bira Fabrikası, 10.Yıl Okulu, işçiler için lojman, Mustafa Kemal'in manevi kızı Ülkü için bir ev de modern mimarlık anlayışı çerçevesinde İsviçre'li mimar Ernst Egli tarafından tasarlanmıştır (Kaçar, D. 2011, "A Unique Spatial Practice for Transforming the Social and Cultural Patterns: Atatürk Forest Farm in Ankara", METU JFA 2011/1, (28:1) 165-178).

Tarımsal üretime yabancılaşmayan bir kent kültürü ile kent kültürünü içselleştiren bir tarımsal üretim kültürünün yaratılması açısından Atatürk Orman Çiftliği'nin örnek oluşturduğu Devlet Çiftlikleri tıpkı devlet fabrikaları gibi önemli işlevler görmüşlerdir. Yakınında buldukları kentlerde ve yörelerde yerleşmelerle organik ilişkiler geliştirmişler, yalnızca ekonomik açıdan değil üretim süreci ile ilişkilendirilmiş bir kent kültürünün oluşumuna katkıda bulunmuşlardır. Gerek devlet çiftlikleri gerekse devlet fabrikaları örneğinde bu büyük devlet işletmeleri kent ekonomilerine katkıları yanı sıra yarattıkları mekansal ve toplumsal düzen ve ilişkiler dizgesi ile kentlere kamusal hizmet sunumu, çevre düzenleme ve planlı bir kentsel çevrenin yaratılması konularında örnek oluşturmuşlardır.

Çiftlik, zaman içinde ana üretim işlevinin yanı sıra bu işlevlerle insanları biraraya getiren dinlenme ve eğlence işlevlerinin yaratıldığı bir mekana dönüşmüştür. Bu, üretim kültürüne yabancılaşmayan bir kent yaşamı açısından son derece önemlidir. Bireyleri edilgen tüketiciler durumuna indirgeyen, insanın doğaya ve üretime yabancılaşmasına yol açan günümüzün tüketime dayalı kültürüne karşı hala güçlü bir seçenek oluşturmaktadır.

Yaratılan bu mekanlarda halka kamusal ortamda uygar davranış biçimi, yeni bir ortak yaşama ve kamusal mekanları kullanma kültürü kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu mekanlar, kaybolan geleneksel bağ ve bağ evi yaşantısının ve mesire kültürünün yerine çağdaş bir yaşam biçiminin mekanları olarak

biçimlenmektedir. Çiftlikte yalnızca çalışan işgücünün ve çevre köylerdeki tarımla uğraşan kesimin değil, Çiftliğin parklarını, bahçelerini kullanan kentliler de bir anlamda eğitilmektedir. Ankara'nın geleneksel piknik mekânları Kayaş ve Mamak Osmanlı İmparatorluğu'nun sürekliliğinde anılırken, Orman Çiftliği'nin modern rekreatif ortamı Cumhuriyet'i ve yeni başkenti temsil etmektedir. O nedenle, Ankara halkının, liderleri Mustafa Kemal'i birebir izlemek ve takip etmek imkanı bulduğu Çiftlik ortamı, modern vatandaşın yaratılmasında en önemli mekanlardan biri olmuştur (Kaçar, D. 2011, "A Unique Spatial Practice for Transforming the Social and Cultural Patterns: Atatürk Forest Farm in Ankara", METU JFA 2011/1, (28:1) 165-178).

AOÇ, kentsel tarım alanı karakteri dışında tarihsel bellek olarak ta;

- Cumhuriyetin kuruluş yıllarındaki şehircilik uygulamaları, yurttaşın çağdaş bir yaşam biçimi ile şekillenen bir çevrede kamusal mekanlarının vurgulandığı, yaratıldığı ve geliştiği,
- Devlet Çiftlikleri yarattıkları mekansal ve toplumsal düzen ve ilişkiler dizgesi ile kentlere kamusal hizmet sunumu, çevre düzenleme ve planlı bir kentsel peyzajın yaratılması konularında ki özel bir örnek olduğu,
- Tarım ve hayvancılıkta modern yöntemlerle elde edilen ürünü kendi fabrika ve atölyelerinde işlenmesi ve pazarlanması da içeren tümleşik bir model oluşturduğu,
- İktisadi bir kuruluş olarak Çiftlik, Sanayi Planlarında öngörülmüş olan sanayi-tarım ve ticaret bütünleşmesini, kendi bünyesinde geliştirdiği birimleri ile gerçekleştirdiği,
- Çiftlik, teknolojik gelişme ve sanayileşme ile tarımsal üretim arasındaki ilişkiyi geliştirerek devlet çiftlikleri sisteminin oluşturulmasına öncülük ettiği,
- Verimsiz bir alanın seçilmiş olmasında, topluma, özellikle de kırsal kesime yaşadığı koşulları dönüştürme yeteneğinin kazandırılması amacı açıkça taşınmasıyla,
- Özgürleşme kavramı, tarımdaki üretim ilişkilerinin makineleşme ve ileri üretim tekniklerinin kullanımı ile en önemli üretici güç olarak görülen köylünün eğitilmesi ve dönüştürülmesini içermesiyle,
- Tarımı ve tarımsal emeği dönüştürme hareketinin deney alanı olmasıyla,
- Atatürk Orman Çiftliğinin kamusal bir değer olarak yaratılmasının temelinde, Cumhuriyetin kuruluş döneminin, kırsal emeğin ortaçağ bağımlılıklarından kurtarılması ve özgürleştirilmesi siyasaları ile halkçılık ve devletçilik ilkeleri yatmasıyla,
- Çiftlik, üretici güç insanın dönüştürülmesi, tarımın ilişkili olabileceği sanayi üretimi ile birlikte geliştirilmesi, halkın gereksinmelerinin sağlanması, temiz ve sağlıklı gıda üretimi gibi hedeflere birlikte ulaşmaya yönelik kapsamlı bir tasarının ürünü olmasıyla,
- Çiftlikte yalnızca ziraat makinelerinin üretimi ve onarımı yapılmamakta, bu makineleri kullanacak ve onarabilecek işçi ve makinistler yetiştirilmesiyle,
- Çiftlik, üretim etkinliklerinin yanı sıra Ankaralıların önemli toplumsallaşma mekanlarından birini oluşturmasıyla,

- Marmara Köşkü ve Çiftlik Köşkü gazinosu ve parkları o tarihlerde Ankara halkı tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu park, bahçe ve gazinolar Ankara'da eksikliği hissedilen çağdaş yaşama özgü mekanların ilk örnekleri olmasıyla,
- "Çağdaş bir başkent", "çağdaş bir yurttaş" yaratılacaktır. Halkın toplumsallaşması yüceltilmektedir. Halkın uygar bir topluma dönüştürülmesi ve kamusal yaşamın ve toplumsallaşmanın mekanlarının yaratılması şehircilik etkinliklerinin en önemli hedeflerinden biri olması ile,
- Çiftliğin halka açık mekanlarında halka kamusal ortamda uygar davranış biçimi, ortak yaşama kültürü ve kamusal mekanları kullanma kültürü kazandırılmaya çalışılması ile de;

AOÇ 'nin ulusal mesajı " Çiftlik şehirdir, çiftlik çağdaştır, bir ülkenin gelişmişlik örneğidir"

Kültürel Peyzaj Alanlarının Korunmasında, kültürel peyzaj alanlarının bozulmasında doğal kaynakların sorumsuzca kullanılması; sanayi, enerji, turizm vb. alanlardaki kontrolsüz gelişmeler; kentsel gelişmelerin iyi yönlendirilmemesi; doğal çevrenin niteliklerine uymayan büyük ölçekli alt ve üst yapı tesislerinin oluşturulması önemli rol oynamaktadır.

Kültürel peyzaj alanlarının korunması ve geliştirilmesinde göz önünde tutulması gereken ilkeler arasında bu alanların kullanılmaları sürecinde bütünlükleri ve niteliklerinin bozulmaması, toplumlar tarafından kullanılmaları için gerekli önlemlerin alınması, ancak bu kullanımın kontrol altında tutulması; kültürel peyzaj alanlarının tarihsel ve kültürel önemini çeşitli araçlarla geniş halk kitlelerine duyurulması ve bu konuda gerekli duyarlılığın gösterilmesi yer alması sebebi ile AOÇ'nin kültürel peyzajı olarak Miras Listesinde yer almasının gerekliliğine inancımız tamdır.

Saygılarımızla.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası

4

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ARAZİSİNDEN YAPILAN SATIŞLAR LİSTESİ

SATILAN ARAZİLERİN			SATILAN KURULUŞUN ADI			SATIŞ NEDENİ			SATIŞ MÜSTENİDATI		
ADA NO	PARSEL NO	MİKTARI	M2 FİYATI	SATIŞ YILI							
2108		2.279.260		1945	T.Hava Kur. ve Hazineye	Planör Sah. ve Uçak Fab.na	D.Z.I. Kur.Id.Mec.Karan				
2100		964.000		1946	Tarım Bak.İçiş Hazineye	Tohum İstilah İstah. İçin	" " " " "				
2107		720.000		1947	Başın-Yayın Gn.Md.Ver.İs.	Kısa Dal.Ver.İst. İçin	" " " " "				
		904.280		1948	Sümerbank	Mensucat san. İçin	" " " " "				
											NOT: Halen TCDD Marşandiz Gar ve Depoları yap. saha
2108	3	49.240		1948	Ziral Kobinalar Reisiği	Merkez Atölyeleri İçin	" " " " "				
2100	8	19.468		1948	Tekel Bira Fab.na	Hava Trafik İst. İçin	" " " " "				
2107	3	39.942		1950	Devlet Hava Yolları Gn.Md.		24.3.1950 gün ve 5659 S.K. nun 10. Mad.				
2100	11	721.193	1,50	1953	Devlet Kara Yolları	İstanbul Yolu İçin	13.1.1953 gün ve 6000 S.K. nun 1. Mad.				
3243	4	200.000	1,00	1954	M.K.E. Kurumu	Gazi Fişek Fabrikası	29.1.1954 gün ve 6238 S.K. 2. Mad.				
2098	Muhtelif	690.000	7,50	1954	Ankara Belediyesi	Ankara Çimento Fab.	29.1.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Mad. b. bendi				
2107	6	436.654	1,50	1954	Muhtelif yapı koop.	Gazi Mah. Bira Fab. M.K.E. İş İçin	29.1.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Mad. c. bendi				
2109	6-7	140.900	5,00	1955	EtiBank Gn.Md.ve K.S.T. Mğess.Md.	Kömür. Dep. yerit	29.1.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Mad. d. bendi				
		18.240	9,00	1956	EtiBank Gn.Md.	Akköprü Trafo Mfık. İçin	29.1.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Mad. d. bendi				
		2.232.278	1,00	1956	M.S.B. Kara K.	Etişmesgut Hava Al. ve diğer Makteatlar	29.1.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Mad. a. bendi				
		1.685.145	0,30	1957	M.S.B. Kara K.	Zirhli Tuğay İçin	29.1.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Mad. a. bendi				
2113		98.725	2,50	1957	T.M. Ofisi	Güvercinlik Silo yerit	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md. c. bendi				
		187.069	1,50	1957	Kara yolları Gen.Md.	Eskişehir yolu İçin	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md. a. bendi				
2100	15	180.480	2,00	1957	M.K.E. Kurumu	Gazi Fişek Fab.	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md. b. bendi				
3243	10	47.000	2,50	1958	M.S.B. Kara K.	Topçu Bataryası İçin	29.4.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Mad. c. bendi				
Muhtelif		54.047	2,50	1958	Kara yolları Gen.Md.	Çiftlik İçinden geçen asfalt yol	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md. a. bendi				
		407.105	1,50	1958	M.S.B. K.K. Kiği	Zirhli Tuğay İçin	29.1.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Mad. a. bendi				
Muhtelif		82.420	2,00	1958	Kara yolları Gen.Md.	Eskişehir yolu İçin	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md. a. bendi				
2098	24	0.700	1,50	1958	P.T.T. Gen.Md.	P.T.T. Binası İçin	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md. f. bendi				
Muh. Pars.		150.000	2,50	1959	TCDD. Gen. Md.	Gazi-Sincan İst. arasındaki 2. Hat İçin	29.5.1959 gün ve 7310 S.K. 1. Md. a. bendi				
2108	16-17	22.217	2,50	1959	TMO Gen. Md.	Güvercinlik Silo Dem.yolu	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md. c. bendi				
Muhtelif		19.467	2,00	1959	Kara Yolları Gen. Md.	İstanbul Yolu İçin	13.1.1953 gün ve 6000 S.K. 1. Md. c. bendi				
2107		6.760	7,50	1959	EtiBank Gen.Md.	Pion yerit İçin	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md. d. bendi				

2100	21	478.760	157	06,60	1960	Oman Gen. Md.	Fidanlık	24.3.1950 gün ve 5659 S.K. 10. Md.
2102	10	382.800	16	6,00	1961	A.O.Ç. - M.K.E. ve İş. Sig. Yapı Koop.	Meşken için	25.5.1959 gün ve 7310 S.K. 1. Md. d.c.f. bendi
2104	32-33	85.598	19	10,00	1962	Tarım Bak. Vet. İşl. Gn. Md.	Şap Enst. için	25.5.1959 gün ve 7310 S.K. 1. Md. c. bendi
Balgat	3486					T.P. Anonim Ortaklığı	Akaryakt Ist. için	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md. h. bendi
Kuyucak	3288	9.047	5	20,00	23.11.1963	Muammer Ekim vs.	Şuyun izalesi için	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md.
Ozu Bağlar	87	0.492	5	20,00	31.08.1965	Tarım Bak. Vet. İşl.	Şap Enst. için	22.5.1959 gün ve 7310 S.K. 1. Md.
Kuyucak	3490	13.334	12	15,00	31.12.1965	M.T.A. Enst.	Tesisleri için	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md.
Kuyucak	3490	10.000	11	15,00	" "	Ankara Belediyesi	Y.Mahl.Yontca Yap.	22.5.1959 gün ve 7310 S.K. 1. Md. g. fik.
2107	5	65.017	6	40,00	" "	Tarım Bak. Vet. İşl.	Şap Enst. için	22.5.1959 gün ve 7310 S.K. 1. Md. c. bendi
2109	4-5	6.919	13	7,00	" "	" "	" "	" "
Kuyucak	3490	6.000	12	7,00	" "	MSB. K.K.K.	Zirhli Tuğay için	29.5.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Md.
Kelek	87	513.600	4	2,50	16.11.1965	Tarım Bak. Vet. İşl.	Şap Enst. için	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md.
-	3484	41.100	15	15,00	25.11.1966	Tarım Bak. Vet. İşl.	Hava Gazı Fab. için	NOT: 13 Dek.Ferağ İşlemi tamamlanmadı
3241	10	50.000	11	15,00	22.11.1966	E.G.O. Gen.lmd.	" "	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md.
2108	16	13.000	3	"	" "	" "	" "	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md.
-	40	114.200	11	10,00	25.07.1966	M.T.A. Enst.	Tesisleri için	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md.
-	27	17.333	18	20,00	06.12.1966	Bayındırlık Bak.	5. Bolge Tesisleri	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 2. Md.
-	(32)	112.000	15	6,00	30.12.1967	MKE. İşç. Yapı Koop.	Meşken için	22.5.1959 gün ve 7310 S.K. 1. Md. c. bendi
Kelek	87	745.700	13	2,50	31.12.1968	MSB. K.K.K.	Zirhli Tuğay için	29.5.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Md.
2116	16	29.293	9	10,45	30.11.1968	Ertan ATALAY	Macun köyü içinde eski Ağı yanı	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md.
2116	17	22.488	10	10,45	" "	Temel ARSLAN	" "	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md.
Macun	38	37.875	11	7,50	" "	Gazi ALTUNSOY	Balıktı Mey. Çorak Arz.	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md.
2109	2	14.275	11	40,00	31.12.1968	Güneş Başak Yapı Koop.	Eitbank Trafo yanı	17.4.1957 gün ve 6947 S.K. 1. Md.
Kelek	87	1.308.075	12	2,50	22.05.1970	MSB. K.K.K.İtÖ	Zirhli Tuğay için	29.5.1954 gün ve 6238 S.K. 1. Md.

BALGAT	87 - 12	1.389	1974	Şahıslar	Mahkeme Kararı	Şuyu dolayısıyla
BALGAT	101 - 102	23.900	1977	Şahıslar	Yasa gereği	Dolapdere 2101-5 Pars.
"	87 - 12	315	1978	"	Mahkeme Kararı	Şuyu dolayısıyla
"	87 - 12	243	1980	Türk Tık.mens. koop.	"	"
MERKEZ	2-4-7-	174.824	1983	Kara Yolları	27.5.1983 Resmî Gazt.	Kara yolu için
ARAZI	9-13-14		1983	M.S.B.	Kanun No: 2823	Zirhli Birlikler
ÇORAK	647-648-649	589.607	1983	M.S.B.	"	"
PINAR	662-665-668		1983	M.S.B.	"	"
ÇAMLIK 2098	34	536.124	1983	M.S.B.	"	Devlet Mezarlığı
DOLAPDERE	7	9.865	1985	Kara Yolları	"	Kara Yolu için
ÇORAK	647-648-649	178.101	1985	M.S.B.	"	Zirhli Birlikler
PINAR	662-665-668	286.620	1985	M.S.B.	"	Kara Hav. Okulu
GUVERCİNLİK	3247-3248-3729	201.880	1986	M.S.B.	"	"
GUVERCİNLİK	3247-3248-3429	99.82	1986	Şahıslar	Mahkeme Kararı	Şuyu dolayısıyla
BALGAT.	87 - 12	56	1987	"	"	"
"	2-1	8.83	1987	"	"	"
"	2-1	1.819	1987	"	"	"
Y.MAHALLE	2-2	520	1987	Muht. şahıslar	"	"
BALGAT	1	3.505	1987	"	"	"
BALGAT	3	640	1988	"	"	"
BALGAT	4	563	1988	"	"	"
BALGAT	12	782	1988	"	"	"
BALGAT	12	265	1989	"	"	"
BALGAT	2	180	1989	"	"	"
BALGAT	19	34	1990	"	"	"
BALGAT	171	171	1990	"	"	"
BALGAT	3	3.437	1991	Gazi Üniversitesi	Yasa Gereği	2823 S.K. 1/b Mad.
BALGAT	1	5.760	1991	"	"	"
BALGAT	83	12.289,66	1991	"	"	"
BALGAT	123	123	1992	Muht. şahıslar	Mahkeme Kararı	Şuyu dolayısıyla
BALGAT	9	54.055	1992	T.K. OFİSİ	"	"
Y.MAHALLE	81	81	1993	Muht. şahıslar	"	"
BALGAT	5	167.500	1994	Ankara B.şehir Belediyesi	Toplantı Hal	19.6.1976 gün ve 2015 S.K. 1. Md.
Y.MAHALLE	35	69.240	1994	Gazi Üniversitesi	Yasa gereği	2823 S.K. 1/b Md.
BALGAT	35	6.333	1996	Gazi Üniversitesi	Yasa gereği	2823 S.K. 1/b Md.
BALGAT	315	315	1996	Mahkeme Kararı	Mahkeme Kararı	Şuyu dolayısıyla
BALGAT	35	6.333	1997	Gazi Üniversitesi	Yasa gereği	2823 S.K. 1/b Md.

YEKUN: 18.767.474,31

NOT : Bu Cetvel 1988 yılı KASIM ayı itibarıyla hazırlanmış olup, 1945 - 1998 yılları arasında yapılmış olan ve kayıtlardan tesbit edilmiş olanları kapsar.

5

sol Haber Portalı (<http://haber.sol.org.tr>)

Home > Devlet çiftliğinden rant odağına: Atatürk Orman Çiftliği

Devlet çiftliğinden rant odağına: Atatürk Orman Çiftliği

Salı, 8 Kasım 2011 - 08:54

Devlet çiftliğinden rant odağına: Atatürk Orman Çiftliği

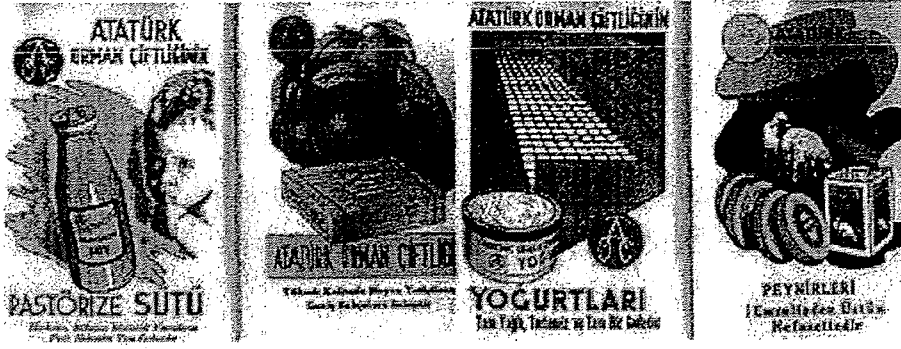
Ankara'da cumhuriyetin ilk yıllarında bir kent çiftliği olarak kurulmuş olan ve bugün yaklaşık 33.500 dekarlık bir alan kaplayan Atatürk Orman Çiftliği arazisi üzerinde oynanan rant oyunları hız kazanmışken, çiftliğin geçmişine ve bugününe göz attık.

1925 yılı Mayıs ayında Ankara'da içinden sadece tren yolunun geçtiği 20 bin dekarlık çorak ve bataklık bir arazinin ıslah edilmesiyle o zamanki adıyla "Gazi Çiftliği", tarımda sanayileşmenin göstergesi olacak bir devlet çiftliği olarak kurulmuştu. 1937'ye dek bizzat Mustafa Kemal tarafından işletilen, 1937'den sonra çiftliğin başka mülklerle beraber Hazine'ye devrine dek yaklaşık 52 bin dekarlık bir alana ulaştırılan AOÇ'nin, modern tarım ve sanayi tekniklerinin ilk defa uygulandığı bir kent çiftliği olarak genç cumhuriyet için bir üretim modeli oluşturması ve Anadolu'daki diğer şehirlere bir örnek teşkil etmesi amaçlanıyordu.

AOÇ'nin kuruluş amaçları arasında "hububat cinslerinin ıslahı için İç Anadolu Bölgesi'ne uygun yeni türlerin araştırılması, halka tanıtılması ve dağıtılması; hayvancılığın geliştirilmesi, yeni hayvan ırklarının araştırılması; elde edilen tarım ürünlerinin işlenmesi; tarım öğretimini uygulamalı olarak halka aktarmak için pratik kurslar ve stajlar düzenlenmesi; Ankara halkına temiz ve ucuz gıda maddeleri sunularak kooperatifleşmenin sağlanması; makineli tarıma geçiş ve büyük alanlarda tarım için ziraat, alet ve makineleri üreten bir atölye kurulması; bilimsel yöntemlerle ağaçlandırma çalışmalarının yapılması, yapay korular, ormanlar ve fidanlıklar yapılması; Ankara çevresinin ağaçlandırılması; halkın gezeceği, eğleneceği, sosyokültürel ve rekreatif alanların yapılması" bulunmaktaydı. Kentlilerin ortaklaşa zaman da geçirebildiği kamusal bir kent çiftliği ve ormanı olarak işletilen AOÇ, burjuva cumhuriyetinin modern kent yaşamının üretim araçlarından biriydi.

Devlet çiftliği olarak AOÇ

Kurulduğu yıllarda büyük bir kısmında sebze ve meyve tarımı yapılan AOÇ arazisi üzerinde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, atçılık, tavukçuluk, arıcılık, bağcılık, şarapçılık, sütçülük, peynircilik, yoğurtçuluk da yapılmaktaydı. Ayrıca bir meyve suyu fabrikası, bal ve dondurma fabrikası, ziraat aletleri üretim ve onarım fabrikası, yapağı ve tiftik üretim merkezi, güvercin üretim merkezi ile süt ve süt ürünleri imalathaneleri de bulunmaktaydı. Bozkırda yetiştirilmesi çok zor olan gül ve çilek gibi bitkilerin de yetiştirildiği Gazi Çiftliği, aynı zamanda hem orman hem çiftlik olarak Ankara halkının gıda ve kamusal yeşil alan ihtiyacını karşılıyordu. Ankara ve İstanbul'da açılan Gazi Çiftliği Ürünleri Örnek Satış Mağazaları ile Türkiye ölçeğinde kamuya ucuz sebze-meyve, süt, meyve suyu, alkol ve gıda satışı sağlanıyordu.

Cumhuriyetin ilk bira fabrikası da “Ankara Birası” adıyla Gazi Çiftliği’nde kurulmuştu. Ülke çapında bira üretimi ve satışının gerçekleştirildiği Ankara Birası’nın tanıtımı devlet eliyle yapılıyordu. 1937-50 yılları arasında işletimi TEKEL’e devredilen Ankara Bira Fabrikası’nın, TEKEL’in alkollü içki üretim sanayisinin 27.02.2004 tarihinde Nurol-Limak-Özaltın-Tütsab Ortak Girişim Grubu’nun kurduğu Mey İçki San. Ve Tic. A.Ş.ye 292 milyon ABD doları bedelle satılmasının ardından, AOÇ arazisi üzerinde alkol üretim ve satımı özel sektörün eline bırakılmış oldu.

Çiftlikte yaşam nasıldı?

Atatürk Orman Çiftliği, makineleşmiş tarım ve sanayi teknolojisi ile üzerinde tarım yapılan bir devlet arazisi olmaktan öte, modern yaşamı üretimden boş zaman kullanımına örgütleyecek bir deney sahası olarak da işliyordu. Çiftlikte, tarım araçlarını kullanacak işçilerden arazide tarım yapacak işçilere değin kadınlı erkekli tüm çiftlik çalışanları Atatürk Orman Çiftliği’nde eğitim görüyordu. Ayrıca Anadolu çiftçileri ve köylü çocukları da modern tarımsal üretim teknikleri hakkında uygulamalı olarak eğitiliyordu.

Çiftlikte çalışan işçiler, şoför ve makinistler için lojmanlar ve çalışanların çocukları için okullar inşa edilmişti. Ortak yaşamın sağlanması için bir kiler ve çamaşırhanenin de inşa edildiği çiftlikte, çiftlik çalışanlarının iş arasında vakit geçirebilecekleri kameryeler, lokaller ve köşkler sağlanmıştı. Ayrıca fabrikalardan konutlara binalarının çoğu Avusturyalı mimar Ernst Egli tarafından tasarlanan çiftlikte, gene mimarın elinden çıkma “Bira Fabrikası Hamamı” fabrika çalışanlarının hijyen ihtiyacını karşılıyordu.

Köşkleri, gazinoları, lokantaları, parkları, hayvanat bahçesi ve yüzülebilen havuzları ile kentte modern kentlilerin toplumsallaşabilmeleri için gereken alanların sağlandığı AOÇ arazisi içindeki Bira Parkı, kadın ve erkeklerin beraberce Ankara Birası içebileceği bir açık alandı. Kuruluşundan itibaren ilk sekiz yıl içerisinde yaklaşık dört milyon ağacın dikildiği AOÇ, bugün ODTÜ arazisi ile beraber Ankara'nın nefes aldığı en geniş yeşil alanlardan biri.

Devlet eliyle "kamu yararı için" tarımsal üretimin yapıldığı bir kent çiftliği olarak kurulmuş olmasına rağmen, Ankaralıların artık yararlanamadığı bir "kamu malı" olan AOÇ arazisinde, bugün AKP milletvekilleri "bireysel" tarım yapabiliyor. Evi çiftlik arazisinin sınırları içinde bulunan Tarım ve Gıda Bakanı Mehdi Eker, Ekim ayında NTV'ye verdiği bir röportajda "evinin organik bahçesinde tarım yapmaktan büyük keyif aldığını" söylemişti.

Ankara'da bir zamanlar "deniz" vardı

Çiftlik arazisinde, Ankara halkına sosyal bir dinlenme ve eğlence mekanı yaratabilmek için Karadeniz ve Marmara Denizi'nin tıpkısı havuzlar inşa edilmişti. Bu havuzlardan, kurak günlerde tarlaları sulamakta da yararlanılıyordu.

Yüzeyi ve kütlesi daha büyük olan Karadeniz Rekreasyon Havuzu Ankara halkının yüzebileceği, su sporları ile uğraşabileceği, kürek çekebileceği ve etrafında güneşlenebileceği bir havuz olarak hizmet verirken, daha küçük olan ve 1926 yılında inşa edilen Marmara havuzu ise, kıyısındaki Marmara Köşkü Ankara halkına ve uluslararası davetlilere bir araya gelebilecekleri bir gazino ile sosyalleşebilecekleri bir açık mekan sağlıyordu. Cumhuriyetin ilk yıllarında hafta sonları kentlilerle dolup taşan Marmara Havuzu kıyısında başta Riyaseti Cumhur Orkestrası olmak üzere ve Klasik Türk Müziği ve Batı müziği üzerine çeşitli konserler verildiği biliniyor.

Geçmişte yüzme derslerinin verildiği, yüzme yarışlarının düzenlendiği Karadeniz havuzu, bugün Devlet Mezarlığı sınırları içinde bulunuyor ve uzun yıllardır Ankaralıların kullanımına kapalı. Marmara Köşkü ise 70'li yılların başında Milli İstihbarat Teşkilatı'nın kullanımına tahsis edilen arazide bulunduğundan bugün havuzuyla beraber halkın erişimine kapalı.

AOÇ arazileri ne zaman ranta açıldı?

Ankara'nın güneydoğusundan kuzeybatısına kadar uzanan ve Mustafa Kemal'in vasiyetinde yaklaşık 52 bin dekarlık bir araziyle "halka emanet edilen" Atatürk Orman Çiftliği, kuruluşundan bugüne kadar yaklaşık 116 bin 500 dekar arazisini kaybetti.

5659 sayılı kanunla 24 Mart 1950'de kurulan Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün kuruluş kanununda "devlet malı" olarak tespit edilen AOÇ arazilerinin kamulaştırılması ya da gerçek veya tüzel kişilere devrinin özel kanunlarla gerçekleştirilebileceği belirtilmekteydi. Buna göre, kuruluşunda 52 bin dekar olan AOÇ arazileri, 1950-83 yılları arasında çıkarılan 8 ayrı yasa ile müdürlüğün kiralama, kamulaştırma ve devir yoluyla elden çıkardığı yaklaşık 18 bin 770 dekar arazi ile beraber AOÇ'nin mevcut arazisi yaklaşık 33 bin 500 dekara indi.

Kamuya ait olan AOÇ arazilerinin büyük kısmı yakın zamanda özelleştirilen Şeker Fabrikası, Türk Traktör, Çimento Fabrikası, TİGEM, MİTAŞ, Ankara otobüs terminali AŞTİ, Gençlerbirliği ve Ankaragücü Spor Kulüpleri, Toprak Malzeme Ofisi, Devlet Mezarlığı gibi çeşitli kurum ve şirketlere kiraya verilmiş ya da satılmış durumda. Ayrıca çiftlik müdürlüğü tarafından yasadışı ve protokolsüz kiraya verilen alanlarda örneğin bowling salonları, çiftlik taşınmazları olmalarına rağmen özel işletmelere kiraya verilen halı sahalar ve Alparslan Türkeş'in ölümünden sonra Devlet Mezarlığı'na verilen anıt mezar bulunmakta.

AOÇ'de neler oluyor?

İş merkezleri, rezidanslar, alışveriş merkezleri ve "küçültülen devletin simgesi" kamu kurumları ile hızla çevrenmekte olan kentin sermaye aksı Eskişehir Yolu, sanayi aksı İstanbul Yolu ve

Konya Yolu ile sınırlanan çiftlik arazisi, uzun yıllardır iktidarların gözünü diktiği bir alandı. Ancak arazi AKP iktidarı ile hızla ve parça parça ranta açılıyor; bir bütün olarak kamu arazisi olan AOÇ, topraklarının parsel parsel yağmalanması ve her köşesinden özel mülkiyete peşkeş çekilmesi sağlanarak kamu arazisi niteliğinden çıkarılıyor.

2008 yılında 5659 sayılı yasanın 10. Maddesi uyarınca, Atatürk Orman Çiftliği'nden üzerinde spor yapıları bulunan 258 bin 186 m2 arazi koparılarak "spor hizmeti ve faaliyetlerinde kullanılmak üzere" 49 yıl süreyle bedelsiz olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne tahsis edilmişti. Ancak "spor destek amaçlı" çiftlikten koparılan bu arazi, çiftliğin kuruluşundaki temel saiklerden biri olan, kentliye spor yapabileceği bir alan sağlanması niyeti hiçe sayılarak çeşitli özel spor kuruluşlarına kiraya verildi. Bugün bu arazi üzerinde kamuya açık ücretsiz olarak spor yapılabilecek bir alan bulunmamakta, aksine, halihazırda Gençlerbirliği Spor Kulübü, Ankaragücü Spor Kulübü, Türkiye Jokey Kulübü, Atlı Polis Kulübü gibi özel tesislerin kullandığı kapalı arazilere ek olarak, 126 dönüm arazi de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün elinde.

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun AOÇ'yi '1. Derece Tarihi ve Doğal Sit Alanı' ilan eden 02.06.1992 tarihli 2436 sayılı ve 07.05.1998 tarihli 5742 sayılı kararları, son olarak kurulun 10.08.2011 tarihli 6281 sayılı kararı ile "artık AOÇ'nin 1. Derece Tarihi ve Doğal Sit özelliği taşımadığı" iddia edilerek değiştirilmiş; 'Tarihi Sit' statüsü kaldırılarak çiftliğin statüsü '3. Derece Doğal Sit'e düşürülmüştü. AOÇ üzerinde oynanacak rant kavgasının önünü açan bu düzenlemeden kısa süre önce, AOÇ arazileri üzerinde serbestçe oynayabileceği şekilde Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin kontrolüne verilmişti.

Gökçek AOÇ ile ne yapmaya çalışıyor?

08.07.2006 tarihli 5524 sayılı kanunla onanan Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Tarım ve Köyşleri Bakanlığı ile beraber gerçekleştirdiği "Atatürk Orman Çiftliği Nazım İmar Planı" tasarısı, AOÇ arazisinin yüzde 5'lik bir kısmının imara açılmasını öngörüyordu. AOÇ Nazım İmar Planı'nda "özel proje alanı" olarak tanımlanan alanların ranta açılması planlanırken, Gökçek AOÇ arazisinden geçen demiryolu hattına paralel gidecek "yeni AOÇ Bulvarı"nın inşaa çalışmalarıyla beraber alt ve üst geçitlerin inşası için kolları sıvamıştı. Tasarının uygulamasının, meslek odalarının ve çeşitli sivil toplum örgütlerinin itirazı üzerine 2008 yılında Ankara 13. İdari Mahkemesi tarafından durdurulması üzerine AOÇ'yi bir süreliğine bir kenara bırakan Gökçek, gözünü ODTÜ arazisine çevirmişti.

2006'da Hayvanat Bahçesi'nin içinde bulunduğu yaklaşık 2 milyon metrekarelik arazinin 10 yıllığına Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmesi için yasal çalışmalar yapılırken, Gökçek çiftliği 10 bin hayvanın yaşayacağı bir "safari park"a dönüştürmekten bahsediyordu. Mayıs ayında "yol, meydan, alt geçit, üst geçit, raylı toplu taşıma araçları, yeraltı tünelleri ve yeraltı hizmetleri için gerekli arazi ve dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde" Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne "bedelsiz olarak intifa" hakkının kesin olarak verilmesi, yani çiftlik arazisinin kontrolünün tamamıyla Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmesinin üzerine Gökçek harekete geçti. Çiftliğin yaklaşık 2 milyon metrekarelik arazisi üzerinde bir "Temapark" ve mega hayvanat bahçesi kurulacağını ilan eden Gökçek, hayvanat bahçesini yap-işlet-devret modeliyle hayata geçireceklerini söyledi. Gökçek, artık AOÇ üzerinde yapılaşma hakkına sahip.

AOÇ'de TOKİ eli

Geçtiğimiz günlerde bir KHK ile daha önceden "toptancı hali" yapılması niyetiyle Ankara

Büyükşehir Belediyesi'nin kullanımına verilen 167 dönüm arazi de Adalet Bakanlığı'nın kullanımına tahsis edildi. Bu kararla, Sıhhiye'deki Adliye Binası'nın yıkılacağını ve yenisinin "başka bir yerde" inşa edileceğini geçtiğimiz aylarda duyurmuş olan AKP'nin, yeni adliye binası için Atatürk Orman Çiftliği arazisine gözünü dikmiş olduğu anlaşıldı. Yeni adliye binası inşaatını Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlanmış olan ve AKP'nin inşaat firması haline gelmiş olan TOKİ'nin gerçekleştirileceği varsayılırsa, AOÇ'nin geleceğinin Gökçek ile beraber TOKİ'nin ellerine bırakılacağını tahmin etmek ne yazık ki güç değil.

Ayrıca geçtiğimiz hafta, çiftlikten yaklaşık 30 dönüm arazi çalınarak 60 dönümlük arazide kaçak olarak inşa edilen ve "kaynak yetersizliği" iddiasıyla yaklaşık 5 yıldır inşaatı bitirilmeyen, Eskişehir Yolu kenarındaki "Söğütözü Kongre ve Ticaret Merkezi", nam-ı diğer "Demir Kafes" in yıkılacağı ve "aslında çiftliğe ait olan" arazisinin 180 milyon lira karşılığında satılacağı da duyurulmuştu.

Sıla Karataş (sol)

* Haberde kullanılan görsellerin tamamı, Ayşe Duygu Kaçar'ın Eylül 2010'da ODTÜ Mimarlık Doktora Programı'nda tamamladığı "Cultivating the nation: Atatürk's experimental farm as an agent of social and cultural transformation" başlıklı doktora tezinden alınmıştır.

Kaynak URL: <http://haber.sol.org.tr/kent-gundemleri/devlet-ciftliginden-rant-odagina-ataturk-orman-ciftligi-haberi-48135>

6

ANKARA ONÜÇÜNCÜ İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA
BİLİRKİŞİ RAPORU

Dava dosya no : 20057 / 2394
Davacı : TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
TMMOB Peyzaj Mimarları Odası
TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası
Davalı : Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Dava konusu : Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı "AOÇ Arazileri ve Doğal Sit Alanına ilişkin 1/25000 ve 1/10000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma amaçlı nazım imar planına" ilişkin kararının ve anılan kararın dayanağı olan Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 14.12.2006 tarih ve 11259 sayılı işlemi ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.01.2007 tarih ve 2039 sayılı kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemi

DAVA DİLEKÇESİ (13.05.2005)

o 08.07.2006 tarih ve 26222 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5524 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun ile, 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanuna bir madde eklendi. Eklenen 'Ek Madde I hükmü ile, AOÇ (Atatürk Orman Çiftliği)'nin dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Koruma Amaçlı İmar Planı yapma yetkisi getirildi. Bu sebeple AOÇ bir kez daha kamuoyunun odağı haline geldi. Ankara'nın son yıllarda yaşadığı toplumsal, sosyal, mekânsal dönüşüm 5524 sayılı yasa ve Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından kabul edilen "Atatürk Orman Çiftliği Arazileri ve Doğal Sit Alanına ilişkin 1/25.000 nazım imar planı ve 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planları" ile AOÇ'yi de kapsamı altına aldı. Bu noktada hazırlanan ve Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından onaylanan AOÇ "Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı", Ankara kentinin sosyal ve ekonomik bütünlüğünün bozulmasında, kenti kent yapan yeşil, tarihi, doğal dokunun yok edilmesinde, insan, doğa ve kent birliğinin parçalanmasında, toplumsal hafızanın, tarihi değerlerin iğdiş edilmesinde, imar hukukunun, şehircilik ilkelerinin ve kamu yararının çiğnenmesinde maalesef önemli bir adım olarak durmaktadır.

o Türkiye Cumhuriyetini kuran kadrolar, siyasal alanda kazandıkları başarıları sürekli hale getirecek bir ekonomik modelin gerekliliğini her defasında dillendirmişlerdir. Bir yandan modern siyasal kurumlar hayata geçirilirken diğer yandan bu siyasal kurumları besleyecek ekonomik model olarak kırsal ve kentsel alanda sanayileşme ön plana çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti hem kent hem kır yaşamında sanayileşmeye dayalı bir kalkınma modelini ön plana çıkarır. Bununla da kalınmaz, kırsal ve kentsel yaşamın uyumunu esas alan örnek kalkınma modelleri de hayata geçirilir. Atatürk Orman Çiftliği

projesi de Türkiye Cumhuriyeti'nin kalkınma politikasının hem mekânsal hem de hukuki bir görünümüdür. Atatürk Orman Çiftliği, Kır ve Kent yaşamının bir biri içine girişine ve harmanlanışına bir örnek olması açısından tasarlanmıştır.

o Ancak Türkiye'nin yakın zaman kentleşme ve sanayileşme politikaları, Cumhuriyet kadrolarının öngörülerinden farklı bir çizgide gerçekleşmiştir. Bugün gelinen noktada, Atatürk Orman Çiftliği'nin hukuksal hikayesi bile, Ankara'daki günümüz kentleşme politikalarını kavramamıza yardımcı olacak niteliktedir. Atatürk Orman Çiftliği'ni yeni bir sürece hazırlayan, 5524 sayılı yasayla bu yasa paralelinde hazırlanan Atatürk Orman Çiftliği Koruma Amaçlı Nazım İmar Planının hukuka aykırılığı yüce mahkemenize izah edilmeye çalışılacaktır.

o Konunun gerek yasaya eklenen maddenin anayasaya uygunluk yönünden incelenebilmesi gerekse bu yasadan alınan yetkiyle Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan ve kabul edilen imar planlarının yasalara uygunluk yönünden incelenebilmesi için aşağıda açıkladığımız hususların yüksek mahkemenizce öncelikle göz önünde tutulması gerekir.

o 5659 sayılı yasa anayasaya aykırıdır. Mustafa Kemal 1925 yılında, Ankara'nın tarımsal üretim için uygun bir zemin sağlamayan, bataklık ve kıraç arazilerinde, yurttaşan gerçekleştirdiği satın almalarla, bugünkü adıyla Atatürk Orman Çiftliğini kurmuştur, ilk adı Orman Çiftliği olan, Atatürk Orman Çiftliği, 5/5/1925 tarihinde 20 bin dekar, daha sonra Balgat, Etimesgut, Çakırlar, Macun, Güvercinlik, Tatar ve Yağmurbaba gibi arazilerin satın alınmasıyla 52 bin dekar arazi üzerine kurulmuştur. Mustafa Kemal, Çiftliği, 13 yıl bizzat işlettikten sonra 11 Haziran 1937 tarihinde yazmış olduğu vasiyet mektubu ile, Türkiye Cumhuriyeti hazinesine hediye etmiştir. Mustafa Kemal Atatürk, 11.06.1937 tarihli vasiyetnamesinde, "tasarrufum altındaki bu çiftlikleri bütün tesisat, hayvanat ve demirbaşları ile beraber hazineye emanet ediyorum" ifadesini kullanmıştır.

o Ancak, 1938-1950 arası dönemde, "Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi" kararlarıyla Çiftlik arazisinin amaç dışı kullanımının yolu açılmıştır. 1938-1950 yılları arasında Çiftliğin 7372 dekar arazisi, değişik yöntemlerle, çeşitli kuruluşlara devredilmiştir.¹ Çiftliğin korunması ve yaşanan hızlı arazi kayıplarının önlenmesi amacıyla. 25.03.1950 tarihinde 5659 sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanunu" çıkarılmıştır. Buna karşın kent açısından son derece değerli bu toprakları bu yasa da korumakta yeterli olmamıştır. 5659 sayılı Yasanın 10'uncu maddesine göre çıkartılan 6000, 6238, 6947⁴, 7310 sayılı yasalar de AOÇ arazisi tarım dışı kullanıma açılmıştır.

o 1976 yılında çıkarılan 2015 ve 1983 yılında çıkarılan 2823 sayılı yasalar çerçevesinde toplam 14.541 dekar çiftlik alanı daha çeşitli kuruluşlara satılmıştır. Ayrıca, mahkeme kararı ile çeşitli şahıslara verilen araziler de, AOÇ arazisini daraltmıştır.

o Diğer taraftan 27.11.1994 tarihinde çıkarılan 4046 sayılı "Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" çerçevesinde özelleştirilen ve çiftlik arazisinden özel kanunlarla yer verilen, Sümerbank, Tekel Genel Müdürlüğü ve Zirai Donatım Kurumu gibi kuruluşların çiftlikten almış olduğu bu araziler de özel şahısların eline geçmiştir.

Böylece Atatürk Orman Çiftliği arazileri içinde yeni özel mülkiyet adacıkları meydana gelmiştir.

o 2005 yıl sonu itibarıyla çeşitli nedenlerle çiftlik arazilerinde ortaya çıkan arazi kaybı toplamı 22.078 dekadır. Bu miktarın, Mustafa Kemal'in vasiyetiyle hazineye hediye etmiş olduğu toplam arazinin % 42'sine eşit olduğu bir diğer gerçektir.

o Bu bağlamda Atatürk Orman Çiftliği, 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı Kurul Kararı ile doğal ve tarihi SİT alanı ilan edilmiş, 27.07.1993 tarih ve 3097 sayılı Kurul Kararı ile sınırları belirlenmiştir. Buna ilave olarak Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 07.05.1998 tarih ve 5742 sayılı Kararı ile de birinci derece SİT alanı olarak ilan edilmiştir.⁹

o Bu kararlar bile AOÇ arazisinin bütünlüğünü korumaya yetmemiştir. Atatürk Orman Çiftliği arazisinde yaşanan yağma, arazi kaybı ile çiftlik arazisinde mülkiyet sorunlarını da doğurmuştur. Bu yasalarla birlikte arazi bütünlüğünü yitiren AOÇ, 12.1.2007'de kabul edilen planlarla da tamamen yok edilmek istenmektedir. Hem kentsel rantın hem de büyüyen kentin baskısı alanda kalan Çiftliğin mekânsal ve tarihi dokusu zedelenmektedir. 1928 yılında hazırlanan Jansen planında Ankara'nın havalandırma koridoru olarak gösterilen işlevini de yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

o Bütün bu tarihsel seyri içinde AOÇ arazilerinin kaderi Türkiye'nin sanayileşme, demokratikleşme ve kalkınma çizgisine paralel olarak çizilmiştir. İçinden geçtiğimiz bu dönemde de AOÇ arazisinin geleceği Yerel Yönetimlerin borcu borçla kapattıkları küresel ekonominin dengelerine, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin hukuk dışı planlama ve yönetim anlayışına terk edilmektedir. 21.06. 2006 tarihinde kabul edilen 5524 sayılı yasa da en genel anlamda 1980'li yıllardan beri yaşanan makro ekonomik ilişkiler, Türkiye'nin ihracata dayalı ekonomi modeli, üretime dayalı bir sanayileşmeden ve tarımdan vazgeçme sürecinde anlaşılabilir. Bununla birlikte yerel ve merkezi yönetimler arasındaki dengelin Belediyeler etrafında odaklanan Uluslararası sermaye çevrelerinin lehine değiştiği koşulları da göz etmek gerekir. Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından ivmesi hızlandırılan, kentin eğlence sektörüne evrilmiş geleceği, kenti üretime değil tüketime odaklamaktadır. Kentsel planlama, kır ve kentin bütünleşik bir makroforma göre değil, "üretim dışına itilen kent" anlayışıyla hazırlanmaktadır. AOÇ arazileri, AKP kadrolarının tahayyülünde yeni bir Disneyland olarak şekillenmektedir. Ankara'nın kuraklık ve susuzlukla boğuştuğu bu günlerde Ankara'nın temiz hava depoları, akciğerleri olan AOÇ arazisi yok edilmektedir. Neyse ki hâlâ, kentine ve geleceğine sahip çıkan meslek odaları, bilim insanları ve hukukçular vardır.

o Atatürk Orman Çiftliği'nin kuruluş amacı ve günümüzdeki anlamı irdelenmelidir. Mustafa Kemal Atatürk, 11.6.1937 tarihinde tasarrufu altında bulunan ve şahsi malvarlığı olan Atatürk Orman Çiftliği arazisini şartlı olarak hazineye bağışlamıştır. Mustafa Kemal, 13.06.1937 tarihli yazısında da. Çiftliklerin Türk Köylüsüne ve Ulusuna naçizane bir vazifesi olduğunu vurgular. Dolayısıyla, savaş koşullarından çıkmış bir ülkenin kendi kendini besleyebilmesi, tarımsal alanda sanayileşebilmesinin bir modeli olarak AOÇ öngörülmüştür. Bununla birlikte Atatürk Orman Çiftliği, sürekli gelişeceği ve büyüyeceği tahmin edilen Ankara Şehri'nin tarımsal ihtiyaçlarını karşılayan ve kentin etrafında ve

kimi zamanda içinde onunla bütünleşen bir kır kent modelidir de. Atatürk Orman Çiftliği, kısacası kent dokusu açısından salt yeşil alan olma özelliğinin çok ötesindedir. AOÇ, toprakta kooperatifler yoluyla örgütlenmiş üreticiler, üreticilerin ürünlerini tüketen kentliler ile birlikte, kentin sosyal dokusuna ve ekonomik gelişimine, siyasal hayatına, kentsel çevrenin yapılandırılmasına dair de bir ufuk çizgisidir. Atatürk Orman Çiftliği amacı itibari ile bugün dünyanın pek çok ülkesinde hayat bulan "kentsel tarım" modelinin ilksel örneğidir.

o Bu bağlamda AOÇ Mülkiyeti, vasiyet hükümleriyle bağlı ve sınırlı olmak kaydıyla hazineye geçmiştir. Ancak, 5524 sayılı yasa ile getirilen düzenlemeler ile Atatürk Orman Çiftliği üzerinde Mustafa Kemal'in, Anayasadan doğan temel haklar ve hürriyetleri çiğnenmektedir. 5524 sayılı yasa, AOÇ'nin bu şartlı mükellefiyetten doğan zorunlu kullanım biçimlerini ortadan kaldırmaktadır. Çiftliğin bütünlüğünü bozmaktadır.

o Oysa ekolojik anlamda bir yok oluşa sürüklenen Ankara kentinin, biyolojik ve toplumsal zenginliğini yeniden yaratmasında ve birleştirmesinde, Atatürk Orman Çiftliği, kuruluşundaki amaçlar doğrultusunda geliştirilebilir, toprağın koruma ve kullanma dengesi kentin değerleriyle bütünleştirilebilirdi. AOÇ, kentlilerin iş ve meslek edinmelerine katkı sunacak şekilde, bilimsel niteliği ön planda tutulan ve Ankara'yı istenilen bilim kenti kılabilecek bir tür üretim alanına yönlendirilebilirdi. Böylece, Ankara kenti üretirken aynı zamanda nefes alma olanağı bulabilecek mekânlara kavuşabilirdi. Bu şekilde mekân sadece, ticari bir eğlence merkezi olarak değil çok yönlü bir şekilde işlev kazanabilirdi.

o Mustafa Kemal'in vasiyeti başta olmak üzere, Jansen Planı, 1963 yılında hazırlanan Birinci beş yıllık kalkınma planı kır-kent modelinin dinamiğine yönelik önemli ipuçları sağlamaktadır. Meri Kanun ve Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu bu tür bir eksenin önemli olanaklarıdır.

o Bununla birlikte AOÇ alanının doğal ve tarihi sit olduğu göz önünde bulundurulursa, toplumsal hafızanın gelecek kuşaklara taşınması açısından da bu alanın iddia edilen aksine, tarihsal niteliklerle sanayi gelişimi ve kentsel servis alanlarının birlikte işlevlendirilmesinin önünde bir engel de bulunmamaktadır. Bu konudaki en önemli engel ise 5524 sayılı yasa ve beraberinde yapılan planlardır.

o 5659 Sayılı Yasanın 'Ek Madde 1' Hükmü Anayasa'nın 18, 35, 44, 45, 46, 48 ve 63. maddelerine aykırıdır. Yapılan bu değişiklikle 5659 sayılı kanuna eklenen 5524 sayılı kanunla Eklenen madde temel olarak şu alanlarda düzenleme getirmiştir:

- 1) Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili mer'i mevzuat uyarınca üst ölçekli plan, koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkili kılınmıştır.
- 2) AOÇ ile şahıslar arasındaki arazi ihtilaflarının giderilmesi için AOÇ'ye ait arazilerin değer kaybına yol açmaksızın plan bölgesindeki ada parsellerde toplanabilmesi sağlanmıştır.

3) Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları ile yeraltı tünelleri ve yeraltı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan arazilerin bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilmesi sağlanmıştır.

4) Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile onaylı imar planlarında görülen Hayvanat Bahçesi alanının 10 yıllığına, Atatürk Orman Çiftliği ile Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebileceği kanunlaştırılmıştır.

Meclis Gündemine AKP Ankara milletvekili Salih Kapusuz tarafından getirilen yasa değişikliği teklifinin ilk halinden yukarıda maddeler halinde belirtilen değişikliklere kadar yaşanan tartışmalar sürecinde yasa koyucunun temel iradesinin AOÇ ile ihtilaf yaşayan şahısların mağduriyetiyle ilgili parsellerle, alt yapı tesislerinin geçeceği araziyle ve hayvanat bahçesi arazisiyle sınırlandırdığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 35. maddesinde "herkesin mülkiyet ve miras haklarına", 48. maddesinde "herkesin sözleşme hürriyetine" sahip olduğu ve 68. maddesinde ise "devletin tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlayacağı" belirtilmiştir.

Anayasa'nın 44. maddesinde "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek(...)" 45. maddesinde "Devlet, tarım arazileri ile çayır ve mera'ların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek" ile görevlidir.

Anayasa'nın kamulaştırmayı düzenleyen 46. maddesinde de "Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını; kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idari irtifaklar kurmaya yetkilidir" denilerek mülkiyet haklarına müdahalede temel sınırlandırmalar getirilmiştir.

o Ek Madde l'in, Anayasa'nın yukarıda sayılan düzenlemeleri ile Anayasa'nın başlangıç hükümleri arasında belirtilen, anayasanın bütünlüğü içinde, Türk devletinin kuruluş düşüncesini ve felsefesini açıklayan temel kurallar çerçevesinde yorumlanması gerekir. Anayasa'nın başlangıç bölümü, "hiçbir devlet faaliyetinin ve koyduğu kuralın Atatürk milliyetçiliği, ilke ve devrimleri ve medeniyetçiliği karşısında ise koruma görmeyeceği belirtilmektedir. Bu bağlamda yasa koyucu, Anayasaya aykırı olmamak kaydıyla, yasa yapmaya, kaldırmaya ve değiştirmeye yetkilidir. Atatürk Orman Çiftliği, kültürel ve tarihsel bir VARLIK olarak kamu mülkiyetine mükellefiyetli ve şartlı olarak Mustafa Kemal Atatürk tarafından intikal ettirilmiştir. Yasama organı, mülkiyet sahibinin bağış iradesini çiğneyecek nitelikte, mülkiyeti kayıpla intikal eden taşınmaza idarenin serbestçe tasarruf etmesini düzenleyen yasa yapamaz. Anayasa'nın yukarıda sayılan maddeleri ile açıklanan yorum kuralı karşısında 5524 sayılı yasanın bütünü Anayasaya aykırılığı ciddiye alınarak konunun Anayasa Mahkemesi'ne sevkı istenmektedir.

o Ek Madde 1, Anayasanın 2, 35, 44, 45. maddelerine aykırıdır. Anayasa'nın 35. maddesi Anayasa'da yer alan belirli sınırlamalar dışında mutlak bir mülkiyet ve miras hakkını öngörmektedir. Bunun dava açısından anlamı şudur:

a) Kimsenin mülkiyetine, sahip olduğu bir mülke (kamulaştırma dışında) devletçe dokunulamaz. Özel ve tüzel kişilere el konulamaz. Özel mülkiyet, anayasa tarafından, hem devlete hem de özel kişilere karşı korunur. Anayasanın sözleşme serbestisini tanıyan kurala göre de, herkes kendi malı üzerinde istediği gibi tasarruf edebilir. Mülkiyeti altında bulunan bir taşınmaz üzerinde bu taşınmazın geleceği hakkında her türlü tasarrufta bulunabilir. Yasalarla objektif bir biçimde düzenlenmiş kurallar çerçevesinde taşınmazım istediği gibi kullanabilir, rehin edebilir, üzerinde irtifak haktan kurabilir ve satabilir. Ölüme bağlı olan ya da olmayan bir tasarrufla bağışlayabilir. Kısaca mamelekinin geleceğini belirleyebilir.

b) Mülkiyetle ilgili olarak özel kişilere yönelik olarak özel kurallar konulamaz. Mülkiyetle ilgili olarak yapılan düzenlemeler objektif düzenlemelerdir. Mustafa Kemal Atatürk'ün 1937 yılında, tasarrufu altındaki AOÇ'yi hazineye bağışlaması da herkes için geçerli olan objektif kurallar çerçevesinde gerçekleşmiştir. Bu bağış işlemleri, hukuken bugünde yürürlükte olan yasa kurallarına göre yapılmıştır. Yani Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu kurallarına göre bu bağış gerçekleşmiştir.

o Bu bağış, bağış senedinde açıkça yazıldığı ve 1937 yılında düzenlenen resmi yazışmalarda da teyit edildiği üzere şarta bağlı ve mükellefiyetli bir bağıştır. Bu nedenlerle, Mustafa Kemal Atatürk'ün hazineye yaptığı bağış konusu arazi, Mustafa Kemal Atatürk'ün bağış senedinde yer alan iradesi ve buyruğu yönünde kullanılabilir. Mustafa Kemal, AOÇ'yi bir tarım işletmesi olarak bir bütünlük içinde kullanılmak ve işletmek üzere hazineye bağışlamıştır. Bu yüzden, AOÇ bağış senedi gereği modern bir tarım işletmesi olarak Ankara kentine dönük onun ihtiyaçlarını karşılamak üzere faaliyetlerine devam edecektir. Çiftliğin kullanım biçimi bağış senedi ile hazineyi ve devleti sınırlandırmıştır. Yani hazine çiftliğin bu niteliğini bozacak yasa ya da idari tasarruflar yapamaz. Çiftlik, tarımsal sanayi, tarım ürünleri üretimi odaklı olarak kullanılacaktır.

o Mustafa Kemal Atatürk'ün yaptığı bağış ancak kendi belirttiği şartlarla kullanılabilir. Anayasal olarak korunan bu hak, mülkiyet ve miras haklarının devamı ve gereğidir. Devlet ve özel kişiler için konulmuş bu koruma kurallarının Mustafa Kemal Atatürk'ün mülkiyet hakkı ve sözleşme hürriyeti için kullandırılmaması söz konusu olamaz.

o Yasa koyucu, AOÇ ile ilgili olarak 5659 sayılı kanunda olduğu gibi ancak ve ancak AOÇ'nin yönetimi ve korunması ile ilgili yasa çıkartabilir. Bunu da bağış hükümlerinin sınırlılıkları dahilinde yapabilir. Bu nedenle *"imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir"* hükmü ile, *"Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin onaylı imar planlarında görülen hayvanat bahçesi 10 yılı aşmamak üzere herhangi bir şekilde Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı ve Atatürk Orman Çiftliği tüzel kişiliğine bir külfet ve yükümlülük getirmemesi kaydı ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebilir"* hükmü Anayasa'nın 35. maddesine aykırıdır. Mustafa Kemal Atatürk'ün Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu'na göre her hangi

bir yurttaş gibi belirlediği arzusunun ifadesi olan bağış işlemi bütün sonuçları ile Anayasa'nın koruması altındadır. Bu iradeyi kanunla değiştirmek ve kullanılmaz hale getirmek mümkün değildir.

o Yukarıda açıklanan düzenlemeler, Anayasa'nın 44. maddesinde "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek(...)" 45. maddesinde "Devlet, tarım arazileri ile çayır ve mera'ların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek" ile görevlidir hükmüne de aykırıdır. AOÇ arazisi üzerinde belediye lehine tesis edilen intifa hakkına ilişkin hükümler anayasanın, devletin hukuk devleti olmasından kaynaklı ruhuna aykırıdır. Belediye bu kanuna dayanarak istediği kadar alanı istediği gibi tasarruf edebilir.

o Oysa bu durum hukuk devletinde idarenin işlemlerinin belirlenebilir, ölçülebilir olması zorunluluğuna uymamaktadır. "imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir" hükmü, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Bilindiği gibi, idarenin teknik ve maddi faaliyetlerinin belirli bir düzen içinde yürütülmesi bir takım kuralların önceden belirlenmesini zorunlu kılar. Bu zorunluluktan doğan düzenleme yetkisinin sınırını ise hukuk devleti ilkesi belirler. Hukuk devleti, kamu kudretinin hukuk kuralları ile sınırlandırılmasıdır. Bu sınır, 25.03.1950 tarih 5659 sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununun 10. maddesinde de düzenlenmiştir. 5659 sayılı kanunun 10. maddesinde, "Atatürk Orman Çiftliğinin bu kanunun yayımı tarihindeki sınırları içinde bulunan gayrimenkulların gerçek veya tüzelkişilere devir ve temlik ve kamulaştırılması özel bir kanunla izin alınmasına bağlıdır" denilmiştir. Bu tarihten sonra da çıkartılan tüm kanunlarda hangi kurum için ne kadar arazi gerekiyorsa AOÇ arazisi ile ilgili kanunlarda belirtilmiştir

o Oysaki 5524 sayılı kanun ile getirilen düzenlemelerle, idare AOÇ arazisi üzerinde sınırsız bir toprak kullanma hakkına kavuşturulmaktadır. Yasa koyucu, Büyükşehir Belediyesi'nin imar planlarına uygun olmak şartı ile her ne kadar sınırlandırmış gibi görünse de, AOÇ arazisinde Büyükşehir Belediyesi'nin ne kadar arazi üzerinde tasarruf edebileceği, bu alt yapı faaliyetleri için hangi ada ve parsellere ihtiyaç olduğu, bu arazinin koordinatları, bunun hangi ölçülere göre yapabileceği konusunda ilkeler koymamıştır. Yasa koyucu, AOÇ arazisini Anayasal düzeyde koruyan hukuk devleti ilkesine aykırı bir düzenleme yapmıştır.

o Ek Madde 1 Anayasanın 18, 46, ve 63. maddelerine aykırıdır. "İmar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üstgeçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yeraltı geçitleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir" denilerek Büyükşehir belediyesine bedelsiz irtifak hakları tesisini öngörmektedir. Bu irtifak haklarının konusu olan yerlerin kesin bir (ada-parcel-metre-kare) sınırı olmadığı gibi aynı zamanda ihtiyaç duyulan arazilerin bedelsiz olarak devrini öngörmektedir ki bu Anayasa'ya aykırı bir tutumdur.

- o A.O.Ç. arazileri özel hukuk gerçek kişisi olan Mustafa Kemal Atatürk'ten mükellefiyetle yüklü olarak intikal etmiştir. Arazilerin mükellefiyetlerini ifa edemez hale getirecek şekilde bedelsiz olarak üçüncü kişilerin istifadesine ve zilliyetliğine terk edilmesi, özel mülke kamu tarafından bedelsiz olarak el konulması olacaktır.
- o Atatürk Orman çiftliği arazileri Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı kararıyla doğal ve tarihi sit alanı olarak tescil edilmiş; 20.07.1992 gün ve 3097 sayılı kararla sit sınırları belirlenmiş ; 16.11.1993 tarih ve 3280 sayılı kararlar A.O.Ç ile ilgili her türlü öneri ve başvurunun A.O.Ç planlama süreci tamamlanana kadar değerlendirilmeyeceğine; 07.05.1998 gün ve 5742 sayılı kararlar derecesinin, birinci derece doğal ve tarihi sit olduğuna; karar verildiği için tescilli tarih kültür ve tabiat varlığıdır. Anayasanın 63. maddesi uyarınca korunması zorunludur.
- o Doğal ve tarihi sitlerin topoğrafik yapısının dahi bozulması hukuken mümkün değilken, 5524 sayılı yasanın ikinci paragrafındaki düzenleme, Atatürk Orman Çiftliği arazilerini koruma ile telif edilemeyecek nitelikte genel amaçlı yol, alt üst geçit ve benzeri kalıcı nitelikli yapılaşmaya izin vererek ve üçüncü paragrafıyla da yine kalıcı nitelikli hayvanat bahçesi yapılaşmasına izin verip, bu alanların üçüncü kişilere kiralanarak kullanılmasına yol vermektedir. Öngörülen yapılaşmalar A.O.Ç. arazilerinin korunması değil tersine korunmaması demektir.
- o Hukuk devletinde düzenleyici işle yapma yetkisi ile donatılmış devlet otoritesinin, kendine tanınmış yetkiyi, kamu hizmetinin etkin, verimli ve kamu yararına uygun gerçekleşmesi için kullanması gerekir. İdarenin yasallığı ilkesinin en sık uygulanması gereken alanlardan birisi de imar planlarıdır.
- o Atatürk Orman Çiftliği Ankara'nın toplumsal ve kültürel kimliğini, değerlerin temsil etmesi açısından son derece önemli bir alandır. Bununla birlikte Atatürk Orman Çiftliği'nin bulunduğu alanın, Ankara'daki kentsel yapılaşma alanının odağında olduğu tartışmasız bir gerçektir. Bu noktadan harekete Büyükşehir Belediyesi'ne Koruma amaçlı imar planı hazırlarken, hukuka, yürürlükteki mevzuata ve kentsel değerlere uygun hareket etmesi, yürürlükteki mevzuatın katılımcı karar alma süreçlerini işletmesi beklenirdi. Ancak, Ankara Büyükşehir Belediyesi hem 5524 sayılı kanuna hem de "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliği"ne uygun davranmamıştır.
- o Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararıyla davalı planları kabul etmiştir. Planlar 02.02.2007 tarihinde ilan edilmiştir. Koruma Amaçlı İmar Planları her şeyden önce imar planıdır ve 3194 sayılı imar Kanunu'nun ve plan yapımına dair yükümlülüklerle bağlı kalınarak bu planların hazırlanması gerekir. 5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 131. maddesine göre "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunamaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; kamu yararı gözetilerek yol, altyapı ve üstyapı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine,

uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir" denilmektedir. Koruma amaçlı imar planı onayında bu koşula uyulmamıştır.

o Gene 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 4. maddesine göre, "Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesinin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla arazi kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür. Bunun içinde yine 5403 sayılı yasa uyarınca Arazi Kullanım Planlarının yapılması ve bu planlara göre Toprak koruma kurulunun gerekli izinleri vermesi gerekir.

o 5403 sayılı Kanun'un 10. maddesine göre: "Arazi kullanım planları ile ülkesel ve bölgesel planlamalara temel oluşturan ve diğer fizikî planlamalara veri teşkil eden; su potansiyeli, toprak veri tabanı ve haritaları esas alınarak çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda toprağın niteliği, arazinin yeteneği ve diğer arazi özellikleri gözetilerek uygun arazi kullanım şekilleri belirlenir. Bakanlık tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan arazi kullanım planlarında; yerel, bölgesel ve ülkesel ölçekte tarım arazileri, mera arazileri, orman arazileri, özel kanunlarla belirlenen alanlar, yerleşim alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekillerine yer verilir, Bakanlık, arazi kullanım planlarının hazırlanmasını ihtiyaca göre valiliklere devredebilir. Özel kanunlarla belirlenen veya belirlenecek alanlarda, ilgili kanun hükümleri saklı kalmak kaydı ile arazi kullanım planlarında yer verilen kullanım şekilleri, ilgili kanunlar kapsamında sorumlu bakanlık veya kuruluşlar tarafından değerlendirilir. Tarım arazileri, bu Kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, arazi kullanım planlarında belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Arazi kullanım planının hazırlanmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir."

o Bu durumda da Bakanlık, AOÇ arazisinin tarım dışı kullanımına yönelik olur görüşünü, AOÇ arazi kullanım planları, su potansiyeli, toprak veri tabanı ve haritaları esas alınarak verebilir. Ayrıca Bakanlık görüşünde, toprağın niteliği, arazinin yeteneği ve diğer arazi özellikleri gözetilerek uygun arazi kullanım şekilleri göz önünde bulundurulmalıdır. Oysa ki, Tarım Bakanlığı'nın olur görüşüne dayanak teşkil etmesi gereken ve yukarıda sayılan raporlar, AOÇ arazi kullanım planları ve projeleri hazırlanmış değildir. Toprak Koruma kurulundan izinler alınmamıştır. Tarım Bakanlığı'nın 14.12.2006 tarih ve 11259 sayılı, olur görüşü, hukuki ve bilimsel dayanaktan yoksundur. Bu açıdan 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi kararı şekil unsuru yönünden de hukuka aykırıdır.

o Bununla birlikte "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin" 6. maddesinde de koruma amaçlı imar planı hazırlama esasları belirtilmiştir. Adı geçen yönetmeliğin 6-f maddesinde "Plan hazırlama süreci içerisinde idarelerce plan yapılacak alanda ilgili meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümleri, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren işyeri sahipleri ve etkilenen hemşerilerin katılımı ile plan kararlarının oluşturulmasından önce sorunlar, olanaklar, vizyon, hedefler, araçlar, stratejilerin

oluşturulması üzerine ve taslak planın oluşturulmasından sonra taslak planın görüşülerek koruma bölge kuruluna sunulacak son şeklini alması için asgari iki toplantı düzenlenir." İlgili yönetmeliğin yukarıda vurgulanan bendinde de belirtildiği gibi, plan kararlarının oluşturulmasından önce, böyle bir toplantı yapılması gerekirdi.

o Yine adı geçen yönetmeliğin 6. maddesinin f bendine göre, "Ayrıca bu toplantılar ilgili meslek odalarına, üniversitelerin ilgili bölümlerine ve sivil toplum kuruluşlarına idarece toplantılardan on beş gün önce toplantılara ait dokümanlar ve gündem yazılı olarak da bildirilir" denilmektedir. Yönetmeliğin 6. maddesinin f bendinde anılan toplantılara ait dokümanlar, yönetmeliğin 4. maddesinde belirtilmiştir. Bu maddeye göre, toplantıdan önce anılan kurumlara ulaştırılması gereken dokümanlar şunlardır:

- 1) Arkeolojik, tarihi, doğal, mimari, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırması
- 2) Bu araştırmaya dayalı hali hazır haritalar
- 3) Koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapıları (ayrıntılı mülkiyet desenleri v.b)
- 4) İdarenin bu yapıları iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri
- 5) Bölgeye ilişkin idarenin tasavvur ettiği Koruma esasları ve kullanma şartları, yapılaşma sınırlamaları, sağliqlaştırma, yenileme alan ve projelerinin dayanakları, uygulama etap ve programlarına yönelik alandaki hali hazır duruma yönelik bir raporu
- 6) Atatürk Orman Çiftliği'nin ekosistem özellikleri, endemik türleri, iklimik özellikleri gibi açık alan sistemine yönelik alt yapı bilgileri
- 7) Yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımı, altyapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarına ait belgeleri
- 8) Uygulamanın finansmanı ilkeleri ve dayanağına ait belgeleri
- 9) Koruma Amaçlı İmar Planı Teknik Şartnamesi Uyarınca, Sıt Sınırlarının Biçimlenme Süreci, Kurul Kararları
- 10) Sıt Alanının Alan Bütününde ve Bölgedeki Yeri ve Önemine ilişkin belge ve bilgiler
- 11) Daha önce yapılmış ve onaylanarak kesinleşmiş ve uygulamaya konulmuş değişik kapsam ve ölçekteki imar planları, değişiklikleri ve bunların etkilerinin analizi, yürürlükte olan planların kapasite ve uygulamadaki etkinliklerinin araştırılması, planlı uygulamalar, çok tekrarlanan plan değişiklik konuları, plan dışı kendiliğinden ya da düzensiz gelişmeler ve bunların etkilerinin analizi
- 12) Bu planlara ilişkin projeksiyonlara yönelik araştırmalar ve günümüz koşullarıyla yapılan karşılaştırılması

o Koruma amaçlı imar planı hazırlamadan önce adı geçen belge ve bilgiler yönetmeliğe uygun olarak hazırlanması ve planlara altlık oluşturması gerekirdi. Oysa ki ilgili yönetmelikte belirtilen ve yukarıda sayılan noktalarda hazırlıklar tamamlanmadan planlar hazırlanmış ve Belediye Meclisi tarafından onaylanmıştır. Bu belgeler bulunmuyorsa davalı planların iptali gerekir.

o İmar Kanunu'nun 8. maddesine göre "İmar planları alenidir. Bu aleniyeti sağlamak ilgili idarelerin görevidir. Belediye Başkanlığı ve mülki amirlikler, imar planının tamamını veya bir kısmını kopyalar veya kitapçıklar haline getirip çoğaltarak tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir." 1/10000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar planına ait

plan açıklama raporu ise planla birlikte 02.02.2007 tarihinde değil, aradan 12 gün geçtikten sonra 14.02.2007 tarihinde askıya çıkartılmıştır. Böylece planın incelenmesi, okunması için yasanın koyduğu 30 günlük süreye uyulmamıştır. Buna karşın dava konusu planlar askı süresi içinde İmar Daire Başkanlığı'ndan istenmiş ve fakat bu planlar tarafımıza askıdan indikten bir gün sonra 5.3.2007 tarihinde tebellüğ edilmiştir. Bu şekilde Ankara Büyükşehir Belediyesi planların aleniliği kuralına uymamıştır.

o Ankara Büyükşehir Belediyesi, 5216 sayılı yasaya göre 23.07.2006 tarihine kadar yapması gereken Ankara kentinin üst ölçekli planlarını bugüne kadar hazırlamamış ve yürürlüğe sokmamıştır. Bu şekilde Büyükşehir Belediyesi bugüne kadar Büyükşehir Belediye Kanunu'na aykırı davranmıştır. Ankara Büyükşehir Belediyesi AOÇ ve etrafına ilişkin bütüncül kararları içeren üst ölçekli plan ve buna dayalı hiyerarşik planları ve yine AOÇ ve etrafından geçen ulaşım hatlarıyla ilişkin ulaşım master planının tüm uyarılara rağmen yapmamıştır.

o Büyükşehir Belediyesi Kanununun geçici 1. maddesine göre "Büyükşehir belediyeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde Büyükşehir'in 1/25.000 ölçekli nazım imar planlarını yapar veya yaptırır. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin 1/25.000 ölçekli Ankara Nazım İmar Planını hazırlamadan, AOÇ planlarını şehrin kent ve kır bütünlüğü içinde hazırlayamayacağı, AOÇ'nin kuruluş amacına ait ilkeleri plana yansıtamayacağı, AOÇ'nin etrafındaki kentsel dokunun gelişimi gözetilerek, AOÇ'nin üzerindeki baskı ve yoğunluğu azaltacak şekilde kestirimlerde bulunulamayacağı plan hiyerarşisinin doğal sonucudur. Bu şekilde Ankara Büyükşehir Belediyesi planların kademeli birlikteliği ilkesini de çiğnemiştir.

o Plan kademelenmesi açısından bakıldığında, plan açıklama raporunda da değinildiği üzere adı geçen 1/10.000 ölçekli koruma amaçlı nazım imar Planı'nın 1/25.000 ölçekli bir üst plana referans vermesi gerekirken, yukarıda da vurgulandığı gibi Ankara için bu plan mevcut değildir. Sadece AOÇ kısmının içine alan bir 1/25.000 ölçekli plan üretilmiştir ki, bu mevcut planlama hiyerarşisi içerisinde kabul edilemez. Zira ölçekleri farklı olmakla birlikte her iki plan da aynı detayda bilgi vermekte, Ankara Metropoliten Alanı içerisinde bu denli önem arz ettiği belediye tarafından hazırlanan raporlarda da defalarca vurgulandığı halde planlar plan hiyerarşisine uygun olarak hazırlanmamıştır.

o Planlama çalışması, mevcut kent ve gereksinimleri karşılamaya yönelik bir soyutlama öngörüsü olduğu halde AOÇ düzeyinde konuya gerekli bilimsel hazırlıklar yapılmadan girildiği plan açıklama raporu, plan altlıkları ve plan notlarından da açıkça anlaşılmaktadır. Kentin bütününden ayrı düşünülerek oluşturulan, plansız / programsız bu kullanımlar için izin verilmesi Ankara'nın kentsel gelişimi açısından büyük bir hata olacaktır.

o Ancak bu niyetle hazırlanan bir plana "koruma amaçlı" demek mümkün değildir. Oysa yasa belediyeye koruma amaçlı plan yapma yetkisi tanımıştır. Yine plan notlarından anlaşılacağı gibi 1/25.000 ölçekli plan hassasiyetine dahi erişemeyen üst ölçekli plandan doğrudan 1/1000 uygulama planlarına geçme isteği algılanmaktadır. Bu dahi plan süreç ve kademelerinin bilincinde olunmadığını göstermektedir. AOÇ alanı bölük pörçük birbiriyle bütünleşmeyen çok sayıda parçaya ayrılmış, bu parçaları birbirine eklemleyecek çaba

ortada yoktur. Blok halinde bulunan kesimde dahi kullanımlar birbirinden ayrı duran bir yığın görünümündeler. Planı bütün olarak algılayacak yapı kurulmamıştır. Plan sorunları içinde kullanım tahsil edilmemiş boş alanlar da bulunmaktadır. Yine AOÇ arazisinin bir kısmı plana dahil edilmemiş görülmektedir.

o Planlar, plan notları ile bir bütündür. Bu ölçekte üretilen planlar kentsel gelişim ve ileriye yönelik makroform oluşturma ile kentin önemli büyüklükteki parçaları için gelişme stratejilerini şekillendirirler. Bu yüzden planın mevcut ve öneri yoğunluk, yapılaşma ve arazi kullanım ile ilgili önerileri olmalıdır. Oysa bu planlarda bu konular belirsiz bırakılmıştır. Nerelerde, ne kadar inşaat alanı, ne kadar yapılaşma niyetinde olduğu planlardan anlaşılammamaktadır. Ankara Büyükşehir Belediyesi, boş bir planla istediği şekilde yapılaşmayı gerçekleştirme gayretindedir. Kentsel sosyal donanım yapıları için plan notlarında idareye sınırsız bir takdir hakkı verilmiştir. Bu planlar, kamu ve kent yararının nasıl gerçekleştirileceğinin kurallarını koymak bir yana, kamu yararını istismara açık bir konuma getirmektedir.

o 1/25000 Ölçekli planın 3 numaralı plan notunda "planda öngörülen yollar, kavşaklar ve kentsel teknik altyapı alanları şematik olup, alt ölçekli planlarda düzenlenebilir. Kentsel teknik altyapı kapsamında yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tüneller, içme suyu ve kanalizasyon, dere ıslahı doğalgaz, elektrik, PTT hatları vb. yapılabilir" hükmü yer almaktadır. Bununla birlikte 1/10.000 ölçekli planın 12 numaralı plan notunda "planda öngörülen yollar, kavşaklar ve kentsel teknik alt yapı alanları şematik olup alt ölçekli planlarda düzenlenecektir. Kentsel teknik altyapı tesisleri kapsamında yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri, içme suyu ve kanalizasyon, dere ıslahı, doğalgaz, elektrik, PTT hatları ve benzeri projeler Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin kabulünü takiben Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü doğrultusunda ayrıca kurul kararma gerek kalmaksızın uygulama yapılacaktır hükmü yer almaktadır.

o Ulaşım ve alt yapı hatlarının AOÇ'den geçmesinin zorunlu olduğuna yönelik iddia ve ilgili plan notları bilimsel bir rapora dayanmamaktadır. Bu konuda plan altlıklarında bilimsel bir rapor bulunmamaktadır. Bu alt yapı ve ulaşım kararları günü birlik gerekçelerle oluşturulmuştur. Bunun en somut örneği de Sincan Metro hattıdır. 1994 tarihli son ulaşım ana planında bu hat banliyö hattı olarak görülmektedir. Metro hatlarında değişiklik yapıldığı için, metro hattı buradan geçmek zorunda gibi gösterilmektedir.

o Yine zırlı birlikler önünden geçen yol genişletilemediği için her gün kazâ olduğu iddia edilmekte ve teklifin bir bölümünün bu olumsuzluğu giderme amacıyla hazırlandığı söylenmiştir. Oysa Metro hattı yol genişlemesi ve hemzemin geçit düzenlemesi için, 29.05.1959 tarih ve 7310 sayılı Yasanın 1. inci maddesinin g bendi bu ihtiyacı karşılamaktadır. Buna karşın 5659 sayılı yasaya eklenen maddede bu konuda yeniden bir düzenleme getirilmiştir. Büyükşehir Belediyesi yasadan doğan haklarını kullanabilmesi için Ulaşım Master Planı'nı hazırlamalıdır. Bu plan doğrultusunda Koruma Amaçlı İmar Planında bu alt yapı çalışmalarını yansıtmalıdır. Bu, planlamanın en temel ilkelerindedir. "Ulaşım Master Planına" uygun olarak "Koruma Amaçlı İmar Planında" gösterilmeyen yol, meydan, üst geçit, alt geçit, raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için Belediye lehine intifa hakkı tesis edilemez. Bu alt yapı tesisleri, Koruma

Amaçlı İmar Planında gösterilmediğinde Ek 1. madde ve 5659 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince Özel bir kanun çıkartılması gerekir. Bu sürece aykırılık kanuna aykırılık teşkil eder.

o Bu konuda T.C.Danıştay 1. Daire E. 2004/607K. 2005/307T. 3.3.2005 tarihli kararında "5659 sayılı Yasanın 9 ve 10. maddelerinde yer alan hükümlerde, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün bütün mallarının Devlet malı hükmünde sayılması ve taşınmazlarının gerçek ve tüzel kişilere devir ve temlik ile kamulaştırılmasının özel bir kanunla izine alınmasına bağlanması suretiyle bu malların ve taşınmazların özel olarak korunması ve tahsis edildiği amacın dışında kullanılmaması esası kabul edilmiştir.

o 2942 sayılı Yasanın 30., 3194 sayılı İmar Kanununun 14. maddelerinde öngörülen idari ve kanuni irtifak hakları, mülkiyet hakkına genel olarak getirilen ve taşınmazın malikine yükletilen bir yükümlülük niteliğindedir. Özel bir kanunla kurulan ve bütün malları bu kanunla özel koruma altına alınan Atatürk Orman Çiftliğinin arazisi üzerinde, plan gereği de olsa gerçekleştirilmek istenen yol yapımıyla ilgili hizmetler ve işlemler, mülkiyet hakkına yönelik olduğundan irtifak hakkının sınırlarını aşmakta, doğrudan mülkiyet hakkıyla ilişkili hale gelmektedir. Zira, istem yazısında 49 yıllık irtifak hakkı tesisinden söz edilmekte ise de, imar planında öngörülen ana arterleri birbirine bağlayan bir yolun, süreli irtifak hakkına konu olması, diğer bir deyişle ilelebet kamunun kullanımına sunulacak yolun yapımının, süreli irtifak hakkı tesisine gerçekleştirilmesi düşünülemez. Ayrıca, Türk Medeni Kanununun 797. maddesinde intifa hakkı için öngörülen süreler; yargı kararlarıyla kıyasen irtifak hakları için de uygulanmakta olduğundan, taşınmaz irtifakında yüklü taşınmazın irtifak yükü, mülkiyet hakkının özünü boşaltacak niteliğe dönüşmez. Durum böyle olunca, özel bir kanunla bütün malları ve taşınmazları koruma altına alınmış, Atatürk Orman Çiftliğinin mülkiyetindeki taşınmazların devir ve temlik ile kamulaştırılmasının ancak özel bir kanunla izin alınmasına bağlı olduğu anlaşılmaktadır " denilmektedir.

o Eğer Ek Madde 1 hükmü Anayasaya, planların yol ve benzeri yapılaşmalarla ilgili notları Yüksek Kurulun ilke kararlarına aykırı değilse, yani yol ve benzeri yapılaşmaların inşasına herhangi bir engel yoksa, bu "yapılar" 1/25000 ve 1/10000 ölçekli planlar planda yazılı olduğu gibi "...gösterim amaçlı..." ve "...şematik..." olduğu için, bu planlara göre inşa edilemezler.

o Dava konusu 1/25000 ve 1/10000 ölçekli planlarda koordinat ve nirengi noktaları bulunmadığı için planlar, yolların arazide fiilen hangi noktalardan geçeceğini göstermemektedir. Yollar ve benzeri yapılaşmaların yerinde fiilen inşa edilebilmeleri için, yolun tam ortasından geçen noktaları birleştiren "miğfer hattı" olarak isimlendirilen hattın nereden geçtiği 15.07.2005 tarih ve 25876 sayılı resmi gazetede yayınlanan Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliği uyarınca 1/5000'den daha küçük olmayan koordinatları işlenmiş veya nirengi noktaları belirlenmiş planlarda gösterilmiş olmaları zorunludur. Oysa dava konusu planların teknik karşılıkları "kroki"dir. Bir mühendise dava konusu 1/25000 ve 1/10000 ölçekli planlar (krokiler) verilerek yolları inşa et dense, planlarda (krokilerde) koordinat ve nirengi noktaları gösterilmediği için miğfer hattının nereden geçtiğinin belli olmadığı ve bağlı olarak yolların fiilen nerede inşa edileceğinin bilinemez olduğu cevabı alınacaktır. Gerçekten de 1/25000 ölçekli planda bir santimetre,

yerinde (arazide) 25000 santimetre (25 metre) demektir. Bu plana göre yol yapmaya kalkışılması demek, yolun 25000 santimetre (25 metre) yanına payıyla istenen yerden geçirilmesi demektir. 1/10000 ölçekli plana göre yol yapmaya kalkışmak, plandaki bir santimetre 10000 santimetreyi gösterdiğinden, yolun 10000 santimetre (on metre) yanılmayla istenen yerden geçirilmesi demektir; işte bu sebeplerle dava konusu 1/25000 ve 1/10000 ölçekli planlar, yol ve diğer yapılanmaların nerede inşa edileceğini göstermezler.

o 12 Numaralı plan notunda "projeler" olarak yazılan ve esasen 1/1000 veya 1/250 ölçekli olması gereken projelerle tanımlanan yollar ve en kötüsü 1/50 ölçekli uygulama projeleriyle tanımlanan diğer yapılanmaların, nereye ve hangi tasarıma göre inşa edileceğini gösteren planların, kurulun "kararına gerek kalmaksızın" uygulanabileceğine dair plan notunun Koruma Bölge Kurulunca uygun bulunması, yolları 25 veya 10 metre yanılmayla dilediğin yere yap anlamına geldiği için, inşaat bilimine, tekniğine ve hukuka aykırıdır.

o Planlarda yol ve hayvanat bahçesi yapılarıyla ilgili intifa hakkı 5524 sayılı yasa uyarınca tapuya tescil edileceğinden, planların 06.08.1973 tarih ve 14617 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Tescile Konu Olan Harita ve Planlar Yönetmeliğine uygun olarak hazırlanması gereklidir. Oysa planlar, yönetmeliğin birinci maddesindeki "...imar planları ile (...) tescile konu olacak her türlü harita ve planların yapımı (...) işlemlerine uygulanacak esasları kapsar ..." hükmü ile keza 21. maddesindeki "Planın yapımına ve aplikasyon ölçü (rölevé) krokilerine esas olan nirengi ve poligon belgelerinden (...) ların birer nüshası şeffaf verilecektir..." hükmüne aykırıdır. Planlar Yönetmeliğinin gerektirdiği ilkelere aykırı olduğundan, bunların tapuya tesciline olanak yoktur. Buna rağmen planların Koruma Kurulu kararına gerek kalmaksızın uygulanabileceğine dair 12 numaralı plan notunun Kurul tarafından uygun bulunması, yönetmeliğe aykırı plana göre işlem yapılmasına izin verdiği için dayanaksızdır.

o Özetle, Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı üzerinde kanunda belirtilen alt yapılar gösterilmeden, çiftlik arazisi üzerinde metro, tünel, üst geçit, alt geçit, ulaşım, anayol ve kavşak gibi teknik alt yapı ve ne de kapalı alan yapılabilir. Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, ulaşım, çevre ve kent gelişim master planları yapılmadan teknik alt yapı yatırımları, hangi parselden ne kadar arazi üzerinden ve nasıl geçeceği belli olmadan çiftlik arazisinin üzerinde ezbere ve gelişi güzel belirsiz bir şekilde hangi amaç için olursa olsun intifa hakkı tesisi yoluyla, plan notlarındaki belirsizliklerle oluşturulamaz. Bu nedenle dava konusu ettiğimiz bu plan notlarının iptali gerekir.

o 1/25.000 ölçekli planda ve bir numaralı plan notunda ve 1/10.000 Ölçekli planda ve iki ile dört numaralı plan notlarında yer alan "hayvanat bahçesi" ile ilgili düzenleme planlama ilkelerine, şehircilik esaslarına, hukuká ve kamu yararına aykırıdır. Meclis gündemine getirilen yasa değişikliği teklifine ilişkin maddenin üçüncü fıkrası tüm AOÇ arazisini kapsayacak şekilde hazırlanmıştı. Buna karşın Meclisten geçen yasa değişikliğinde bu fıkra Hayvanat Bahçesi alanı ile sınırlanmıştır. Bu noktada yasa koyucu bu fıkradaki düzenlemeye ilişkin iradesini sadece hayvanat bahçesi ile sınırlı tutmuştur. Bu noktada da onaylı imar planları üzerinde görülen hayvanat bahçesi vurgusu ile hali hazırda mevcut bulunan hayvanat bahçesi sınırlarını öngörerek bir düzenleme yapmıştır.

o Bu durumda, daha önceden bir planı olmayan AOÇ alanında, hayvanat bahçesinin, Koruma Amaçlı İmar Planına yansıtılması için göz önünde bulundurulması gereken ilk kriter, kanun koyucunun fikranın kapsamını daraltmasına yönelik iradesidir. Bu nedenle uygulayıcılar, Kanun'un bu hükmünü dolanarak Koruma Amaçlı İmar Planında, AOÇ arazisinde, mevcut hayvanat bahçesinden daha fazla bir alanı hayvanat bahçesi olarak gösteremez. Bu şekilde bir plan her şeyden önce, bu konuda uygun görüş vermesi gereken Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından reddedilmesi gerekirdi. Çünkü AOÇ Müdürlüğü kuruluş kanunda Hayvanat bahçesi temel bir amaç olmadığı gibi. Bakanlığın görevleri arasında da bu şekilde bir uygulamaya uygun görüş verebilecek bir dayanak bulunmamaktadır.

o Yasa 21.06.2006 tarihinde yayınlandığına ve 1/25000 ölçekli ve 1/10000 ölçekli planlar, yasanın kabulünden sonra yapıp 02.02.2007 tarihinde askıya çıkartıldığına göre, yasanın yapılması sırasında henüz mevcut olmayan planlardaki "hayvanat bahçesinin" yasa yapıcı tarafından görülmesi fiilen mümkün değildir. Dolayısıyla yasadaki "...onaylı imar planlarında görülen hayvanat bahçesi..." ifadesi, yasa koyucunun yasanın çıktığı tarihte A.O.Ç. arazilerinde fiilen mevcut olan hayvanat bahçesini tanımlamaktadır. Bu bağlamda 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı plan notlarının bir numaralı paragrafında "A.O.Ç. alanlarında "daha büyük bir hayvanat bahçesi" planlanmasına yasal olarak olanak yoktur.

o AOÇ yasası alanda bu büyüklükte bir Hayvanat Bahçesi yapmaya olanak tanımamaktadır. Yasaya göre ancak hali hazırdaki alan kadar bir alan iyileştirmek koşuluyla Hayvanat Bahçesi olarak kullanılabilir. Atatürk evi ile tarihi istasyon ve köprü arasında önerilen yaya akışını en çok destekleyecek fonksiyon olan halihazır hayvanat bahçesinin yeterli büyüme alanı mevcut ve gene İstanbul yolu boyunca, Ankara çayı ile değerlendirilmesi önemli, olası ve makul bir planlama verisi iken yeni bir yer seçiminin tercih edilmesi planlama mantığı, kentsel tasarım ve maliyetleri açısından hukuka aykırıdır.

o Onaylı imar planındaki hayvanat bahçesi 320 dekar (320.000 m²) yüzölçümlüdür. Planlarda yer alan yeni hayvanat bahçesinin yüzölçümü 7.633.876 metrekaaredir. Başka anlatımla yeni hayvanat bahçesi, eskisinin yaklaşık 24 mislidir. Kent merkezindeki "Gençlik Parkı"nın 230 dekar alanlı olduğu dikkate alınırsa yeni hayvanat bahçesi, 33 adet Gençlik Parkı kadar yüzölçümlüdür.

o Avrupa ülkeleri başkentlerindeki (ki bazı başkentlerde Hayvanat Bahçesi de bulunmamaktadır) Hayvanat Bahçelerinin büyüklükleri aşağıdaki gibidir.

Paris Hayvanat Bahçesi	14,5 ha
Londra Hayvanat Bahçesi	12 ha
Moskova Hayvanat Bahçesi	18 ha
Helsinki Hayvanat Bahçesi	22 ha
Berlin Hayvanat Bahçesi	35 ha
Münih Hayvanat Bahçesi	36 ha
Prag Hayvanat Bahçesi	45 ha

Sofya Hayvanat Bahçesi	23 ha
Stockholm Hayvanat Bahçesi	30 ha
San Francisco Hayvanat Bahçesi	32 ha
Kiev Hayvanat Bahçesi	40 ha
Dublin Hayvanat Bahçesi	12 ha
Antwerp Hayvanat Bahçesi	10 ha

o Dünyada bu ölçekte bir hayvanat bahçesi bulunmadığı gibi şu anda dahi AOÇ kaynaklarımız en çok zorlayan kalemi bu ölçekte özellikle belediye üzerine yükleyerek işletmek kesinlikle olası değildir. Bu büyüklükteki bir Hayvanat Bahçesinin yapımı ve bakımı hususunda hiçbir araştırma yapılmadığı anlaşılmaktadır. Her şeyin en büyüğüne sahip bir belediye olmaksızın kamu yararına akılcı - işleyen projeler ile hizmet vermek yerel ve evrensel - popülizmden daha önde gelen planlama ve belediyecilik hizmeti olmalıdır.

o Yeni hayvanat bahçesi ile ilgili plan notu, bu alanda yeni binaları, kalıcı tesis ve yapıları da gerektirmektedir. Bu nedenlerle Hayvanat Bahçesi ile ilgili 1/25000 ölçekli planın 1 no'lu plan notu ile 1/10000 ölçekli planın iki ve dört no'lu plan notlarının iptali istenmektedir.

o 1/10000 ölçekli planın dokuz, on, on beş ve on altıncı maddeleri 5659 sayılı Kanuna aykırıdır. Uygulamada AOÇ arazisi üzerinde kira ve benzeri yollarla yaşanan işgallere hukukilik kazandırma girişiminin önüne geçmek için, imar uygulamalarında bütünlüğü sağlamak üzere planlama sürecini işletecek olan Büyükşehir Belediyesi: Müdürlüğün önünü alamadığı ve en çok uğraştığı sorunların başında gelen kiracıların, kiraladıkları açık ve kapalı alanları sürekli genişletmesi ve bu sürede kamu yararı aleyhine haksız kazanımlar sağlaması gerçeğine ilişkin plan notlarında açık bir düzenleme yapılmamıştır. Bu durumun önlenmesi için kiradaki taşınmazların sürekli ve periyodik olarak denetimim sağlayacak planlama kararlarını geliştirmemiştir. Ancak bu konuda planda bir düzenleme yapılmayarak AOÇ arazisi üzerinde kiracı görünenlerin durumları hukukileştirilmektedir.

o Buna karşılık, AOÇ arazisi üzerinde bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile KİT'lerin özelleştirilmesi aşamasında yitirilen AOÇ arazilerinin çiftliğe geri kazandırılması sağlanmalıdır. Kadastral kayımlar nedeniyle gerekli düzenleme ve parçalı şeklindeki arazilerin ne şekilde bütünleştirileceği koruma amaçlı imar planında belirtilmemiştir. Bu nedenle kanunun gerekçesinde sürekli ön plana sürülen bu değişiklik bir "yasal işgal" sürecine hizmet edecektir.

o AOÇ 1/25.000 ölçekli planın değerlendirme ve müdahale politikalarını içeren plan üzerinde, AOÇ' üzerindeki üretim faaliyetlerinin alan dışına taşınacağı ve AOÇ'nin Organize Sanayi Bölgesi olarak yönetim örgütlenmesine geçileceği belirtilmektedir. 1/25.000 ölçekli planın değerlendirme ve müdahale politikaları 5659 sayılı kanuna aykırıdır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 29. maddesine göre Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı kuruluşlardandır. 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununun 1 inci maddesinde, Tarım Bakanlığına bağlı ve tüzel

kişiliği haiz olmak üzere Ankara'da Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün kurulduğu, çiftliğin işletilme esaslarının Tarım Bakanlığınca tespit edileceği belirtilmektedir. 2'nci maddesinde de Müdürlüğün bir müdürün idaresi altında, bir müdür yardımcısı ile umumi ziraat işleri, bağ, bahçe kültürleri ve ağaçlandırma işleri, hayvancılık ve hayvanat bahçesi işleri, ziraat sanatları işleri, ticaret, idare ve levazım işleri ile hesap işleri şefliklerinden ve hukuk işleri servisinden teşekkül edeceği, Müdürlüğün ticaret alanındaki faaliyetinin; işletmeden elde edilen mahsullerin veya bunlardan işletmenin ziraat sanatları kısımlarında değerlendirilmiş olanlarının satılmasına münhasır olduğu hükümlerine yer verilmiştir. Atatürk Orman Çiftliği Müdür ve Personelinin görev ve yetkileri bir yönetmelikle düzenlenmiştir. Müdürlüğün Bütçesi de yine bir yönetmelikle düzenlenmiştir.

o Oysa ki AOÇ 1/25.000 ölçekli planın değerlendirme ve müdahale politikalarını içeren plan, AOÇ'nin yönetim örgütlenmesini değiştirmektedir. AOÇ, Organize Sanayi Bölgesi olarak gösterilmiştir. 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun 5. maddesine göre Organize Sanayi Bölgeleri, özel hukuk tüzel kişiliğidir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 29. maddesine göre Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığına bağlı kuruluşlardır. Planla AOÇ'nin tüzel kişiliği, kamu tüzel kişiliğinden özel hukuk tüzel kişiliğine dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Planla ilgili bu düzenleme yukarıda belirtildiği gibi 441 sayılı KHK'ye ve 5659 sayılı kanuna aykırıdır.

o Kanunla kurulan Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün yukarıda yer verilen hükümlere göre kuruluş amacı ve görevinin tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yapılmasına yönelik olduğu kuşkusuzdur. Atatürk Orman Çiftliği'nin, Koruma Kurulunca sit alanı olarak tescil edilmesindeki temel gerekçelerden biri de yukarıda belirtildiği üzere, çiftçiye önderlik edecek şekilde modern metotlarla yapılan tarım ve hayvancılık faaliyetinin devamının sağlanmasıdır. AOÇ arazisi üzerinden tarımsal üretim faaliyetlerinin taşınmasına yönelik plan ilkesi ve plan 5659 sayılı kanuna ve Mustafa Kemal Atatürk'ün vasiyetine aykırıdır. Planın konu ve amaç yönünden hukuka aykırılığı nedeniyle de iptali gerekir.

o AOÇ ve benzeri tarihi ve doğal alanlar; insanlığın ortak kültür mirasıdır ve korunması gerekir. Günümüzde bu tür değerlerin korunması için pek çok uluslararası sözleşme imzalanmış ve ulusal yasalar çıkartılmıştır. Ülkemiz de uluslararası sözleşmelerle kültür mirasının korunması konusunda taahhütlerde bulunmuş ve aşağıdaki sözleşmeleri kabul etmiştir. Bu konuya ilişkin ulusal mevzuatımızda da düzenlemeler bulunmaktadır.

o 1972 - Paris - Dünya Kültür ve Doğal Mirasın Korunmasına dair Sözleşme ile "...kültür mirası ve doğal miras niteliğindeki varlıkların evrensel miras olduğu kabul edilmiş, sözleşmeciler, kendi ülkelerindeki kültür mirası ya da doğal miras sayılabilecek varlıkların saptanması, korunması, muhafazası, teşhiri ve gelecek kuşaklara iletilmesinin sağlanması..." görevi yüklenmiştir.

o 1985 - Granada Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi ile korunacak anıt, bina grupları ile ören yerlerinin kesin olarak tespit edilebilmesi için Sözleşmeciler Devletler; "...bu tarihsel varlıkların envanterlerini oluşturmayı, bu tarihsel varlıklara zarar verebilecek tehlikeli durum doğduğunda, en kısa zamanda gerekli dokümanları

hazırlamayı, mimari mirasın korunması için yasal önlemleri almayı, korunma için gerekli denetlemeleri yapmayı, korunan varlıkların bozulmasını, hasar görmesini veya yıkılmasını önlemeyi..." taahhüt etmişlerdir.

o 1992 - Valetta/Malta Arkeolojik Mirasın Korunmasına ilişkin Avrupa Sözleşmesi ile de Sözcüleşmeci Devletler; "... arkeolojik mirasın korunması için gerekli önlemleri almak, arkeolojik araştırma faaliyetlerini bilimsel güvence altına almak, arkeolojik mirasın tercihen bulunduğu yerde korunması ve bakımını sağlamayı ..." taahhüt etmişlerdir.

o Ayrıca Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (2000), bu tür tarihi ve kültürel miras değerlerini uluslararası önemde korumayı zorunlu kılacak taahhütleri içermektedir. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, 20 Ekim 2000 tarihinde imzaya açılmış ve ülkemiz sözleşmeyi bu tarihte imzalamıştır.

o Avrupa Peyzaj Sözleşmesi; peyzajın kültürel, ekolojik, çevresel ve sosyal alanlarda kamu yararı taşıdığını; peyzajın yerel kültürlerin biçimlenmesine katkı sağladığını ve bunun da Avrupa kültürel ve doğal mirasının en önemli parçası olduğunu, insanın refahı ve Avrupa kimliğinin pekiştirilmesine katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır. Bu sözleşmeyi imzalayan her bir taraf peyzajları, insanların çevrelerinin önemli bir bileşeni, onların paylaştıkları kültürel ve doğal mirasın çeşitliliğinin bir ifadesi ve kimliklerinin bir temeli olarak tanımayı taahhüt etmektedir.

o Ülkemiz kendine ait peyzajları belirlemeyi, bunların tipik özelliklerini, bunları dönüştüren güçleri ve baskıları çözümlenmeyi, değişiklikleri kaydetmeyi, böylece belirlenmiş olan peyzajları, bu peyzajlarla ilgilenen tarafların ve ilgili nüfusun bunlara verdiği özel değerleri dikkate alarak değerlendirmeyi yükümlenir.

o Anayasanın 90. maddesinin son fıkrasına 22.05.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5170 sayılı yasayla eklenen cümle ile "usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümlerinin esas alınacağı" belirtilmiştir. Bu anayasa hükmüne göre, dava konusuyla ilgili uluslararası sözleşmeler ile ulusal yasaların çelişmesi halinde Uluslararası sözleşme hükümlerinin uygulanması gereği Anayasamızda bulunmaktadır.

o Diğer yandan da AOÇ, Türkiye Cumhuriyeti'nin modern Türkiye yaratmadaki ilk eylem alanlarından olarak en önemli tarihi ve kültürel miras değerlerimizden birini oluşturmaktadır. AOÇ, tarihsel misyonuyla gelecek nesillere aktarılması zorunlu ve bu durumu sorgulanamayacak tarihi ve kültürel bir miras niteliğini kazanmıştır. Cumhuriyetimizin ve bu bağlamda modern Türkiye yaratma gayretlerinin en önemli sembelleri ve aktif eylem alanlarından biri de AOÇ'dir. Ankara'nın başkent ilan edilmesinin ardından modernleşmenin başlıca göstergesi olan kentsel mekânlar yaratma fikrinin önemli bir parçasıdır.

o 1920'li yıllarda bu alana Atatürk tarafından yüksek öngörüyle yüklenen misyonlar, yıllar sonra 3-14 Haziran 1996'da İstanbul Türkiye'de düzenlenen Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı'nın (Habitat II) ana temalarından ve eylem alanlarından

olmuştur. Örneğin bu konferans sonucunda kentsel tarım için alan gereksinimi diğer kentsel mekânlarla eşdeğer olarak vurgulanmıştır. Gerek Avrupa Peyzaj Sözleşmesi ve gerekse peyzaj koruma ve peyzaj yönetimi kavramlarının doğal gerekliliği olarak AOÇ'ye Cumhuriyetin kuruluş yıllarında belirlenen misyonu, bu mekânın geleceğine ilişkin vizyon belirlemektedir. Atatürk Orman Çiftliği'ne ilişkin herhangi bir uygulamanın bu amaç ve hedef dışına çıkmasını önlemek ulusal ve uluslararası hukukun gereğidir.

o Anayasa, "Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması" başlığı altındaki 63/l.maddesinde; "...Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır..." düzenlemesini getirmiştir. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile korunması gereken kültür ve tabiat varlıkları ile Sit'in tanımı, tespiti, tescili ve korunmasına ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. Bütün bu ulusal ve ulus üstü hukuk metinleri gereği AOÇ'nin korunması, gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir.

o AOÇ. 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı Kurul kararı ile doğal ve tarihi sit alanı ilan edilmiş, 27.07.1993 tarih ve 3097 sayılı Kurul Kararı ile sınıfları belirlenmiştir. Buna ilave olarak Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 07.05.1998 tarih ve 5742 sayılı kararı ile de birinci derece sit alanı olarak ilan edilmiştir. Bu nedenle çiftlik arazisi üzerinde yapılacak tasarrufların ve özellikle inar uygulamalarının SİT kararlarına uygun olması zorunludur. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun sit derecesinin saptanmasına ilişkin 7.5.1998 gün ve 5742 sayılı kararıyla 1. derece doğal ve tarihi sit olarak belirlenen Atatürk Orman Çiftliğinin sit alanı olarak tescil edilmesine ilişkin aynı Kurulun 2.6.1992 gün ve 2436 sayılı kararının gerekçesinde, çiftçiye önderlik ederek modern tarım yönteminin yurdun her köşesinde uygulanabilmesi ilkesinden hareketle tarım olgusunu önemli bir öge olarak ele alan, bunun yanı sıra başkent Ankara'ya yeşil alan kazandırmak amacıyla Atatürk'ün mirası olan ve çağdaş gereksinimlere göre geliştirilerek gelecek kuşaklara aktarılacak yaşatılması gereken Atatürk Orman Çiftliğinin içerdiği tarihi, kültürel ve doğal özellikleri nedeniyle sit alanı olarak tescil edildiği belirtilmektedir.

o Koruma Yüksek Kurulunun tarihi sitlerle ilgili 19.04.1996 tarih ve 421 sayılı ilke kararma göre Tarihi sit "Milli tarihimiz ve askeri harp tarihi açısından önemli tarihi olayların cereyan ettiği ve doğal yapısıyla birlikte korunması gerekli alanlardır." Kullanma koşulları ise ".. bitki örtüsü, topografya, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağı..." şeklinde sıralanmıştır.

o Koruma Yüksek Kurulunun doğal sitlerle ilgili 05.11.1999 Tarih ve 659 sayılı ilke kararına göre de doğal sitler "Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup, ender bulunmaları veya özellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlar..." olarak tanımlanmış ve kullanma koşulları sıralanmıştır. Buna göre doğal sitler ".. kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korunmaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlardır. (...) Bu alanlarda, bitki örtüsü, topografya, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağına..." karar verilmiştir.

o Danıştay I. Daire E. 2003/133 K. 2003/141 T. 22.10.2003 tarihli kararına göre de "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun doğal sitlerle ilgili 5.11.1999 gün ve 659 sayılı ilke kararında yer alan I. derece doğal sit alanlarında mevcut tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebileceği hükmünün iptalini de içeren kararının, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün kendisine Kanunla görev olarak verilen tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerini sürdürmesinin engellenebileceği biçiminde yorumlanması olanağı da bulunmamaktadır. Kaldı ki, Koruma Yüksek Kurulunun tarihi sitlerle ilgili 19.4.1996 günlü ve 421 sayılı ilke kararının koruma ve kullanma koşulları başlıklı bölümünün (f) bendinde yer alan, önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceğine, bu amaç dışında kesinlikle kullanılmayacağına ilişkin hüküm halen yürürlükte bulunduğundan, bu ilke kararı doğrultusunda da Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün tarımsal faaliyetini devam edebileceği kuskusuzdur. Kuruluşundaki amacı ve görevi Kanunla belirlenen AOÇ Müdürlüğünün kurul kararı ile amacının ve fonksiyonlarının engellenmesi veya kaldırılmasının hukuken mümkün olmadığı açıktır" denilmektedir.

o Buna karşın Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından kabul edilen koruma amaçlı imar planları bu hukuki metinlerden doğan koruma ilkelerine aykırı hükümler içermektedir.

o 1/25000 ölçekli planın bir ve 1/10000 ölçekli planın iki ve üç numaralı paragrafında, "olimpiyat oyunları, spor parkı, açık ve kapalı spor alanları ve benzeri rekreasyon işlevleri yer alır; bu işlevlerin gerektirdiği tesislerin yapılaşma koşulu ihtiyaca göre alt ölçekli koruma amaçlı imar planlarında belirlenecektir, şeklindeki işlevlendirme ve yetkilendirme iptal edilmelidir. 1/25000 Ölçekli plan notlarının birinci paragrafında Atatürk Orman Çiftliği alanlarında "(...) olimpiyat köyü (...) açık ve kapalı spor alanlarının yer alabileceği, 1/10000 ölçekli plan notlarının iki numaralı paragrafında ise : "Atatürk Orman Çiftliği mülkiyetindeki alanlarda: (...) olimpiyat oyunları, spor parkı, açık ve kapalı spor alanları ve benzeri rekreasyon işlevleri yer alır," düzenlemesi yapılmıştır.

o "Olimpiyat Köyü" yaz ve kış olimpiyatları için atletizm, su sporları, tenis, kayak, futbol, jimnastik, güreş, halter ve benzeri diğer branşlar için kapalı-açık tesislere, seyirciler, basın mensupları, protokol erkanına seyir olanağı sağlayacak tribünlere, gelenlerin otomobillerini park edecekleri geniş otoparka, tesislerine, sporcuların, hakemlerin soyunma-giyinme, banyo-tuvalet ihtiyaçlarını gidermeye elverişli kapalı tesisleri-inşaatları-yapıları , keza sporcu, yönetici ve hakemlerin konaklaması için otel, motel, pansiyon ve benzeri kapalı tesisleri- yapıları gerektirmektedir. Oysa planlarda bu tesislerin inşa edileceği yerler olarak gösterilen araziler, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı kararıyla tarihi ve birinci derece doğal sit olarak tescillidirler. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 19.04.1996 tarih ve 421 sayılı, tarihi sitlerde, keza 05.11.1999 tarih ve 659 sayılı Doğal sitlerde koruma ve kullanma koşullarını belirleyen "...Bitki örtüsünü, topoğrafik yapıyı, silueti bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağına..." dair kararı, 1 /25000 ölçekli planın yapılaşma askıya çıktığı tarihte yürürlükte değildir.

o Sözü edilen ilke kararlarına göre arazinin topoğrafik yapısını bozmak dahi mümkün değil iken, 1/25000 ölçekli plan notlarının birinci paragrafında ve 1/10000 ölçekli plan notlarının iki numaralı paragrafındaki cümleyle Yenimahalle İlçesi tapusuna Susuz mevkiinde kain Kadastral 2086, 2084, 2082 parsel sayılı toplam 5.526.138 metrekare yüzölçümlü alanlarda (5526 Dekar, başka anlatımla Gençlik Parkı toplam alanının 23 misli alanlı arazi) bina türü yapılaşmaya olanak sağlayan işlevlendirmenin Koruma Kurulunca "...uygun..." bulunması 2863 sayılı yasanın 57. maddesinin gönderme yaptığı Koruma Yüksek Kurulu kararlarına aykırıdır.

o 20.000 Kişi seyirci kapasiteli olimpik ölçülerde bir futbol stadyumu 200 x250 metre ebadı olup 50.000 metrekare (50 Dekar) yüzölçümlü arazi gerektirir. Otopark ve diğer tesisler için 50.000 metrekare (50dekar) gerekir. Sonuçta bir olimpik futbol stadı yaklaşık 100 dekar arazi gerektirir. Planda bu işler için ayrılan arazi 5526 dekar olup, $5526 : 100 = 55$ hesabıyla 55 adet futbol stadı kadar yer, bu işlere tahsis edilmiştir. 55 Adet futbol stadı inşa edilecek kadar geniş bir arazinin bu işe tahsisi ile elde edilmesi beklenen gelirin ne olduğunu gösteren fizibilite, Plan Açıklama Raporunda mevcut değildir. Esasen bu sayıda futbol stadı tasarımı makul ve reel değildir. Arazilerinin bağış mükellefiyetleri ifa etmekle yükümlü olduğu hatırlanırsa, bu amaca tahsis edildiklerinde mükellefiyetlerini yerine getiremeyecek hale düşebilecekleri görülebilecektir; işlem, amaç unsuru itibariyle hukuka aykırıdır.

o 1/10.000 ölçekli planın, beş numaralı plan notunda "Tarihi çekirdek alanında (...)Arası yaya yolu (...) birlikte servis yolları ve genel otopark ...uygulama imar planı ve kentsel tasarım projesi kapsamında bir bütün olarak düzenlenecektir..." cümlesi yer almaktadır. Yapılaşmalar arası yollar ve genel otopark ihtiyaçlarının uygulama projeleri ile tasarlanabileceğine dair düzenleme yukarıda sunduğumuz koruma yüksek Kurulu ilke kararlarına aykırı olduğu için iptali istenmiştir.

o A.O.Ç'inden geçen ve Ankara'nın en hayati su rejimini oluşturan Ankara Çayı'nın geleceği ve korunması, iyileştirilmesine ilişkin hiçbir plan notu bulunmamaktadır. Büyükşehir Belediyesince büyük bir gizlilik içinde hazırlanan Ankara Çayı Islah projesinden söz edilmemesi Koruma Amaçlı yapıldığı iddia edilen bu planla ilgili endişeleri bir kat daha arttıracaktır. A.O.Ç, kentin su kaynaklarının toplandığı ve dağıldığı alandır, su rejimini koruyarak kullanmanın kamu yararı vardır. Doğal bir sit niteliği taşıyan AOÇ'nin ekolojik değerler bütünlüğünün su kaynaklarının geliştirilmesiyle sağlanacağı şüphe götürmez. Ancak bu konuda Koruma Amaçlı İmar Planlarına, Ankara Çayı ile ilgili bir hüküm dahi konulmadan, AOÇ'nin doğal bütünlüğünün korunmasına olanak yoktur. Plan, toprak koruma ve arazi kullanma dengesini gözetecek esasları barındırabilmesi için öncelikli olarak planlanan alanın su rejimi hakkında bilimsel etütleri hazırlanmış bir çalışmaya göre hazırlanmalıydı. Ancak Plan ve plana ilişkin belgelerde bu konuda bütünlüklü bir çalışma yoktur. Bu açıdan da, AOÇ'nin doğal sit niteliğinin koruma konusunda bu açıdan da her hangi bir düzenleme getirmeyen planlar hukuka aykırıdır.

o Planın önerdiği kullanımlar sonucu AOÇ'nin varlık nedeni olan ve korunarak destekleneceği ve geliştirileceği savlanan tarım arazileri kullanımı oranı oldukça düşüktür. Tarım ve diğer arazi kullanım önerilerinin nesnel karşılaştırmaları yapılmamıştır.

o AOÇ arazilerinin detaylı temel toprak ve etüt haritalamaları Arcak vd (2002) tarafından gerçekleştirilmiştir. 35.912 dekarlık alanda yürütülen bu çalışma temel alınarak çiftliğin tarımsal kullanım amaçlı Arazi Yetenek Sınıflandırması veya Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfları (AKK) ve Tarımsal Kullanıma Uygunluk Sınıflamaları (TKUS) yapılmıştır. AOÇ arazilerinin AKK sınıflarına göre dağılımları Çizelge 1'de, TKUS'a göre dağılımları ise Şekil 2 ve Çizelge 2'de sunulmuştur. Fabrika, otel, taş ocağı, ırmak, hava alanı, bina ve kömür depoları gibi arazi kullanımlarından oluşan Çiftliğin %20,1'inde 7.233 dekarlık bir yerleşimi kaplayan alanlar AKK ve TKUS çalışmalarında değerlendirme dışı alanlar (DDA) olarak bırakılmıştır.

o Tarımsal amaçlı bir sınıflandırma olan AKK sınıflandırmasında işlemeli Tarıma Uygun olan I ve IV sınıf araziler 25.703,9 da ile AOÇ arazilerinin % 71,6'sını kaplarken, işlemeli Tarıma Uygun Olmayan V — VIII sınıf araziler 2975,0 da ile % 8,3'ünü kapsamaktadır (Çizelge 1). Bununla birlikte, işlemeli tarıma uygun olmayan araziler içinde bulunan VI ve VII sınıf arazilerin bağ-bahçe gibi özel ürün arazileri olarak değerlendirilebileceği de göz önünde bulundurulursa, AKK'na göre işletme arazilerinin %79,9'unu kaplayan 27.063,0 da'lık bir alan tarımsal amaçlı kullanımlara uygun olarak değerlendirilmektedir.

o AOÇ Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve Plan açıklama notlarına yansıyanın aksine. AOÇ arazi varlığının yaklaşık % 80'i tarımsal üretim için uygun arazilerden oluşmaktadır. Diğer bir ifadeyle AOÇ arazi varlığının hemen hemen tamamı, ulusal doğal kaynak mirası ve yeryüzünde en kıt unsur ve ulusun ortak mirası olan verimli tarım arazisi olduğundan. arazi kullanım kabiliyet sınıflamasına veya tarımsal üretim amacına uygun olarak kullanılmalıdır. Koruma amaçlı nazım imar planı ise AOÇ arazisini değişik vasıflandırmalarla yapılaşmaya açmaktadır.

Çizelge 1. Atatürk Orman Çiftliği Arazi Yetenek Sınıflarının Dağılımı

Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfları (AKK) Sınıfı	Dağılım		AKK Sınıfı	Dağılım	
	Dekar	Oran (%)		Dekar	Oran (%)
I	5928,9	16,5	V	194,5	0,5
II	9357,3	26,1	VI	976,9	2,7
III	7378,6	20,5	VII	382,2	1,1
IV	3039,1	8,5	VIII	1421,4	4,0
Toplam	25703,9	71,6	Toplam	2975,0	8,3

o Arcak vd. (2002), ILSSEN (Şenol ve Tekeş, 1995) modeline göre AOÇ için ayrıca yaptıkları tarımsal kullanıma uygunluk sınıflandırmasında çiftlik arazilerinin de 19.877,1 dekarlık (% 55,3) bir alanın tarımsal kullanımlara son derece uygun olduğunu ve 6.292,7 dekarlık (% 17,5) sınırlı tarımsal kullanıma sahip alanlarla birlikte 26.269,9 dekarlık (% 72,9) alanı mutlak tarım arazileri olarak gruplandırmışlardır. Çiftliğin şu anda çeşitli arazi kullanımları ile tarım dışı arazilere çevrilen ve tarımsal kullanımda değerlendirme dışı alanlar olarak bırakılan 7.233,0 dekarlık (% 20,1) bir alan ve tarım arazileri içinde yer alan 2.509,1 dekarlık (%7,0) bir alan tarım dışı amaçlarla kullanıma uygundur. Bununla

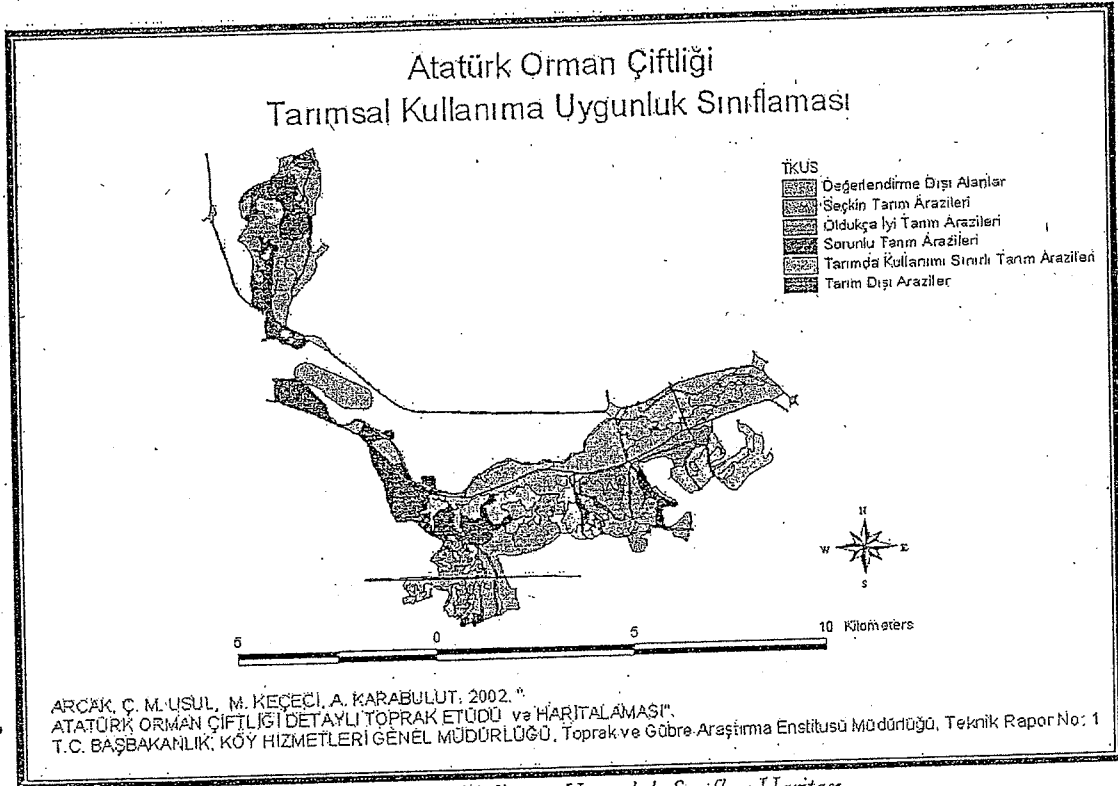

birlikte, bu alanlarda seçilecek tarım dışı arazi kullanımlarının tarım arazilerim etkilemeyecek bir şekilde planlanması zorunludur.

Çizelge 2. Atatürk Orman Çiftliği Tarımsal Kullanım Uygunluk Sınıfları

Tarımsal Kullanıma Uygunluk Sınıflamaları (TKUS)	Dağılım	
	Dekar	Oran (%)
Değerlendirme Dışı Alan	7233,0	20,1
Seçkin Tarım Arazileri	7072,9	19,7
Oldukça iyi Tarım Arazileri	8295,9	23,1
Sorunlu Tarım Arazileri	4508,4	12,6
Sınırlı Tarımsal Kullanımlı Araziler	6292,7	17,5
Tarım Dışı Araziler	2509,1	7,0
Toplam	35912,0	100,0

İki farklı araştırma ekibi ve iki farklı yöntemle gerçekleştirilen arazi değerlendirme çalışmalarının sonuçlarına göre; AOÇ arazi varlığının % 73 ile % 80'i tarımsal üretim için uygun niteliklere sahip arazidir. Buna karşın AOÇ arazisi üzerinde tarıma ayrılan pay oldukça kısıtlıdır. Bu durum 5659 sayılı yasa ve Mustafa kemal Atatürk'ün vasiyetine de aykırıdır.

Şekil 2. Atatürk Orman Çiftliği Tarımsal Kullanım Uygunluk Sınıfları Haritası

- o 1/10.000 ölçekli planda, koruma kurulunun, on beş numaralı plan notlarına eklediği 1992 yılı tescil kararı sonrası yapı ve kullanımları da sit kapsamına alma yaklaşımı hukuka aykırıdır. Tescil işlemi açıklayıcıdır. Doğal ve Tarihi bir kültürel varlığa nitelik

kazandırmaz. Bu nedenle 1992 yılında alınan doğal ve tarihi sit işleminden önce AOC arazisine yapılan hukuk dışı müdahaleler hukukileştirilemez. Zira bu sayede Marmara Oteli, istasyon çevresi ve tartışmalı sosyal tesislerin tümü yasallaşacak, ileride yapılaşma haklarını sürdürebileceklerdir. Bu nedenlerle bu plan notunun da iptali gerekir.

o 1/10.000 ölçekli planın 11 numaralı plan notunda "Koruma" önerilen sadece 5 yapı dışında kurul her türlü yol ve kavşak müdahalesini olası kılmıştır. Planın bu hükmü de yukarıda anılan ilke kararlarına aykırıdır. Kamu yararına bir kente ve kentliye sağlanacak fayda sadece alt üst geçitler ve yollara mı indirgenmektedir? Oysa korunması önerilen yapılar, alanlar ve kullanımlar için detaylı çalışmalar (sadece adı koruma olan) plan ekinde sunulmalı, kurul karar alırken öncelikle bunu dikkate almalıdır. Oysa planlama çalışmaları sırasında böyle bir süreç izlenmemiştir. Bu nedenle bu plan notunun da iptali gerekir.

o AOC Ankara'nın Başkent olarak gelişiminden beri şehrin en önemli hava koridoru özelliğini korumuştur. Şehrin ciğerlerinin yoğun yapılaşmaya açılması Ankara'nın uzun yıllar yaşadığı kirlilik sorununu yeniden gündeme getirecek, ancak bu sefer geri dönülmez bir noktaya varılmış olacaktır. Şehrin hava kirliliğine bağlı yaşayacağı sağlık sorunlarının çevresel ve toplumsal maliyetinin dava konusu planın iptal edilmesinden daha fazla olacağı kesindir.

20.06.2005 Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın Savunması

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 15.12.2006 tarih ve 3229 sayılı kararı ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna sevk edilen Atatürk Orman Çiftliği ile ilgili koruma amaçlı nazım imar planlarının onayına ilişkin Belediye Meclisinin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemi ile açılan dava hukuki dayanaktan yoksun olup, reddedilmesi gerekmektedir

- o Söz konusu davanın yasal dava açma süresi içinde açılıp açılmadığının re'sen incelenmesi ve süresi içinde açılmamışsa süre aşımı sebebiyle davanın reddi gerekmektedir.
- o 08.07.2006 tarih ve 26222 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5524 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik yapılmasına ilişkin Kanunla eklenen Ek 1. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen "24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Atatürk Orman Çiftliği dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili mer'i mevzuat uyarınca öncelikle üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkilidir" hükmü doğrultusunda, idare eşgüdümünde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ile birlikte hazırlanan Atatürk Orman Çiftliği alanlarına ait "1/25.000 ölçekli üst ölçek Nazım Planı" ve "1/10.000 ölçekli Nazım imar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım imar Planı" Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 14.12.2006 gün ve M.2006-400/11259 sayılı yazısı ile uygun görülmüş olup Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.01.2007 gün ve 2039 sayılı kararı ile plan notlarında yapılan düzeltmelerle uygun görülerek Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararı ile onaylanmış, söz konusu planların 02.02.2007-04.03.2007 tarihleri arasındaki

ilan-askı süreci tamamlanarak, ilan süresinde plana yapılan itirazlar Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 16.03.2007 gün ve 807 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

- o Öte yandan, Atatürk Orman Çiftliği alanlarına ait 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma amaçlı Nazım İmar Planının "Plan Açıklama Raporu"nda "Ankara'nın Akciğeri" vizyonu çerçevesinde Atatürk Orman çiftliği alanlarına ilişkin planlama yaklaşımı ile amaç ve hedefler çok açık bir şekilde ortaya konulmuş, bu kapsamda;

- Ankara Metropolitan Alanı kentsel gelişme ilkelerine uygun olarak, AOÇ alanını koşullarına göre rekreasyon amaçlı açık ve yeşil alan kullanımına dönüştürmek ve kentin imar planıyla bütünleşmesini sağlamak üzere, öncelikle 1/25.000 ölçekli Üst Ölçek Nazım Plan ve 1/10.000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı hazırlanmıştır.

- 1/10.000 ölçekli Koruma amaçlı Nazım İmar Planı ile Metropolitan Alan ortasında kentin avlu-bahçesi niteliğinde bulunan, kentin dışında ama içinde bir bölge olarak, AOÇ arazisinin açık ve yeşil alan potansiyelinin, Atatürk'ün başışı doğrultusunda modern tarım tekniklerinin araştırıldığı, geliştirildiği ve uygulandığı "modern tarım alanları" ile halkın eğlenmesi ve dinlenmesi için "rekreasyon işlevleri"ne yönelik olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

- Planın, alt ölçekte 1/1000 uygulama imar planları ve kentsel tasarım projelerini yönlendirmesi açısından mekansal işlev/kullanım ve ulaşım bağlantıları ile ilgili ana kararları içeren kavramsal tasarım veya fikir projesi bağlamında temel "çerçeve plan" niteliğinde ele alınmış, doğrudan uygulamaya yönelik plan kararları oluşturulmuştur.

- Planda; temel olarak Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne ait mevcut idari, ticari ve sosyal tesisler ile tarımsal üretim alanları korunmuş, diğer alanlarda ise rekreasyon işlevlerine yönelik öneri kullanımları düzenlenmiş, ayrıca metropolitan alan kentsel ulaşım sistemini oluşturan ana trafik yolları ile raylı toplu taşıma ağı plana işlenmiştir.

- o Planın hazırlık süresince; İdarenin 11.08.2006 gün ve 1429-R.305(631) sayılı yazısı ile 5524 sayılı yasa ile eklenen Ek.1 maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre söz konusu planların Başkanlıkça yapılması veya yaptırılması hususunda "uygun görüş" verilmesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığından istenmiştir.

- o Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 14.08.2006 gün ve 18185 sayılı yazısı ile anılan hüküm uyarınca üst ölçekli imar planı ile koruma amaçlı plan çalışmalarına başlanmasının uygun olduğu, ancak hazırlanan imar planlarının Bakanlık yetkilileri ile koordineli olarak yapıldıktan sonra onaya sunulması gerektiği bildirilmiştir.

- o İdare, 24.08.2006 gün ve (631)1440-R.320 sayılı yazısı ile Atatürk Orman Çiftliği Koruma amaçlı imar Planına yansıtılması gerekli görülen, anılan yasanın Ek 1. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kentsel ulaşım ve teknik altyapı tesislerine yönelik yürütülen projelere ilişkin bilgi ve belgelerin gönderilmesini ASKİ Genel Müdürlüğü, EGO Genel müdürlüğü ve Fen İşleri Dairesi Başkanlığından istemiştir.

- o İdare, 25.08.2006 gün ve (631)1504-9245 sayılı yazısı ile Atatürk Orman Çiftliği alanlarına ilişkin olarak daha önce AOÇ Müdürlüğünce yapılmış ve/veya yaptırılmış arazi kullanımı, mülkiyet durumu, toprak kabiliyeti, jeolojik etüt vb. dokümanları ile birlikte

ilgili diğer kurum ve kuruluşların görüşlerine ilişkin bilgi ve belgelerin gönderilmesini Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünden istemiştir.

- o İdare, 02.10.2006 gün ve (631) 1761-R.354 sayılı yazısı ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 29.09.2006 gün ve 1816 sayılı kararında istenen ve "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine ilişkin Usul ve Esaslara ait Yönetmelik'in 6. maddesinin (f) bendi uyarınca, söz konusu Koruma Amaçlı İmar Planı taslağının görüşülmesi amacıyla düzenlenen iki toplantıya, AOÇ Müdürlüğü ve Müdürlük eliyle AOÇ alanı içerisinde faaliyet gösteren işyeri sahipleri ile üniversiteler ve ilgili meslek odalarına çağrıda bulunmuştur.
- o Planın hazırlık süresince; İdarenin 11.08.2006 gün ve 1429-R.305(631) sayılı yazısı ile 5524 sayılı yasa ile eklenen Ek.1 maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre söz konusu planların Başkanlıkça yapılması veya yaptırılması hususunda "uygun görüş" verilmesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığından istenmiştir.
- o Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 14.08.2006 gün ve 18185 sayılı yazısı ile anılan hüküm uyarınca üst ölçekli imar planı ile koruma amaçlı plan çalışmalarına başlanmasının uygun olduğu, ancak hazırlanan imar planlarının Bakanlık yetkilileri ile koordineli olarak yapıldıktan sonra onaya sunulması gerektiği bildirilmiştir.
- o İdare, 24.08.2006 gün ve (631)1440-R.320 sayılı yazısı ile Atatürk Orman Çiftliği Koruma amaçlı imar Planına yansıtılması gerekli görülen, anılan yasanın Ek 1. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kentsel ulaşım ve teknik altyapı tesislerine yönelik yürütülen projelere ilişkin bilgi ve belgelerin gönderilmesini ASKİ Genel Müdürlüğü, EGO Genel müdürlüğü ve Fen İşleri Dairesi Başkanlığından istemiştir.
- o İdare, 25.08.2006 gün ve (631)1504-9245 sayılı yazısı ile Atatürk Orman Çiftliği alanlarına ilişkin olarak daha önce AOÇ Müdürlüğünce yapılmış ve/veya yaptırılmış arazi kullanımı, mülkiyet durumu, toprak kabiliyeti, jeolojik etüt vb. dokümanları ile birlikte ilgili diğer kurum ve kuruluşların görüşlerine ilişkin bilgi ve belgelerin gönderilmesini Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünden istemiştir.
- o İdare, 02.10.2006 gün ve (631) 1761-R.354 sayılı yazısı ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 29.09.2006 gün ve 1816 sayılı kararında istenen ve "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine ilişkin Usul ve Esaslara ait Yönetmelik'in 6. maddesinin (f) bendi uyarınca, söz konusu Koruma Amaçlı İmar Planı taslağının görüşülmesi amacıyla düzenlenen iki toplantıya, AOÇ Müdürlüğü ve Müdürlük eliyle AOÇ alanı içerisinde faaliyet gösteren işyeri sahipleri ile üniversiteler ve ilgili meslek odalarına çağrıda bulunmuştur.
- o Aktif rekreasyon faaliyetleri kapsamında Gazi Üniversitesinin eleştirisi ve görüşleri de dikkate alınarak, metropoliten alan gelişme kurgusuyla uyumlu olacak şekilde, Ankara'nın spor aktivitelerinde de Başkent Kimliğinin ön plana çıkarılacağı, İstanbul Yolunun doğusu ile Batıkent yerleşme alanının batısında, güneyindeki mevcut Hipodrom

alanıyla bütünleşebilecek nitelikteki açık ve kapalı spor bölgesinde; yapım aşamasındaki metro güzergahı ve istasyonu da desteklenebilecektir. Uzun dönemde olimpiyat oyunlarının Başkente kazandırılması ve aynı zamanda Ulusal Futbol Takımının uluslararası karşılaşmalarının sürekli olarak Ankara'da yapılmasıyla Ulusal Başkent ile Ulusal Futbol Takımı kavramlarının bütünleştirilmesi, Türkiye'de organize edilmesi muhtemel uluslararası spor karşılaşmaları takviminde Ankara'nın baş rol üstlenmesi amacıyla yönelik olarak spor tesislerinin yer alabileceği "Atatürk Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı" alanı ayrılmış bu alanda olimpiyat köyü türü faaliyet ve yapılaşma yer almayacaktır.

- o Planda öngörülen "Olimpiyat Oyunları ve spor parkı" kullanımı mekansal bir işleve yönelik olup, 5524 sayılı yasayla eklenen Ek 1. maddesinin 5. fıkrasında getirilen "Atatürk Orman Çiftliği arazileri üzerinde konut, ticaret, sanayi amaçlı yapılaşma yapılamaz" hükmüne aykırı olmadığı gibi, sporun bir eğlence türü olarak değerlendirilerek, Bağış Mektubundaki vasiyete de uygun bir rekreasyon faaliyeti olup ve bu alanın AOÇ mülkiyetinden çıkarılması da mümkün değildir. Ayrıca, tesislerin kamu veya özel girişimciler eliyle işletilmesiyle ilgili planın herhangi bir kararı olmayıp ilgili mevzuat çerçevesinde değerlendirilebileceği; kaldı ki, "Olimpiyat Köyü ve spor tesisleri inşaatı bittikten sonra, kullanımın işletmeciler eliyle işletilmesi durumunda, bu tesislerin birer ticari işletme olacağı" iddiasından hareket edilmesi halinde, aralarında davacı Belediyenin de yetki alanında bulunan kamu mülkiyetindeki tüm mevcut spor ve park alanlarındaki tesislerin özel kişilere kiralanması nedeniyle "ticari bir işletme" olduğu gibi bir çıkarsama mantıksız ve yersizdir. Bu duruma en güzel örneğin AOÇ mülkiyetindeki Hipodrom alanının ve diğer spor alanlarındaki tesislerin verilebileceğidir.
- o AOÇ mülkiyetinde iken el değiştiren ancak doğal ve tarihi sit alanı sınırları içerisinde kalan, mevcut AOÇ arazileri ile mekansal bütünlük gösteren Türk Traktör Fabrikası, Çimento Fabrikası, Fişeksan, Tekel (Mey), Mitaş, Tigem gibi kullanımların yer aldığı alanların, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 20.07.1993 gün ve 3097 sayılı kararıyla belirlenen AOÇ 1. derece Doğal ve Tarihi Sit sınırları içerisinde "Uzun Dönemde Kaldırılması Düşünülen Alanlar" kapsamında kalmıştır. 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'nda ise, söz konusu alanlar ile ilgili olarak Kurulun 10.01.2007 gün ve 2039 kararıyla Plan Notlarına "AOÇ alanına geri kazandırılacak alanlar (Özel Proje Alanı) olarak belirlenen alanlar için hazırlanacak alt ölçek plan ve projeler AKTVKB Kuruluna sunulacaktır" şeklinde ilave edilmiştir. İşlevsel ve Fiziksel dönüşüm Alanları olarak nitelendirilen bu alanlarda; maliki kurumlar, firmalar, AOÇ Müdürlüğü, Belediye ve Üniversiteler İşbirliği ile tarımsal, bitkisel ve hayvancılığa yönelik AR-GE çalışmalarının yapılabileceği, teknoloji parkı, gen bankası, genetik laboratuvarları, rekreasyonel, kültürel ve turizm amaçlı yoğun yapı içermeyen kullanımların yer alabileceği hedeflenmiştir. Bu bakımdan davacının iddiasının aksine bu tür alanlara ölçeğin gerektirdiği içerik ve nitelikte plan kararlarının getirildiği, ayrıntılı mekansal kullanım ve yapılaşma koşullarına ilişkin koşullar alt ölçekte belirlenecektir.
- o Yukarıda yapılan tüm açıklamalar çerçevesinde; şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına, İmar ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Mevzuatlarına uygun olarak hazırlanan Atatürk Orman Çiftliği alanlarına ait "1/25.000 ölçekli Üst Ölçek Nazım Plan ve "1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar

Planı"na ilişkin olarak, davacı tarafından özenli bir araştırma ve inceleme yapılmadan, üstelik icrai niteliği olmayan, prosedür gereği oluşturulan Belediye meclis kararı gerekçe gösterilerek ve ilan-askı süresindeki itirazda bulunma olanağından yararlanılmadan, davacının öznel değerlendirme ve önyargılarıyla hukuki dayanaktan yoksun olan bu davanın reddedilmesi gerekmektedir.

KEŞİF VE BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ

10.01.2008 Günü Naip üye Sayın Mehmet Köseoğlu denetimine keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmıştır. Bilirkişi Kurulumuza:

Uyuşmazlığa konu Ankara Atatürk Orman Çiftliği arazilerine ilişkin 1/25.000 ölçekli nazım imar planı, 1/10.000 ölçekli nazım imar planı ve koruma amaçlı nazım imar planlarının taraf iddiaları da göz önünde bulundurularak, imar mevzuatına, şehircilik ilkeleri ve planlama esasları ile kamu yararına uygun olup olmadığı sorulmuştur.

DEĞERLENDİRME

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 15.12.2006 gün ve 3229 sayılı kararı ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna sevk edilen ve AKTVKKBK'nun 10.01.2007 tarih ve 2039 sayılı kararı ile değiştirilerek onaylanan, Atatürk Orman Çiftliğine ilişkin 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planlarını (Şekil 11 ve Şekil 12; Ek-1) kabul eden Ankara Büyükşehir Belediye Meclisininin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davaya ilişkin olarak ayrı açılan 10 adet dava birleştirilmiş ve Ankara 13. İdare Mahkemesi üyesi Naip Sayın Mehmet Köseoğlu denetiminde 10.01.2008 günü keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmıştır. Bilirkişi Kurulumuza her dosya için ayrı olmak üzere aşağıdaki soru yöneltmiştir.

Uyuşmazlığa konu Ankara Atatürk Orman Çiftliği arazilerine ilişkin 1/25.000 ölçekli nazım imar planı, 1/10.000 ölçekli nazım imar planı ve koruma amaçlı nazım imar planlarının taraf iddiaları da göz önünde bulundurulurken, imar mevzuatına, şehircilik ilkeleri ve planlama esasları ile kamu yararına uygun olup olmadığı...

Konu için; beş tanesi plandan etkilenen kurumlar, iki tanesi Çankaya İlçe Belediye Başkanlığı, bir tanesi Ankara Barosu, bir tanesi Çağdaş Başkent Ankara Derneği, bir tanesi de TMMOB bünyesindeki Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Peyzaj Mimarları Odası ve Ziraat Mühendisleri Odası tarafından ortak dava açılmıştır. Davaları açan kurumlar ve kuruluşlara ilişkin özet tablo aşağıda sunulmaktadır:

Davacı	Davalı	Dosya No
Çankaya Belediye Başkanlığı	Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	2007/2123
Çankaya Belediye Başkanlığı	Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	2007/905
Ankara Barosu	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	2007/1928
Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Peyzaj Mimarları Odası ve Ziraat Mühendisleri Odası	Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	2007/2394
Çağdaş Başkent Ankara Derneği	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	2007/2353
MKE Genel Müdürlüğü	Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	2007/2392
MKE Genel Müdürlüğü	Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	2007/2446
MİTAŞ Enerji ve Maden İşletmesi TAŞ	Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	2007/2330
Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	2007/2363
SET Çimento Sanayi A.Ş.	Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı	2007/2358

Birleştirilen 10 davadaki temel istem Ankara Büyükşehir Belediye Meclisininin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararı ile onaylanan:

- 1/25000 Ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve
- 1/10000 Ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Koruma Amaçlı Nazım İmar Planının

iptali yönündedir. Yanı sıra;

- Tarım ve Orman Köyişleri Bakanlığının 16.12.2006 tarih ve 11259 sayılı yazısındaki işlemi ile
- Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.01.2007 tarih ve 2039 sayılı kararı ile tesis ettiği işlemin de iptali istenmiştir.

Plandan etkilenen kurumlar olan MKE Genel Müdürlüğü, MİTAŞ Enerji ve Maden İşletmesi TAŞ, Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş. ve SET Çimento Sanayi A.Ş. daha çok kendi taşınmazları için getirilen Özel Proje Alanı gösteriminin reddini isterken; Çankaya Belediye Başkanlığı, Ankara Barosu, Çağdaş Başkent Ankara Derneği, TMMOB bünyesindeki Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Peyzaj Mimarları Odası ve Ziraat Mühendisleri Odası davalı planlar ve bu planlara dayanak oluşturan Tarım ve Orman Köyişleri Bakanlığının 16.12.2006 tarih ve 11259 sayılı işlemi ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.01.2007 tarih ve 2039 sayılı işleminin tüm alana ilişkin getirdiği kararların iptalini işlemişlerdir.

Dava dilekçelerinde çok sayıda sav yer almakta ve bir çok konu yinelenmektedir. Bilirkişi Kurulumuz bu savların temelde karşı çıktığı konuları aşağıda özetlemiştir.

A. İDDİALAR

o Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, şahsi malvarlığı ile ülkenin muhtelif yörelerinde edindiği arazileri 11.06.1937 tarihinde hazineye bağışlamıştır. İşlem, Borçlar Kanununun 240. maddesi çerçevesinde yapılmış mükellefiyetli bağıştır. üçüncü kişi lehine bedelsiz intifa hakkı tesisi ve bedelsiz yapılaşmalara izin verilmesi nedeniyle kıymetini neredeyse tamamen kaybetmesi; nihai kayıplarla bağışlananın mükellefiyetlerini ifa edemez hale getirilmesi; mükellefiyetlerin ifa edilemez olduğundan bahisle arazilerin hazineye intikal ettirilmesi; hazineye intikal eden A.O.Ç. arazilerinin Atatürk'ün bağış senediyle koyduğu mükellefiyetlerden kurtularak serbestçe tasarruf edilmesi olasılığı hasıl olmuştur.

o 5524 sayılı yasanın tamamı anayasaya aykırıdır. 5524 Sayılı yasadaki Atatürk Orman Çiftliği dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü ile; Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin, üst ölçekli plan yapabileceğine ilişkin düzenleme, bu arazilerin özel statüsü nedeniyle Anayasaya aykırıdır.

o "Olimpiyat Köyü" yaz ve kış olimpiyatları için atletizm, su sporları, tenis, kayak, futbol, jimnastik, güreş, halter ve benzeri diğer branşlar için kapalı-açık tesisleri, seyirciler, basın mensupları, protokol erkanına seyir olanağı sağlayacak tribünleri, gelenlerin otomobillerini park edecekleri geniş otoparkı, sporcuların, hakemlerin soyunma-giyinme, banyo-tuvalet ihtiyaçlarını gidermeye elverişli kapalı tesisleri-inşaatları-yapıları, keza sporcu, yönetici ve hakemlerle diğer

görevlilerin konaklaması için otel, motel, pansiyon ve benzeri kapalı tesisleri-
inşaatları-yapıları gerektirmektedir.

o Yapılan düzenleme mutlak tarım arazilerinin, tarım dışı amaçla hayvanat bahçesi olarak kullanılmasına, daha da önemlisi üçüncü kişilere tarım dışı amaçla kullanılmak üzere kiralanarak kullanılmasına olanak sağlamakla Anayasanın 44. ve 45. maddelerine aykırıdır.

o Onaylı imar planındaki hayvanat bahçesi 320 dekar (320.000 m²) yüzölçümlüdür. Planlarda yer alan yeni hayvanat bahçesinin yüzölçümü 7.633.876 metrekare, 7633 dekadır. Başka anlatımla, tasarlanan yeni hayvanat bahçesi, eskisinin "yaklaşık 24 mislidir. Kent merkezindeki "Gençlik Parkı"nın 230 dekar alanı olduğu dikkate alınır, yeni hayvanat bahçesi 33 adet Gençlik Parkı kadar veya 24 adet eski hayvanat bahçesi kadar yüzölçümlüdür. Kentin ortasında insanların dinlenmesi ve eğlenmesi için 230 dekar yüzölçümü ayrılırken, hayvanlara bunun 33 katının ayrılması, insan haklarına aykırı olup, Ankara da yaşayanlara haksızlık ve saygısızlıktır. Ankara Büyükşehir Belediyesinin kendisine 5524 sayılı yasa ile tanınan planlama yetkisini yanlış yere kendi lehine ve makul olmayan ölçüde kullandığı görülmektedir.

o Yeni hayvanat bahçesi ile ilgili tasarım, bu alanda yeni binaları, kalıcı tesis ve yapıları gerektirmektedir. Oysa mutlak tarım arazisi niteliğindeki arazide inşaat yapılması Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararlarına aykırıdır.

o 7633 Dekar yüzölçümlü hayvanat bahçesinin inşa, maliyet bedeli ile işletilmesinden elde edileceği umulan getirisinin ne olacağını gösterir fizibilite, plan açıklama raporunda mevcut değildir. 7633 Dekar alanlı hayvanat bahçesinde dış sınır güvenliğinin nasıl sağlanacağı, içerideki güvenlik önlemlerinin neler olacağı ve bunların hiç değilse kavramsal olarak tanımlanmasına, maliyet hesaplarına plan açıklama raporunda yer verilmemiştir. Medeni ve demokratik ülkelerde hayvanat bahçelerinin 12-45 hektar yüzölçümlü oldukları dikkate alınır, 7633 dekar yüzölçümlü hayvanat bahçesi tasarımının gerçekçi olmadığı kolayca anlaşılabilir.

o Avrupa ülkeleri başkentlerindeki (ki bazı başkentlerde Hayvanat Bahçesi de bulunmamaktadır) Hayvanat Bahçelerinin büyüklükleri aşağıdaki gibidir.

Paris Hayvanat Bahçesi	14,5 ha
Londra Hayvanat Bahçesi	12 ha
Moskova Hayvanat Bahçesi	18 ha
Helsinki Hayvanat Bahçesi	22 ha
Berlin Hayvanat Bahçesi	35 ha
Münih Hayvanat Bahçesi	36 ha
Prag Hayvanat Bahçesi	45 ha
Sofya Hayvanat Bahçesi	23 ha
Stockholm Hayvanat Bahçesi	30 ha
San Francisco Hayvanat Bahçesi	32 ha
Kiev Hayvanat Bahçesi	40 ha
Dublin Hayvanat Bahçesi	12 ha
Antwerp Hayvanat Bahçesi	10 ha

o Dünyada bu ölçekte bir hayvanat bahçesi bulunmadığı gibi şu anda dahi AOÇ kaynaklarını en çok zorlayan kalemi bu ölçekte özellikle belediye üzerine yükleyerek işletmek kesinlikle olası değildir. Bu büyüklükteki bir Hayvanat Bahçesinin yapımı ve bakımı hususunda hiçbir araştırma yapılmadığı anlaşılmaktadır. Her şeyin en büyüğüne sahip bir belediye olmaksızın kamu yararına akılcı - işleyen projeler ile hizmet vermek yerel ve evrensel - popülizmden daha önde gelen planlama ve belediyecilik hizmeti olmalıdır.

o Öncelikle Ankara'nın kurak ve çorak bölgesinde kendi gelirleri ile satın aldığı Çiftliği 13 yıl işleterek çağdaş bir işletmeye, yeşil bir üretim alanına dönüştüren Atatürk, daha sonra bir vasiyet ile ulusa emanet etmiştir. Vasiyete göre AOÇ'de; tarım ve tarım ekonomisi alanında bilim ve teknik doğrultusunda uygulamalı tarım gerçekleştirilecek, verimli üretim yolları araştırılacak ve öğretilecek, ekolojiye uygun tarımsal üretim yanında, tarım sanayisi de geliştirilecek, tarım teknolojisi üretimi ve yayımı yapılacak, sağlıklı bir kent çevresi sağlanacak, tarımsal ve kırsal kalkınmanın dayanağı ve yol gösterici aracı organize edilecektir. Ancak çıkarılan Kanunlar ile 1950li yıllarda 55.470 dekar olan Atatürk Orman Çiftliğinin 22.119 dekarının Resmi ve Özel Alanlara satışı yapılmıştır. Bu nedenle hiç değilse kalan alanın vasiyete uygun kullanımının sağlanması zaruridir.

o Devredilenlerin içinde bulunan Ankara'daki çiftlik arazileri ise, 24.03.1950 tarih ve 5669 sayılı kanunla Tarım Bakanlığına bağlı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü isimli tüzel kişiliğe haiz iktisadi devlet teşekkülüne intikal ettirilmiştir. 5659 sayılı 10. maddesi, Müdürlüğe ait taşınmaz mallar mülkiyetinin tapuda, Müdürlük adına amir olduğundan Mustafa Kemal Atatürk'e ait olup ta, hazineye mükellefiyetle bağışlanan taşınmazlar, tapuya, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü adına tescilli olmalıdırlar. Keza mülkiyetin hazineye intikali, mükellefiyetli bağışla gerçekleştiğinden, mükellefiyetler, tapuya tescil edilmiş olmalıdır. 1/10000 ölçekli Plan Açıklama Raporunun birinci sayfa üçüncü paragrafında yazılanlar, bu arazilerin Mustafa Kemal Atatürk tarafından 11.06.1937 tarihli yazılı belgeyle bağışlandığının ve mükellefiyetlerle yüklü olduğunun, işlemleri tesis edenlerce bilindiğini göstermektedir.

Bu savlardan ve yapılan savunmalardan yola çıkarak Bilirkişi Kurulumuz konuyu aşağıdaki başlıklar altında değerlendirmiştir:

B. GENEL TARTIŞMA ALANLARI

1. Dava Konusu Planların Atatürk'ün Bağış Senediyle Koyduğu Mükellefiyetlere ve Anayasaya Uygunluk Bağlamında İrdelenmesi

21/06/2006 Günü Kabul Edilen 5524 Sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Davalı planların dayanağıdır:

Madde 1- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"Ek Madde 1- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Atatürk Orman Çiftliği dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili meri mevzuat uyarınca öncelikle üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkilidir.

o Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar üçüncü şahıslarla Atatürk Orman Çiftliği arasındaki hukukî ihtilafların çözümü için imar planlarının uygulanmasında sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parsel yapılamayan Atatürk Orman Çiftliğine ait araziler, imar uygulamalarında bütünlük sağlanması açısından mülkiyet hakkını azaltmamak ve herhangi bir değer kaybına sebebiyet vermemek kaydıyla, hukukî ihtilafların olduğu plan bölgesindeki ada ve parsellerde toplanabilir.

o Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü ile imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir.

o Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü ile Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin onaylı imar planlarında görülen hayvanat bahçesi 10 yılı aşmamak üzere herhangi bir şekilde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Atatürk Orman Çiftliği tüzel kişiliğine bir külfet ve yükümlülük getirmemesi kaydı ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebilir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü üzerine Hayvanat Bahçesi içerisindeki işletmeler tahsis amacına uygun olarak Büyükşehir Belediyesi tarafından üçüncü şahıslara kiraya verilebilir.

Büyükşehir Belediyesine tahsis edilen araziler, Büyükşehir Belediyesince hiçbir şekilde maddede belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Yukarıdaki fıkralarda belirtilen amaca aykırı kullanımlara teşebbüsün ve/veya kullanımın tespiti halinde bu arazilerin intifa ve/veya işletme hakkı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne derhal iade edilir.

Atatürk Orman Çiftliği arazileri üzerinde konut, ticaret ve sanayi amaçlı yapılaşma yapılamaz.

Madde 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bilirkişi Kurulumuz konunun yasal çerçeve içinde Borçlar Kanununa göre değerlendirilmesini ve Anayasaya aykırılığı konusunun irdelenmesini sayın Mahkemenizin yetkisinde görmektedir. Buna karşılık kurulumuz Atatürk Orman Çiftliğini Türkiye Cumhuriyetinin düşünsel yapısının oluşturulmasında önemli bir adım olarak görmekte ve Atatürk'ün Türk ulusuna armağan ettiği bir değer olarak irdelenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Prof. Dr. Yüksel Öztan'a göre AOÇ'nin kuruluş amaçları aşağıdaki gibi belirlenmiştir (Öztan Y. 1993; *Atatürk Orman çiftliğinin Ankara Kenti ve Yeşil Alan Sistemi İçinde İşlevi: Dünü Bugünü ve Geleceği ile AOÇ, Ziraat Mühendisleri Odası Sempozyumu*):

- Hububat cinslerinin ıslahı için İç Anadolu Bölgesi koşullarına uygun yeni türlerin araştırılması, halka tanıtılması ve dağıtımı,
- İç Anadolu'da hayvancılığın yüksek gelir kaynağı olduğunu halka göstermek; halen yetiştiriciliği yapılmayan yeni hayvan cins ve ırklarının araştırılması, başarılı olanların halka dağıtımı,
- Elde edilen tarım ürünlerinin işlenerek değerlendirilmesi, halka tanıtımı,
- İç Anadolu iklim koşulları için uygun yerli ve yabancı meyve türlerinin üretimini yaparak halka göstermek ve bölgede yaygınlaştırmak,
- Bağcılığın önemli bir gelir kaynağı olduğunu kanıtlamak,
- Bilimsel yöntemlerle ağaçlandırma çalışmaları yaparak yapay korular ve orman oluşturmak, bu konuda bölgesel ve ülkesel ölçekte ağaçlandırmayı özendirme,
- Çiftlik ve bölge için gerekli meyve ve bağ fidanlarının üretimi amacıyla fidanlık kurmak,
- Makinalı tarıma geçiş ve büyük alanlarda tarım yapabilmek için ziraat alet ve makina üretimi amacıyla büyük bir atelye kurmak,
- Tarım öğretimini uygulamalı olarak halka aktarmak için pratik kurslar ve stajlar düzenlemek,
- Çiftliğin işleyerek ürettiği gıda maddelerini aracısız doğrudan halka satmak suretiyle, tarımda ticaretin önemini ve bir nevi kooperatifleşmenin esasını halka göstermek,
- Orman Çiftliğinde tarımın her şubesini kurarak, şubeler arasındaki ilişkileri yaratmak suretiyle ideal bir tarım işletmesini örneklemek.
- Halkın gezeceği, eğleneceği sosyo-kültürel ve rekreatif alanların oluşturulmasını sağlamak.

Sonrasında ise 5 Mayıs 1925 tarihinde 150.000 dekar arazi üzerinde kurulan çiftliğin, 102.000 dekarı 11 Haziran 1937 tarihinde Hazineye bağışlanmıştır. Yönetimi 7 Ocak 1938 tarihinde 3308 sayılı kanunla kurulan Devlet Ziraat İşletmeleri'ne devredilen AOÇ'nin arazilerinin, böylece kurumun idare meclisi kararıyla satılabilir duruma düşmesinin sonucu olarak 1938'den 1948'e kadar büyük ölçüde arazi yitiren AOÇ için çıkartılan 7.6.1949 tarih ve 5433 sayılı yasayla 3308 sayılı yasa iptal edilmiştir. 1950 yılında çıkan 5659 sayılı yasa ile toprak kaybının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Yasanın 10. Maddesine göre "AOÇ'nin bu kanunun yapımı tarihindeki sınırlar içerisinde bulunan gayrimenkullerinin gerçek veya tüzel kişilere devir ve temlik ve kamulaştırması özel bir kanunla izne bağlıdır" hükmü getirilmiştir.

Bilirkişi Notu 1:

5524 Sayılı yasanın bütünü Anayasaya aykırılığı iddia edilmekte ve Anayasa Mahkemesi'ne sevkı istenmektedir. Bilirkişi kurulumuzun bu konuda yorum yapması olanaklı değildir ve bu konu mahkemenizce değerlendirilecektir. Buna karşılık 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu, gerek de bu davanın konusunu oluşturan planların dayanağı olan 5524 sayılı yasada Atatürk Orman Çiftliğinin temel amaçlarına gönderme yapmamaktadır. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında AOÇ Müdürlüğü, Tarım Bakanlığına bağlı bir tüzel kişilik olarak varlığını sürdürmekte, buna karşılık toprak varlığının büyük bir bölümünü; davalı Atatürk Orman Çiftliğine ilişkin 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planlarını kabul eden Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararı ile yitirmektedir. Bilirkişi kurulumuz bu durumun AOÇ'nin kuruluş amaçlarına aykırı olduğunu gözlemektedir.

2. Dava Konusu Planların Sit Alanı Kararları ve Sit Alanı Koruma Sınırı Bakımından İrdelemesi

AOÇ ile ilgili 1950 yasasından sonra yapılan en olumlu girişim Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 2.06.1992 tarih ve 2436 sayılı kararıdır ki, bu kararlar AOÇ Sit Alanı olarak tescil edilmiştir. AOÇ alanı ile Eskişehir Yolu arasında kalan bölge de Koruma Alanı olarak belirlenmiştir.

02.06.1992 gün ve 2436 Sayılı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı

Atatürk Orman Çiftliğine ilişkin olarak aşağıdaki karar alınmıştır:

Ankara İli, Yenimahalle İlçesi, Atatürk Orman Çiftliğine ilişkin Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Daire Başkanlığının 15.8.1991 gün ve A.P.R.3889 sayılı, Ankara Valiliği İl Kültür Müdürlüğü'nün 5.12.1991 gün ve 6092 sayılı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün 13.4.1992 gün ve 1312 sayılı, Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Daire Başkanlığının Acil Pl. 80.2086/92(691) sayılı günsüz yazıları okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Çiftliğe önderlik ederek modern tarım yönteminin yurdun her köşesinde uygulanabilmesi ilkesinden hareketle tarım olgusu önemli bir öge olarak ele alınan, bunun yanı sıra başkent Ankara'ya yeşil alan kazandırmak amacıyla 1925 yılında Atatürk tarafından kurulan ve daha sonra Türk Ulusuna bağışlanan Atatürk Orman Çiftliğinin 1930 yılında toplam 10000 hektar olan arazisininin 1991 yılında 34100 hektara düştüğünün ifade edildiğine;

Ankara'nın hızlı büyüme süreci göz önüne alındığında eldeki olanakların kullanılmasında üretilen ve üretilecek uygulama kararlarının öneminin daha da arttığına ve bu çerçevede Atatürk Orman Çiftliğinin kentin en önemli yeşil alan potansiyelini oluşturduğuna ve 2025 kent makroform planında A.O.Ç.'nin kullanım biçiminin Atatürk'ün vasiyetine ve çağdaş bir başkente uygun biçimde belirlenmesinin gerekli olduğuna;

Atatürk'ün mirası olan ve çağdaş; gereksinimlere göre geliştirilerek gelecek kuşaklara aktarılacak yeşil alanın kazandırılması gereken Atatürk Orman Çiftliğinin içerdiği tarihi, kültürel ve doğal özellikleri nedeniyle sit alanı olarak tescil edilmesine ve sınırlarının ekli 1/25000 ölçekli paftalarda belirtildiği biçimde kabulüne;

Ayrıca ekli 1/25000 ölçekli paftalarda belirtilen ve A.O.Ç. sit alanının gelişmesine ve yaşatılmasına katkıda bulunması düşünülen alanların koruma alanı olarak belirlenmesine;

Gerek sit alanları içinde gerekse koruma alanlarında mevcut veya geliştirilecek olan uygulamaların değerlendirilmek üzere Kurulumuza gönderilmesine;

Bunun yanı sıra, ekli listede belirtilen taşınmazların korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmelerine ve söz konusu taşınmazlarda basit onarımlar dışındaki her türlü inşaat ve fiziki müdahalede 2863 ve 3386 sayılı yasalar ve ilgili yönetmelikler uyarınca Kurulumuzun görüş ve onayının alınması gerektiğine karar yerildi.

Bilirkişi Notu 2:

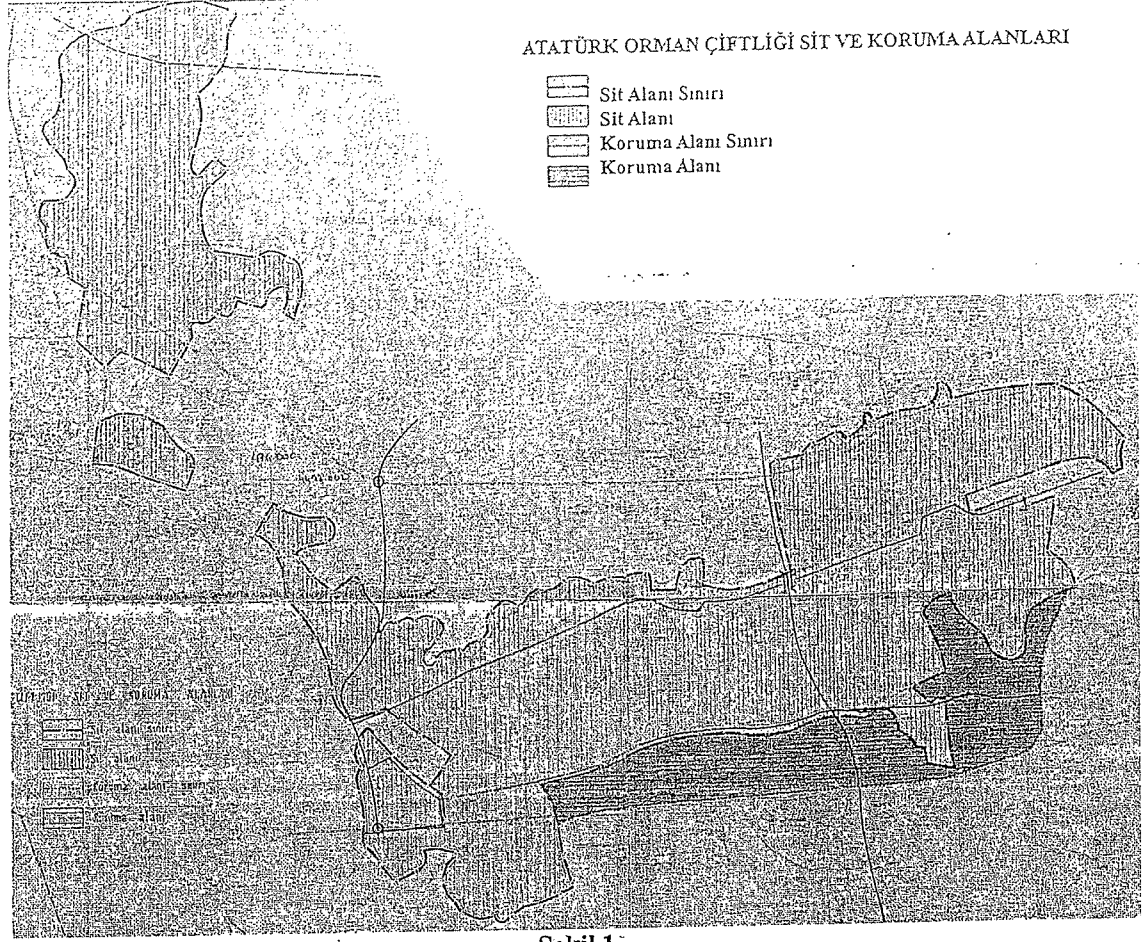
02.06.1992 gün ve 2436 Sayılı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararının eki olan paftada koruma alanı ve sınırları belirlenmiştir. Buna karşılık bu davanın konusunu oluşturan planlarda bu Korunma Alanı dikkate alınmamıştır (Şekil 01).

2863 Sayılı (5226 Sayılı Kanun ile değişik) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 3. madde 5.fikrasında korunma alanı tanımlanmıştır: "Korunma Alanı"; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının muhafazaları veya tarihi çevre içinde korunmalarında etkinlik taşıyan korunması zorunlu olan alanlardır.

Madde 8'e göre "Yedinci maddeye göre tescil edilen korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunma alanlarının tespiti ve bu alanlar içinde inşaat ve tesisat yapılıp yapılamayacağı konusunda karar alma yetkisi koruma bölge kurullarına aittir. Koruma bölge kurullarının kararına 61. nci. maddenin ikinci fıkrasına göre itiraz edilebilir.

Korunma alanlarının tespitinde, korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunması, görünümünün ve çevreleri ile uyumlarının muhafazası için yeteri kadar korunma alanına sahip olmaları dikkate alınır. Bu hususlarla ilgili esaslar, Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte belirtilir."

3. maddenin 8. fıkrasına göre ise "Koruma amaçlı imar planı: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim geçiş sahasını da göz önünde bulundurmamak zorundadır. Oysa, dava konusu planlarda Koruma alanı sınırı hiç gösterilmemekte bu alanın içinde yer alan bölgede değişik kullanımlar önerilmektedir.

Şekil 1

02.06.1992 gün ve 2436 Sayılı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı Eki Olan Sit Alanı ve Koruma Alanı Sınırları

7.5.1998 gün ve 5742 Sayılı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı

Ankara ili, Yenimahalle ve Etimesgut İlçelerinde yer alan Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 2.6.1992 gün ve 2436 sayılı kararıyla doğal ve tarihi sit olarak tescil edilen 27.7.1993 gün ve 3097 sayılı Kurul kararıyla sınırları belirlenen Atatürk Orman Çiftliğinin sit derecesinin belirlenmesine ilişkin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün 25.6.1997 gün ve 2709 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Yenimahalle ve Etimesgüt İlçelerinde yer alan Atatürk Orman Çiftliğinin derecesinin 1.derece doğal ve tarihi sit olarak belirlenmesine, bu alanda Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 19.4.1996 gün ve 417, 19.4.1996 gün ve 421 sayılı ilke kararlarındaki korumaya yönelik şartların geçerli olduğuna karar verildi.

Bilirkişi Notu 3:

Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit olarak belirlenmiştir.

Bu çerçevede 1. derece doğal sit ve tarihi sit kavramlarının tanımı yapılmıştır. Kültür Bakanlığı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 19.04.1996 gün ve 421 sayılı ilke kararı aşağıda verilmiştir:

Doğal (Tabii) Sitler, Koruma Ve Kullanma Koşulları

Danıştay 6. Dairesinin 11.11.1997 gün ve 1996 / 3313 Esas, 1997 / 4875 sayılı kararı ile uygulamada çıkan sorunlar ve mevzuatla çelişen hususlar göz önüne alınarak, Kurulumuzun 16.6.1997 gün ve 541 sayılı, 14.7.1998 gün ve 593 sayılı, 14.7.1998 gün ve 596 sayılı, 12.3.1999 gün ve 639 sayılı ilke kararları yeniden düzenlenmiştir.

Doğal (Tabii) Sit : Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup, ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır.

Bu alanlarda yapılacak tespit çalışmalarında, alanın özelliğine göre ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerinin alınması esastır.

1- I. Derece Doğal (Tabii) Sit: Bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlardır.

Bu alanlarda, bitki örtüsü, topoğrafya, silüet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulmayacağına ancak;

a) Kesin yapı yasağı olmakla birlikte, resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu olan alanlarda, teknik altyapı hizmetleri (kanalizasyon, açık otopark, telesiyej, teleferik, içme suyu, enerji nakil hattı, telefon hattı ve benzeri) uygulamalarının Koruma Kurulunca uygun görüleceği şekliyle yapılabileceğine,

b) 1/ 25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı veya 1/ 5000 ölçekli Nazım İmar Planı doğrultusunda hazırlanacak projesine göre ilgili koruma kurulundan izin almak koşulu ile halka açık rekreasyon amaçlı günübirlik tesisler (lokanta, büfe, kafeterya, soyunma kabinleri, wc, gezi yolu, açık otopark ve benzeri) ile alanın ve çevrenin özelliklerinden kaynaklanan faaliyetlerin korunması ve geliştirilmesi amacıyla yönelik yapıların (iskele, balıkçı barınağı, bekçi kulübesi ve benzeri) yapılabileceğine,

c) Alanın doğal bitki dokusunu değiştirmeden Orman Genel Müdürlüğü'nün ilgili biriminden alınacak uygun görüş doğrultusunda koruma kurulunca ağaçlandırmaya izin verilebileceğine,

d) Kar ve rüzgar devrikleri, doğal afetlerden etkilenmiş, hastalanmış veya kıymet ağacı olmayan ağaçlar ile ormanların bakımı ve doğal dengenin korunmasını sağlamak amacıyla Orman Genel Müdürlüğü'nün ilgili biriminden alınacak teknik rapor doğrultusunda ağaç kesimine koruma kurulunca izin verilebileceğine,

e) Orman alanlarında yangın için gerekli koruma önlemlerinin ilgili kuruluşlarca alınmasına,

f) Taş, toprak, kum alınmamasına, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocakların açılmamasına, toprak, çürük, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzemenin dökülmemesine, ancak sit kararı ilanından önce ruhsat almış olan işletmelerde sahanın rehabilite edilerek yasal süresi içinde işlerinin tasfiyesine,

g) Doğal dengenin devamlılığının sağlanması amacıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşleri doğrultusunda alanın özelliğinden kaynaklanan faaliyetlerin koruma kurulu izni doğrultusunda sürdürülebileceğine,

h) Bu alanların korunmasını sağlamak amacıyla yönelik, her türlü bilgi verici uyarı levhalarının konulmasına, bu alanlardaki, koruma önlemlerinin ilgili kuruluş ve yerel yönetimlerce alınmasına,

i) Mevcut tescilli ve tescilsiz yapıların bakım ve onarımlarının yürürlükteki ilke kararları doğrultusunda yapılabileceğine,

Bilirkişi Notu 4:

1. Derece Doğal Sitin tanımı açıktır: Bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlardır. Bu alanlarda, bitki örtüsü, topoğrafya, silüet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağı da hükme bağlanmıştır.

Bu tür alanlarda neler yapılabileceği de tanımlanmıştır:

1/ 25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı veya 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı doğrultusunda hazırlanacak projesine göre ilgili koruma kurulundan izin almak koşulu ile halka açık rekreasyon amaçlı günübirlik tesisler (lokanta, büfe, kafeterya, soyunma kabinleri, wc, gezi yolu, açık otopark ve benzeri).

Bu çerçevede alanın en büyük bölümünü oluşturan Hayvanat Bahçesi ile Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı'nın da yapılamayacağı görülmektedir. Her iki kullanım da kalıcı yapılar ve kendilerine özgü alt yapılar içerecektir. Bu bağlamda doğal sit tanımının dışında işlevlerin alanda yer alması kaçınılmaz olacaktır.

Kültür Bakanlığı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05.11.1999 gün ve 659 sayılı ilke kararı Tarihi Sitler, Koruma Ve Kullanma Koşullarını belirlemiştir. Buna göre:

Tarihi Sit: Milli tarihimiz ve askeri harp tarihi açısından önemli tarihi olayların cereyan ettiği ve doğal yapısıyla birlikte korunması gerekli alanlardır.

Koruma ve Kullanma Koşulları

- a) Bitki örtüsünü, topoğrafik yapıyı, silüet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağına,
- b) Bu alanları çevre düzeni planına kavuşturacak gerekli çalışmaların yapılarak hazırlanacak çevre düzeni planları için koruma kurallarının uygun görüşlerinin alınmasına,
- c) Alanın tescil tarihi öncesi doğal dengeyi bozucu yapılmış her türlü uygulamanın zaman içinde ıslahı için kamu kuruluşlarınca gerekli çalışmanın yapılmasına,
- d) Bu alanlar içinde yer alan orman alanlarında Orman Bakanlığınca gerekli çalışmaların yapılabileceğine,
- e) Bu alanlar içinde yer alan anıt ve şehitliklerin düzenleme ve gerekli onarımları için projeleriyle birlikte koruma kurulundan izin alınmasına,
- f) Önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceğine, bu amaç dışında kesinlikle kullanılmayacağına, karar verildi.

Bilirkişi Notu 5:

AOÇ 1. derece Doğal ve Tarihi Sit olarak tescil edilmiştir. Kültür Bakanlığı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05.11.1999 gün ve 659 sayılı ilke kararına göre; "Önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceği, bu amaç dışında kesinlikle kullanılmayacağı" hükmüne bağlanmış iken davalı planlar ile AOÇ'nin dava konusu alanlardaki tarımsal faaliyeti kısıtlanmakta, yalnızca çok küçük bir alana indirgenmektedir.

2863 Sayılı (5226 Sayılı Kanun ile değişik) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 6. maddesi de yorumlanmalıdır. Bu maddeye göre Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları şunlardır:

d) Milli tarihimizdeki önemleri sebebiyle zaman kavramı ve tescil söz konusu olmaksızın Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük tarihi olaylara sahne olmuş binalar ve tespit edilecek alanlar ile Mustafa Kemal Atatürk tarafından kullanılmış evler.

Dolayısıyla bir yandan Yüksek Kurulun ilke kararı diğer yandan yasanın 6. maddesi Atatürk Orman Çiftliğinin yasal durumunu açık olarak belirlemiştir. Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük olaylara sahne olmuş AOÇ, taşınmaz kültür ve tabiat varlığıdır ve 1. derece doğal ve tarihi sit alanı olarak belirlenmiştir. İlgili kurumların aldıkları tüm kararlarda, konunun özünü ve mevzuatın bağlayıcılığını unutmamaları gerekir.

10.01.2007 Gün ve 2039 Sayılı Ankara Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı

Ankara İli, Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı ile ilgili olarak hazırlanan 1/25.000 ölçekli Üst Ölçek Nazım Plan ile 1/10.000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'nın Kurulumuzda değerlendirilmesi istemine ilişkin Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın 18.12.2006 gün ve 13819 sayılı ve 14.12.2006 gün ve 13453 sayılı yazıları okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı ile ilgili olarak hazırlanan 1/25.000 ölçekli Üst Ölçek Nazım Plan ile 1/10.000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'nın plan notlarında yapılan düzeltmelerle uygun olduğuna,

-Ancak Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı içerisinde yapılacak yollar ve yol ile ilgili alt yapı çalışmaları ile kavşak düzenlemelerinin detaylı projelerinin Kurulumuza sunulmadan onaylı planlar doğrultusunda yapılabileceğine, yapılması düşünilen diğer tüm uygulamaların Kurul iznine tabi olduğunun ilgililerine hatırlatılmasına,

-Alanın 02.06.1992 gün ve 2436 sayılı Kurul kararı ile Sit Alanı olarak tescil edilmesinden önce yapılan yapılar ile tescil sonrası izin alınmadan yapılan tüm yapıların alt ölçekli planlara işlenerek fotoğrafları ile birlikte 6 ay içerisinde Kurulumuza iletilmesine, aksi takdirde Atatürk Orman Çiftliği alanı ile ilgili herhangi bir karar üretilmeyeceğine,

-Atatürk Orman Çiftliği alanında mevcut Hobi Bahçeleri'nin 6 ay içerisinde kaldırılmasına, -Hazırlanan planlarla ilgili düzenlenen 18 ve 19 nolu plan notlarının iptal edilmesine, 15. maddenin ise "AOÇ arazileri içerisinde 1992 yılındaki tescil kararı öncesi yer alan mevcut yapı ve tesisler işlevlerini sürdürebilir" şeklinde düzeltilmesine,

-Hazırlanan planda özel proje alanı olarak belirlenen alanlar ile ilgili hazırlanacak alt ölçekli plan ve projelerin Kurulumuza sunulmasına,

-Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı ile ilgili alt ölçekli planların hazırlanarak Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

Bilirkişi Notu 6:

Ankara Kùltür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.01.2007 gün ve 2039 sayılı kararı, bu davanın konusunu oluşturan Atatürk Orman Çiftliğine ilişkin 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planlarını kabul eden Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararının temelini oluşturmaktadır.

Bu karar ile Kurul, Atatürk Orman Çiftliğinin 1. derece doğal ve tarihi sit alanı olan arazilerini, Yüksek Kurulun kararlarına aykırı olarak olmaması gereken kullanımlara açmaktadır. Buradaki iki aykırı karar Hayvanat Bahçesi ile Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı alanıdır.

Kaldı ki, 2863 Sayılı (5226 Sayılı Kanun ile değişik) Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 6. maddesine göre Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük olaylara sahne olduğu için taşınmaz kùltür ve tabiat varlığı olan ve bu nedenle 1. derece doğal ve tarihi sit alanı olarak belirlenen AOÇ'nin bu niteliğini yitirmesine neden olan bir kararın Kurul tarafından kabul edilmesi doğru bulunmamaktadır.

Kurul burada iki aykırı tutum daha sergilemiştir. Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı içerisinde yapılacak yollar ve yol ile ilgili alt yapı çalışmaları ile kavşak düzenlemelerinin detaylı projelerinin Kurulumuza sunulmadan onaylı planlar doğrultusunda yapılabileceği gibi bir karar olarak Yüksek Kurul ilkeleriyle çelişmiş, 02.06.1992 gün ve 2436 Sayılı Ankara Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararının eki olan paftada Korunma Alanını dikkate almamıştır.

3. Dava Konusu Planların Altyapı Geçişleri Bakımından İrdelenmesi

21/06/2006 Günü Kabul Edilen 5524 Sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunda aşağıdaki madde yer almaktadır.

- o Tarım ve Köyşleri Bakanlığının uygun görüşü ile imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir.

Bilirkişi Notu 7:

Kültür Bakanlığı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05.11.1999 gün ve 659 sayılı ilke kararı ile:

- a) Kesin yapı yasağı olmakla birlikte, resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu olan alanlarda, teknik altyapı hizmetleri (kanalizasyon, açık otopark, telesiyej, teleferik, içme suyu, enerji nakil hattı, telefon hattı ve benzeri) uygulamalarının Koruma Kurulunca uygun görüleceği şekliyle yapılabileceği

hükme bağlanmıştır. Bu durumda Yüksek Kurulün ilke kararlarında zaten yer alan altyapı geçişleri 5524 Sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunda da yer almaktadır.

Buna karşın 10.01.2007 Gün ve 2039 Sayılı Ankara Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu:

“Ancak Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı içerisinde yapılacak yollar ve yol ile ilgili alt yapı çalışmaları ile kavşak düzenlemelerinin detaylı projelerinin Kurulumuza sunulmadan onaylı planlar doğrultusunda yapılabileceği...” kararını alarak Yüksek Kurul ile çelişkiye düşmüştür. Bu durumda dava konusu planlar hazırlanırken Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu’nun yukarıda verdiğimiz hükmüne uyulmalıydı. Öncelikle Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, Yüksek Kurul’un ilke kararına aykırı karar üretmemeliydi. Davalı İdare ise AOÇ ile ilgili tüm bu tür kararlara hakim olmalı ve Yüksek Kurul’un ilke kararının dışında hareket etmemeliydi. Dava konusu planlar hazırlanırken bu yasal çerçeveye dikkat edilmediği görülmektedir. Çünkü, dava konusu planlarda öngörülen yollar ve kavşaklar için herhangi bir görüş ve onayın davalı idarece Ankara Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu’ndan istendiğine dair herhangi bir belge ya da sav bulunmamaktadır. Böyle yapmakla davalı İdare yasal çerçeveye uymamıştır.

4. Davaya Konu Hayvanat Bahçesinin Değerlendirmesi

21/06/2006 Günü Kabul Edilen 5524 Sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunda Hayvanat Bahçesine ilişkin olarak aşağıdaki madde yer almaktadır.

- o Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü ile Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin onaylı imar planlarında görülen hayvanat bahçesi 10 yılı aşmamak üzere herhangi bir şekilde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Atatürk Orman Çiftliği tüzel kişiliğine bir külfet ve yükümlülük getirmemesi kaydı ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebilir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü üzerine Hayvanat Bahçesi içerisindeki işletmeler tahsis amacına uygun olarak Büyükşehir Belediyesi tarafından üçüncü şahıslara kiraya verilebilir.

Bilirkişi Notu 8:

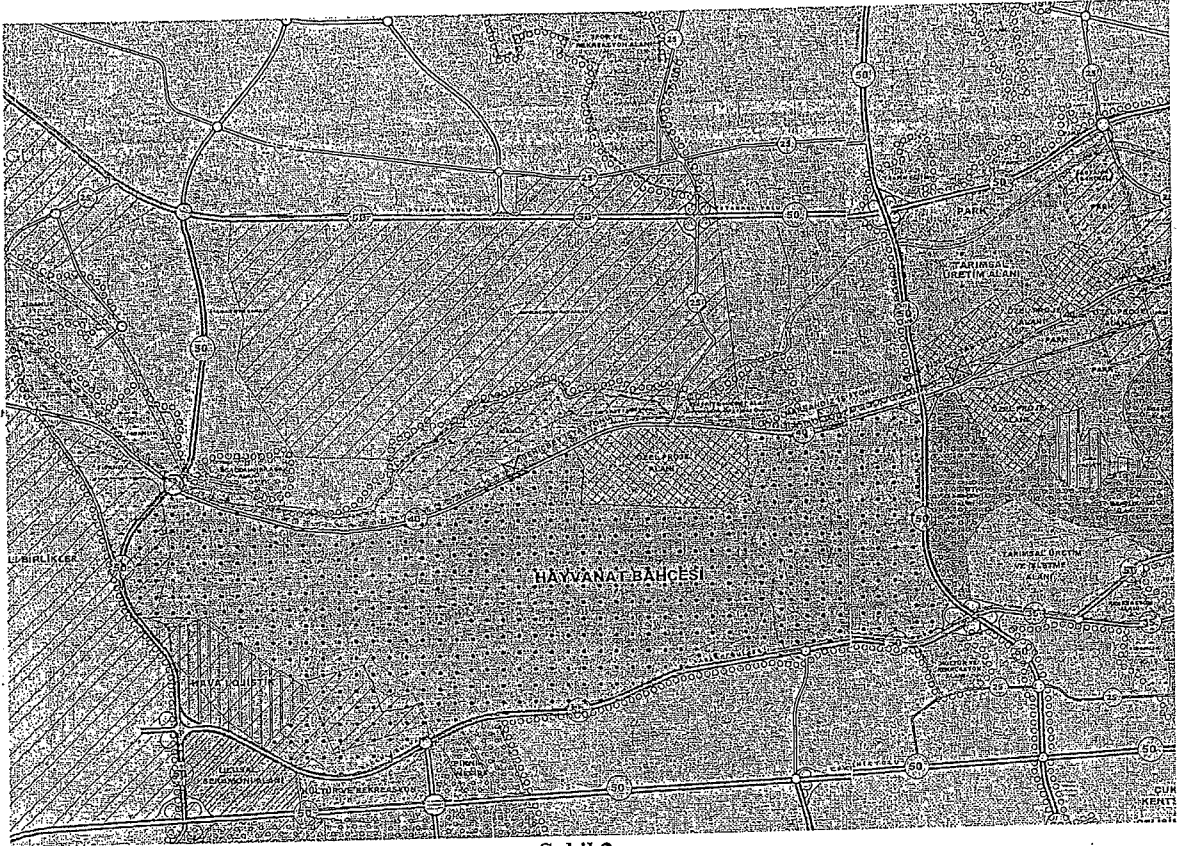
Yukarıdaki ifadede yer alan ibarenin yasa yazım tekniği açısından irdelenmesi gerekir. Yasa henüz yapılmayan bir planda Hayvanat Bahçesinin yer alacağını var saymaktadır. Bu tutumun planlama düşüncesine de ters olduğu açıktır. Bir Yasa başka yasalarla korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı olarak belirlenmiş bir varlık hakkında öngörülede bulunmamalıdır. Bu durumda yasal olarak bir uzlaşmazlık zemini yaratılmıştır.

Davalı planlarda önerilen Hayvanat Bahçesinin büyüklüğü de itiraz konusu olmuştur. Ancak Bilirkişi Kurulumuz, dava konusu hayvanat bahçesinin salt büyüklük bakımından değil kullanımının AOÇ kapsamında uygunluğu yönünden de ele alınması gerektiğini düşünmektedir.

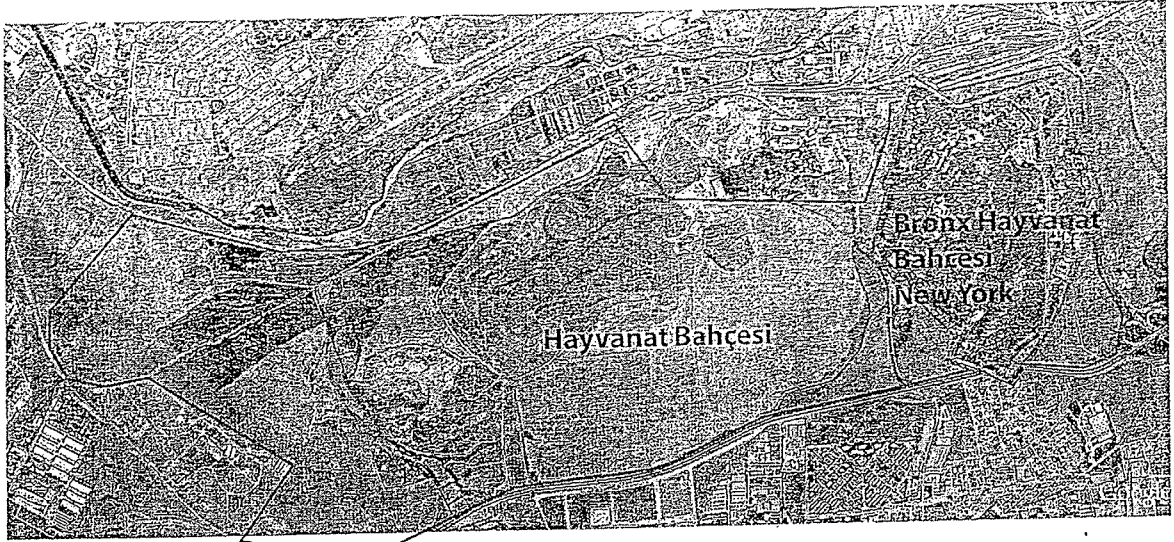
Önce hayvanat bahçesinin tanımı ile başlayalım. Bir hayvanat bahçesi “halk tarafından izlenmek/seyredilmek için kapatılmış (kafese alınmış) hayvanların barındırıldığı tesistir. Burada hayvanların üremelerine de olanak vardır” (kaynak: www.wikipedia.org). Başta listesini verdiğimiz, hemen tümü Avrupa’dan örnekler olan, çeşitli dünya kentlerinde bulunan hayvanat bahçelerinden en büyüğü Prag Hayvanat Bahçesi olarak görülmektedir. Yüzölçümü 45 hektardır. Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan metropoliten kentlerdeki en büyük hayvanat bahçesi ise, içinden Bronx Nehri geçen, New York’taki Bronx Hayvanat Bahçesidir. Yüzölçümü ise 107 hektardır (kaynak: www.wikipedia.org). Dava Konusu planlarda önerilen Hayvanat Bahçesi ise yaklaşık 8 kilometrekaredir (Şekil 2). Bu da 800 hektara karşılık gelmektedir. Şekil 3’de dava konusu Ankara (AOÇ) hayvanat bahçesi ile Bronx hayvanat bahçesinin bir karşılaştırması yapılmaktadır. Bu karşılaştırma dava konusu planlarda önerilen hayvanat bahçesinin gerçekten çok büyük olduğunu göstermektedir. Aslında büyüklük, hayvanat bahçesi bir harcama kalemi olarak ele alındığında daha önemlidir. Ankara’da yapımı (uygulaması) mali kısıtlar yüzünden sıra bekleyen onlarca park alanı varken bu denli büyük bir hayvanat bahçesinin gerekçelendirilmesi olanaksız görünmektedir. Eğer, bu büyüklükte bir hayvanat bahçesinin işletmesi ve idaresi bir yük oluşturmayacaksa bunun da dava konusu plan eki raporlarda açık biçimde belirtilmesi gerekir. Çünkü, bu türden bir alan kullanımının işletme ve idaresi de başlı başına bir planlama işidir.

Büyükliğe ilişkin karşı bir sav bu hayvanat bahçesinin alışılmış hayvanat bahçeleri gibi olmayacağı, bir safari-park biçiminde ele alınacağı olabilir. Safari-parklar hayvanların arazide özgür biçimde dolaştığı (yani kafese kapatılmadıkları), izleyicilerin ise arazide araçla gezdikleri türden hayvanat bahçeleridir (kaynak:wikipedia.com). Bu durumda daha büyük bir alana gereksinme olacağı doğrudur (safari parkları Afrika'daki hayvan rezervleri ile karıştırılmamalıdır). Ne var ki, dava konusu planda hayvanat bahçesi için ayrılan alan bu bağlamda bile çok geniştir. Örneğin, Kanada, Ontario, Cambridge'deki Afrika Aslanı safari parkı sadece 300 hektardır (kaynak: ibid).

Kurulumuza göre büyüklük tartışmasının asıl yönü, işlevleri tarih süreci içinde belirlenmiş ve yasayla çerçevesi belirlenmiş AOC'nin bu işlevlere yönelik alan kullanımları yerine bambaşka bir alan kullanımının getirilmiş olmasıdır. Eğer, plan vizyonunda belirtildiği gibi AOC'nin kuruluş ilke ve amaçlarına uygun bir planlama yapılacaksa buradaki alan kullanımlarının tarımsal işletme ve araştırmaya yönelik olması gerekir. Bu büyüklükte bir hayvanat bahçesi, hem yukarıda sözünü ettiğimiz doğal ve tarihi sit kararlarına aykırıdır, hem de AOC'nin tarihsel işlevlerini sürdürmesine olanak verecek büyüklükte yüzölçümü bırakmamaktadır.

Şekil 2
Dava Konusu Planlarda Yer Alan hayvanat Bahçesi

Şekil 3

Dava Konusu Planlarda Ayrılan Hayvanat Bahçesi Alanı ve Amerika Birleşik Devletlerinin En Büyük Metropolitan Hayvanat Bahçesi Olan Bronx ile Karşılaştırması

Dava konusu planlar hazırlanırken çeşitli kurumların görüşlerinin de alındığı anlaşılmaktadır. Başta verdiğimiz özet tablo içeriğinde bulunan ve Mahkemenizce görülmekte olan diğer davalara ilişkin dosyaların bazılarında bu kurumlardan Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'nin görüşleri de yer almaktadır. Her iki üniversite de çeşitli açılardan dava konusu planın kabul edilemez nitelikler içerdiğini görüşlerinde belirtmişlerdir (bu konuyu ileride ayrıntılandıracağız). Ankara Üniversitesi'nin bir konuya ilişkin görüşü Hayvanat Bahçesi bağlamında açıklayıcı niteliktedir. Buna göre:

Hazırlanacak plan ile AOÇ içinde dev hayvanat bahçesi, olimpiyat köyü, bölge parkı ve yolların açılmasına imkân verilmemelidir. Bu tür alan kullanımları için öngörülen arazi I.-IV. yetenek sınıflarında olan ve korunması gereken doğal miras niteliğindedir. Bu arada plan ile halen çiftlik içinde mevcut olan yapılar ile özellikle hobi bahçesi gibi amaç dışı kullanımlar ortadan kaldırılmalıdır. Ayrıca koruma plan mutlaka bu zamana kadar çeşitli kanunlarla AOÇ dışına çıkarılan ve halen özel mülkiyette bulunan arazilerin, üzerlerinde mevcut işletmelerin ekonomik ömürlerini tamamlamaları halinde tekrar AOÇ'ye kazandırmayı amaçlamalıdır. Ayrıca bu kapsamda koruma-kullanma dengesine ilişkin ilke ve belirlemeler ortaya koyacak bir master planın hazırlanması zorunludur.

Burada, ilk iki cümle itiraz konusu alan kullanımı bakımından önemlidir. Hayvanat Bahçesi olarak öngörülen alan kullanımı I.-IV. yetenek sınıfında arazide (bkz. Şekil 9) yer almaktadır. Bundan anlaşılması gereken bu yetenek sınıflarının çeşitli türde tarıma (sulu/kuru gibi) ve tarımsal ürün üretimine (hububat/bostan gibi) elverişli toprakları tanımlamasıdır. Yani, tarımsal niteliği olan bu türden arazinin tarımsal etkinlikler için kullanılması gerekir anlamı çıkmaktadır. Bu da AOÇ'nin kuruluş amacı ve ruhuna, bu amaç ve ruhu tescilleyen sit kararına uygun bir yaklaşım olacaktır. Bu niteliklerin göz ardı edildiği ve AOÇ'nin amaçlarına uygun olmayan bir alan kullanımının hem de çok büyük bir yüzölçümü ile öngörüldüğü sonucu çıkmaktadır.

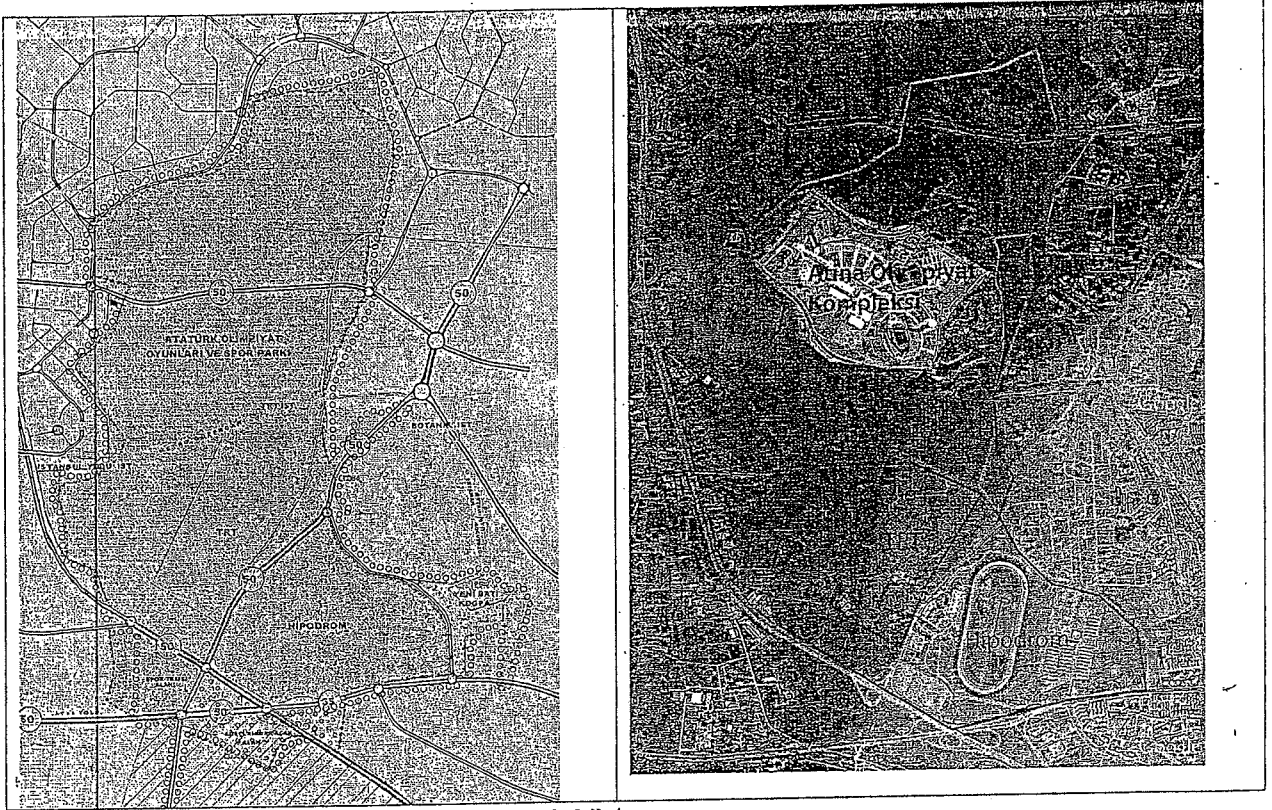
Bilirkişi Notu 9:

Burada büyüklük konusu, tarımsal etkinlikler için kullanılabilirken elden çıkarılacak ve böylelikle AOÇ'nin kuruluş amacına uygun etkinlikleri ortadan kaldıracak veya gelişmelerini engelleyecek bir tarımsal nitelikli toprak kaybı bağlamında önem kazanmaktadır.

5. Davanın Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı Bakımından İrdelenmesi

AOÇ'nin kuzeyde kalan büyük parçası dava konusu planlarda Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı olarak ayrılmıştır. Bilirkişi Kurulumuz ele aldığı bu Raporun sit alanlarına ilişkin ikinci bölümünde AOÇ sınırları içinde neden bir Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı'nın yer alamayacağını belirtmiştir (bkz. Bilirkişi Notu 4). Öte yandan, dava konusu planlarda belirlenen Olimpiyat Oyunları Alanının büyüklüğü de dikkat çekicidir. Şekil 4'te Atina Olimpiyat Kompleksi ile dava konusu planda yer alan Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı karşılaştırılmıştır. Dava konusu Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı, Atina Olimpiyat Kompleksi'nin neredeyse 3-4 katı büyüklüktedir. Bu büyüklüğün ikna edici olmaktan uzak olduğunu söylemek isteriz. Yine Şekil 4'te Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı'nın biri doğu-batı, öteki de güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanan 50 metre genişlikte iki ana arterle üç parçaya ayrıldığı görülmektedir. Bu parçalardan güneydoğuda olanı, var olan durumda da hipodrom olarak kullanılmaktadır. Arterlerden biri hipodromu olimpiyat ve spor parkından ayırmaktadır, diğeri de geriye kalan alanı ikiye bölmektedir. Hipodromun Spor Parkı bağlamında düşünülmemesi durumunda bile bunun doğru bir ulaşım planlaması yaklaşımı olmadığını söylemeliyiz. Bu türden bir spor parkının yüksek hızlı trafiğe elveren arterlerle bölünmemesi, yaya ağırlıklı, düşük hızlı araç trafiğine olanak sağlayan bir ulaşım-dolaşım ağı ile düşünülmesi gerekir.

Şekil 4

Dava Konusu Planlarda Ayrılan Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı ve Bunların Atina Olimpiyat Kompleksi ile Kıyaslaması

6. Davanın AOÇ'ye Bırakılan Araziler Bakımından İrdelemesi

Davalı planları onaylayan 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı BŞB Meclisi Kararının oluşturulmasında 14.12.2006 gün 11259 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Olur Yazısı rol oynamıştır. Yazı metni aşağıdadır:

AOÇ Müdürlüğünden alınan 12.12.2006 tarih ve B.121.AOÇ.0000001/3487 sayılı yazılarında belirtilen hususların değerlendirilmesi amacıyla Bakanlığımız ve Ankara Büyükşehir Belediyesi yetkilileriyle 13.12.2006 tarihinde yapılan toplantı sonucunda söz konusu yazı doğrultusunda yapılan değişiklikler de nazara alınarak Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan 1/25.000 ölçekli AOÇ Alanları Nazım Planı (Üst Ölçekli) ve 1/10.000 ölçekli AOÇ Alanları Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Taslakları tarafımızca incelenmiş olup,

Bakanlığımız tarafından onaylanıp mühürlenmiş söz konusu Planlar ve bu Planlara uygun olarak yapılacak her türlü alt ölçekli planın yapılması ve yürürlüğe sokulması için mutlak surette Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşünün alınması zorunludur. Ayrıca, onaylanan Plan, Plan Notu ve Plan Açıklama Raporunda öngörüldüğünden farklı herhangi bir düzenleme yapılamaz.

5659 sayılı Kanunun 5524 sayılı Kanunla değişik Ek. 1 maddesi 3.fıkrası uyarınca onaylı imar planlarında görülen Hayvanat Bahçesi alanlarında, yapılacak bir protokolle 10 yılı aşmamak üzere Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebilecektir. Ancak, bu alan içerisinde yer alan ve AOÇ tarafından çeşitli Kamu Kurum ve Kuruluşlarına kiraya verilmiş bulunan yerler kira süresinin bitiminden sonra geçerli olmak üzere intifa hakkı tesis edilebilecektir.

Hayvanat Bahçesi dışında kalan yerlerin tamamı talp halinde Planda ne şekilde yer almış olursa olsun, AOÇ tarafından uygun görülmesi koşulu ile 5659 sayılı Kanun uyarınca çıkarılan kiralamalara ilişkin Yönetmelik hükümleri doğrultusunda AOÇ ile mutabık kalınacak koşullarla ayrıca kiralanabilecektir.

AOÇ mülkiyetindeki araziler üzerinde yer alan Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne ait yapılar ve tesisler mevcut haliyle korunmalı ve alt ölçekli planlarda bu yerlerin yer alması sağlanmalıdır.

Netice olarak Bakanlığımızca yapılan incelemelerde, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan 1/25.000 ölçekli AOÇ Alanları Nazım Planı (Üst Ölçekli) ve 1/10.000 ölçekli AOÇ Alanları Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, yukarıda yer alan düzenlemeler ve değişikliklerin göz önünde bulundurulması ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun da uygun görüşünün alınması şartıyla, 21.06.2006 tarih ve 5524 sayılı Kanun ile değişik 5659 sayılı Kanunun EK. 1. maddesinin 1.fıkrası uyarınca "uygun görülmüş" olup, ilişikte gönderilen ve tarafımızca onaylanıp mühürlenmiş planların, adı geçen Kurulun onayını müteakip birer suretinin Bakanlığımıza ve AOÇ Müdürlüğüne intikal ettirilmesi hususunda gereğini rica ederim.

Bakanlık, dava konusu planları onaylamaktadır. Planlarda ise AOÇ arazisinin büyük bir bölümünün elden çıkarıldığı, yani AOÇ'nin kuruluş ilke ve amaçları dışında kullanımlara ayrıldığı (Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı, Hayvanat Bahçesi, KDPA gibi) görülmektedir. Oysa, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı mülkiyetinde olan AOÇ arazilerinin bu türden işlemlere ayrılmaması gerekirdi. Bunun gerekçesi 2863 sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda (Madde 10. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun, 14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) (5 ve 6. paragraflar)) yer almaktadır:

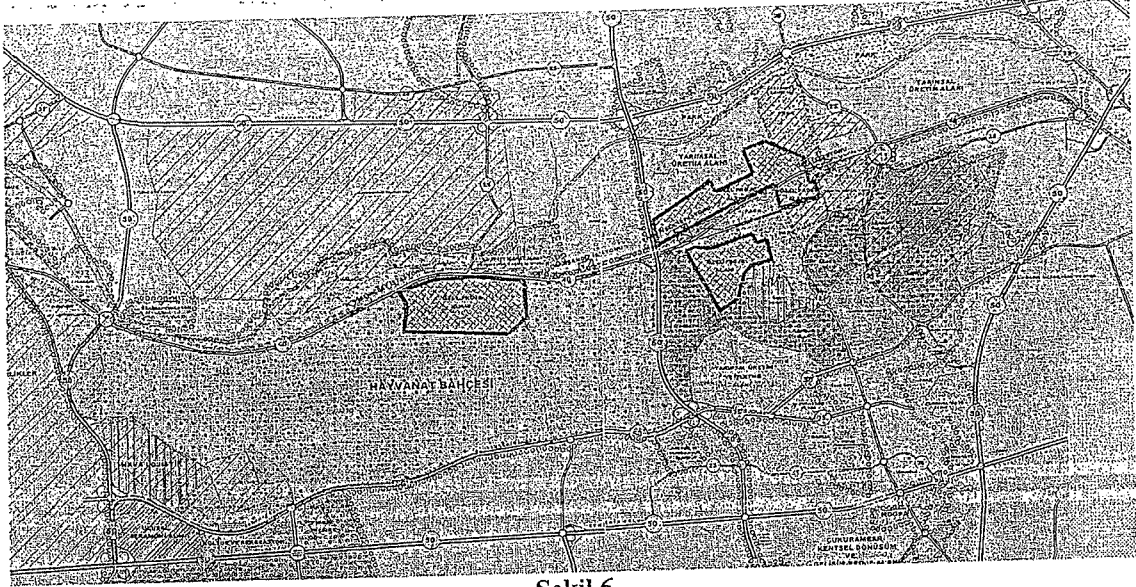
Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde bulunan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunma ve değerlendirilmesi, bu Kanun hükümlerine uygun olarak kendileri tarafından sağlanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde bulunan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bu kuruluşların bütçelerine her yıl bu maksatla konacak ödeneklerle yapılır.

7. Davanın, "Özel Proje Alanı" Kullanım Kararı Bakımından İrdelemesi

Şekil 6 dava konusu planlarda "özel proje alanı" olarak belirlenmiş yerleri göstermektedir. Bu alanlarda üçü özel sektör biri de kamu mülkiyetinde sanayi işletmeleri etkinliklerini sürdürmektedir. Bu işletmeler MKE Genel Müdürlüğü, MİTAŞ Enerji ve Maden İşletmesi T.A.Ş., Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş., SET Çimento Sanayi A.Ş.'dir.

Şekil 6
Dava Konusu Planlarda Belirlenen "Özel Proje Alanları"

Dava konusu planlarla getirilen alan kullanımı kararlarından olan "özel proje alanı", AOÇ ile ilgili elimizdeki davalarda önemli bir itiraz konusu olarak durmaktadır. Konuya ilişkin başat sav, bu türden bir alan kullanımı kararının yasaya ve plan yapma tekniklerine uygun olmadığıdır.

Bu durumu değerlendirmek için dava konusu planın niteliğine ve bunun yasa ve yönetmeliklerdeki tanımına bakmak gerekir. Dava konusu plan bir Nazım İmar Planıdır. Nazım İmar Planının tanımı da "Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik'te (Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 2 Kasım 1985 - Sayı: 18916 (1.Mükerrer)) aşağıdaki gibi verilmektedir:

Tanımlar

Madde 3 - Bu Yönetmelik adı geçen terimler aşağıda tanımlanmıştır:

- 1) (Değişik - R.G.: 2.9.1999 - 23804 / m.2) Nazım İmar Planı: Onaylı halihazır haritalar üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olan, varsa bölge ve çevre düzeni planlarına uygun olarak hazırlanan ve arazi parçalarının; genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, gerektiğinde yapı yoğunluğunu, çeşitli yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü gibi hususları göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere 1/2000 veya 1/5000 ölçekte düzenlenen, detaylı bir raporla açıklanan ve raporu ile bir bütün olan plandır.

Burada dava konusu 1/10000 ve 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planlarının oturması gereken çerçeve açık bir biçimde verilmiştir. Belki tanımda yer alan ve 1/2000 ve 1/5000 olarak verilen ölçekler ilk bakışta bir yanlış anlamaya yol açabilir. Dava konusu Nazım İmar

Planlarının ölçekleri bu tanıma uymamaktadır. Ne var ki, ölçeklerdeki bu farklılık tümüyle pratik nedenlerdedir. Ankara büyük bir yüzölçümüne sahiptir. Dolayısı ile, 1/2000 veya 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planları ile kentin tümünün Nazım İmarını betimlemek ve bir bütün halinde algılanmasını sağlayacak biçimde sergilemek olası değildir. Bu nedenle ölçek farklı bir biçimde ele alınmaktadır. Bu durum dava konusu planların birer Nazım İmar Planı olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.

Yukarıdaki tanımda konuyla ilgili iki ifade bulunmaktadır: Birincisi, bir nazım imar planının genel kullanım biçimlerini belirlemesi gerektiği, ikincisi de nazım imar planlarının uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere ele alınacağıdır. Plan Yapılmasına Ait Yönetmeliğin Ek-2 bölümünde ise planlarda yer alabilecek alan kullanımlarına ait lejandlar (gösterimler) verilmiştir. Nazım İmar Planı veya diğer türdeki planlara ait lejandların hiçbirinde "özel proje alanı" olarak tanımlı bir gösterim bulunmamaktadır. Bulunması da beklenmemelidir çünkü, "özel proje alanı" biçiminde bir kullanımın niteliği ve kapsamı açık değildir. Oysa, planlarda açıklık zorunlu koşuldur ve önemli bir planlama esasıdır. **Planların açık olması gereği, 3194 sayılı Yasanın 8. Maddesinde de belirtilmiştir.** Yukarıda verilen tanımda yer alan "genel kullanım biçimleri" ifadesi bu türden belirsizliklere olanak sağlamamak içindir ve bunu destekleyen de Ek-2 tablosunda yer alan alan kullanımı biçimleri ve bunların gösterimidir. Diğer plan türlerinde olduğu gibi, bir Nazım İmar Planında da alan kullanımlarının genel kullanım biçimlerinin belirsizlik içermemesi gereği, planlamanın ussallığı bağlamında da zorunludur. Çünkü, planlar belirli kestirimlere, geleceğe dönük siyasalara, çoğu kez var olan kriterlere göre hazırlanır. Bu sonucunun temelini de kişi başına alan kullanımı standartları oluşturur. Yönetmeliğin Ek-1 tablosu da bu konu ile ilgilidir. Kısacası, planlar hazırlanırken nesnellik ön planda olmalıdır. Bu nesnellüğün dayanağı da standartlardır. Özel proje alanı gibi bir alan kullanımı ise nesnel dayanağı olmadığı ve niteliği belirsiz olduğu için herhangi bir plan türünde kullanılması kabul edilebilecek bir alan kullanımı türü değildir.

Aslında yönetmelikten aktardığımız ikinci ifade de bu konu açık biçimde anlaşılmaktadır. "Nazım İmar Planları uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere ele alınmalıdır"dan kasıt, nazım imar planının (diğer plan türlerinde de olduğu gibi) alan kullanımları konusunda açık olması ve belirsizlik yaratmaması gereğidir. Alan kullanımı tanımı yapılmamış bir nazım imar planı kararından ne yönde ve nitelikte bir uygulama imar planı kararı üretilebileceği açık değildir. Bu durum keyfi uygulama imar planı kararlarına da yol açabileceği için planlamanın ussallığı ve nesnellğine ve bu bağlamda da planlama esaslarına aykırıdır.

Gerçekte, yukarıda adlarını verdiğimiz işletmelerin bulunduğu taşınmazlara ilişkin bu bağlamda bir görüş geliştirebilmek için AOÇ'nin kapsadığı alanlarla ilgili olarak yürürlükte bulunan yasal durumun da önemli olduğunu söylemeliyiz. AOÇ'nin kuruluşu ve işleyişine dair yasal çerçevenin yanı sıra, kapsadığı alanın yasal çerçevesini belirleyen en önemli karar, 7.5.1998 gün ve 5742 Sayılı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararıdır. Raporumuzun başında ayrıntılı biçimde verdiğimiz ve AOÇ arazilerinin 1. derece doğal ve tarihi sit olarak belirlendiği, ve doğal ve tarihi sit kavramlarının tanımlarının yapıldığı kararları yinelemeyeceğiz.

Bu tanımlardan da görüleceği gibi Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun AOÇ alanını 1. derece doğal ve tarihi sit olarak belirlemesinin altında yatan temel düşünce alanın niteliklerinin korunması, iyileştirilmesidir. İşte bu bağlamda dava

konusu planların bu temel kararlar doğrultusunda ele alınmış olması gerekir. Doğal olarak bu temel kararların neyi gözettiğinin de vurgulanması, planların da bunlara göre hazırlanmış olması beklenir. Birinci derece doğal ve tarihi sit alanı olarak tescillendiğine göre alana ilişkin planlarda öngörülmesi gerekenler Atatürk Orman Çiftliği'nin kuruluş amacına yönelik kararlar olmalıdır.

- Bu irdelemeyi yapabilmek için AOÇ'nin kısa bir tarihi ve yasal çerçevesini kuruluşu amacı bağlamında anımsayalım. Bu konuyu da raporumuzun başında vermiştik.

Bilirkişi Notu 12:

Dolayısı ile, 1. derecede doğal ve tarihi sit alanı olarak tescillenmesi ve bu tescilin gerekçesi olarak da AOÇ'nin kuruluş amacının betimlenmiş olması dava konusu planların asıl verileri ve girdileri, planın vizyonu da böylece belirlenmiş olmalıdır. Eğer, dava konusu planların amacı gerçekten AOÇ'yi kuruluş zamanındaki ruh ve amaca yönelik olarak yeniden düzenlemekse, planlarda önerilen alan kullanımlarının da bu çerçeveye uyum sağlaması beklenmelidir. Oysa, dava konusu planlarda, Çiftliğin kuruluş amacına ve ruhuna uygun olup olmadığı belli olmayan "özel proje alanı" gibi, kullanımlara yer verildiği gibi, yine Çiftlik alanının niteliklerine ve Çiftliğin amaçlarına uygunluğu açık olmayan kullanımlar da öngörülmektedir. Bu kullanımlardan daha önce irdelediklerimizden biri de Hayvanat Bahçesiydi.

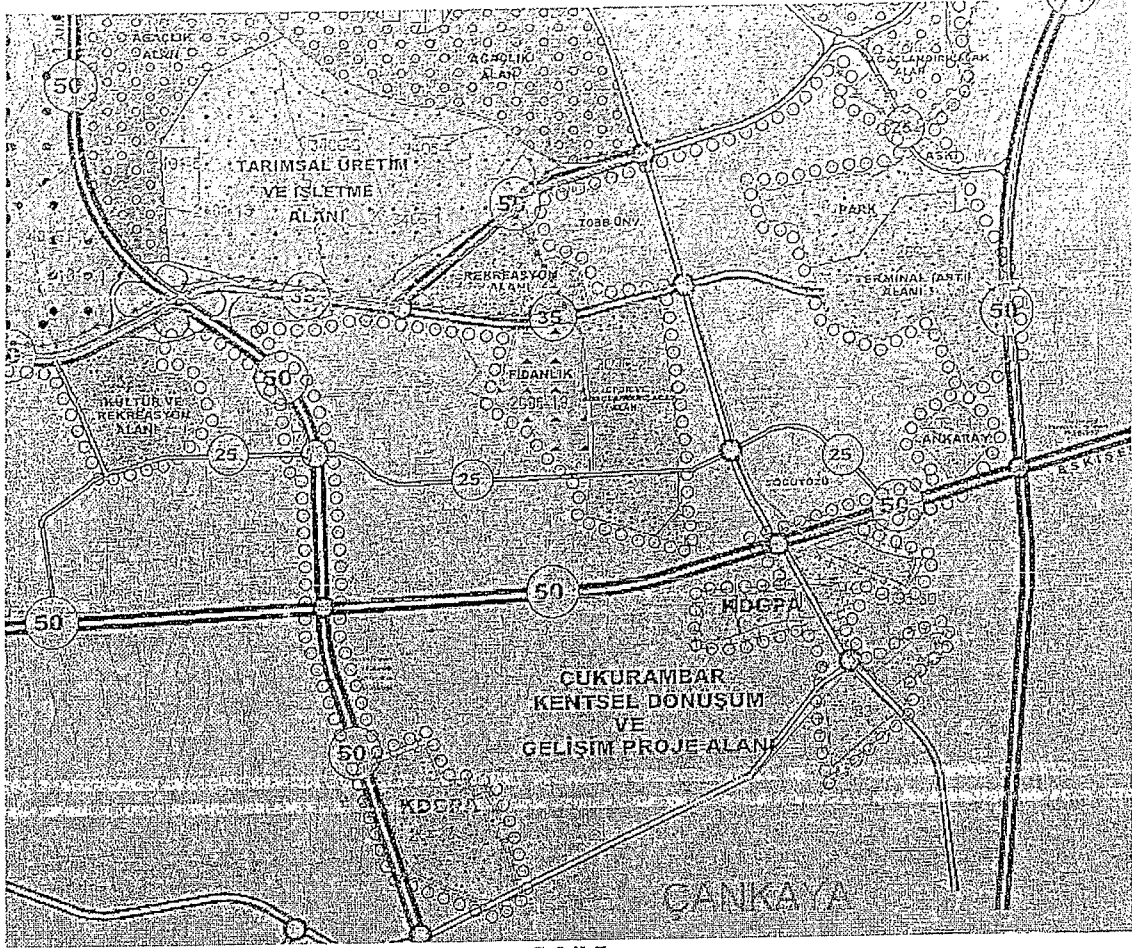
8. Davanın Dava Konusu Planlarda Yer Alan Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanları Bağlamında İrdelemesi

Dava konusu planlar bir çelişkiyi içinde barındırmaktadırlar. Plan vizyonu olarak öngörüldüğü ileri sürülen başat konu AOÇ arazilerinin kullanılabilirliğinin artırılması ve hatta elden çıkanların geri kazandırılmasıdır. Bu bağlamda planlarda yer alan “özel proje alanları” aynı zamanda (aynı lejandda) “AOÇ arazisine geri kazandırılacak alanlar” olarak tanımlanmıştır. Bu noktadan bakınca planların AOÇ'nin kuruluş ilke ve amaçlarına uygun bir biçimde sürdürülmesi için ele alındığı düşünülebilir. Ne var ki aynı planlarda “Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanları” olarak belirlenen alan kullanımları bunun tersi bir yaklaşım olarak belirmektedir. Hipodrom doğusunda bir ve Çukurambar mevkiinde 5 parça arazi KDGP olarak ayrılmıştır (Şekil 7, Şekil 8).

21/06/2006 Günü Kabul Edilen 5524 Sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'da, AOÇ'nin bu alanlarında KDGP oluşturmanın dayanağı vardır:

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar üçüncü şahıslarla Atatürk Orman Çiftliği arasındaki hukukî ihtilafların çözümü için imar planlarının uygulanmasında sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parsel yapılamayan Atatürk Orman Çiftliğine ait araziler, imar uygulamalarında bütünlük sağlanması açısından mülkiyet hakkını azaltmamak ve herhangi bir değer kaybına sebebiyet vermemek kaydıyla, hukukî ihtilafların olduğu plan bölgesindeki ada ve parsellerde toplanabilir.

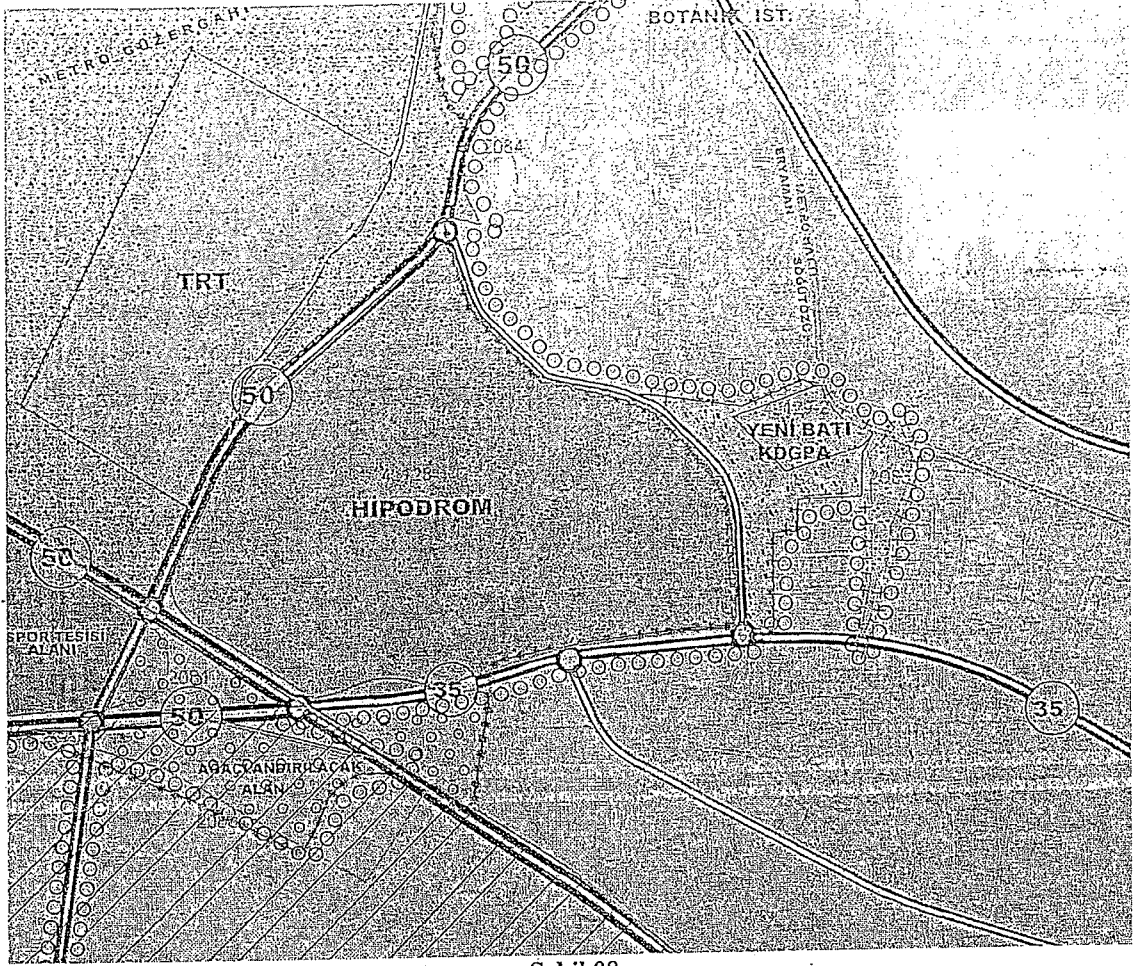
Ne var ki bu dayanak, AOÇ arazilerinin geri kazandırılmasına değil tümüyle elden çıkmasına yol açmaktadır. Örneğin Çukurambar Mevkiinde bu alanların bazılarında inşaatları bitirilmiş lüks konutlar bile inşa edilmiştir. Bunlardan biri bir başka davaya da konu olmuş ve bilirkişi incelemesi yapılmıştır. Üstelik çevredeki konut alanlarında yapılaşma emsali 1.5 iken bu KDGP Alanında 2.5 Emsal verildiği de görülmüştür. Aynı biçimde Söğütözü Metro İstasyonu ile örtüşen AOÇ arazisi de benzeri bir biçimde KDGP Alanı olarak ayrılmış, burada, istasyon üzerinde çok büyük bir alışveriş kompleksi inşa edilmeye başlamıştır. Bu alan ve inşaatın da başka bir davaya daha konu olduğu bilinmektedir. Kısacası, AOÇ arazilerindeki kentsel dönüşüm ve gelişim alanlarının arazi spekülasyonuna yol açtığı anlaşılmaktadır. Bir yandan geri kazanmadan söz edilmekte, diğer yandan, KDGP Alanı adı altında Çukurambar ve diğer AOÇ arazileri elden çıkartılmaktadır.

Şekil 7

Dava Konusu Planlarda Belirlenen "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanları"

Şekil 08

Dava Konusu Plânlarda Belirlenen "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanları"

9. Davanın Fiziki Planlama Stratejileri ve İlkeleri Bağlamında İrdelemesi

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararı ile onaylanan AOÇ 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planının getirdiği en önemli karar, Çiftliğin tarımsal faaliyetlerini sürdürdüğü alanları en aza indirmek, bunun yerine iki büyük parçayı Hayvanat Bahçesi ile Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı'nı uygulamaya almaktır (bkz Ek 1). Kurulumuz, dava konusu planların belirgin bir planlama düşüncesi içermediğini, alan kullanımlarının geliş güzel biçimde belirlendiği düşüncesindedir. Bunun göstergesi de planlama alanı içinde, ulaşım ağı da içerilmek üzere belli bir biçimsel stratejinin belirlenmemiş, ele alınmamış olmasıdır. Eğer aksi olsaydı, okunur bir strüktür (yapı) içinde birbirleri ile bütünleşen alan kullanımları görüldü. Bunun için de olmazsa olmaz koşul olarak omurga içeren bir yapı gerekirdi. Bu omurganın başı ve sonu ile işlevlerin yoğunlaştığı bir merkez (kalp) strüktürün parçaları olarak yer alırlardı. Aslında, buradaki yüzölçümü ile Hayvanat Bahçesi de tüm bu bileşenlerin var olmasını engeller büyüklüktedir. Ancak, hiç olmazsa AOÇ'ye bırakılan alanlarda bunların gözetilmesi gerekirdi.

10. Davanın Diğer Üniversite Görüşlerine Göre İrdelemesi

Dava konusu planlar hazırlanırken, Ankara Üniversitesi ile Gazi Üniversitesi'nin görüşlerine başvurulduğu dava dosyalarındaki belgelerden anlaşılmaktadır. İlginçtir ki, her iki üniversitenin görüşleri çok büyük ölçüde Kurulumuzun Raporu ile örtüşmektedir:

Ankara Üniversitesi Görüşü

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 15.12.2006 gün ve 3229 sayılı kararı ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna sevk edilen ve AKTVKKBK'nun 10.01.2007 tarih ve 2039 sayılı kararı ile değiştirilerek onaylanan, Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararı ile kesinleşen Atatürk Orman Çiftliğine ilişkin 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planları için Ankara Üniversitesi tarafından hazırlanan görüş yazısının Sonuç ve Öneriler bölümünde aşağıdaki noktalar vurgulanmaktadır:

o 5524 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 8 Temmuz 2006 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve bu tarihten itibaren Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan AOÇ Koruma Nazım İmar Planı, şehircilik ilke ve esaslarına, birinci derecede doğal ve tarihi sit değeri taşıması ile kültür ve tabiat varlıklarını koruma mevzuatına, ulusal peyzaj değeri taşıyan AOÇ'nin Avrupa Peyzaj Sözleşmesi kriterleri gözetilmeden yapılmış bir plandır. Öncelikle 5216 sayılı Kanuna göre 23 Temmuz 2006 tarihine kadar Ankara kentinin 1/25.000 ölçekli nazım planı yapması gerekirken, Ankara'nın gelişim ve stratejisini belirlemeyen Ankara Büyükşehir Belediyesinin yine parça plan yaklaşımı ve hangi değerlerin korunduğu tartışmalı AOÇ Koruma Nazım İmar Planı kabul edilebilir bulunmamaktadır.

o Ankara Büyükşehir Belediyesi kendisi ile uzlaşmış bir plan yapmak niyetinde ise öncelikle AOÇ'nin parçalanmış yapısını gerekirse kamulaştırma ile bütün hale getirmeli ve ruhunu korumalıdır. AOÇ'nin niçin ulusal peyzaj değeri statüsünde olduğunu, taşıdığı misyonu ve vizyonu ile birlikte Anayasa'nın 90.maddesi gereği Ulusal Sözleşme kurallarına uygunluğunu ortaya koymalıdır. AOÇ, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin tarım ve ekonomik kalkınma modeli olarak en önemli kilometre taşlarından biridir. AOÇ, Türkiye Cumhuriyeti için çağdaşlaşmanın, tekniğe yönelişin, sosyal anlayışın ve sonuçta bir müze yaratmanın simgesidir.

o Koruma Amaçlı İmar Planı ve Plan Açıklama Raporu incelendiğinde; AOÇ için plan öngörülerinin çiftliğin halihazır durumunu iyileştirmesi beklenirken, AOÇ'nin, adeta tamamen tarım ve ormancılık gibi kuruluş amaçlarına uygun felsefesinin açıkça dışına çıkarıldığı görülmektedir. AOÇ'nin, Atatürk'ün vasiyetine sadık kalınarak, kamu yararına olan işlevlerinin geliştirilerek yönetileceği bir zeminde tutulmasına gereksinim bulunmaktadır. Bu bağlamda, AOÇ'yi rant sürecinden tamamen uzak tutacak bir "koruma planı" ivedilikle hazırlanmalıdır. Bu amaçla hazırlanacak plan, mutlaka meslek kuruluşları, bilim çevreleri ve demokratik kitle örgütlerinin aktif katılımına açık süreçlerde oluşturulmalıdır.

o Hazırlanacak plan ile AOÇ içinde dev hayvanat bahçesi, olimpiyat köyü, bölge parkı ve yolların açılmasına imkân verilmemelidir. Bu tür alan kullanımları için öngörülen arazi I.-IV. yetenek sınıflarında olan ve korunması gereken doğal miras niteliğindedir. Bu arada plan ile halen çiftlik içinde mevcut olan yapılar ile özellikle hobi bahçesi gibi amaç dışı kullanımlar ortadan kaldırılmalıdır. Ayrıca koruma plan mutlaka bu zamana kadar çeşitli kanunlarla AOÇ dışına çıkarılan ve halen özel mülkiyette bulunan arazilerin, üzerlerinde mevcut işletmelerin ekonomik ömürlerini tamamlamaları halinde tekrar AOÇ'ye kazandırmayı amaçlamalıdır. Ayrıca bu kapsamda koruma-kullanma dengesine ilişkin ilke ve belirlemeler ortaya koyacak bir master planın hazırlanması zorunludur.

o AOC'nin yukarıda belirtilen kuruluş amacı ve Atatürk'ün vasiyeti doğrultusunda katılımcı süreçlerde belirlenen ilkelerine uyarlı olacak biçimde, ulusal - uluslararası düzeyde açılacak bir yarışma, katılımcı ve yüksek nitelikli bir master planın hazırlanması için uygun bir zemin sağlayabilir. Böyle master plan kapsamında, yeni teknolojilerle tarımsal üretim sürdürülmeli, bitkisel ve hayvansal gen kaynakları ve biyo-çeşitlilik korunmalı (botanik bahçesi, doğal yetiştirme ortamları oluşturma), tarım müzesi kurulmalı, orman ve yeşil alanlar artırılmalı, doğa ve çevreyle uyumlu su ortamları, kır kahveleri ve seyir tepeleri ile spor tesisleri yaratılmalı, mevcut hayvanat bahçesinin geliştirilmesi yanında, doğal yaşama uygun olacak biçimde, hayvanların serbest, insanların denetimli alanlarda gözlemci konumunda bulunacağı alanlar organize edilebilmeli, AOC içinde bir kültür ve tanıtım ortamı yaratılmalı ve bu kapsamda, Atatürk ve Bağımsızlık Savaşını tanıtan ve genç kuşaklara bilgi aktaran ortamlar çağdaş biçimde kurgulanmak ve ayrıca tiyatro, sinema, sanat galerileri ve kütüphaneler, ülkenin folklorik, otantik, kültürel değerlerini tanıtan açık ve kapalı ortamlar oluşturulabilmelidir.

Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Atatürk Orman Çiftliği Koruma Amaçlı Nazım İmar Planına İlişkin Görüşü

08.07.2006 gün ve 26222 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5524 sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un Ek 1 maddesinin 1. fıkrasında yer alan "Atatürk Orman Çiftliği dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesinin ilgili mevzuat uyarınca öncelikle üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkili olduğu öngörülmüştür" hükmü uyarınca Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığınca Atatürk Orman Çiftliği alanlarına ilişkin olarak hazırlanan 1/25.000 ölçekli Üst Ölçek Nazım Planı ve 1/10.000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'na ilişkin oluşturulan bölüm görüşümüz aşağıdaki şekildedir:

AOC Alanı İçin Oluşturulması Öngörülen Vizyon

Atatürk'ün mirası olan ve içerdiği tarihi, kültürel ve doğal değerleriyle gelecek kuşaklara aktarılacak ve yaşatılması gereken Atatürk Orman Çiftliği'nin; Ankara açık ve yeşil alan sisteminin omurgası olarak Ankara kenti kimliğine destek vermesi ve bütün kentliler tarafından sahiplenilerek, kullanılarak korunması ve doğal değerlerinin geliştirilmesi.

Planlama Sürecine İlişkin Görüşler

- 1. derece doğal sit alanlarında kullanım kararları çok kısıtlı olduğundan, AOC Nazım İmar Planında getirilen kararların uygulanabilirliği konusunda endişeler oluşmuştur. Alan üzerinde önerilen işlevlerin uygulanabilmesi Turizm ve Kültür Bakanlığının 1.Derece Doğal Sitlere ilişkin ilke kararına aykırıdır.
- AOC Nazım İmar Planı taslağının tartışılması için düzenlenen toplantıların bilgilendirilmesi, kamuoyuna duyurulmasının yetersiz olduğu ve geniş katılımın sağlanamadığı düşünülmektedir. Toplantılar sonucu alınan kararların geri dönüşü, kamuoyuna yansıtılması ve süreci nasıl etkileyeceği belirsizlik taşımaktadır.

AOC Koruma Amaçlı Nazım İmar Planına İlişkin Görüşler

- Planın nasıl elde edildiğini ortaya koyacak kent bütünü ve alan içindeki yapılaşmış alanlara ilişkin analizler sunulmadığı için planı sağlıklı değerlendirmek mümkün değildir. Arazi kullanım tablosunda sadece öneriler yer almakta, mevcut duruma ilişkin bilgilendirme yapılamamaktadır. Karşılaştırma yapmak açısından mevcut ve önerinin bir arada verilmesi gerekmektedir.
- Halen AOC alanında bulunan ruhsatsız yapılaşmanın envanteri çıkarılmalı, bu tahsislerin çiftlik alanına tekrar kazandırılması için gerekli müdahalelerde bulunulması, plan ve programların yapılması gerekmektedir.
- Plan raporunun bilimsel kriterlere uygun olarak hazırlanmadığı tespit edilmiştir.

- 2. plan notunda yapılaşma koşulları planda belirsizdir ve bu koşulların alt ölçekli planlara bırakılmaması gerekmektedir.
- Gösterim anahtarı ve plan notunda bir işlevin altında çok farklı işlevler önerilmesi AOC'nin sürdürülebilirliği konusunda endişeler yaratmaktadır.
- Getirdiği yapılaşma koşulları nedeni ile Olimpiyat Köyü, kentsel ve bölgesel spor kompleksi, sosyal spor tesisleri alanları 1. derece doğal sit alanı içinde uygun kullanımlar değildir.
- Hayvanat bahçesi olarak düşünölen alan bu kullanım için oldukça büyüktür. Kentin ortasında kalmış. bir alanın safari park olarak geliştirilmesi de düşünölemez. Bu gibi alanların kent dışında yer alması gerekmektedir. Bu alan görsel yeşil ve doğal peyzaj alanı olarak korunmalı ve varsa varolan tarımsal üretimi devam ettirilmelidir.
- Ulaşım konusunda üst ölçek ve alt ölçek kararlar birbirini tutmamaktadır. 1/10.000 ölçekli planda, üretim alanı içinden geöen 35 m'lik yol, 1/25.000 ölçekli planda bulunmamaktadır. Bu yol için önerilen pahalı viyadük çözümleri ekonomik ve ekolojik anlamda da uygun değildir.
- Planda üretim alanı olarak belirtilen alanın tarımsal üretim alanı olarak korunmadığı saptanmıştır.
- Gösterim anahtarında ifade edilen kullanımların ayrıntıda içeriği belirsizdir. Bölge parkı, üretim alanı vb. alanların ne tür işlevleri ve hangi yapılaşma koşullarını içerdii anlaşılamamaktadır.
- Uzun dönemde kaldırılacak alanlar oransal olarak büyük alan kaplamalarına rağmen bu alanlara gelecekte hangi fonksiyonların getirileceği belirsizdir. Planda kaldırılacak alanlar hakkında kullanım kararı ve etaplama getirilmemektedir.

Planda Olmayan, Bölüm Tarafından Geliştirilen Öneriler

- Tüm AOC alanı 3 paröa halinde düşünöldüğünde batıdan doğuya doğru kullanım yoğunluklarının giderek azaltılması ve en doğuda alanın tarımsal kullanımlarla tanımlanması
- Tarımsal Ar-Ge alanlarının üretim alanı ve bölge parkı olarak önerilen alanda yer seçimi
- AOC Sit sınırı dışında kalmasına rağmen, eski AOC alanına dahil olan Güvercinlik havaalanının geri kazanılarak açık alan yeşil sistemi içine katılması
- Kentsel ulaşım ağına entegre edilecek biçimde bisiklet ve yaya yolu ağı oluşturulması
- Ankara Ana Ulaşım Planı ile entegre bir yaklaşım içinde olunması, Ankara ulaşım planının plan ile birlikte sunulması.

Bilirkişi Notu 13:

Ankara ve Gazi Üniversitelerinin görüşleri çok kapsamlı ve ayrıntılı bir plan çalışması yapılmış olması gerektiğini göstermektedir. Dile getirilmiş olan en önemli konu da AOC arazilerinde tarımsal etkinliklerin sürdürölmeye gerektiği yönündedir. Bu görüşün dayanağı hem arazinin nitelikleri hem de bu niteliklerin doğal ve tarihi sit kararı bağlamında tescilli olmasıdır. Kurulumuz bu görüşlere katılmaktadır. Ayrıca her iki üniversitenin de davalı planların bütönlük içermediğine ilişkin görüşü dikkat çekicidir.

11. Davanın 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Bağlamında İrdelemesi

03.07.2005 günü kabul edilen Yasanın ilgili kurum ve kuruluşlara yüklediği görevler dikkat çekicidir. Bu amaçla yasanın ilgili maddelerini anımsatmak isteriz:

Arazi mülkiyet hakkının kullanım esası

MADDE 4.— Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesinin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziye kullananlar, bu Kanunun öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür.

Arazi kullanım plânlarının yapılması

MADDE 10.— Arazi kullanım plânları ile ülkesel ve bölgesel plânlamalara temel oluşturan ve diğer fizikî plânlamalara veri teşkil eden; su potansiyeli, toprak veri tabanı ve haritaları esas alınarak çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda toprağın niteliği, arazinin yeteneği ve diğer arazi özellikleri gözeticilerle uygun arazi kullanım şekilleri belirlenir.

Bakanlık tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan arazi kullanım plânlarında; yerel, bölgesel ve ülkesel ölçekte tarım arazileri, mera arazileri, orman arazileri, özel kanunlarla belirlenen alanlar, yerleşim alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekillerine yer verilir. Bakanlık, arazi kullanım plânlarının hazırlanmasını ihtiyaca göre valiliklere devredebilir.

Özel kanunlarla belirlenen veya belirlenecek alanlarda, ilgili kanun hükümleri saklı kalmak kaydı ile arazi kullanım plânlarında yer verilen kullanım şekilleri, ilgili kanunlar kapsamında sorumlu bakanlık veya kuruluşlar tarafından değerlendirilir.

Tarım arazileri, bu Kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, arazi kullanım plânlarında belirtilen amaçları dışında kullanılamaz.

Arazi kullanım plânının hazırlanmasına ilişkin usûl ve esaslar, Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı

MADDE 13.— Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar,

İçin bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir.

Tarımsal amaçlı yapılar için, projesine uyulması şartıyla ihtiyaç duyulan miktarda her sınıf ve özellikteki tarım arazisi valilik izni ile kullanılır.

Birinci fıkranın (c) ve (ç) bentleri kapsamında izin alan işletmeciler, faaliyetlerini çevre ve tarım arazilerine zarar vermeyecek şekilde yürütmekle ve kendilerine tahsis edilen yerleri tahsis süresi bitiminde eski vasfına getirmekle yükümlüdürler.

Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar, Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair uygulamaların usul ve esasları tüzükle düzenlenir.

Şekil 9'dan izlenebileceği gibi, AOÇ arazileri bir dizi değişik arazi kullanım kabiliyeti sınıfına sahiptir. Bu durum tarımsal araştırma ve geliştirme için elverişli bir ortam sağlamaktadır. Öte yandan, dava konusu planlarda AOÇ arazilerinin yalnız en doğusunda kalan alanda (bkz. Şekil 12 Ek-1'de) tarımsal üretim işlevlerinin sürdürüldüğü görülmektedir. Oysa, bu bölgede sınıflaması yapılan arazi kullanım kabiliyetleri AOÇ'nin diğer yerlerinde de vardır. Yani, plan yapılırken bu durum da göz ardı edilmiş, AOÇ'nin çeşitlilik sunan arazi değerleri dikkate alınmamıştır. Kuşkusuz, yukarıda bazı maddelerini aktardığımız 5403 sayılı yasa ilgili kurum ve kuruluşlara, AOÇ'nin farklı arazi kullanım kabiliyetlerinden doğan tarımsal sığa ve olanaklarını ve tarımsal alanları koruma yükümlülüğü getirmektedir.

Şekil 9

Atatürk Orman Çiftliği Arazileri Kullanım Kabiliyet Sınıfları

Bilirkişi Notu 14:

Bu bağlamda dava konusu planların, 5403 sayılı yasanın emrettiği biçimde, AOÇ'nin tarımsal alanlarının korunması yönünde herhangi bir öngörüsü olmadığı anlaşılmaktadır. Aksine, yasaya aykırı olarak, tarımsal alanlar, tarım dışı işlemlere ayrılmıştır.

11. Davanın ve AOC'nin Ankara Kenti Peyzaj Değerleri Bakımından İrdelemesi

AOC'nin Ankara'nın peyzajı açısından da önemi vurgulanmalıdır. Günümüzde peyzaj sözcüğü park kavramı ile özdeşleşmiştir. Park, doğanın çeşitli biçimlerde kent içindeki temsilidir. Fransızca "parc" sözcüğünden türetilmiştir ve ilk olarak aristokrasi tarafından avlanma amacıyla yaban hayatı için kapatılan bölge anlamında kullanılmıştır (Botkin, D.B. & Keller, E.A. (1995); *Environmental Science, Earth as a Living Planet*, John Wiley & Sons, USA). Modern dünyanın ilk kamuya açık parkı olan Victoria Parkı 1842 yılında İngiltere'de kurulmuştur. O zamandan başlayarak batı toplumunda, farklı dönemlerdeki sosyal yapılar parka farklı anlamlar yüklemiş, değişimler peyzaj anlayışına da yansımıştır.

Dilimizde peyzaj olarak kullandığımız Fransızca kökenli bu sözcüğün (kavramın) doğrudan çevirişi (*Paysage: 1. Görünüm, manzara. 2. Açık hava resmi; Landscape: Kır manzarası, Landschaft: 1. Doğal özelliği olan bir coğrafi bölge, 2. Açık arazi, 3. Doğa tasviri*) konunun özellikle doğal çevre ile olan ilgisini ortaya koymakta, ansiklopedik tanımını ise bu görüşü, insan kültürünün de katkılarını ekleyerek pekiştirmektedir. "Gözün tek bakışta bulunduğu fizyografik ve kültürel (insan yapısı) olayların bütünü" olarak tanımlanan peyzaj, "çoklukla dış mekândaki manzaraya gönderme yapar ve özellikle tarlalar, ormanlar, su, dağlar ya da bunların bileşimi gibi doğal çevre manzarasına uygulanır".

Kavramın doğa ile olan ilgisinin yanı sıra, 'doğa'nın temsili olan manzara resimleriyle de özdeşleştiği görülmektedir. Peyzajın karşılığı olarak Türkçe'de *Görey* sözcüğü kullanılmış (Keleş, R. (1980); *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara) ve "Bir yerleşim yerinin doğal güzellikleri ve kırsal nitelikleri" olarak tanımlanmıştır, Laurie'ye (Laurie, M., (1975); *An Introduction to Landscape Architecture*, American Elsevier Publishing Co) göre ise "arazi (land), fizyografik ve çevresel özellikler olarak algılandığında ve bunlar üzerindeki insan etkisi dikkate alındığında peyzaj olarak tanımlanmaktadır".

Tarihsel olarak gerek batı, gerek doğu toplumlarında, doğanın kent içindeki yansımaları daha kısıtlı bahçe kavramıyla özdeşleşmiş, zamana, fiziksel coğrafyanın verilerine ve toplumların kültürlerine göre de bahçe biçimlenmiştir. İklim, bitki türleri, su ögesinin varlığı ve kültürün verilerine bağlı olarak doğa yorumlanmış, kimi durumlarda taklit edilmiş (Avrupa ekolü), kimi durumlarda benzeşim (simülasyon) yapılarak doğanın modelleri kurgulanmış (Uzakdoğu ekolü), peyzajın doğallığın bir uzantısı mı, yoksa yapay, insan ürünü mü olduğu da tartışılmıştır.

Aristokrasinin ürettiği park kavramı doğanın bir temsilidir ve biçimsel saray bahçeleri ile av parklarına indirgenmiştir. 19. yüzyılda ise gerek Amerika'da, gerek Avrupa'da sanayi kentinin yarattığı sağlık sorunları, orta sınıfları belirli önlemler almaya zorlamış, planlamada "kamu sağlığı yasaları" kentsel biçimi belirlerken, doğayı kentin içine alma çabaları kentsel park uygulamasını doğurmuştur. Aynı süreci yaşayan Amerika'da park tasarımları için dört farklı modelden söz eden Cranz (Cranz, G. (1991); *Four Models of Municipal Park Design in the United States, Denatured Visions. Landscape and Culture in the Twentieth Century*, Eds: S.Wrede & W.H.Adams, The Museum of Modern Art, New York), özellikle orta sınıfların boş zamanları için üretilen bu tür parkların peyzaj tasarımında, eğrisel biçimler ile kırsal çayırlara öykünen alanların hakim olduğunu vurgulamıştır.

1. 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başlarında, kapitalist dünya, yaşadığı buhranı aşmak için "toplu tüketim" modelini geliştirmiştir. Bu dönemdeki park anlayışında doğanın temsil edildiği park anlayışının yerine, oyun ve spora yönelik donanımına önem veren bir yaklaşımın hakim olduğunu ifade etmektedir.
2. 1960'lara kadar süren dönemde ise refah devleti görev yapmaktadır. Orta sınıf güçlenmiş, kent mekânında kendi hakimiyetini kurmaya başlamıştır. Yapay yeşillikler içinde yaşayan orta sınıf için kentin merkezindeki park önemini yitirmiştir. Dolayısıyla, bu dönem park anlayışında dinlence işlevi hakimdir ve geleneksel olarak yeşillikle özdeşleşen kentsel park kavramı terkedilmiştir. Bu nedenle parklarla ilgili yönetimler için, dinlence amacıyla çok sayıda insanı kendine çeken çevreler öne çıkmıştır.
3. 1960'larda ise manzara anlamına gelen *scape* sözcüğünü kent ile ilişkilendirmiş ve *townscape* yani kentsel peyzaj (kent manzarası ya da kentin görünümü) üretilmiştir. Yapılar, yollar, meydanlar, heykeller, merdivenler, siluet gibi çok sayıda nesnenin bir araya geliş biçimleri kentsel peyzajı oluşturmaktadır. Bu anlayış içinde kent içindeki kır (bitki örtüsü, su gibi doğal öğeler) da kentsel peyzajın parçasıdır. Aynı öğelerin hem park peyzajının, hem de kentsel peyzajın parçaları olarak algılanması, kentin yeşil alanlarının, yapılar, sokaklar ve meydanlar ile ilişkilerinin araştırılması sonucunu doğurmuş, doğanın temsili olan park peyzajı (doğanın tasviri) ile kentin temsili olan kentsel peyzaj (kentin öğelerinin tasviri) arasındaki bağlar bir temel gerilim olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde park, kentin ürettiği kötülöklere karşı bir panzehir olarak gelişmiş, daha sonra kentin yeniden biçimlenmesinde bir öge olarak kullanılmıştır. Bir dinlence ögesi olarak ele alındığında ise, kent bir makinedir ve park bu makinenin yalnızca bir işlevidir.
4. 1970'lerden başlayarak günümüze kadar uzanan dönemde gelişen park anlayışı bir sosyal reform olarak görölmektedir, artık **dinlence işlevinin** önemini yitirdiğinden söz edilmekte, her hangi bir mekânın bize verebileceği **dinlence deneyiminin** ön plana çıktığı ifade edilmektedir. Burada bir konuya daha değinmek gerekir. Türkçe'ye dinlence (rekreasyon) olarak çevirdiğimiz *recreation* sözcüğü bireyin kendini düşünsel olarak yeniden yaratması anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, planlamada yeşil alan standartları değil, mekânların bize verebileceği deneyim zenginliği öne çıkmaktadır. Kentlerin merkezî alanlarının yeniden önem kazandığı, kentsel peyzajın tartışıldığı bu dönemde, peyzajın belirlenmiş dinlence işlevleri için değil, insanın hayal gücünü artıran soyutlamalar, görsel deneyimlerim çoğaltan düzenlemeler ve görsel öğretilme-öğrenme eylemine yönelen tasarım anlayışların sergilemeye başladığından söz edilmektedir. Bu süreç içinde, Vilette Parkı ile temsil edilen yeni anlayışın bir kültür ürünü olduğu savlanmakta, "kültür parkı" değimi geliştirilmektedir. Bu süreçte doğanın yeniden düzenlenmesi ve kültürel bağlama ilişkin algılamalar ön plana çıkmaktadır.

Batı toplumunun park ve peyzaj anlayışındaki tarihsel gelişim ile karşılaştırıldığında, İslam öncesi Türk toplumu doğa ile içice yaşamaktadır. İslam kültürünün yayıldığı ölkelerde ise, su kaynakları kıt doğa koşulları kendi içine yönelmiş bahçe kavramını geliştirmiş, bahçe giderek mistik düşünce içinde cennet kavramı ile özdeşleşmiştir.

Türk bahçesi alçak gönüllü ölçülerle bu evrende Cennet Bahçesinin yaratılmasına uğraşan yalın, ama kavramca zengin bir bahçedir. Osmanlılar ile birlikte peyzaj saray bahçelerinin tasarımında önem kazanmış, batılılaşma sürecinde ise formel klasik batı bahçe düzeni, özellikle İstanbul'da saraylar ile aristokrasinin köşklerinde kendini göstermiştir.

Kültür Park kavramı ise ülkemizde Cumhuriyet dönemi ile başlayan modernleşme sürecinde farklı bir bağlamda kullanılmıştır. Batı ölçülerinde yeni bir yaşam tarzının topluma benimsetilmeye çalışıldığı bu dönemde, park doğal öğeleri içerdiği halde doğanın bir temsili olarak nitelendirilemez. Park, yeni bir kültür ortamı yaratmak için düzenlenmektedir, dolayısıyla işlevsel dinlence öğeleri ile donatılmaktadır. Modernleşme sürecinde yeni bir toplum yaratma arzusu, kent parklarını, farklı kentlerimizde kültür parklarını, Ankara'da Gençlik Parkını, İstanbul'da Taksim Gezisi'ni üretmiştir.

Batı toplumunda park kavramının ve onun peyzajının çok farklı anlamları olmuştur. Park kimi zaman doğrudan doğanın kent içindeki temsili olmuş ve tek basma dolaşma, hayvan gezdirme, doğayla içi içe olma eylemlerine kucak açmış, kimi zaman eğlencenin, kimi zaman da dinlencenin merkezi olmuştur. Ancak her durumda doğayla benzeşme ve doğal öğelere öncelik verme kaygısı ön planda olmuştur. Yanı sıra, yeni yaklaşımlar bir önce üretilenin yerine geçmemiş, hepsi birbirine eklenerek kentlerin yeşil alan sistemlerini oluşturmuştur. Son dönemlerde adına kültür park denilen yaklaşım ise daha önce değinildiği gibi işlevsellik değil, bir görsel kültür yaratmaya dönüktür.

Bilirkişi Notu 15:

Yoğun yapılaşma baskısı altındaki ülkemiz kentlerinde yeni yeşil alan yaratmak zor ve çaba gerektiren bir uğraştır. Daha önceki dönemlerden kalma büyük açık alanlar (ODTÜ, AOÇ gibi) kamulaştırma yoluyla elde edilmiştir. Atatürk Orman Çiftliği kuruluş yıllarında çok amaçlı bir kurguya sahiptir. Cumhuriyetin her alandaki modernleşme çabalarının bir sonucu olan AOÇ, tarımsal üretim ve eğitimi, sınai üretimle desteklemekte, toplumun yeniyi arama azmini ve modern toplumu kurma çabalarını yansıtmaktadır. Bu bağlamda AOÇ, popüler kültürün bir uzantısı olarak yorumlanamaz. Davalı planlar ise çok büyük arazi parçalarına, her hangi bir incelmüş düşünce ve kültür söylemi katmadan, Hayvanat Bahçesi ve Olimpiyat Oyunları ve Spor Parkı diye ad koyarak, parçası olmaya çalıştığımız gelişmiş toplumun neredeyse bir yüzyıl önceki park kavramına bakışını yinelemeye çalışmaktadır. AOÇ bir kültür ürünüdür ve yeniden yorumu da basit işlevselliği aşarak yeni bir kültür yaratma çabası olarak algılanmalıdır.

SONUÇ

Mahkemenizce Bilirkişi olarak atandığımız, Çankaya İlçe Belediye Başkanlığı (2007/2123 ve 2997/905), Ankara Barosu (2007/1928), Çağdaş Başkent Ankara Derneği (2007/2353), TMMOB bünyesindeki Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Peyzaj Mimarları Odası ve Ziraat Mühendisleri Odası (2007/2394), MKE Genel Müdürlüğü (2007/2392 ve 2007/2446), MİTAŞ Enerji ve Maden İşletmesi TAŞ (2007/2330), Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş. (2007/2363), SET Çimento Sanayi A.Ş. (2007/2358), davalarda genel bir değerlendirme yapılmış, Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 15.12.2006 gün ve 3229 sayılı kararı ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna sevk edilen ve AKTVKKB'nun 10.01.2007 tarih ve 2039 sayılı kararı ile değiştirilerek onaylanan, Atatürk Orman Çiftliğine ilişkin 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planlarını kabul eden Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2007 tarih ve 207 sayılı kararı irdelenmiştir.

Kurulumuz, dava konusu planların ve adı geçen Belediye Meclisi Kararı'nın birçok farklı konuda planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine, kamu yararı ve üstün kamu yararına, ulusal çıkarılara, ve çeşitli yasa ve yönetmeliklere uygun olmadığı sonucuna varmıştır.

24.4.2008

Saygılarımızla

Doç.Dr. Baykan Günay

Doç.Dr. Çağatay Keskinok

Y.Doç. Dr. Adnan Barlas

7

29.11.2010

ANAYASA'YA AYKIRILIK İDDİALIDIR
YÜRÜTMİYİ DURDURMA VE DURUSMA TALEPLİDİR

NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

DAVACI : 1 - TMMOB Şehir Plancıları Odası (Ankara Şubesi)

VEKİLİ : Av. Koray CENGİZ
Cinnah Cad. Farabi Sok. No:38/4 Çankaya ANKARA

DAVACI : 2 - TMMOB Peyzaj Mimarları Odası
3 - TMMOB Çevre Mühendisleri Odası

VEKİLİ : Av. Emre Baturay ALTINOK
Üsküp Cad. (Çevre Sok) 22/7 Çankaya/ANKARA

DAVACI : 4 - TMMOB Mimarlar Odası (Ankara Şubesi)

VEKİLİ : Av. Gökçe BOLAT
Konur Sokak 4/3 Kızılay ANKARA

DAVACI : 5 - TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ : Av. Zuhâl SİRKECİOĞLU DÖNMEZ
Bestekar Sok. 49/5 Kavaklıdere/ANKARA

DAVACI : 6- Ankara Barosu Başkanlığı

VEKİLİ : Av. Özge KÖKSAL
Adliye Sarayı 5. Kat Sıhhiye/ANKARA

DAVALI : Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı ANKARA
Ankara Büyükşehir Belediyesi Tandoğan/ Ankara

DAVA KONUSU : Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 13.08.2010 gün ve 2494 sayılı kararıyla onaylanan "1/10.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve I. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı"nın ve eki olarak onaylanan "1/10.000 ölçekli Ulaşım Şeması" ile "1/1000 ölçekli Ulaşım (Yol-Kavşak vb.) Uygulama Projesi"nin öncelikle yürütmesinin durdurulmasına takiben iptaline; Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından kabul edilen planların ve eklerinin dayanağı olan 5524 sayılı yasanın Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle yürürlüğünün durdurulması talebi ile Anayasa Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi talebidir.

BİLDİRİM TARİHİ : Dava konusu planlar 31.08.2010 tarihinden itibaren 1 ay süre ile askıda ilan edilmiş olup son ilan tarihinden itibaren 60 gün içerisinde işbu davamız açılmaktadır.

5524 SAYILI YASANIN ANAYASAYA AYKIRILIĞI İLE İLGİLİ İDDİALARIMIZ

1. “Atatürk Orman Çiftliği” Arazileri ve Yağmalanan Bir Kent

Mustafa Kemal 1925 yılında, Ankara'nın tarımsal üretim için uygun bir zemin sağlamayan, bataklık ve kıraç arazilerinde, yurttaştan gerçekleştirdiği satın almalarla, bugünkü adıyla Atatürk Orman Çiftliğini kurmuştur. İlk adı Orman Çiftliği olan, Atatürk Orman Çiftliği, 5/5/1925 tarihinde 20 bin dekar, daha sonra Balgat, Etimesgut, Çakırlar, Macun, Güvercinlik, Tatar ve Yağmurbaba gibi arazilerin satın alınmasıyla 52 bin dekar arazi üzerine kurulmuştur. Mustafa Kemal, Çiftliği, 13 yıl bizzat işlettikten sonra 11 Haziran 1937 tarihinde yazmış olduğu vasiyet mektubu ile, Türkiye Cumhuriyeti hazinesine hediye etmiştir. Mustafa Kemal Atatürk, 11.06.1937 tarihli vasiyetnamesinde, “tasarrufum altındaki bu çiftlikleri bütün tesisat, hayvanat ve demirbaşları ile beraber hazineye emanet ediyorum” ifadesini kullanmıştır. Ancak, 1938-1950 arası dönemde, “Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi” kararlarıyla Çiftlik arazisinin amaç dışı kullanımının yolu açılmıştır. 1938-1950 yılları arasında Çiftliğin 7372 dekar arazisi, değişik yöntemlerle, çeşitli kuruluşlara devredilmiştir.¹ **Çiftliğin korunması ve yaşanan hızlı arazi kayıplarının önlenmesi amacıyla, 25.03.1950 tarihinde 5659 sayılı “Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanunu” çıkarılmıştır.** Buna karşın kent açısından son derece değerli bu toprakları bu yasa da korumakta yeterli olmamıştır. 5659 sayılı Yasanın 10'uncu maddesine² göre çıkarılan 6000, 6238³, 6947⁴, 7310⁵ sayılı yasalar ile AOÇ arazisi tarım dışı kullanıma açılmıştır.

¹ Bunların genel özelliklerinin, kamu yatırımları ve tarıma dayalı sanayi yatırımları için tahsis (uçak fabrikası için Türk Hava Kurumuna, tohum ıslah istasyonu için Tarım Bakanlığına, kısa dalga verici istasyonu için Basın Yayın Genel Müdürlüğüne, mensucat sanayii için Sümerbank'a, bira fabrikası için Tekel'e vb.) olduğu görülmektedir.

² MADDE 10 - Atatürk Orman Çiftliğinin bu kanunun yayımı tarihindeki sınırları içinde bulunan gayrimenkullerin gerçek veya tüzelkişilere devir ve temlik ve kamulaştırılması özel bir kanunla izin alınmasına bağlıdır.

Bu kanunun yayımı tarihinden önce resmî daire ve teşekküllere, Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare meclisi kararı ve Tarım Bakanlığının muvafakatiyle satışı takarrür etmiş gayrimenkuller hakkında yukarı ki fıkra hükmü uygulanmaz.

Çiftlik içinde müteferrik durumda bulunan sahipli arazi parçaları Menafii Umumiye İstimlak Kararnamesi hükümlerine göre kamulaştırılabilir.

³ **ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ARAZİSİNİN 8070 DEKARININ SATILMASI HAKKINDA KANUN**

Kabul Tarihi: 29 Ocak 1954, Bu kanun ile: a) Etimesgut bölgesinde ikinci Zırlı Tugay tarafından halen işgal edilmiş bulunan 5450 dekar arazi ile askeri hava meydanı itihaz edilen 650 dekar ve Çorakpınar mevkiine Muharebe Alayı ve Hava Kontrol Grubu tarafından işgal olunan 455 dekar ve yine Çoraktepe mevkiine Dördüncü Uçaksavar Bataryasının yerleştirilmiş bulunduğu 50 dekar olmak üzere ceman 6.605 dekar arazinin Milli Savunma Vekâletine, b) Güvercin istasyonu civarında Ankara Çimento Fabrikası ile tesis ve lojmanların inşa edilmiş olduğu 750 dekar sahanın Ankara Belediyesine, c) Devlet Demiryolları Hastanesinden Orman Çiftliği istasyonuna imtidat eden demiryolu ile asfalt yol arasında ve bir kısmı da bu asfalt yolun güneyinde olmak üzere ziraata elverişli bulunmayan 350 dekar çorak arazi ile Bahçelievler bölgesinde Fen Fakültesine mücavir 130 dekar ve İstanbul yolu ile Yenimahalle yıllarının birleşme noktasında iki parçada 80 dekar olmak üzere ceman 560 dekar arazinin muhtelif yapı kooperatiflerine, d) Fişek Fabrikası kuzeyinde, bu fabrika ile yeni İstanbul yolu arasında olup Kömür Satış ve Tevzi Müessesesi depo ve tesislerinin kurulu bulunduğu 135 dekar arazi ile Akköprü bölgesinde İstanbul yolunun dördüncü kilometresi civarında 20 dekar olmak üzere ceman 155 dekar arazinin Etibank ile Kömür Satış ve Tevzi Müessesesine, İlgili Vekâlet veya teşekküllerle mutabık kalınacak bedel üzerinden satılmasına izin verilmiştir.

1976 yılında çıkarılan 2015 ve 1983 yılında çıkarılan 2823 sayılı⁶ yasalar çerçevesinde toplam 14.541 dekar çiftlik alanı daha çeşitli kuruluşlara satılmıştır. Ayrıca, mahkeme kararı ile çeşitli şahıslara verilen arazilet de, AOC arazisini daraltmıştır.

⁴ **ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ARAZİSİNDEN (1.148.576) DEKARININ SATILMASI HAKKINDA KANUN.** Kabul Tarihi: 10 Nisan 1957. Çıkarılan bu yasa ile Atatürk Orman Çiftliği Arazisi'nin 1.148.576 dekarının satılmasına izin verilmiştir. Bu yasaya göre, a) Ankara - Konya - Eskişehir ve Adana Devlet yolu için lüzumlu 240 dekar kadar arazinin Karayolları Umum Müdürlüğüne; b) Bira Fabrikası batısında 175,1 dekar arazinin, inşa edilmekte olan yeni Fişek Fabrikası ihtiyacı için ilâveten makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Umum Müdürlüğüne; c) Kadastronun 2108 ve 2113 adalarında kâin 125 dekar arazinin hububat silosu inşaat, tesisat ve müstemilâtı için toprak mahsulleri ofisi Umum Müdürlüğüne; d) Kadastronun 2107 adasında ve ayrıca Etimesgut Çakırlar bölgesinde ceman 2,8 dekar arazinin Sarıyar elektrik tesisleri enerji nakil hattı pylonları için Etibank Umum Müdürlüğüne ve bu bölgede münferit durumda kalmış bulunan 5 dekar arazinin de Sarıyar tesisleri vazifelilerinin mesken ihtiyacına; e) Kadastronun 2107 adasında 14 dekar arazinin kuşaklama kanalı tesisi için ve Çubuk Çayı üzerinde en çok 8 dekar arazinin de üç regülâtör muhafaza, bakım ve emniyet sahası olarak devlet Su İşleri Umum Müdürlüğüne; f) Gazi İstasyonu bölgesinde PTT binasının işgal etmekte olduğu 0,876 dekar arazinin PTT Umum Müdürlüğüne ve yine bu civarda mevcut jandarma ve polis karakol binaları için de beherine 0,4 dekarı tecavüz etmemek üzere 0,8 dekar arsanın Hazineye; g) Çimento Fabrikası bölgesinde demiryolu ile Çubuk Çayı arasında kalan sahadan 110 dekarının, şehir havagazı ve elektrik tesisleriyle fabrika ve imalâthaneler inşası için belediyeye veya Devlet müesseseleri, İktisadi Devlet teşekkülleri yahut hususi sınav teşebbüs sahiplerine; h) Macun Köyü mıntikasında çiftlik ağılı ve civarı ile Balıklı mevkiinde iki parçada 90 ve Balgat köyü mıntikasında münferit durumda 20 parçada 327 dekar araziden 30 dekarının lise binası ve müstemilâtının inşası için Hazineye ve mütebaki kısmının ise mıntika çiftçilerine veya diğer isteklilere; satışına izin verilmiştir.

⁵ **ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ARAZİSİNDEN 725 DEKARININ SATILMASI VE EVVELCE MÜBADELE EDİLMİŞ OLAN BİR KISIM ARAZİNİN İLGİLİ ŞAHISLARA FERAĞININ İCRASI HAKKINDA KANUN.** Kabul Tarihi: 29 Mayıs 1959. Bu kanun ile de: a) Sincanköy-Gazi istasyonları arasında inşa edilecek ikinci demiryolu güzergâhı için gerekli 150 dekar arazinin Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletme umum Müdürlüğüne, b) Çimento Fabrikası civarında Ankara-İstanbul Demiryolunun güneyindeki araziden 25 dekarının Çöp kıymetlendirme Fabrikası inşası için Ankara Belediyesine, c) Marmara Köşkü ile Sivrihisar yolu arasında mevcut araziden 50 dekarının Şap Araştırma ve Mücadele Enstitüsü inşası için Hazineye, d) Yeni İstanbul yolunun kuzeyinde Tavukçuluk Enstitüsü hududundan itibaren batıya doğru imtidat eden araziden, zirai maksatlarla istimali mümkün olmayan 300 dekarının işçi meskenleri inşası için İşçi Sigortaları Umum Müdürlüğüne, e) Aynı araziden 150 dekarının Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu işçileri için mesken inşası maksadı ile Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumuna, f) Yine bu araziden 50 dekarının Atatürk Orman Çiftliği işçi ve müstahdemlerine mesken inşa edilmek üzere Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne, g) Ankara şehri imar nâzım plânı gereğince Çiftlik arazisinden açılmasına zaruret görülen yollar için lüzumlu arazinin Ankara Belediyesine, İlgili idarelerle Çiftlik Yönetim Kurulu arasında tespit ve emsalinin satış ve günün rayicine satılmasına izin verilmiştir.

⁶ **ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜLKİYETİNDEKİ BİR KISIM ARAZİNİN DEVREDİLMESİNE İZİN VERİLMESİ HAKKINDA KANUN.** Kabul Tarihi: 24 Mayıs 1983. Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 27 Mayıs 1983 - Sayı: 18059. Bu yasa ile: "Atatürk Orman Çiftliği mülkiyetinde olup; a) Milli Savunma Bakanlığı kullanım bölgesinde bulunan Yenimahalle İlçesi, Çayyolu (Kutugün) Köyü sınırları içerisindeki 647, 648, 649, 662, 665, 668 parsel sayılı toplam 767 708 metrekare arazi ile Milli Savunma Bakanlığınca kullanılmakta olan Yenimahalle İlçesi Macun Mahallesi sınırları içerisindeki 3427, 3428, 3429 parsel sayılı toplam 488 500 metrekare arazinin, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı arasında tespit edilecek bedelle, Milli Savunma Bakanlığına tahsis edilmek üzere Hazineye, b) Çankaya ilçesi, Balgat köyü sınırları içerisindeki 2093/3, 2095/1, 2096/30, 35, 61, 83 parsel sayılı toplam 396 312 metrekare arazinin Tarım ve Orman Bakanlığı ile Gazi Üniversitesi Rektörlüğü arasında tespit edilecek bedelle Gazi Üniversitesine, c) Ankara-İstanbul yolunun 7+860 mıcı km.'si ile Ankara-Eskişehir yolunun 7+200 üncü km.'si arasını birbirine bağlayan ve Ankara nazım planına göre Ankara yeni çevre yolunun bir parçasını ve Anadolu Bulvarının devamını teşkil edecek şekilde inşa edilecek ve Atatürk Orman Çiftliği arazisinden geçecek olan çift yol için toplam 186 441 metrekare arazinin Tarım ve Orman Bakanlığı ile Bayındırlık Bakanlığı arasında tespit edilecek bedelle Karayolları Genel Müdürlüğüne, Devredilmesine 5659

Diğer taraftan 27.11.1994 tarihinde çıkarılan 4046 sayılı “Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” çerçevesinde özelleştirilen ve çiftlik arazisinden özel kanunlarla yer verilen, Sümerbank, Tekel Genel Müdürlüğü ve Zirai Donatım Kurumu gibi kuruluşların çiftlikten almış olduğu bu araziler de özel şahısların eline geçmiştir. Böylece Atatürk Orman Çiftliği arazileri içinde yeni özel mülkiyet adacıları meydana gelmiştir.⁷

2005 yıl sonu itibarıyla çeşitli nedenlerle çiftlik arazilerinde ortaya çıkan arazi kaybı toplamı 22.078 dekadır. Bu miktarın, Mustafa Kemal’in vasiyetiyle hazineye hediye etmiş olduğu toplam arazinin % 42’sine eşit olduğu bir diğer gerçektir.⁸

Bu bağlamda Atatürk Orman Çiftliği, 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı Kurul Kararı ile doğal ve tarihi SİT alanı ilan edilmiş, 27.07.1993 tarih ve 3097 sayılı Kurul Kararı ile sınırları belirlenmiştir. Buna ilave olarak Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 07.05.1998 tarih ve 5742 sayılı Kararı ile de birinci derece SİT alanı olarak ilan edilmiştir.⁹

Bu kararlar bile AOÇ arazisinin bütünlüğünü korumaya yetmemiştir. Atatürk Orman Çiftliği arazisinde yaşanan yağma, arazi kaybı ile çiftlik arazisinde mülkiyet sorunlarını da doğurmuştur.¹⁰ Bu yasalarla birlikte arazi bütünlüğünü yitiren AOÇ, 12.1.2007’de kabul edilen planlarla da tamamen yok edilmek istenmektedir. Hem kentsel rantın hem de büyüyen kentin baskısı altında kalan Çiftliğin mekansal ve tarihi dokusu zedelenmektedir. 1928 yılında

---

sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununun 10 uncu maddesi hükümlerine göre izin verilmiştir.”

⁷ Tarımda yaşanan son özelleştirme dalgası ile de, MEY Gıdanın aldığı TEKEL içki fabrikalarının % 90’ı uluslar arası tekellere satılmış, böylece bir ABD Firması bile AOÇ içinde arazi sahibi olmuştur.

⁸ Bugün Ankara’nın doğu kesiminden başlayarak batı yönüne doğru uzanan bir dizi halindeki, Gençlik Parkı, eski Hipodrom, Atatürk Orman Çiftliği, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Hacettepe ve Bilkent Üniversitelerinden oluşan arazi topluluğu, başkent havalandırma koridoru özelliğini taşımaktadır. Ancak, eski hipodromun kaldırılarak bu alanın yapılaşmaya açılması, AOÇ arazisinden satın alınarak yapılan toptancı hali, traktör ve çimento fabrikaları ile TMO silosu yeşil kuşağı zedeleyen olumsuz yapılaşmalardır. Bunun yanında, çıkarılan özel kanunlarla bazı yapı kooperatiflerine mesken yapımı için 941 dekar arazi verilmesi, sürecin geldiği noktayı işaret etmesi bakımından önemlidir.

Diğer taraftan AOÇ arazisi içinden demiryolu ve karayolu geçişleri mevcuttur. Doğu Batı ekseninde AOÇ’den geçen yollar; İstanbul yolu, Eskişehir yolu, Ümitköy-AŞTİ yolu, Ankara-Polatlı demiryolu ve banliyö hattı, Ümitköy ve Sincan metro güzergâhlarıdır. Kuzey Güney ekseninde AOÇ’den geçen yollar ise Konya yolu, Ostim-Söğütözü yolu, Anadolu Bulvarı ve Etimesgut yolu olarak sayılabilir.

Özel kanunlarla yol geçişleri için verilen toplam arazi miktarı 1070 dekadır. Ayrıca mülkiyeti halen AOÇ Müdürlüğüne ait olduğu halde çiftlik arazisinden geçen yol ve kavşaklar da mevcuttur. Üstelik Çiftlik Yönetimi bu alanların emlak vergisini de ödemektedir.

⁹ Bu alanda Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu’nun tarihi sitlere yönelik 19.4.1996 gün ve 417 ve 421 sayılı ilke kararları ile 5.11.1999 tarih ve 659 sayılı ilke kararındaki korumaya yönelik şartlar geçerlidir. Bu nedenle, çiftlik arazisi üzerinde yapılacak tasarrufların, SİT kararlarına uygun olması zorunlu görülmektedir.

¹⁰ Günümüzde, AOÇ; 10.413 dekar kuru ve sulu tarla tarımı yapılan, fidan ve süs bitkisi üretimi yapılan ve çayır mera arazisi; 11.504 dekar orman ve park alanı; 6.881 dekar kiralanmış alan, 4.275 dekar taşocağı, bataklık, yol, kanal, bina vb. ve 320 dekar hayvanat bahçesi olmak üzere toplam 33.393 dekar araziye sahip bulunmaktadır.

hazırlanan Jansen planında Ankara'nın havalandırma koridoru olarak gösterilen işlevini de yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Bütün bu tarihsel seyri içinde AOÇ arazilerinin kaderi Türkiye'nin sanayileşme, demokratikleşme ve kalkınma çizgisine paralel olarak çizilmiştir. İçinden geçtiğimiz bu dönemde de AOÇ arazisinin geleceği, Yerel Yönetimlerin borcu borçla kapattıkları küresel ekonominin dengelerine, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin hukuk dışı planlama ve yönetim anlayışına terk edilmektedir. 21.06. 2006 tarihinde kabul edilen, 5524 sayılı yasa da en genel anlamda 1980'li yıllardan beri yaşana makro ekonomik ilişkiler, Türkiye'nin ihracata dayalı ekonomi modeli, üretime dayalı bir sanayileşmeden ve tarımdan vazgeçme sürecinde anlaşılabilir. Bununla birlikte yerel ve merkezi yönetimler arasındaki dengenin Belediyeler etrafında odaklanan Uluslararası sermaye çevrelerinin lehine değiştiği koşulları da göz etmek gerekir. Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından ivmesi hızlandırılan, kentnin eğlence sektörüne evriltmiş geleceği, kenti üretime değil tüketime odaklamaktadır. Kentsel planlama, kır ve kent bütünlüğü bir makroforma göre değil, "üretim dışına itilen kent" anlayışıyla hazırlanmaktadır. AOÇ arazileri, AKP kadrolarının tahayyülünde yeni bir *disneyland* olarak şekillenmektedir.¹¹ Ankara'nın kuraklık ve susuzlukla boğuştuğu bu günlerde Ankara'nın temiz hava depoları, akciğerleri olan AOÇ arazisi yok edilmektedir. Neyse ki hala, kentine ve geleceğine sahip çıkan meslek odaları, bilim insanları ve hukukçular vardır.

2. Atatürk Orman Çiftliği'nin Kuruluş Amacı ve Günümüzdeki Anlamı

Mustafa Kemal Atatürk, 11.6.1937 tarihinde tasarrufu altında bulunan ve şahsi malvarlığı olan Atatürk Orman Çiftliği arazisini şartlı olarak hazineye bağışlamıştır.¹² (EK 2)

¹¹ Eski Tarım ve Köy İşleri Bakanı Sami Güçlü AOÇ için hayallerini şöyle sıralıyordu:

"Başkentin ortasında artık nadasla tarım yapamayız. Atatürk Orman Çiftliği mirasçısının adına yakışır bir şekilde uluslararası bir merkez haline getireceğiz. Turist rehberleri ülkemize gelen yabancı ziyaretçileri başkent Ankara'da yapılacak bu mekanı programlarına almadan gönderemeyecekler. Plan sayesinde hem Ankaralıları güzel bir ortama kavuşmuş olacak hem de başkente uluslararası bir ün kavuşturacağız." Atatürk'ün çiftlikle ilgili "Halka gezecek, eğlenecek ve dinlenecek sıhhi yerler ile hilesiz ve nefis gıda maddeleri temin eyleyin" şeklindeki vasiyetinden yola çıkarak başlatılan çalışmada, yeşil alan ile mevcut park ve dinlenme alanlarının daha da genişletilecek. Çiftliğin içindeki 320 dekarlık hayvanat bahçesi, bin dekara yükseltirken çiftlik içindeki hayvanlar ABD'deki hayvanat bahçesinde olduğu gibi doğal ortamlarında yaşayabilecek. Hayvanlara sınırsız ve özgür bir alan verilirken, dünyanın çeşitli yerlerinde ender bulunan hayvanlarda hayvanat bahçesi getirilecek. Parkın büyük bir kısmı Ankaralıların gün içinde dinlenebilecekleri, doğa ile iç içe olabilecekleri suni göletler ve çim alandan oluşacak. Genelde Amerikan filmlerinde görülen şehir içindeki ormanlık dinlenme alanları için bugün 6 bin 680 dekar olan park ve orman alanı hazırlanacak plan ile birlikte 20 bin 82 dekara çıkartılacak ve böylelikle dünyanın en büyük parkları arasında yer alacak.", **AOÇ Baştan Sona Değiştiriliyor**, <http://www.memurlar.net/haber/12115/>, 15.11.2004.

¹² *Mustafa Kemal, 11.6.1937'de kaleme aldığı vasiyetnamesinde şunları belirtir: Başvekâlete, Malum olduğu üzere, ziraat ve zirai iktisat sehasında fenni ve ameli tecrübeler yapmak maksadıile muhtelif zamanlarda memleketin muhtelif mıntıklarında müteaddit çiftlikler tesis etmişim. On üç sene devam eden çetin çalışmaları esnasında faaliyetlerini; buldukları iklimin yetiştirdiği her çeşit mahsulattan başka, her nevi ziraat sanatlarına da teşmil eden bu müesseseleri ilk senelerden başlayan bütün kazançlarını inkişaflarına sarf ederek, büyük küçük müteaddit fabrika ve imalathaneler tesis etmişler, bütün ziraat makina ve aletlerini yerinde ve faydalı şekilde kullanarak bunların hepsini tamir ve mühim bir kısmını yeniden imal edecek tesisat vücuda getirmişler, yerli ve yabancı bir çok hayvan ırkları üzerinde çift ve mahsul bakımından yaptıkları tekkikler neticesinde, bunların muhitte en elverişli ve verimli olanlarını tesbit etmişler, kooperatif teşkil suretile, veya aynı zahiyette başka suretlerle civar köylerle beraber faydalı şekilde çalışmışlar, bir taraftan da iç ve dış piyasalarda daimi ve sıkı temasta bulunmak sureti ile, faaliyetlerini ve istihallerini bunların isteklerine uydurmuşlar, ve bu bugün her bakımdan verimli, olgun ve çok kıymetli birer varlık haline*

Mustafa Kemal, 13.06.1937 tarihli yazısında da, iftliklerin Türk Köylüsüne ve Ulusuna naızane bir vazifesi olduğunu vurgular. Dolayısıyla, savaş koşullarından çıkmış bir ülkenin kendi kendini besleyebilmesi, tarımsal alanda sanayileşebilmesinin bir modeli olarak AOC ngrlmştr. Bununla birlikte Atatürk Orman iftliği, sürekli gelişeceği ve büyüyeceği tahmin edilen Ankara şehri'nin tarımsal ihtiyaçlarını karşılayan ve kentin etrafında ve kimi zamanda içinde onunla bütünleşen bir kır kent modelidir de. Atatürk Orman iftliği, kısacası, kent dokusu açısından salt yeşil alan olma özelliğinin çok ötesindedir. AOC, toprakta kooperatifler yoluyla örgütlenmiş üreticiler, üreticilerin ürünlerini tüketen kentliler ile birlikte, kentin sosyal dokusuna ve ekonomik gelişimine, siyasal hayatına, kentsel çevrenin yapılandırılmasına dair de bir ufuk çizgisidir. Atatürk Orman iftliği amacı itibari ile bugün dünyanın pek çok ülkesinde hayat bulan "kentsel tarım"¹³ modelinin ilksel örneğidir.

Bu bağlamda AOC Mülkiyeti, vasiyet hükümleriyle bağlı ve sınırlı olmak kaydıyla hazineye geçmiştir. Ancak, 5524 sayılı yasa ile getirilen düzenlemelere ile Atatürk Orman iftliği zerinde Mustafa Kemal'in, Anayasadan doğan temel haklar ve hürriyetler çiğnenmektedir. 5524 sayılı yasa, AOC'nin bu şartlı mükellefiyetten doğan zorunlu kullanım biçimlerini ortadan kaldırmaktadır. Çiftliğin bütünlüğünü bozmaktadır.

Oysa ekolojik anlamda bir yok oluşa sürüklenen Ankara kentinin, biyolojik ve toplumsal zenginliğini yeniden yaratmasında ve birleştirmesinde, Atatürk Orman iftliği, kuruluşundaki amaçlar doğrultusunda geliştirilebilir, toprağın koruma ve kullanma dengesi kentin değerleriyle btnleştirilebilirdi. AOC, kentlilerin iş ve meslek edinmelerine katkı sunacak şekilde, bilimsel niteliği ön planda tutulan ve Ankara'yı istenilen bilim kenti kılabilcek bir tür üretim alanına yönlendirilebilirdi.. Böylece, Ankara kenti üretirken aynı zamanda nefes alma olanağı bulabilecek mekanlara kavuşabilirdi. Bu şekilde mekan sadece, ticari bir eğlence merkezi olarak değil çok yönlü bir şekilde işlev kazanabilirdi.

Mustafa Kemal'in vasiyeti başta olmak üzere, Jansen Planı, 1963 yılında hazırlanan Birinci beş yıllık kalkınma planı kır-kent modelinin dinamiğine yönelik önemli ipuçları sağlamaktadır.

---

gelmişlerdir. Çiftliklerin yerine göre araziyi islah ve tanzim etmek, muhitlerini güzelleştirmek, halka gezecek, eğlenecek ve dinlenecek sıhhi yerler, hilyesiz ve nefis gıda maddeleri temin eylemek, bazı yerlerde ihtikarla flli ve muvaffakiyetli mücadelede bulunmak gibi hizmetleri de bulunmak zikre şayandır. Bünyelerinde metanetini ve muvaffakiyetlerinin temelini teşkil eden geniş çalışma ve ticari esaslar dahilinde idare edildikleri, ve memleketin mıntıklarında da, mmesilleri tesis edildiği takdirde, tecrübelerini müsbet iş sahasından alan bu müesseselerin ziraat usullerini düzeltme, istişsalatı arttırma ve köyleri kalkındırma yolunda devletce alınan ve alınacak olan tedbirlerin hsn intihap ve inkişafına çok müsait birer amil ve mesnet olacaklarına kani bulunuyorum, ve bu kanaatle, tasarrufum altındaki bu çiftlikleri bütün tesisat, hayvanat ve demirbaşları ile beraber hazineye hediye ediyorum. Çiftliklerin arazisi ile tesisat ve demirbaşımı mücmel olarak gösteren bir liste iliştiktir. Muktazi Kanuni muamelenin yapılmasını dilerim. II.VI.1937 Kemal Atatürk. "

¹³ Kent Tarımı kavramı, kentlerde ve kentlerin yakın çevresinde yaşayan ailelerin, kendi beslenme ihtiyaçlarını sağlamak ve/veya ek gelir elde etmek gibi ekonomik yaklaşımlarla piyasaya dönük gıda üretimi yapmak için çevrelerinde yer alan sınırlı miktardaki kaynakları (toprak, su vb.), ekolojik sistemle uyumlu biçimde kullanmak suretiyle tarımsal aktivitelerde bulunmalarını açıklamaktadır. Uzak Doğu lkelerinden, Latin Amerika'daki pek çok ülkeye kadar yaygın biçimde uygulanmaktadır. Tarımın, kent sisteminin tüm alanlarıyla sağlıklı bir biçimde bütünleşmesinin beraberinde getireceği faydaların ortaya konması, bu kavramın tam olarak anlaşılmasının yolu olacaktır. Kent Tarımı, beslenme ve gıda güvencesi, kentlerde işsizlikle aktif mücadele ve evre kirliliği ve ekolojik yaşam gibi ana başlıklar altında tanımlanabilecek sorunlara karşı yeni çözümler sunmaktadır.

Meri Kanun ve Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu bu tür bir eksenin önemli olanaklarıdır.

Bununla birlikte AOÇ alanının doğal ve tarihi sit olduğu¹⁴ göz önünde bulundurulursa, toplumsal hafızanın gelecek kuşaklara taşınması açısından da bu alanın iddia edilen aksine, tarımsal niteliklerle sanayi gelişimi ve kentsel servis alanlarının birlikte işlevlendirilmesinin önünde bir engel de bulunmamaktadır.¹⁵ Bu konudaki en önemli engel ise 5524 sayılı yasa ve beraberinde yapılan planlardır.

3. 5524 Sayılı Yasa Anayasa'nın 18, 35, 44, 45, 46, 48 ve 63. maddelerine aykırıdır

5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi¹⁶ AKP Ankara Milletvekili Salih Kapusuz tarafından 22.

---

¹⁴Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun sit derecesinin saptanmasına ilişkin 7.5.1998 günlü ve 5742 sayılı kararıyla I. derece doğal ve tarihi sit olarak belirlenen Atatürk Orman Çiftliğinin sit alanı olarak tescil edilmesine ilişkin aynı Kurulun 2.6.1992 günlü ve 2436 sayılı kararının gerekçesinde, çiftçiye önderlik ederek modern tarım yönteminin yurdun her köşesinde uygulanabilmesi ilkesinden hareketle tarım olgusunu önemli bir öğe olarak ele alan, bunun yanı sıra başkent Ankara'ya yeşil alan kazandırmak amacıyla Atatürk'ün mirası olan ve çağdaş gereksinimlere göre geliştirilerek gelecek kuşaklara aktarılacak yaşatılması gereken Atatürk Orman Çiftliğinin içerdiği tarihi, kültürel ve doğal özellikleri nedeniyle sit alanı olarak tescil edildiği belirtilmektedir

¹⁵ Öte yandan, Danıştay 6.Dairesinin, duraksamanın doğmasına neden olan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun doğal sitlerle ilgili 5.11.1999 günlü ve 659 sayılı ilke kararında yer alan I. derece doğal sit alanlarında mevcut tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebileceği hükmünün iptalini de içeren kararının, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün kendisine Kanunla görev olarak verilen tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerini sürdürmesini engelleyebileceği biçiminde yorumlanması olanağı da bulunmamaktadır. Kaldı ki, Koruma Yüksek Kurulunun tarihi sitlerle ilgili 19.4.1996 günlü ve 421 sayılı ilke kararının koruma ve kullanma koşulları başlıklı bölümünün (f) bendinde yer alan, önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceğine, bu amaç dışında kesinlikle kullanılmayacağına ilişkin hüküm halen yürürlükte olduğundan, bu ilke kararı doğrultusunda da Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün tarımsal faaliyetine devam edebileceği kuşkusuzdur (...) Kuruluşundaki amacı ve görevi Kanunla belirlenen A.O.Ç. Müdürlüğünün kurul kararı ile amacının ve fonksiyonlarının engellenmesi veya kaldırılmasının hukuken mümkün olmadığı açıktır. **T.C. Danıştay 1. Daire E. 2003/133 K. 2003/141 T. 22.10.2003**

¹⁶ Adalet Ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Salih Kapusuz'un Teklifi: Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi:

MADDE 1- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 1- 24/3/1950 tarih ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu yürürlüğe girdiği tarihte Atatürk Orman Çiftliği sınırları dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köyüşleri Bakanlığının uygun görüşü ile yapılan imar planları kapsamında bulunup, sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parseli yapılamayan Atatürk Orman Çiftliğine ait araziler, imar uygulamalarında bütünlük sağlanması açısından mülkiyet hakkını azaltmamak ve herhangi bir değer kaybına sebebiyet vermemek kaydıyla, aynı plan bölgesindeki ada ve parsellerde toplanabilir.

İmar uygulamaları neticesinde yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları için gerekli arazi ve yeraltı tünelleri yapılması planlanan araziler kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak; bunların dışında kalan diğer araziler, bedeli mukabilinde, Atatürk Orman Çiftliği Yönetim Kurulu ile Ankara Büyükşehir Belediyesi arasında tespit ve emsalinin satış ve günün rayicine göre Tarım ve Köyüşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesine devredilebilir ve/veya intifa hakkı tesis edilebilir.

Dönem 4. Yasam yılında Meclis gündemine taşınmıştır. Kanun teklifi, tüm AOÇ arazisini, Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne tahsis etme amacına göre hazırlanmıştır. Bu tahsis sonucunda da Büyükşehir Belediyesi'nin AOÇ arazisini nasıl kullanacağı konusunda da oldukça esnek bırakmıştır. Buna karşın Kanunun gerek Genel Gerekçesi¹⁷ gerekse de madde gerekçesi¹⁸ üç temel savda odaklanmaktadır. Bunlar, AOÇ arazisi içinde işgal yoluyla mülk edinen kişilerle AOÇ Müdürlüğünün yaşadığı hukuki ihtilaflar ve bu ihtilaflar sonucunda ortaya çıkan mağduriyetler, Büyükşehir Belediyesi'nin alt yapı hizmetlerinin AOÇ ile ilgili yasal kısıtlılıklar nedeniyle engellendiği savlarıdır.

İlgili Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun önüne gelmiş Komisyon, 5.6.2006 tarihinde, gelen teklif üzerinde birkaç tashih yaparak değişiklik teklifini kabul etmiştir. Komisyonda bulunan AKP dışındaki milletvekilleri de değişiklik teklifine ilişkin ayrışik oylarını ve raporlarını sunmuşlardır.

Komisyonundan çıktıktan sonra Meclis Genel Kuruluna gelen değişiklik teklifi Mecliste ve kamuoyunda yoğun tartışmalara neden olmuştur. Demokratik Kitle Örgütleri'nin çabalarıyla kısa sürede bir kamuoyu yaratılmıştır. Buna karşın son an da Değişiklik teklifini meclisten geçiremeyeceğini düşünen Büyükşehir Belediye Başkanı Sn. Melih Gökçek'in girişimleriyle,

Tarım ve Köyşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Atatürk Orman Çiftliği arazileri, rekreasyon, park, ağaçlandırma alanı, spor, hayvanat bahçesi ve kültür alanı olarak, 10 yılı aşmamak şartı ile (herhangi bir şekilde Tarım ve Köyşleri Bakanlığı ve Atatürk Orman Çiftliği tüzel kişiliğine bir külfet ve yükümlülük getirmemesi kaydı ile) Atatürk Orman Çiftliği Yönetim Kurulu ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında yapılacak, yazılı bir protokolle, Ankara Büyükşehir Belediyesine tahsis edilebilir. Yukarıdaki amaçların gerçekleşmesi için yapılacak kapalı tesislerin taban alanı, Atatürk Orman Çiftliği arazisinin % 5'ini geçemez.

Adı geçen araziler, belediyece hiçbir şekilde maddede belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Yukarıdaki maddelerde belirtilen amaca aykırı kullanımlara teşebbüsün tespiti halinde bu arazilerin mülkiyeti ve/veya intifa ve/veya işletme hakkı Atatürk Orman Çiftliğine derhal iade edilir.

17Kapusuz, İlgili Kanun teklifinin Genel Gerekçesinde şu ifadeler yer vermiştir: Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü, Atatürk Orman Çiftliği sınırları dahilinde bulunan yollar ve bu sınıra yakın meskûn mahallerde yaşayan vatandaşlar dolayısıyla bugün yüzlerce davayla uğraşmak durumundadır. Geçmişten gelen bu hukukî ihtilaflar dolayısıyla hem vatandaşların mağduriyetini gidermek, hem kamu yararını gözetmek hem de Atatürk Orman Çiftliği sınırlarını korumak bir gerekliliktir. Ankara'nın büyümesi, çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Özellikle kamu yararı amacıyla yapılacak olan yol, alt ve üst geçitler ile metro çalışmaları, maalesef kanunî engeller dolayısıyla yapılamamaktadır. Atatürk Orman Çiftliği arazisinin Ankara'nın değişik yerlerine yayılmış olması dolayısıyla yapılan planlamalarda, arazinin sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parselasyon çalışması yapılamamakta, bu suretle, araziye sınırı olan meskûn mahallerde yaşayan vatandaşlarımız ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü arasında yıllarca süren hukukî ihtilaf doğmaktadır. Teklif, işte bu amaçla hazırlanmış olup hem kamu yararı gözetilecek hem de Atatürk Orman Çiftliği arazisi yapılacak olan parselasyon çalışmaları ile korunmuş olacaktır.

18 Madde 1.- Atatürk Orman Çiftliği arazisinin Ankara'nın değişik yerlerine yayılmış olması dolayısıyla yapılan planlamalarda, arazinin sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parsel yapılamamakta, bu suretle Atatürk Orman Çiftliğine sınırı olan bir çok bölgede vatandaşlar ve Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü arasında hukukî ihtilaflar yaşanmaktadır.

Ankara'nın süratle büyümesi neticesinde yeni yapılacak yol ve alt-üst geçitler ile metro çalışmaları yapılması gerekirken kanunî engeller dolayısıyla hukukî ihtilaflardan dolayı bu tür çalışmalar yapılamamaktadır. Atatürk Orman Çiftliği arazinin kanunla tahdit edilmiş bir kısmının yerel yönetimlere tashihi, kamu yararına daha uygun olacaktır. Ancak belediyelerin keyfi uygulamalarını önlemek amacıyla maddeyle sınırlamalar getirilmiştir. Yine aynı amaçla belediyenin Atatürk Orman Çiftliği arazilerini bu amaçlar dışında kullanılması engellenmiştir.

Teklifle, Atatürk Orman Çiftliği arazinin bütünlüğünün korunmasına dikkat edilmiştir. Yine vurgulamak gerekir ki, maddenin temel amacı, oluşan mağduriyetleri gidermek, kamu yararına uygun çalışmaları yapabilmek ve bu araziye her türlü hukukî ihtilaftan korumaktır

değişiklik teklifi üzerinde CHP grubunun vurguladığı değişiklikler yapılmış teklif üzerinde uzlaşan, AKP ve CHP, 21.6.2006 tarihinde yasa değişikliğini gerçekleştirmişlerdir. Yapılan **bu değişiklikle 5659 sayılı kanuna eklenen 5524 sayılı kanunla Eklenen madde¹⁹ temel olarak şu alanlarda düzenleme getirmiştir:**

- 1) Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili mer'î mevzuat uyarınca üst ölçekli plan, koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkili kılınmıştır.
- 2) AOÇ ile şahıslar arasındaki arazi ihtilaflarının giderilmesi için AOÇ'ye ait arazilerin değer kaybına yol açmaksızın plan bölgesindeki ada parsellerde toplanabilmesi sağlanmıştır.
- 3) Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları ile yeraltı tünelleri ve yeraltı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan arazilerin bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilmesi sağlanmıştır.
- 4) Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile onaylı imar planlarında görülen Hayvanat Bahçesi alanının 10 yıllığına, Atatürk Orman Çiftliği ile Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebileceği kanunlaştırılmıştır.

Meclis Gündemine AKP Ankara milletvekili Salih Kapusuz tarafından getirilen yasa değişikliği teklifinin ilk halinden yukarıda maddeler halinde belirtilen değişikliklere kadar

19 MADDE 1- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu hükümleri uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Atatürk Orman Çiftliği dahilinde bulunan arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ilgili mer'î mevzuat uyarınca öncelikle üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapmaya ve yaptırmaya yetkilidir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kadar üçüncü şahıslarla Atatürk Orman Çiftliği arasındaki hukukî ihtilafların çözümü için imar planlarının uygulanmasında sınırları dolayısıyla müstakil ada ve parsel yapılamayan Atatürk Orman Çiftliğine ait araziler, imar uygulamalarında bütünlük sağlanması açısından mülkiyet hakkını azaltmamak ve herhangi bir değer kaybına sebebiyet vermemek kaydıyla, hukukî ihtilafların olduğu plan bölgesindeki ada ve parsellerde toplanabilir.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü ile Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin onaylı imar planlarında görülen hayvanat bahçesi 10 yılı aşmamak üzere herhangi bir şekilde Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve Atatürk Orman Çiftliği tüzel kişiliğine bir külfet ve yükümlülük getirmemesi kaydı ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebilir. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının uygun görüşü üzerine Hayvanat Bahçesi içerisindeki işletmeler tahsis amacına uygun olarak Büyükşehir Belediyesi tarafından üçüncü şahıslara kiraya verilebilir.

Büyükşehir Belediyesine tahsis edilen araziler, Büyükşehir Belediyesince hiçbir şekilde maddede belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Yukarıdaki fıkralarda belirtilen amaca aykırı kullanımlara teşebbüsün ve/veya kullanımın tespiti halinde bu arazilerin intifa ve/veya işletme hakkı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne derhal iade edilir. Atatürk Orman Çiftliği arazileri üzerinde konut, ticaret ve sanayi amaçlı yapılaşma yapılamaz.”

yaşanan tartışmalar sürecinde yasa koyucunun temel iradesinin AOC ile ihtilaf yaşayan şahısların mağduriyetiyle ilgili parsellerle, alt yapı tesislerinin geçeceği araziyle ve hayvanat bahçesi arazisiyle sınırlandırdığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 35. maddesinde "herkesin mülkiyet ve miras haklarına", 48. maddesinde "herkesin sözleşme hürriyetine" sahip olduğu ve 68. maddesinde ise "devletin tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlayacağı" belirtilmiştir.

Anayasa'nın 44. maddesinde "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek(...)" 45. maddesinde de "Devlet, tarım arazileri ile çayır ve mer'aların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek" ile görevlidir.

Anayasa'nın kamulaştırmayı düzenleyen 46. maddesinde de "Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idari irtifaklar kurmaya yetkilidir." Denilerek mülkiyet haklarına müdahalede temel sınırlandırmalar getirilmiştir.

5524 sayılı yasadaki düzenlemeler, Anayasa'nın yukarıda sayılan düzenlemeleri ile Anayasa'nın başlangıç hükümleri arasında belirtilen, anayasanın bütünlüğü içinde, Türk devletinin kuruluş düşüncesini ve felsefesini açıklayan temel kurallar çerçevesinde yorumlanması gerekir. Anayasa'nın başlangıç bölümü, "hiçbir devlet faaliyetinin ve koyduğu kuralın Atatürk milliyetçiliği, ilke ve devrimleri ve medeniyetçiliği karşısında ise koruma görmeyeceği belirtilmektedir.

Bu bağlamda yasa koyucu, Anayasaya aykırı olmamak kaydıyla, yasa yapmaya, kaldırmaya ve değiştirmeye yetkilidir. Atatürk Orman Çiftliği, kültürel ve tarihsel bir VARLIK olarak kamu mülkiyetine mükellefiyetli ve şartlı olarak Mustafa Kemal Atatürk tarafından intikal ettirilmiştir. Yasama organı, mülkiyet sahibinin bağış iradesini çiğneyecek nitelikte, mülkiyeti kayıtlı intikal eden taşınmaza idarenin serbestçe tasarruf etmesini düzenleyen yasa yapamaz.

Anayasa'nın yukarıda sayılan maddeleri ile açıklanan yorum kuralı karşısında 5524 sayılı yasanın bütününe Anayasaya aykırılığı ciddiye alınarak konunun Anayasa Mahkemesi'ne sevkini talep ediyoruz.

3.1. 5524 Sayılı Yasa'nın İkinci ve Üçüncü Paragraflarındaki Düzenleme Anayasanın 2, 35, 44, 45. maddelerine Aykırıdır.

Anayasa'nın 35. maddesi Anayasa'da yer alan belirli sınırlamalar dışında mutlak bir mülkiyet ve miras hakkını öngörmektedir. Bunun dava konumuz açısından anlamı şudur:

a) Kimsenin mülkiyetine, sahip olduğu bir mülke (kamulaştırma dışında) devletçe dokunulamaz. Özel ve tüzel kişilerce el konulamaz. Özel mülkiyet, anayasa tarafından, hem devlete hem de özel kişilere karşı korunur.

Anayasanın sözleşme serbestisini tanıyan kurala göre de, herkes kendi malı üzerinde istediği gibi tasarruf edebilir. Mülkiyeti altında bulunan bir taşınmaz üzerinde bu taşınmazın geleceği hakkında her türlü tasarrufta bulunabilir. Yasalarla objektif bir biçimde düzenlenmiş kurallar çerçevesinde taşınmazını istediği gibi kullanabilir, rehin edebilir, üzerinde irtifak hakları

kurabilir ve satabilir. Ölüme bağlı olan ya da olmayan bir tasarrufla bağışlayabilir. Kısaca mamelekinin geleceğini belirleyebilir.

b) Mülkiyetle ilgili olarak özel kişilere yönelik olarak özel kurallar konulamaz. Mülkiyetle ilgili olarak yapılan düzenlemeler objektif düzenlemelerdir. Mustafa Kemal Atatürk'ün 1937 yılında, tasarrufu altındaki AOÇ'yi hazineye bağışlaması da herkes için geçerli olan objektif kurallar çerçevesinde gerçekleşmiştir. Bu bağış işlemleri, hukuken bugünde yürürlükte olan yasa kurallarına göre yapılmıştır. Yani Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu kurallarına göre bu bağış gerçekleşmiştir.

Bu bağış, bağış senedinde açıkça yazıldığı ve 1937 yılında düzenlenen resmi yazışmalarda da teyit edildiği üzere şarta bağlı ve mükellefiyetli bir bağıştır. Bu nedenlerle, Mustafa Kemal Atatürk'ün hazineye yaptığı bağış, konusu arazi, Mustafa Kemal Atatürk'ün bağış senedinde yer alan iradesi ve buyruğu yönünde kullanılabilir. Mustafa Kemal, AOÇ'yi bir tarım işletmesi olarak bir bütünlük içinde kullanılmak ve işletmek üzere hazineye bağışlamıştır. Bu yüzden, AOÇ bağış senedi gereği modern bir tarım işletmesi olarak Ankara kentine dönük onun ihtiyaçlarını karşılamak üzere faaliyetlerine devam edecektir. Çiftliğin kullanım biçimi bağış senedi ile hazineyi ve devleti sınırlandırmıştır. Yani hazine çiftliğin bu niteliğini bozacak yasa ya da idari tasarruflar yapamaz. Çiftlik, tarımsal sanayi, tarım ürünleri üretimi odaklı olarak kullanılacaktır.

Mustafa Kemal Atatürk'ün yaptığı bağış ancak kendi belirttiği şartlarla kullanılabilir. Anayasal olarak korunan bu hak, mülkiyet ve miras haklarının devamı ve gereğidir. Devlet ve özel kişiler için konulmuş bu koruma kurallarının Mustafa Kemal Atatürk'ün mülkiyet hakkı ve sözleşme hürriyeti için kullandırılmaması söz konusu olamaz.

Yasa koyucu, AOÇ ile ilgili olarak 5659 sayılı kanunda olduğu gibi ancak ve ancak AOÇ'nin yönetimi ve korunması ile ilgili yasa çıkartabilir. Bunu da bağış hükümlerinin sınırlılıkları dâhilinde yapabilir. Yoksa 5524 sayılı yasayla düzenlenen *“imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir.”* Hükmü, Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin onaylı imar planlarında görülen hayvanat bahçesi 10 yılı aşmamak üzere herhangi bir şekilde Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı ve Atatürk Orman Çiftliği tüzel kişiliğine bir külfet ve yükümlülük getirmemesi kaydı ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında yapılacak bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebilir. Hükmü Anayasa'nın 35. maddesine aykırıdır. Mustafa Kemal Atatürk'ün Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu'na göre her hangi bir yurttaş gibi belirlediği arzusunun ifadesi olan bağış işlemi bütün sonuçları ile Anayasa'nın koruması altındadır. Bu iradeyi kanunla değiştirmek ve kullanılmaz hale getirmek mümkün değildir.

c) 5524 sayılı yasa ile getirilen yukarıda vurgulanan düzenlemeler, Anayasa'nın 44. maddesinde “Devlet, toprağın verimli olarak işlenmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek(…)” 45. maddesinde de “Devlet, tarım arazileri ile çayır ve mer'aların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek” ile görevlidir hükmüne de aykırıdır. AOÇ arazisi üzerinde belediye lehine tesis edilen intifa hakkına ilişkin hükümler anayasanın,

devletin hukuk devleti olmasından kaynaklı ruhuna aykırıdır. Belediye bu kanuna dayanarak istediği kadar alanı istediği gibi tasarruf edebilir.

d) Oysaki bu durum hukuk devletinde idarenin işlemlerinin belirlenebilir, ölçülebilir olması zorunluluğuna uymamaktadır. “*imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir.*” **Hükmü, Anayasa’nın hukuk devleti ilkesine aykırıdır.** Bilindiği gibi, idarenin teknik ve maddi faaliyetlerinin belirli bir düzen içinde yürütülmesi bir takım kuralların önceden belirlenmesini zorunlu kılar. Bu zorunluluktan doğan düzenleme yetkisinin sınırını ise hukuk devleti ilkesi belirler. Hukuk devleti, kamu kudretinin hukuk kuralları ile sınırlandırılmasıdır. Bu sınır, **25.03.1950 tarih 5659 sayılı “Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununun 10. maddesinde de düzenlenmiştir.** 5659 sayılı kanunun 10. maddesinde, “Atatürk Orman Çiftliğinin bu kanunun yayımı tarihindeki sınırları içinde bulunan gayrimenkullerin gerçek veya tüzelkişilere devir ve temlik ve kamulaştırılması özel bir kanunla izin alınmasına bağlıdır.” Denilmiştir. Bu tarihten sonra da çıkartılan tüm kanunlarda hangi kurum için ne kadar arazi gerekiyorsa AOÇ arazisi ile ilgili kanunlarda belirtilmiştir

. Oysaki 5524 sayılı kanun ile getirilen düzenlemelerle, idare AOÇ arazisi üzerinde sınırsız bir toprak kullanma hakkına kavuşturulmaktadır. Yasa koyucu, Büyükşehir Belediyesi’nin imar planlarına uygun olmak şartı ile her ne kadar sınırlanmış gibi görünse de, AOÇ arazisinde Büyükşehir Belediyesi’nin ne kadar arazi üzerinde tasarruf edebileceği, bu alt yapı faaliyetleri için hangi ada ve parsellere ihtiyaç olduğu, bu arazinin koordinatları, bunun hangi ölçütlere göre yapabileceği konusunda ilkeler koymamıştır. Yasa koyucu, AOÇ arazisini Anayasal düzeyde koruyan hukuk devleti ilkesine aykırı bir düzenleme yapmıştır.

3.2. 5524 Sayılı Yasa’nın İkinci ve Üçüncü Paragraflarındaki Düzenleme Anayasanın 18, 46. ve 63. maddelerine Aykırıdır.

a) 5524 sayılı yasa da “*imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir.*” Denilerek Büyükşehir belediyesine bedelsiz irtifak hakları tesisini öngörmektedir. Bu irtifak haklarının konusu olan yerlerin kesin bir (ada-parcel-metre-kare) sınırı olmadığı gibi aynı zamanda ihtiyaç duyulan arazilerin bedelsiz olarak devrini öngörmektedir.

Bu düzenleme anayasanın 46. maddesinde ki, “ devlet ve kamu tüzel kişilikleri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, karşılıklarını peşin ödeme...” şartıyla izin veren kurala aykırıdır. Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün mülkiyetindeki arazilerden (şartları varsa) genel amaçlı yolların bedelsiz olarak geçirilmesine ilişkin düzenleme, anılan kamu kurumu aynı sermayesinin tüketilmesine ve süreç içinde onun mükellefiyetlerini ifa edemez hale gelmesine yol açacaktır. Ankara Büyükşehir Belediyesinin ve A.O.Ç. Müdürlüğünün iki kamu tüzel kişisi olduğu ve iki idarenin birbirlerinin mülkiyetindeki taşınmazları kamulaştıramayacakları düşünülmüyorsa o takdirde Kamulaştırma Yasasının 30. maddesindeki yöntemle belirlenecek değer, her hal ve şartta A.O.Ç. Müdürlüğüne ödenmelidir. Tekrar belirtelim ki A.O.Ç. arazileri özel hukuk gerçek kişisi olan Mustafa Kemal Atatürk’ten mükellefiyetle yüklü olarak intikal etmiştir. Arazilerin mükellefiyetlerini ifa edemez hale getirecek şekilde bedelsiz olarak üçüncü

kişilerin istifadesine ve zilliyetliğine terk edilmesi, özel mülke kamu tarafından bedelsiz olarak el konulması olacaktır.

b) Anayasanın 63. maddesi, "...Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır..." hükmünü amirdir. Atatürk Orman çiftliği arazileri Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı kararıyla doğal ve tarihi sit alanı olarak tescil edilmiş; 20.07.1992 gün ve 3097 sayılı kararla sit sınırları belirlenmiş ; 16.11.2993 tarih ve 3280 sayılı kararla AOÇ ile ilgili her türlü öneri ve başvurunun AOÇ planlama süreci tamamlanana kadar değerlendirilmeyeceğine; 07.05.1998 gün ve 5742 sayılı kararla derecesinin, birinci derece doğal ve tarihi sit olduğuna; karar verildiği için tescilli tarih kültür ve tabiat varlığıdır. Anayasanın 63. maddesi uyarınca korunması zorunludur.

Anayasanın 63. maddesi çerçevesi uyarınca tarihi ve doğal sitlerin tabii olduğu hükümler 5524 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarih ve dava tarihi itibarıyla yukarıda andığımız gibidir. Doğal ve tarihi sitlerin topoğrafik yapısının dahi bozulması hukuken mümkün değilken, 5524 sayılı yasanın ikinci paragrafındaki düzenleme, Atatürk Orman Çiftliği arazilerini koruma ile telif edilemeyecek nitelikte genel amaçlı yol, alt üst geçit ve benzeri kalıcı nitelikli yapılaşmaya izin vererek ve üçüncü paragrafıyla da yine kalıcı nitelikli hayvanat bahçesi yapılaşmasına izin verip, bu alanların üçüncü kişilere kiralanarak kullanılmasına yol vermektedir. Öngörülen yapılanmalar A.O.Ç. arazilerinin korunması değil tersine korunmaması demektir.

5524 Sayılı yasanın iki ve üçüncü paragraflarındaki bu düzenlemeler Anayasanın 63. maddesine aykırıdır. Anayasamızın 152/1. maddesi uyarınca bu iddiamızın iptal isteği ile Anayasa Mahkemesine intikal ettirilmesine karar verilmesini talep ederiz.

A- Atatürk Orman Çiftliği'nin Kuruluş Amacı ve Niteliği;

Türkiye Cumhuriyetinin kuran kadrolar, siyasal alanda kazandıkları başarıları sürekli hale getirecek ekonomik modelin gerekliliğini her defasında dillendirmişlerdir. Bir yandan modern siyasal kurumlar hayata geçirilirken diğer yandan bu siyasal kurumları besleyecek ekonomik model olarak kırsal ve kentsel alanda sanayileşme ön plana çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti hem kent hem kır yaşamında sanayileşmeye dayalı bir kalkınma modelini ön plana çıkartır. Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ) projesi de Türkiye Cumhuriyeti'nin kalkınma politikasının hem mekânsal hem de hukuki bir görünümüdür. AOÇ, Kır ve Kent yaşamının bir biri içine girişine ve harmanlanışına bir örnek olması açısından tasarlandığı Atatürk'ün vasiyetinde açıkça görülür.

Mustafa Kemal Atatürk, 11.6.1937 tarihinde tasarrufu altında bulunan ve şahsi malvarlığı olan AOÇ arazisini şartlı olarak hazineye bağışlamıştır (EK 1). Mustafa Kemal, 13.06.1937 tarihli yazısında da, Çiftliklerin Türk Köylüsüne ve Ulusuna naçizane bir vazifesi olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla, savaş koşullarından çıkmış bir ülkenin kendi kendini besleyebilmesi, tarımsal alanda sanayileşmesinin bir modeli olarak AOÇ ortaya çıkmıştır.

AOÇ, kooperatifler yoluyla örgütlenmiş üreticiler, üreticilerin ürünlerini tüketen kentliler ile birlikte, kentin sosyal dokusuna ve ekonomik gelişimine, siyasal hayatına, kentsel çevrenin yapılandırılmasına dair de bir ufuk çizgisidir. AOÇ kuruluş amacı açısından bugün dünyanın pek çok ülkesinde hayat bulan "kentsel tarım" modelinin ilk örneği olarak değerlendirilmelidir. Bunun yanısıra, bu işlevleri nedeniyle halk için rekreatif olanaklar da sunar. Kısacası AOÇ, kent açısından kısır, dar kapsamlı değerlendirilecek kentsel yeşil alan- rekreasyon alanı olarak tasarlanmamış ve işlevlendirilmemiştir. AOÇ'ye Cumhuriyetin kuruluş yıllarında belirlenen bu misyonu, bu mekânın geleceğine ilişkin vizyonumuzu da belirlemektedir.

Atatürk Orman Çiftliği Hazineye hibe edilışinden 60 yıl sonra amacına uygun olarak kullanılmaması nedeniyle, 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı Kurul Kararı ile Doğal ve Tarihi SİT alanı ilan edilmiş, 27.07.1993 tarih ve 3097 sayılı Kurul Kararı ile sınırları belirlenmiştir. Buna ilave olarak Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu 07.05.1998 tarih ve 5742 sayılı Kararı ile de doğal sit derecesini belirlemiş ve alanı “Birinci Derece SİT” olarak ilan etmiştir.

B- Atatürk Orman Çiftliği Alanının Atatürk’ün Vasiyetine Aykırı Olarak Amaç Dışı Kullanılması ve Küçültülmesi Süreci

Özetle Mustafa Kemal Atatürk 1925 yılında, Ankara’nın tarımsal üretim için uygun bir zemin sağlamayan, bataklık ve kıraç arazilerinde, yurttaştan gerçekleştirdiği satın almalarla, bugünkü adıyla Atatürk Orman Çiftliği’ni kurmuştur. İlk adı **Orman Çiftliği** olan, Atatürk Orman Çiftliği, 5/5/1925 tarihinde 20 bin dekar, daha sonra Balgat, Etimesgut, Çakırlar, Macun, Güvercinlik, Tatar ve Yağmurbaba gibi alanların satın alınmasıyla **52 bin dekar alan üzerine kurulmuştur.**

-Mustafa Kemal, AOÇ’ni 13 yıl bizzat işlettikten sonra 11 Haziran 1937 tarihli vasiyetnamesinde “*tasarrufum altındaki bu çiftlikleri bütün tesisat, hayvanat ve demirbaşları ile beraber hazineye emanet ediyorum*” ifadesini kullanarak Türkiye Cumhuriyeti hazinesine hibe ve emanet etmiştir.

Ancak 1938 yılından bugüne birçok yasal düzenleme yapılarak AOÇ alanının amaç dışı kullanımına olanak sağlanmıştır.

-İlk kez 1938-1950 arası dönemde, “**Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi**” kararlarıyla AOÇ alanının amaç dışı kullanımının yolu açılmıştır. 1938-1950 yılları arasında AOÇnin 7372 dekar alanı çeşitli kuruluşlara devredilmiştir.

- 1950 yılında **5659 sayılı “Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanunu”** çıkarılmıştır. 5659 sayılı Yasanın 10’uncu maddesine²⁰ göre çıkarılan 6000, 6238, 6947, 7310 sayılı yasalar AOÇ alanının tarım dışı kullanımını artarak devam ettirmiştir.

-1976 yılında çıkarılan **2015 sayılı yasa ve 1983 yılında çıkarılan 2823 sayılı yasa** çerçevesinde toplam 14.541 dekar çiftlik alanı daha çeşitli kuruluşlara satılmıştır. Ayrıca, mahkeme kararı ile çeşitli şahıslara verilen arazilerle AOÇ alanı daraltmıştır.

- 1994 yılında **4046 sayılı “Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”** çerçevesinde özelleştirilen ve özel kanunlarla AOÇ alanı içinden yer edinen Sümerbank, Tekel Genel Müdürlüğü ve Zirai Donatım Kurumu gibi kuruluşlara ait alanların satılmasıyla özel şahısların eline geçmiştir. Böylece AOÇ alanı içinde yeni özel mülkiyet adacıkları meydana gelmiştir.

2005 yılı sonu itibarıyla genel hatları yukarıda belirtilen nedenlerle AOÇ alanında toplam 22.078 dekar arazi kaybı ortaya çıkmıştır. Kaybedilen alan büyüklüğü, Mustafa Kemal’in hazineye hibe etmiş olduğu toplam AOÇ alanının % 42’sine denk gelmektedir.

-2006 yılında **5524 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun (EK 2)** ile **5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu’na** eklenen madde ile Ankara Büyükşehir Belediyesi’ne Atatürk Orman Çiftliğinin (AOÇ) “..öncelikle üst ölçekli plan ve **Koruma Amaçlı İmar Planı** ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapma..” yetkisi verilmiştir.

²⁰ MADDE 10 - Atatürk Orman Çiftliğinin bu kanunun yayımı tarihindeki sınırları içinde bulunan gayrimenkullerin gerçek veya tüzelkişilere devir ve temlik ve kamulaştırılması özel bir kanunla izin alınmasına bağlıdır.

Bu kanunun yayımı tarihinden önce resmî daire ve teşekküllere, Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare meclisi kararı ve Tarım Bakanlığının muvafakatiyle satışı takarrür etmiş gayrimenkuller hakkında yukarı ki fıkra hükmü uygulanmaz.

Çiftlik içinde müteferrik durumda bulunan sahipli arazi parçaları Menafii Umumiye İstimlâk Kararnamesi hükümlerine göre kamulaştırılabilir.

C- Atatürk Orman Çiftliği Alanında Geçmiş Yıllarda Yapılan Planlama Çalışmaları

1- AOÇ 1928 yılında hazırlanan Jansen planında Ankara'nın havalandırma koridoru olarak gösterilmiştir.

2- 1/25.000 ölçekli 2023 Ankara Nazım İmar Planı Kararlarında:

Amaç ve Hedefler başlığı altında “Doğal, kültürel, çevresel değerlerin, tarihi varlıkların, su kaynaklarının, tarım ve orman alanlarının korunmasını, afet risklerinin giderilmesini/azaltılmasını, afete karşı önlem alınmasını amaçlayan” düzenlemesi 6. hedef olarak yer almaktadır.

“**Temel İlkeler**” ana başlığı altında, kent bütünü ölçeğinde yapılması hedeflenen sektörel ana planlardan birisi de 3-Ana planlar başlığı altında d) fıkrasında **ulaşım ana planıdır. Ulaşım Ana planı halen yapılmamıştır.**

2023 Ankara Nazım İmar Planı Özel Hükümler bölümünde A3. **Özel Statülü Alan Sınırları** başlığı altında AOÇye yer vermiş olup Mahkeme kararıyla iptal edilen 1/25.000 ölçekli üst ölçekli plan ve 1/10.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Koruma Amaçlı İmar Planının geçerli olduğu belirtilmiştir.

“**C)Koruma Alanları**” ana başlığı altında “**C.1 AOÇ**” için “*Kent içi açık-yeşil alan sistemi açısından büyük önem taşıyan ve Atatürk'ün mirası olması niteliğiyle tarihsel, kültürel açıdan da çok önemli bir değer olarak tanımlanan AOÇnin Atatürk'ün mirası doğrultusunda korunup geliştirilmesi temel esastır..*” hükmüne aykırı olarak **düzenlenmiştir.**

3- 5524 Sayılı Yasa hükmü doğrultusunda Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan 1/25.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım Planı (üst ölçekli plan) ile **1/10.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı** taslakları, T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığının 14.12.2006 tarih ve 11259 sayılı yazısı ile uygun görülmüştür (**EK 3**).

- Hazırlanmış olan planlar Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.1.2007 tarih ve 2039 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. (**EK 4**)

- Koruma Kurulu tarafından uygun bulunan planlar Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararıyla onaylanmıştır. (**EK 5**)

- Onaylanan “1\25.000 Nazım İmar planı ve 1\10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planları”nın *Ankara kentinin sosyal ve ekonomik bütünlüğünün bozulmasında, kenti kent yapan yeşil, tarihi, doğal dokunun yok edilmesinde, insan, doğa ve kent birliğinin parçalanmasında, Toplumsal hafızanın, tarihi değerlerin iğdiş edilmesinde, Koruma, imar hukukunun, şehircilik ilkelerinin ve kamu yararına aykırı olduğu* gerekçeleriyle iptali istemiyle Ankara 13. İdare Mahkemesi'nde 2007/2394 E. numarasıyla tarafımızdan dava açılmıştır.

- Mahkeme tarafından alınan 28.11.2008 gün ve 2007/2394 E. 2008/1795 K. sayılı kararlar “...*dava konusu planların ve adı geçen işlemlerin birçok farklı konuda planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve üstün kamu yararına, ulusal çıkarlara ve çeşitli yasa ve yönetmeliklere uygun olmadığı...*” gerekçeleriyle dava konusu 2007 yılı onaylı planların iptaline karar verilmiştir (EK 6).

D- Dava Konusu Planlama Çalışması

1- 2007 yılı onaylı planların Ankara 13. İdare Mahkemesi kararıyla iptal edilmesi ve Danıştay'ca bu kararların onanması nedeniyle, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından yeniden hazırlanan ve “**1/10.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve 1.Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı**” olarak isimlendirilen 1/10.000 ölçekli Nazım Planı;

T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nın 21.05.2010 gün ve 4035 sayılı yazısı ile "uygun görülmüştür. (EK 7)

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 02.07.2010 günlü toplantısında görüşülen planlar, 5213 sayılı kararla uygun bulunarak onaylanmak üzere Ankara Büyükşehir Belediyesine gönderilmiştir. (EK 8)

Planlar Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 13.08.2010 gün ve 2494 sayılı kararıyla onaylanmış ve 31.08.2010 tarihinde askıya çıkarılarak ilan edilmiştir. (EK 9)

E- DAVA KONUSU "1/10.000 ÖLÇEKLİ ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ALANLARI NAZIM İMAR PLANI VE 1. DERECE DOĞAL VE TARİHİ SİT ALANI KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI" MEVZUATA, ŞEHİRCİLİK İLKELERİ, PLANLAMA ESASLARI VE KAMU YARARINA AYKIRIDIR.

Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından onaylanan "1/10.000 ölçekli Nazım Plan" Ankara kent kültürünü oluşturan değerler bütününde kuruluş amacı ile özgünleşen AOC'nin tarihi ve doğal dokusunun yok edilerek toplumsal hafızanın, tarihi değerlerin iğdiş edilmesinde, koruma ve imar hukukunun, şehircilik ilkelerinin ve kamu yararının çiğnenmesinde son örnektir.

Dava konusu plan kararından önce aynı alan için hazırlanmış ve Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararıyla onaylanmış olan "1\25.000 ölçekli Nazım İmar Planı" ve "1\10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planları"nın iptaline ilişkin gerekçelerin tamamına yakını, dava konusu plan için de geçerlidir.

Ankara 13. İdare Mahkemesi'nin 28.11.2008 gün ve 2007/2394 E. 2008/1795 K. sayılı kararlarında: "...dava konusu planların ve adı geçen işlemlerin birçok farklı konuda planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine, kamu yararı ve üstün kamu yararına, ulusal çıkarılara ve çeşitli yasa ve yönetmeliklere uygun olmadığı..." açık olarak yer almıştır (EK x).

E.1. "1/10.000 ÖLÇEKLİ ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ALANLARI NAZIM İMAR PLANI VE 1.DERECE DOĞAL VE TARİHİ SİT ALANI KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI" 1. DERECE DOĞAL SİT ALANINA İLİŞKİN İLKE KARARLARINA AÇIKÇA AYKIRIDIR.

AOC, Türkiye Cumhuriyeti'nin modern Türkiye yaratmadaki ilk eylem alanlarından olarak en önemli tarihi ve kültürel miras değerlerimizden birini oluşturmaktadır. Cumhuriyetimizin modern Türkiye yaratma gayretlerinin en önemli simgeleri ve model alanlarından biri olarak AOC, tarihsel misyonuyla gelecek nesillere aktarılması zorunlu ve bu durumu sorgulanamayacak tarihi ve kültürel bir miras niteliğini kazanmıştır.

AOC, 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı Kurul Kararı ile doğal ve tarihi SİT alanı ilan edilmiş, 27.07.1993 tarih ve 3097 sayılı Kurul Kararı ile sınırları belirlenmiştir. Buna ilave olarak Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 07.05.1998 tarih ve 5742 sayılı kararı ile de sit derecesi BİRİNCİ DERECE DOĞAL SİT olarak belirlenmiş ve ilan edilmiştir.

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun sit derecesinin saptanmasına ilişkin 7.5.1998 günlü ve 5742 sayılı kararıyla 1. derece doğal ve tarihi sit olarak belirlenen Atatürk Orman Çiftliği'nin sit alanı olarak tescil edilmesine ilişkin aynı Kurulun 2.6.1992 günlü ve 2436 sayılı kararının gerekçesinde;

"...çiftçiye önderlik ederek modern tarım yönteminin yurdun her köşesinde uygulanabilmesi ilkesinden hareketle tarım olgusunu önemli bir öge olarak ele alan, bunun yanı sıra başkent Ankara'ya yeşil alan kazandırmak amacıyla Atatürk'ün mirası olan ve çağdaş gereksinimlere göre geliştirilerek gelecek kuşaklara aktarılacak

yaşatılması gereken Atatürk Orman Çiftliğinin içerdiği tarihi, kültürel ve doğal özellikleri..”

nedeniyle sit alanı olarak tescil edildiği belirtilmektedir.

Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun Doğal (Tabii) Sitler ile ilgili 19/6/2007 tarihli 728 nolu ilke kararına göre;

“... **I. Derece Doğal (Tabii) Sit:** *Bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlar...*”

şeklinde tanımlanmıştır. İlke kararında bu alanlara ilişkin koruma ve kullanma koşullarında aşağıdaki biçimde belirlenmiştir.

Bu alanlarda, bitki örtüsü, topografya, silüet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağına, ancak:

a) *Kesin yapı yasağı olmakla birlikte, resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu olan alanlarda, teknik altyapı hizmetleri (kanalizasyon, açık otopark, telesiyer, teleferik, içme suyu, enerji nakil hattı, telefon hattı, doğalgaz hattı, GSM baz istasyonu ve benzeri) uygulamalarının koruma bölge kurulunun uygun göreceği şekliyle yapılabileceğine;*

b) *1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı veya 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı doğrultusunda hazırlanacak projesine göre ilgili koruma kurulundan izin almak koşulu ile halka açık rekreasyon amaçlı günübirlik tesisler (lokanta, büfe, kafeterya, soyunma kabinleri, wc, gezi yolu, açık otopark ve benzeri) ile alanın ve çevrenin özelliklerinden kaynaklanan faaliyetlerin korunması ve geliştirilmesi amacıyla yönelik yapıların (iskele, balıkçı barınağı, beke kulübesi ve benzeri) yapılabileceğine,.....*

f) *Doğal dengenin devamlılığının sağlanması amacıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşleri doğrultusunda alanın özelliğinden kaynaklanan faaliyetlerin koruma kurulu izni doğrultusunda sürdürülebileceğin.....*

ğ) *Mevcut tescilli ve tescilsiz yapıların bakım ve onarımlarının yürürlükteki ilke kararları doğrultusunda yapılabileceğine.....*

Dava konusu **“1/10.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve 1.Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı”**nın 15. Nolu Plan notunda;

“...AOC müdürlüğü tarafından kullanılan, işletilen kiraya verilmiş olan tüm mevcut tesisler korunacak olup bu yapılardan planda öngörülen yol güzergahları ve kavşaklardan etkilenenler olması durumunda aynı alan içerisinde yeniden yapılabilecek ...”

şeklinde yer alan düzenleme, bir yandan yapımına ilişkin hukuksal tespit bulunmayan, büyük bölümü ruhsatsız yapılaşmalara yönelik mevzuata aykırı AF niteliğinde olmasının yanı sıra, açıkça İlke Kararına aykırıdır.

Yukarıda verilen 728 sayılı ilke kararının (f) bendi alanın özelliğinde kaynaklanan faaliyetlerin Kurul izni ile sürdürülebileceğine ilişkin hüküm doğrultusunda tarımsal faaliyetlere destek veren TİGEM, şarap, bira, süt fabrikası gibi, Atatürk Orman Çiftliği ile özdeşleşen faaliyetlerin devam etmesi İlke Kararına uygun gibi görünse de;

Aynı İlke Kararında belirtilen 1. derece doğal sit alanı içerisinde yer alabilecek faaliyetler dışında kaldığı açık olan, “traktör fabrikası, çimento fabrikası, akaryakıt istasyonlarının, Gazi Orduevi, Marmara Oteli, Devlet Mezarlığı, spor tesislerine ilişkin yapılaşmaların ve Gazi Fişek

Fabrikası, askeri alanlar gibi kullanımların **plan kararına dönüştürülerek korunması İlke Kararına açıkça aykırıdır.**

Diğer yandan, T.C. Danıştay 1. Daire E. 2003/133 K. 2003/141 T. 22.10.2003 tarihli kararında da alan içinde sürdürülebilecek faaliyetlerin "AOÇ"ne kanunla verilen görevlerle sınırlı olacağı" kabul edilmiştir.

"Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun doğal sitlerle ilgili 5.11.1999 günlü ve 659 sayılı ilke kararında yer alan I. derece doğal sit alanlarında mevcut tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebileceği hükmünün iptalini de içeren kararının, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün kendisine Kanunla görev olarak verilen tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerini sürdürmesini engelleyebileceği biçiminde yorumlanması olanağı da bulunmamaktadır. Kaldı ki, Koruma Yüksek Kurulunun tarihi sitlerle ilgili 19.4.1996 günlü ve 421 sayılı ilke kararının koruma ve kullanma koşulları başlıklı bölümünün (f) bendinde yer alan, önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceğine, bu amaç dışında kesinlikle kullanılmayacağına ilişkin hüküm halen yürürlükte bulunduğundan, bu ilke kararı doğrultusunda da Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün tarımsal faaliyetine devam edebileceği kuşkusuzdur (...) Kuruluşundaki amacı ve görevi Kanunla belirlenen A.O.Ç. Müdürlüğünün kurul kararı ile amacının ve fonksiyonlarının engellenmesi veya kaldırılmasının hukukten mümkün olmadığı açıktır."

E.2. "1/10.000 ÖLÇEKLİ ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ALANLARI NAZIM İMAR PLANI VE 1.DERECE DOĞAL VE TARİHİ SİT ALANI KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI" TARİHİ SİT ALANINA İLİŞKİN İLKE KARARLARINA AÇIKÇA AYKIRIDIR.

Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun Tarih Sitler ile ilgili 19.04.1996 tarih ve 421 nolu İlke Kararına göre;

Tarihi sit "*Milli tarihimiz ve askeri harp tarihi açısından önemli tarihi olayların cereyan ettiği ve doğal yapısıyla birlikte korunması gerekli alanlardır.*" şeklinde tanımlanmıştır.

Aynı İlke Kararı'nda belirlenmiş olan koruma ve kullanma koşullarında;

"...Bu alanlarda, bitki örtüsü, topografya, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağına..." .... Bu alanları çevre düzeni planına kavuşturacak gerekli çalışmaların yapılarak hazırlanacak çevre düzeni planları için koruma kurallarının uygun görüşlerinin alınmasına, Alanın tescil tarihi öncesi doğal dengeyi bozucu yapılmış her türlü uygulamanın zaman içinde ıslahı için kamu kuruluşlarınca gerekli çalışmanın yapılmasına, ...Önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceğine, bu amaç dışında kesinlikle kullanılmayacağına, ..."

karar verilmiştir. Konu bu kapsamda değerlendirildiğinde, Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı kararlarının bir bütün olarak Tarihi Sitlere ilişkin İlke Kararı'na da aykırı olduğu görülmektedir.

E.3.) İMAR HUKUKU VE PLANLAMA İLKELERİ AÇISINDAN HUKUKA AYKIRILIKLAR

Atatürk Orman Çiftliği Ankara'nın toplumsal ve kültürel kimliğini, değerlerini temsil etmesi açısından son derece önemli bir alandır. Bununla birlikte Atatürk Orman Çiftliği'nin bulunduğu alanın, konumu itibarıyla Ankara'daki kentsel yapılaşma alanının odağında olduğu tartışmasız bir gerçektir. Bu noktadan hareketle Büyükşehir Belediyesi'ne Koruma amaçlı İmar planı hazırlarken, hukuka, yürürlükteki mevzuata ve kentsel değerlere uygun hareket etmesi, yürürlükteki mevzuatın katılımcı karar alma süreçlerini işletmesi gerekirdi.

- a) Ankara Büyükşehir Belediyesi hem 3194 sayılı İmar Kanununa, 5524 sayılı Kanuna hem de “Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliği”ne aykırı davranmıştır.

21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 17 nci maddesine dayanılarak hazırlanan ve 26.7.2005 tarih ve 25887 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi Uygulanması, Denetimi Ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik”in 4. Maddesinde Koruma Amaçlı İmar Planı tanımlanmıştır.

Koruma Amaçlı İmar Planı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimari, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; halihazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, altyapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile planlama kararları tutumları, plan notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar planlarının gerektirdiği ölçekteki planlardır”

Koruma Amaçlı İmar Planları her şeyden önce imar planıdır ve 3194 sayılı İmar Kanunu’nun ve plan yapımına dair yükümlülöklere bağılı kalınarak bu planların hazırlanması gerekir. 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 8. maddesinin b fıkrasında;

“İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde bir ay süre ile ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbeş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar.” denilmektedir.

Bununla birlikte “Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin” 6. maddesinde de Koruma amaçlı imar Planı Hazırlama esasları belirtilmiştir. Adı geçen yönetmeliğin 6-f maddesinde;

“Plan hazırlama süreci içerisinde idarelerce plan yapılacak alanda ilgili meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümleri, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren işyeri sahipleri ve etkilenen hemşerilerin katılımı ile plan kararlarının oluşturulmasından önce sorunlar, olanaklar, vizyon, hedefler, araçlar, stratejilerin oluşturulması üzerine ve taslak planın oluşturulmasından sonra taslak planın görüşülerek koruma bölge kuruluna sunulacak son şeklini alması için asgari iki toplantı düzenlenir.”

İlgili yönetmeliğin yukarıda vurguladığımız bendinde de belirtildiği gibi, plan kararlarının oluşturulmasından önce, Atatürk Orman Çiftliği ile ilgili sorunlar, olanaklar, vizyon, hedefler, araçlar, stratejilerin oluşturulması için bir toplantının ilgili alanın tarafı sayılan ve yönetmelik tarafından da sayılan kurum ve örgütlerle bir toplantı yapılmalıydı. Bu toplantıdan elde edilen

çıktılar doğrultusunda da ilgili idare tarafından oluşturulacak taslak plan yine konunun taraflarıyla, önerilerin ne kadar yansıtıldığı ne kadar amaca ve vizyona uygun hareket edildiğinin görüşülmesi içinde bir toplantı yapılması gerekirdi.

Yine adı geçen yönetmeliğin 6. maddesinin f bendine göre, “Ayrıca bu toplantılar ilgili meslek odalarına, üniversitelerin ilgili bölümlerine ve sivil toplum kuruluşlarına idarece toplantılardan on beş gün önce toplantılara ait dokümanlar ve gündem yazılı olarak da bildirilir.” denilmektedir. Yönetmeliğin 6. maddesinin f bendinde anılan toplantılara ait dokümanlar, yönetmeliğin 4. maddesinde belirtilmiştir. Bu maddeye göre, toplantıdan önce tarafımıza ulaştırılması gereken dokümanlar hiçbir şekilde tarafımıza ulaştırılmamıştır.

Yine ilgili yönetmeliğin 6. f bendine göre Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlama sürecine ilgili kamu kurumu niteliğindeki Meslek Örgütleri ve sivil toplum kuruluşları çağrılmalıdır. Plan hazırlama sürecinde ise bu usule uyulmamıştır.

b) Plan İmar Planı ve Koruma Planı Niteliği Tasımamaktadır.

Atatürk’ün AOÇ’ni kurma amacı doğrultusunda Cumhuriyetin ilk yıllarının tarımsal üretim ve sanayi mirası olan ve Ankara’nın olduğu kadar Cumhuriyetin de önemli simgelerinden birisi haline gelen, 1938 yılından itibaren çıkarılan yasalarla amaç dışı kullanım adeta teşvik edilen ve alan bütünlüğünü yitirip yarısı kadar küçültülen AOÇ’nin, gelişmiş ülkelerdeki kent bütününe hizmet eden açık rekreasyon alanı niteliğini kaybetmemesi için en son alan büyüklüğü sınırlarına gelmiş durumdadır. Mahalle parkına dönüşmemesi için AOÇ bütünü günümüzde kaybedilmiş parçalarından geriye kalan mevcut plana konu alan sınırlarının bütünde korunması zorunluluk ve son fırsattır. **Bu alan, bütünlüğünün korunması amacıyla, tarihi sit niteliğinin yanı sıra doğal sit alanı ilan edilmiştir.** İlk amaca yönelik değerlendirildiğinde son kalan bu kısmın bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir. Artık bu bütünlüğü bozucu hiçbir yaklaşım benimsenmemelidir. AOÇ arazisinin bir kısmı plana dâhil edilmemiş görülmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından onaylanan planlarla AOÇ’nin tarihsel kimliği ve kuruluş amacına ilişkin yasal düzenlemeler yok sayılarak, Atatürk’ün hibe etme amacına aykırı olarak adeta kentin herhangi bir bölgesi planlanıyormuşçasına mahalli ihtiyaçlara yönelik teknik ve sosyal altyapı ve yeşil alan düzeni getirecek şekilde tüm alan yollarla parçalanmıştır.

Atatürk ve cumhuriyet mirası olarak ayrılmış olan AOÇ’nin oluşturulma amacı açısından, gerekse Ankara kentinde yaşayanlar için en önemli rekreasyon alanı olma gerekçesi açısından AOÇ’nin yaşatılması için alanın bir bütün olarak ele alınması gerekirken bu planda herhangi bir kent parçası planlanıyormuş gibi mevcut kullanımlar ve sözde haklar temel alınarak plan yapıldığı plan hükümlerinde açıkça görülmektedir.

Bu bütünlüğün korunması için önemli diğer bir husus da göz ardı edilmiş, doğal sit alanı ile mülkiyet sınırı arasında oluşan uyumsuzluğun kadastro alanında günümüzde kullanılan ileri teknolojidenden yararlanılarak güncelleme yapılmadan böyle bir plan çalışması yapılması uygulama anlayışını ortaya koymaktadır.

“Kullanım alanları” için kullanılan tanımlamalar belirsizlikler içermektedir.

Plan karar ve hükümlerinde “mekanik eğlence parkı, yeme içme birimleriyle ilgili herhangi bir yapılaşma kısıtı olmadığı gibi, tariflenmemiş; park ve rekreasyon alanı ve ağaçlandırılacak alan kullanımları” bir arada yer almış, buna yönelik herhangi biraçık bir plan notu getirilmeyerek belirsiz bırakılmıştır.

“Park-otopark, park-rekreasyon, park, park-kültür-rekreasyon, milli botanik bahçesi, ağaçlandırılmış alan, ağaçlandırılmış alan-park ve rekreasyon alanı, tarımsal üretim alanı ve ağaçlandırılacak alan, tarımsal üretim alanı, hatta rekreatif alanları” içermesi bakımında tarihi çekirdek alanı da aynı şekilde değerlendirilmektedir. Bu kullanımların bir biri ile çelişen içeriğinde ne gibi bir fark olduğu, ne tür kullanım ve yapılaşmanın yer alacağı

belirsiz bırakılmış, farklı aktif yeşil alan kullanımları açık alan ve yapılaşmaya konu olan alanlar arasında karmaşa yaratmıştır.

Planda öngörülen tüm kullanım ve yapılaşma kararlarına ilişkin plan hükümlerinde herhangi bir sınırlama ve koşul bulunmamaktadır. Benzer olarak rekreasyon alanlarındaki yapılaşma konusunda, ulaşım, dolaşıma ilişkin da herhangi bir düzenleme, koşul ve sınırlandırma yoktur.

Plan incelendiğinde plan hükümlerinde farklı adlarda tanımlanan kullanımlar, hastane, park ve rekreasyon, askeri, kamu alanı gibi yapılaşmaya konu kullanım kararları öngörülmüşken yapılaşmaya ilişkin herhangi bir yönlendirici ve sınırlandırıcı düzenleme bulunmamaktadır.

Doğal sit alanı olarak flora, fauna, su sistemi, toprak niteliklerine vd doğal kaynaklara ilişkin bilimsel çalışmalara dayalı "koruma kararları-ilkeleri" doğal ve tarihi değerlerin mevcut ve gelecekteki faaliyetlerden olumsuz olarak etkilenmemesi için alınacak önlemlere ilişkin plan hükümleri geliştirilmemiştir.

Aynı zamanda da bunları içeren uygulama imar planına atıfta bulunmamakta, kentsel tasarım projelerine atıf yapılarak imar mevzuatına aykırı düzenleme yapılmıştır.

Bir yerde alt ölçekli planlarda çözülecektir düzenlemesi yer alırken, bazı maddeler bu tanım yer almamakta yapılaşma kentsel tasarım projeleri ile belirlenecektir denilmektedir.

Planlama bilimi gereği bilimsel çalışmalar yapmadan, AOÇ'nin kuruluş amacına ait ilkeleri plana yansıtılamayacağı, AOÇ'nin etrafındaki kentsel dokunun gelişimi gözetilerek, AOÇ'nin üzerindeki baskı ve yoğunluğu azaltacak şekilde kestirimlerde bulunulamayacağı açıktır. Bu şekilde Ankara Büyükşehir Belediyesi planların kademeli birlikteliği ilkesini de çiğnemiştir. Bu açıdan da Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından kabul edilen AOÇ koruma amaçlı planları, planlama ilkelerine aykırıdır.

Belediye AOÇ alanının nasıl biçimlenmesi gerektiği konusunda Plan önerileri uygunlaşmamış ve tutarsızdır. Yasa'nın tanıdığı sınırları yanlış yorumlamaktadır. Kentin bütününden ayrı düşünülerek oluşturulan, plansız / programsız bu kullanımlar için izin verilmesi AOÇnin tarihsel kimliğini yok edecek, kentin herhangi bir yerindeki mahalle-semt parkına dönüşmesine yol açacağından Ankara'nın kentsel gelişimi açısından büyük bir hata olacaktır.

Ancak bu yaklaşımla hazırlanan bir plana "koruma amaçlı" demek mümkün değildir. Oysa yasa belediyeye koruma amaçlı plan yapma yetkisi tanımıştır. Yine plan notlarından anlaşılacağı gibi nazım plan hassasiyetine dahi erişemeyen plandan doğrudan 1/1000 uygulama planlarına, kentsel tasarım projelerine hatta inşaat uygulamalarına geçme olanağı yaratılmak istenmesi planlama mevzuatına açıkça aykırıdır.

Planlar, plan notları ile bir bütündür. Bu ölçekte üretilen planlar kentsel gelişim ve ileriye yönelik makroform oluşturma ile kentin önemli büyüklükteki parçaları için gelişme stratejilerini şekillendirirler. Bu yüzden planın mevcut ve öneri yoğunluk, yapılaşma ve arazi kullanım ile ilgili önerileri olmalıdır.

Oysa bu planlarda bu konular belirsiz bırakılmıştır. Korumanın amaçlandığı planda alan için genel bir yapılaşma talebi vardır. Ancak bunun içi dolu değildir. Nereelerde, ne kadar inşaat alanı, ne kadar yapılaşma niyetinde olduğu planlardan anlaşılammamaktadır. Ankara Büyükşehir Belediyesi, boş bir planla istediği şekilde yapılaşmayı gerçekleştirme niyetindedir. Kentsel teknik ve sosyal donatı yapıları için plan notlarında idareye sınırsız bir takdir hakkı verilmiştir. Plan, sadece yoğunluk ve yapılaşma arttırıcı bir yaklaşımı ifade etmektedir. Bu planlar, kamu ve kent yararının nasıl gerçekleştirileceğinin kurallarını koymak bir yana, kamu yararını istismara açık bir konuma getirmektedir

1/10.000 ölçekli Nazım Planın, plan notlarındaki yoğunluk, yapılaşma koşulları ve arazi kullanım kararları belirsizlikler taşıdığından ve planlar idareye sınırsız bir takdir hakkı tanımakta, İdarenin yasallığı ilkesi çiğnenmektedir.

- c) Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından 1/10.000 ölçekli Nazım Planla birlikte, AOC ve etrafına ilişkin bütüncül kararları içeren üst ölçekli planına dayalı olarak (AOC ve etrafından geçen ulaşım hatlarını da içeren) ulaşım master planını hazırlamadan, uygulamaya esas oluşturacak 1/1000 ölçekli uygulama planları hazırlanıp onaylanmadan, 1/1000 ölçekli kavşak vb. projelerin onaylanması, bilime, mevzuata açıkça aykırıdır.

1/25.000 ölçekli 2023 Ankara Nazım İmar Planı Kararlarına da aykırıdır.

İlk sınırları mevcut kent makroformu içinde değerlendirildiğinde yaklaşık 6 da biri iken mevcut sınırların kapladığı alan bölge parkı büyüklüğüne inmiştir. Bu nedenle AOC içinden geçirilen yollar kentin bölgeleri arasında bir bağlantı sağlaması söz konusu değildir. Bu yolun bulunduğu bu bölgede günlük ulaşım talebi yaratacak herhangi bir fonksiyon bulunmamaktadır.

İstanbul ve Eskişehir yollarının bugün kent içindeki ulaşım açısından fonksiyonları değerlendirildiğinde onların mevcut trafik yükü değişmeyecektir. AOC alanı bütünlüğünü doğu-batı aksında ikiye bölen, önerilen 40 metrelik Atatürk Orman Çiftliği Bulvarı olarak adlandırılan yolun bağlantı yapılan noktalar arasında çok büyük ulaşım sorunları yaratacağı açıkça görülmektedir. (Etiler Kavşağı - Zırlı Birlikler).

Öneri yol alan bütününde değerlendirildiğinde, alanı doğu batı yönünde baştan sona kat eden **40 metrelik yol güzergâhının temel görevinin, AOC alanını yapılaşma için uygun alan büyüklüklerine parçalamak olduğu ve plan hükümlerinin getirdiği yapılaşmaya hizmet edeceği görülmektedir.**

Önerilen yol güzergâhının Ulaşım fonksiyonu açısından toplanma ve dağılma hizmeti sunmayacağı açık olup, ulaşım yaklaşımının planlama temel ilke ve esaslarına aykırıdır. AOC'ni bütüncül olarak ele almadan, kentin ulaşım problemini çözmek için AOC'ne ihtiyaç bulunmamaktadır.

1/10.000 Ölçekli planın 14 numaralı plan notunda;

"...planda öngörülen yol ve toplu taşıma güzergâhları, raylı sistemler, kavşaklar, ve alt - üst geçitler ve kentsel teknik altyapı alanları şematik olup, plan eki 1/10.000 ölçekli ulaşım şeması ve 1/1000 ölçekli uygulama projesi yalnızca Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü alınmak kaydıyla Ankara Büyükşehir Belediye Meclisince onaylanarak uygulamaya konulur. Yukarıda belirtilen uygulama projesinde değişiklik olması halinde Ankara Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığının görüşüne sunulur."

hükmü yer almaktadır.

Bu hükümde belirtilen ve esasen 1/5000 ve 1/1000 veya 1/250 ölçekli olması gereken projelerle tanımlanan yollar ve en kötüsü 1/50 ölçekli uygulama projeleriyle tanımlanan diğer yapılanmaların, nereye ve hangi tasarıma göre inşa edileceğini gösteren planların, kurulunun "**kararına gerek kalmaksızın**" uygulanabileceğine dair plan notunun Koruma Bölge Kurulunca uygun bulunması, yolları 25 veya 10 metre yanılmayla dilediğin yere yap anlamına geldiği için, planlama, koruma mevzuatına, inşaat bilimine, tekniğine hukuka ve İlke Kararlarına aykırıdır.

Ulaşım ve alt yapı hatlarının AOC'den geçmesinin zorunlu olduğuna yönelik iddia ve ilgili plan notları bilimsel bir rapora dayanmamaktadır. Bu konuda plan altlıklarında bilimsel bir rapor bulunmamaktadır. Bu alt yapı ve ulaşım kararları günü birlik gerekçelerle oluşturulmuştur. Bunun en somut örneği de Sincan Metro hattıdır. 1994 tarihli son ulaşım ana planında bu hat banliyö hattı olarak görülmektedir. Metro hatlarında değişiklik yapıldığı için, metro hattı buradan geçmek zorunda gibi gösterilmektedir.

Metro hattı yol genişlemesi ve hemzemin geçit düzenlemesi için, 29.05.1959 tarih ve 7310 sayılı Yasanın 1 inci maddesinin (g) bendi²¹ bu ihtiyacı karşılamaktadır.

Ayrıca 5524 sayılı yasada bu konuda yeniden bir düzenleme getirilmiştir. Büyükşehir Belediyesi yasadan doğan haklarını kullanabilmesi için **Yukarıda da belirtildiği üzere 1/25.000 ölçekli 2023 Ankara Nazım İmar Planı Kararlarına gereği ulaşım ana planı yapılması zorunludur.** Bu plan doğrultusunda Koruma Amaçlı İmar Planında bu alt yapı çalışmalarını yansıtmalıdır. Bu, planlamanın en temel ilkelerindedir. “Ulaşım Ana Planına” uygun olarak “Koruma Amaçlı İmar Planında” gösterilmeyen yol, meydan, üst geçit, alt geçit, raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için Belediye lehine intifa hakkı tesis edilemez. Bu alt yapı tesisleri, Koruma Amaçlı İmar Planında gösterilmediğinde, Ek 1. madde ve 5659 sayılı Kanun’un 10. maddesi gereğince Özel bir kanun çıkartılması gerekir. Bu sürece aykırılık kanuna aykırılık teşkil eder.

Bu konuda T.C.Danıştay 1. Daire E. 2004/607K. 2005/307T. 3.3.2005 tarihli kararında;

“5659 sayılı Yasanın 9 ve 10. maddelerinde yer alan hükümlerde, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün bütün mallarının Devlet malı hükmünde sayılması ve taşınmazlarının gerçek veya tüzel kişilere devir ve temlik ile kamulaştırılmasının özel bir kanunla izin alınmasına bağlanması suretiyle bu malların ve taşınmazların özel olarak korunması ve tahsis edildiği amacın dışında kullanılmaması esası kabul edilmiştir.

2942 sayılı Yasanın 30. 3194 sayılı İmar Kanununun 14. maddelerinde öngörülen idari ve kanuni irtifak hakları, mülkiyet hakkına genel olarak getirilen ve taşınmazın malikine yükletilen bir yükümlülük niteliğindedir. Özel bir kanunla kurulan ve bütün malları bu kanunla özel koruma altına alınan Atatürk Orman Çiftliğinin arazisi üzerinde, plan gereği de olsa gerçekleştirilmek istenen yol yapımıyla ilgili hizmetler ve işlemler, mülkiyet hakkına yönelik olduğundan irtifak hakkının sınırlarını aşmakta, doğrudan mülkiyet hakkıyla ilişkili hale gelmektedir. Zira, istem yazısında 49 yıllık irtifak hakkı tesisinden söz edilmekte ise de, imar planında öngörülen ana arterleri birbirine bağlayan bir yolun, süreli irtifak hakkına konu olması, diğer bir deyişle ilelebet kamunun kullanımına sunulacak yolun yapımının, süreli irtifak hakkı tesisıyla gerçekleştirilmesi düşünülemez. Ayrıca, Türk Medeni Kanununun 797. maddesinde intifa hakkı için öngörülen süreler, yargı kararlarıyla kıyasen irtifak hakları için de uygulanmakta olduğundan, taşınmaz irtifakında yüklü taşınmazın irtifak yükü, mülkiyet hakkının özünü boşaltacak niteliğe dönüşemez. Durum böyle olunca, özel bir kanunla bütün malları ve taşınmazları koruma altına alınmış, Atatürk Orman Çiftliğinin mülkiyetindeki taşınmazların devir ve temlik ile kamulaştırılmasının ancak özel bir kanunla izin alınmasına bağlı olduğu anlaşılmaktadır.”

denilmektedir.

Dava konusu 1/10.000 ölçekli plan, ölçek gereği, uygulama imar planı olmadığı için koordinat ve nirengi noktaları bulunmadığından bu plan yolların arazide fiilen hangi noktalardan geçeceğini göstermemektedir.

Yollar ve benzeri yapılaşmaların yerinde fiilen inşa edilebilmeleri için, yolun tam ortasından geçen noktaları birleştiren “miğfer hattı” olarak isimlendirilen hattın nereden geçtiği 15.07.2005 tarih ve 25876 sayılı resmi gazetede yayınlanan **Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliği** uyarınca 1/5000 den daha küçük olmayan koordinatları işlenmiş veya nirengi

²¹ Kanun No: 7310, Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 725 Dekarının Satılması Ve Evvelce Mübadele Edilmiş Olan Bir Kısım Arazinin İlgili Şahıslara Ferağının İcrası Hakkında Kanun, 1-g) Ankara şehri imar nâzım plânı gereğince Çiftlik arazisinden açılmasına zaruret görülen yollar için lüzumlu arazinin Ankara Belediyesine,İlgili idarelerle Çiftlik Yönetim Kurulu arasında tesbit ve emsalinin satış ve günün rayicine satılmasına izin verilmiştir. Kabul Tarihi: 29 Mayıs 1959 Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 6 Haziran 1959 - Sayı: 10224 3.t. Düstur, c.40 - s.1217

noktaları belirlenmiş planlarda gösterilmiş olmaları zorunludur. **Bu tespit de göstermektedir ki, dava konusu plan sınırları içinde yol ve kavşak vb. uygulama projelerinin yaşam geçirilebilmesi, öncelikle 1/1000 ölçekli uygulama imar planının hazırlanması ve onaylanmasını gerektirmektedir.**

Planlardaki yol ilgili intifa hakkı 5524 sayılı yasa uyarınca tapuya tescil edileceğinden, planların 06.08.1973 tarih ve 14617 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Tescile Konu Olan Harita ve Planlar Yönetmeliğine uygun olarak hazırlanması gereklidir. Oysa planlar, yönetmeliğin birinci maddesindeki "...imar planları ile (...) tescile konu olacak her türlü harita ve planların yapımı (...) işlemlerine uygulanacak esasları kapsar ..." hükmü ile keza 21. maddesindeki " Planın yapımına ve aplikasyon ölçü (röleve) krokilerine esas olan nirengi ve poligon belgelerinden (...) ların birer nüshası şeffaf verilecektir..." hükmüne aykırıdır. Planlar Yönetmeliğin gerektirdiği ilkelere aykırı olduğundan, bunların tapuya tesciline olanak yoktur. Buna rağmen planların Koruma Kurulu kararına gerek kalmaksızın uygulanabileceğine dair 14 numaralı plan notunun Kurul tarafından uygun bulunması, yönetmeliğe aykırı plana göre işlem yapılmasına izin verdiği için dayanaksızdır.

Özetle, Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı üzerinde kanunda belirtilen alt yapı tesisleri ve güzergahları gösterilmeden, çiftlik arazisi üzerinde ne metro, tünel, üst geçit, alt geçit, ulaşım, anayol ve kavşak gibi teknik alt yapı ve ne de kapalı alan yapılabilir.

Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, ulaşım, çevre ve kent gelişim master planları yapılmadan, uygulama imar planları tamamlanmadan, teknik alt yapı yatırımlarının hangi parselden ne kadar arazi üzerinden ve nasıl geçeceği belli olmadan, AOÇ alanı üzerinde keyfi ve geliş güzel belirsiz bir şekilde hangi amaç için olursa olsun intifa hakkı tesisi yoluyla, plan notlarındaki belirsizliklerle oluşturulamaz. Bu nedenle dava konusu ettiğimiz bu plan notlarının da iptali gerekir.

E.4.) Dava konusu plan notları değerlendirildiğinde:

a) AOÇ alanına ilişkin 4 nolu plan notu ile alt ölçekli planların etaplar halinde yapılabileceğine belirtilmiş ancak etaplara ilişkin büyüklük, nitelik, süre vb kısıtlamalar getirilmediği ve bir öneri sunulmadığı için "**Koruma Amaçlı İmar Planları Ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi Ve Müelliflerine İlişkin Usul Ve Esaslara Ait Yönetmelik**"ın Plan hazırlama esaslarına ilişkin 6. maddesinin e bendi uyarınca "**Koruma amaçlı imar planlarının varsa etkileşim geçiş sahaları da göz önünde bulundurularak ve sit alanının bütününe kapsayacak şekilde içinde bulunduğu yerleşme ile ilişkileri kurularak hazırlanması esastır.**" hükmüne aykırıdır.

b) 1/25.000 ölçekli planda ve 1 numaralı plan notunda ve 1/10.000 Ölçekli planda ve 5 numaralı plan notlarında yer alan "Hayvanat bahçesi" ile ilgili düzenleme planlama ilkelerine, şehircilik esaslarına, hukuka ve kamu yararına aykırıdır.

21.06.2006 tarihli 5524 sayılı yasanın üçüncü paragrafında "**...onaylı imar planlarında görülen hayvanat bahçesi (...) bir protokolle Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilebilir...**" hükmü bulunmaktadır. Meclis gündemine getirilen yasa değişikliği teklifine ilişkin maddenin üçüncü fıkrası tüm AOÇ arazisini kapsayacak şekilde hazırlanmıştı. Buna karşın Meclisten geçen yasa değişikliğinde bu fıkra Hayvanat Bahçesi alanı ile sınırlanmıştır. Bu noktada yasa koyucu bu fıkradaki düzenlemeye ilişkin iradesini sadece hayvanat bahçesi ile sınırlı tutmuştur. Bu noktada da onaylı imar planları üzerinde görülen hayvanat bahçesi vurgusu ile hali hazırda mevcut bulunan hayvanat bahçesi sınırlarını öngörerek bir düzenleme yapmıştır.

Bu durumda, daha önceden bir planı olmayan AOÇ alanında, hayvanat bahçesinin, Koruma Amaçlı İmar Planına yansıtılması için göz önünde bulundurulması gereken ilk kriter, kanun koyucunun fıkranın kapsamını daraltmasına yönelik iradesidir. Bu nedenle Uygulayıcılar Kanun'un bu hükmünü dolanarak Koruma Amaçlı İmar Planında, AOÇ arazisinde, mevcut hayvanat bahçesinden daha fazla bir alanı hayvanat bahçesi olarak gösteremez. Bu şekilde bir plan her şeyden önce, bu konuda uygun görüş vermesi gereken Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından

reddedilmesi gerekirdi. Çünkü AOÇ Müdürlüğü kuruluş kanunda Hayvanat bahçesi temel bir amaç olmadığı gibi, Bakanlığın görevleri arasında da bu şekilde bir uygulamaya uygun görüş verebilecek bir dayanak bulunmamaktadır.

Yasa 21.06.2006 tarihinde yayınlandığına ve 1/10000 ölçekli planları, yasanın kabulünden sonra yapılığın göre, yasanın yapılması sırasında henüz mevcut olmayan planlardaki "**hayvanat bahçesinin**" yasa yapıcı tarafından görülmesi fiilen mümkün değildir. Dolayısıyla yasadaki "**...onaylı imar planlarında görülen hayvanat bahçesi...**" ifadesi, yasa koyucunun yasanın çıktığı tarihte A.O.Ç. arazilerinde fiilen mevcut olan hayvanat bahçesini tanımlamaktadır. Bu bağlamda 1/10.000 ölçekli Nazım İmar Planı plan notlarının 5 numaralı plan notunda A.O.Ç. alanlarında "**daha büyük bir hayvanat bahçesi**" planlanmasına yasal olarak olanak yoktur.

c) Tarihi çekirdek alanı olarak adlandırılan Marmara Oteli- Atatürk Evi Müzesi, Gazi İstasyonu-Bira Şarap Fabrikası, Meyve suyu Fabrikaları-Tarihi Köprü arasında yer alan bölgeye ilişkin hazırlanan 6 numaralı plan notunda "**Rekreatif aktiviteler, hayvanat bahçesi, botanik park, ve benzeri işlevler ile birlikte servis yolları ve genel otoparkları ... bir bütün olarak düzenlenecektir.**" cümlesi yer almaktadır. "**TARİHİ ÇEKİRDEK**" ifadesi doğal sit alanları için belirsiz bir kavram, kentsel sit alanlarında yapılaşmış bir alanın doku tarifi, belli bir dokuyu tarif eden tanımın 1. derece doğal sit alanında kullanılması o bölge için temel yaklaşımı da göstermektedir. "Tarihi çekirdek" olarak tanımlanan alan içinde kalan tarım alanı ve boş olan kısımlar için yapılaşma tanımlanmaktadır. Bu alanda plan hükümlerinin **6. maddesinde** Marmara Oteli'ni yasallaştırma yolu açılmaktadır. Diğer yeni yapılaşma alanlarının kentsel tasarım projeleri yolu ile sadece Tarım ve Köyişleri Bakanlığının görüşünün alınması yeterli görülmüştür.

Ticari aktivite merkezi olarak tanımlanan alan düzenlemesi ve burada yapılacak servis yollar ve genel otopark ihtiyaçlarının uygulama projeleri ile tasarlanabileceğine dair düzenleme yukarıda sunduğumuz koruma yüksek Kurulu ilke kararlarına aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmesini talep ediyoruz.

d)7 numaralı plan notunda "**Park ve Rekresasyon Alanlarında; Tiyatro, Opera, Müze, Kütüphane, Gösteri ve Konferans Salonu, Sergi Salonu vb Kültürel tesisler ile rekreatif kullanımlar yer alabilir**" cümlesi yer almaktadır. Plan incelendiğın "Park ve Rekresasyon Alanı" kullanımının "Ağaçlandırılmış Alan" kullanım kararı ile bir arada kullanıldığı görülmüş ancak bu alan kullanımların bir arada olduğu durumlarda uygulamaya yönelik bir plan notu oluşturulması yukarıda sunduğumuz koruma yüksek Kurulu ilke kararlarına aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmesini talep ediyoruz.

e) 1/10.000 ölçekli planın, 11 numaralı plan notunda "**Uzun Dönemde Kaldırılması Düşünülen Alanlar**" olarak belirlenen alanlar;plan bütünlüğünde getirilen işlevlerle uyumlu olacak şekilde...işlevsel ve fiziksel dönüşüme tabi tutulacak mevcut sanayi ve depolama tesis alanlarıdır" cümlesi yer almaktadır. Bu alanda yapılacak fiziksel ve işlevsel dönüşüme dair düzenleme yukarıda sunduğumuz Koruma Yüksek Kurulu ilke kararlarına aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmesini talep ediyoruz.

f) Kurul, 1/10.000 ölçekli planın 13 numaralı plan notunda "Koruma" önerilen 4 yapı, 1 mezarlık,1 tarihi köprü ve 1 hamam dışında, 14 numaralı plan notu ile her türlü yol ve kavşak müdahalesini olası kılmıştır. Planın bu hükmü de yukarıda anılan ilke kararlarına aykırıdır. Kamu yararına bir kente ve kentliye sağlanacak fayda sadece alt üst geçitler ve yollara mı indirgenmektedir. Oysa korunması önerilen yapılar, alanlar ve kullanımlar için detaylı çalışmalar (sadece adı koruma olan) plan ekinde sunulmalı, kurul karar alırken öncelikle bunu dikkate almalıdır. Oysa planlama çalışmaları sırasında böyle bir süreç izlenmemiştir. Bu nedenle bu plan notunun da iptali gerekir.

g) 15 numaralı plan notunda AOÇ Müdürlüğü tarafından kullanılan, işletilen, kiraya verilmiş olan tüm mevcut tesislere yönelik "Koruma" yaklaşımı hukuka aykırıdır. Müdürlük tarafından AOÇ arazisine yapılan hukuk dışı kullanım izinleri yasallaştırılmaz. Zira bu sayede tartışmalı

akaryakıt istasyonları ve sosyal tesislerin tümü yasallaşacak, ileride yapılaşma haklarını sürdürebileceklerdir. Bu nedenlerle bu plan notunun da iptali gerekir.

h) 1/10.000 ölçekli planda, Koruma Kurulu'nun, 16 numaralı plan notlarına eklediği 1992 yılı tescil kararı sonrası yapı ve kullanımları da sit kapsamına alma yaklaşımı hukuka aykırıdır. Tescil işlemi açıklayıcıdır. Doğal ve Tarihi bir kültürel varlığa nitelik kazandırmaz. Bu nedenle 1992 yılında alınan doğal ve tarihi sit işleminden önce AOÇ arazisine yapılan hukuk dışı müdahaleler yasallaştırılmaz. Zira bu sayede Marmara Oteli, istasyon çevresi ve tartışmalı sosyal tesislerin tümü yasallaşacak, ileride yapılaşma haklarını sürdürebileceklerdir. Bu nedenlerle bu plan notunun da iptali gerekir.

i) Planın önerdiği kullanımlar sonucu AOÇ'nin varlık nedeni olan ve korunarak destekleneceği ve geliştirileceği savlanan tarım arazilerine ilişkin sadece 17 numaralı plan notu eklenmiştir. AOÇ Planı ile arazi üzerinde yapılan arazi kullanım dağılımı ile AOÇ arazilerinin tarımsal amaçlı kullanımı oranı oldukça düşüktür. Tarım ve diğer arazi kullanım önerilerinin nesnel karşılaştırmaları yapılmamıştır.

AOÇ arazilerinin detaylı temel toprak ve etüt haritalamaları Arcak vd (2002) tarafından gerçekleştirilmiştir²². 35.912 dekarlık alanda yürütülen bu çalışma temel alınarak çiftliğin tarımsal kullanım amaçlı Arazi Yetenek Sınıflandırması veya Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfları (AKK) ve Tarımsal Kullanıma Uygunluk Sınıflamaları (TKUS) yapılmıştır. AOÇ arazilerinin AKK sınıflarına göre dağılımları Çizelge 1'de, TKUS'a göre dağılımları ise Şekil 2 ve Çizelge 2'de sunulmuştur. Fabrika, otel, taş ocağı, ırmak, hava alanı, bina ve kömür depoları gibi arazi kullanımlarından oluşan, Çiftliğin %20,1'inde 7.233 dekarlık bir yerleşimi kaplayan alanlar AKK ve TKUS çalışmalarında değerlendirme dışı alanlar (DDA) olarak bırakılmıştır.

Tarımsal amaçlı bir sınıflandırma olan AKK sınıflandırmasında İşlemeli Tarıma Uygun olan I ve IV sınıf araziler 25.703,9 da ile AOÇ arazilerinin % 71,6'sını kaplarken, İşlemeli Tarıma Uygun Olmayan V – VIII sınıf araziler 2975,0 da ile % 8,3'ünü kapsamaktadır (Çizelge 1). Bununla birlikte, işlemeli tarıma uygun olmayan araziler içinde bulunan VI ve VII sınıf arazilerin bağ-bahçe gibi özel ürün arazileri olarak değerlendirilebileceği de göz önünde bulundurulursa, AKK'na göre işletme arazilerinin %79,9'unu kaplayan 27.063,0 da'lık bir alan tarımsal amaçlı kullanımlara uygun olarak değerlendirilmektedir.

AOÇ Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve Plan açıklama notlarına yansıyanın aksine, AOÇ arazi varlığının yaklaşık % 80'i tarımsal üretim için uygun arazilerden oluşmaktadır. Diğer bir ifadeyle AOÇ arazi varlığının hemen hemen tamamı, ulusal doğal kaynak mirası ve veryüzünde en kıt unsur ve ulusun ortak mirası olan verimli tarım arazisi olduğundan, arazi kullanım kabiliyet sınıflamasına veya tarımsal üretim amacına uygun olarak kullanılmalıdır.

Koruma amaçlı nazım imar planı AOÇ arazisini değişik vasıflandırmalarla yapılaşmaya açmaktadır.

Çizelge 1. Atatürk Orman Çiftliği Arazi Yetenek Sınıflarının Dağılımı

Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfları (AKK) Sınıfı	Dağılım		AKK Sınıfı	Dağılım	
	Dekar	Oran (%)		Dekar	Oran (%)
I	5928,9	16,5	V	194,5	0,5
II	9357,3	26,1	VI	976,9	2,7
III	7378,6	20,5	VII	382,2	1,1
IV	3039,1	8,5	VIII	1421,4	4,0
Toplam	25703,9	71,6	Toplam	2975,0	8,3

²² Bilgi için bakınız: Ç. Arcak, M. Usul, M. Keçeci ve A. Karabulut, 2002. Atatürk Orman Çiftliği Detaylı Toprak Etüdü Ve Haritalaması, T.C. Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Toprak Ve Gübre Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Teknik Rapor No: 1, Ankara.

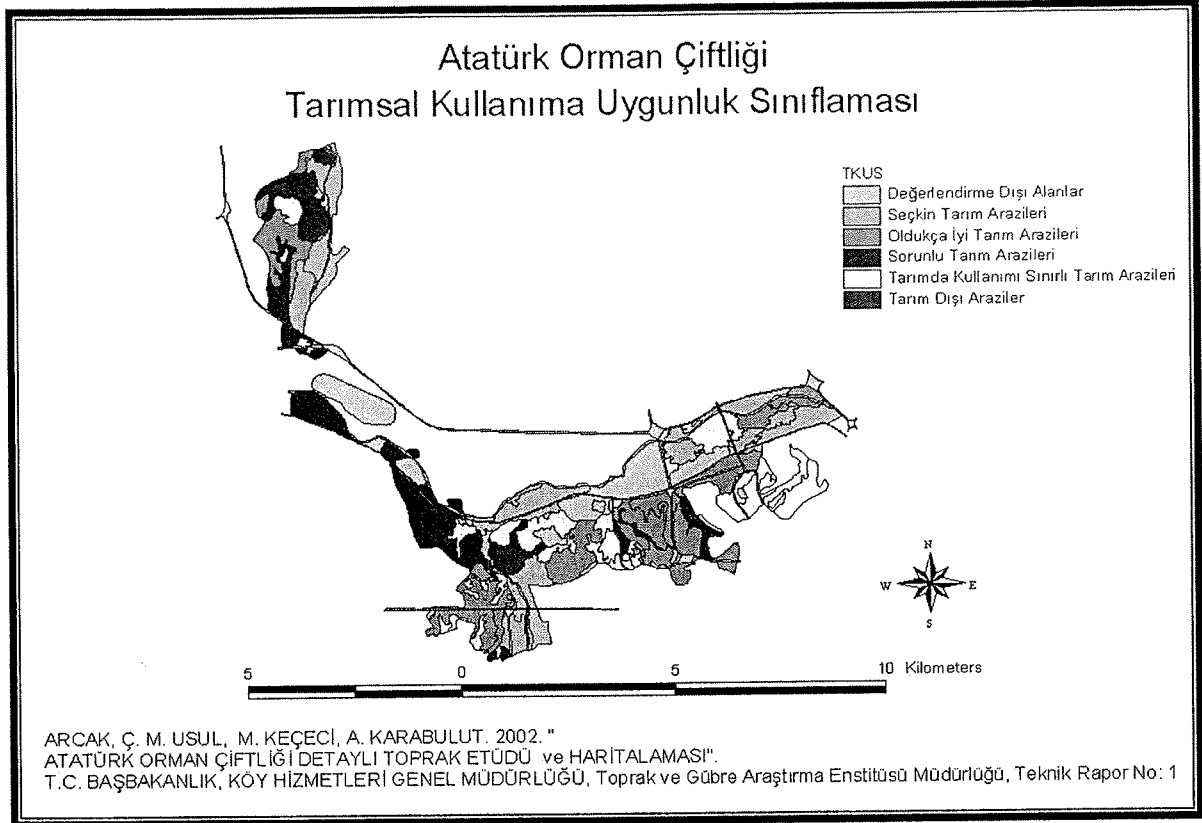
Arcak vd. (2002), ILSSEN (Şenol ve Tekeş, 1995) modeline²³ göre AOÇ için ayrıca yaptıkları tarımsal kullanıma uygunluk sınıflandırmasında çiftlik arazilerinin de 19.877,1 dekarlık (% 55,3) bir alanın tarımsal kullanımlara son derece uygun olduğunu ve 6.292,7 dekarlık (% 17,5) sınırlı tarımsal kullanıma sahip alanlarla birlikte 26.269,9 dekarlık (% 72,9) alanın mutlak tarım arazileri olarak gruplandırmışlardır. Çiftliğin şu anda çeşitli arazi kullanımları ile tarım dışı arazilere çevrilen ve tarımsal kullanımda değerlendirme dışı alanlar olarak bırakılan 7.233,0 dekarlık (% 20,1) bir alan ve tarım arazileri içinde yer alan 2.509,1 dekarlık (%7,0) bir alan tarım dışı amaçlarla kullanıma uygundur. Bununla birlikte, bu alanlarda seçilecek tarım dışı arazi kullanımlarının tarım arazilerini etkilemeyecek bir şekilde planlanması zorunludur.

Çizelge 2. Atatürk Orman Çiftliği Tarımsal Kullanım Uygunluk Sınıfları

Tarımsal Kullanıma Uygunluk Sınıflamaları (TKUS)	Dağılım	
	Dekar	Oran (%)
Değerlendirme Dışı Alan	7233,0	20,1
Seçkin Tarım Arazileri	7072,9	19,7
Oldukça İyi Tarım Arazileri	8295,9	23,1
Sorunlu Tarım Arazileri	4508,4	12,6
Sınırlı Tarımsal Kullanımlı Araziler	6292,7	17,5
Tarım Dışı Araziler	2509,1	7,0
Toplam	35912,0	100,0

İki farklı araştırma ekibi ve iki farklı yöntemle gerçekleştirilen arazi değerlendirme çalışmalarının sonuçlarına göre; AOÇ arazi varlığının % 73 ile % 80'i tarımsal üretim için uygun niteliklere sahip arazidir. Buna karşın AOÇ arazisi üzerinde tarıma ayrılan pay oldukça kısıtlıdır. Bu durum 5659 sayılı yasa ve Mustafa Kemal Atatürk'ün vasiyetine de aykırıdır.

²³ S.Şenol ve Y. Tekeş, 1995. Arazi Değerlendirme ve Kullanım Planlaması Amacı ile Geliştirilmiş Bir Bilgisayar Modeli, İlhan Akalan Toprak ve Çevre Sempozyumu, Cilt 1, 204-210 Ankara- Türkiye.

Şekil 2. Atatürk Orman Çiftliği Tarımsal Kullanım Uygunluk Sınıfları Haritası

i) AOÇ Ankara'nın Başkent olarak gelişiminden beri şehrin en önemli hava koridoru özelliğini korumuştur. Şehrin ciğerlerinin yoğun yapılaşmaya açılması Ankara'nın uzun yıllar yaşadığı kirlilik sorunu yeniden gündeme getirecek ancak bu sefer geri dönülmez bir noktaya varılmış olacaktır. Şehrin hava kirliliğine bağlı yaşayacağı sağlık sorunlarının çevresel ve toplumsal maliyeti dava konusu planın iptal edilmesinden daha fazla olacağı kesindir.

F) DAVA KONUSU PLAN, YARGI KARARI İLE İPTAL EDİLEN PLAN İLE AYNI İÇERİKLİDİR

"Mahkemenin iptal gerekçeleri açısından dava konusu plan incelendiğinde; iptal gerekçesini oluşturan 8 maddenin değişmediği görülmüştür.

1. Atatürk'ün Bağış Senedine koyduğu Mükellefiyetler açısından;

24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu, gerek de bu davanın konusunu oluşturan planların dayanağı olan 5524 sayılı yasada Atatürk Orman Çiftliğinin temel amacına uygun düzenleme yapılmamış olup dava konusu plan AOÇ'nin kuruluş amaçlarına aykırıdır.

2. Sit Alanı sınırı ve Sit alanı Koruma sınırı açısından;

02.06.1992 gün ve 2436 Sayılı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararının eki olan paftada belirlenen koruma alanı ve sınırları dava konusu planlarda dikkate alınmıştır (AOÇ alanı ile Eskişehir Yolu arasında kalan bölge de **Koruma Alanı** olarak belirlenmiştir) .

3. Sit Kararları açısından;

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük olaylara sahne olmuş AOÇ, taşınmaz kültür ve tabiat varlığıdır ve **1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı** olarak belirlenmiştir. İlgili kurumların aldıkları tüm kararlarda, konunun özü ve mevzuatın bağlayıcılığına aykırıdır.

4. Plana ilişkin Ankara Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun Hukuk Dışı Kararı

Davalı İdare AOÇ ile ilgili Yüksek Kurul'un ilke kararına aykırı plan notu düzenlemiş, Ankara Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu da,

a) Atatürk Orman Çiftliğinin 1. derece doğal ve tarihi sit alanı olan alanı içinde,

- İlke kararlarına aykırı olan kullanım kararlarını uygun bularak,
- Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı içerisinde yapılacak yollar ve yol ile ilgili alt yapı çalışmaları ile kavşak düzenlemelerinin detaylı projelerinin Kurula sunulmadan onaylı planlar doğrultusunda yapılabileceği kararını uygun bularak

Yüksek Kurul kararlarına aykırı karar almıştır.

b) Plan 02.06.1992 gün ve 2436 Sayılı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararının eki olan paftadaki Korunma Alanını dikkate almamıştır.

5. Hayvanat Bahçesi

5524 sayılı Yasa henüz yapılmayan bir planda Hayvanat Bahçesinin yer alacağını var saymaktadır. Bu tutumun planlama düşüncesine de ters olduğu açıktır. Bir Yasa başka yasalarla korunması gerekli **taşınmaz kültür ve tabiat varlığı olarak belirlenmiş bir varlık** hakkında öngöründe bulunmamalıdır. Bu durumda, yasal olarak bir uzlaşmazlık zemini yaratılmıştır.

Hayvanat Bahçesinin büyüklük konusu, tarımsal etkinlikler için kullanılabilirken elden çıkarılacak ve böylelikle AOÇ'nin kuruluş amacına uygun etkinlikleri ortadan kaldıracak veya gelişmelerini engelleyecek **'bir tarımsal nitelikli toprak kaybı'** bağlamında önem kazanmaktadır

6. 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu

Dava konusu planların, 5403 sayılı yasanın emrettiği biçimde, **AOÇ'nin tarımsal alanlarının korunması** yönünde herhangi bir öngörüsü olmadığı anlaşılmaktadır. Aksine, yasaya aykırı olarak, tarımsal alanlar, tarım dışı işlevlere ayrılmıştır.

Özetle, yukarıda bahsedilen iptal gerekçeleri dava konusu işlem ile tekrar gerçekleştirilmiştir.

Bilindiği üzere mahkeme kararları sadece hüküm fıkrası ile değil gerekçeleri ile de bağlayıcıdır. Bu nedenle Belediye tarafından yapılan plan onaması açıkça mahkeme kararına aykırılık teşkil etmektedir. Bu düzenlemeler doğrultusunda; yargı kararı ile açıkça iptal edilmiş bir imar planı değişikliğinin ardından, iptal edilme gerekçeleri ile aynı niteliğe sahip yeni bir imar planı yapılıyor olması **bir yandan yargı kararına aykırılık diğer yandan ise suç teşkil etmektedir.**

İstikrar kazanmış Danıştay kararları incelendiğinde görüleceği üzere bir imar planına karşı açılmış olan bir dava devam ederken dava konusu planın idarece değiştirilmesi o davayı konusuz bırakmamakta planın geneli açısından bir değişiklik yok ise dava görülmeye devam edilmektedir. Dolayısıyla dava sonunda verilen karar imar planının (daha sonra değiştirilmiş olsa bile) iptali sonucunu doğurmaktadır. Bu doğrultuda Danıştay 6. Dairesinin 13.03.2006 gün ve E:2005/3438, K:2006/232 sayılı kararında özetle: *"Uyumsuzluk konusu alana ait Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na onaylanan 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planı değişikliklerine karşı açılan dava sırasında bakanlıkça anılan planlarda değişiklik yapılmışsa da taşınmazların ayrıldığı fonksiyona yönelik bir değişiklik olmadığı, dolayısıyla hukuki sonuçlar doğurmaya devam ettiği anlaşıldığından, dava konusu planların yürürlükten kalktığı ve davanın konusuz kaldığından söz edilemeyeceği nedeniyle işin esasının incelenmesi gerektiği"* şeklinde ifade edilmiştir.

Bahsi geçen Danıştay kararı doğrultusunda; bir plan, değişiklikten sonra dahi hukuki sonuçlar doğurmaya devam ediyorsa bu planın iptalinin de hukuki sonuçlar doğurmaya devam edeceğinin kabulü gerekir. Dava konusu plan Ankara 13. İdare Mahkemesinin

28.11.2008 gün ve 2007/2394 E., 2008/1795 K. sayılı kararı ile iptal edilmiş olup bu iptal kararı hukuki sonuçlar doğurmaya devam etmektedir.

G) DAVA KONUSU PLAN KARAR VE HÜKÜMLERİ ULUSLARARASI SÖZLEŞMELERDEN DOĞAN TAAHHÜTLERİMİZE AYKIRIDIR.

Anayasanın 90. maddesinin son fıkrasında “...usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümlerinin esas alınacağı..” belirtilmiştir. Bu anayasa hükmüne göre, dava konumuzla ilgili uluslararası sözleşmeler ile ulusal yasaların çelişmesi halinde, Uluslararası sözleşme hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

AOÇ ve benzeri tarihi ve doğal alanlar; insanlığın ortak kültür mirasıdır ve korunması gerekir. Günümüzde bu tür değerlerin korunması için pek çok uluslararası sözleşme imzalanmış ve ulusal yasalar çıkartılmıştır.

1972-Paris- Dünya Kültür ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme ile “...kültür mirası ve doğal miras niteliğindeki varlıkların evrensel miras olduğu kabul edilmiş, sözleşmecî ülkelere, kendi ülkelerindeki, kültür mirası ya da doğal miras sayılabilecek varlıkların saptanması, korunması, muhafazası teşhiri ve gelecek kuşaklara iletilmesinin sağlanması...” görevi yüklenmiştir (14.02.1983 tarih ve 17959 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır).

1985- Granada Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi ile korunacak anıt, bina grupları ile ören yerlerinin kesin olarak tespit edilebilmesi için Sözleşmecî Devletler; “...bu tarihsel varlıkların envanterlerini oluşturmayı, bu tarihsel varlıklara zarar verebilecek tehlikeli durum doğduğunda, en kısa zamanda gerekli dokümanları hazırlamayı, mimari mirasın korunması için yasal önlemleri almayı, korunma için gerekli denetlemeleri yapmayı, korunan varlıkların bozulmasını, hasar görmesini veya yıkılmasını, önlemeyi...” taahhüt etmişlerdir (1989 yılında 3534 sayılı yasa ile onaylanmıştır).

1992 Valetta/Malta Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi ile de Sözleşmecî Devletler; “...arkeolojik mirasın korunması için gerekli önlemleri almak, arkeolojik araştırma faaliyetlerini bilimsel güvence altına almak, arkeolojik mirasın tercihen bulunduğu yerde korunması ve bakımını sağlamayı ...”taahhüt etmişlerdir (1999 yılında 4434 sayılı yasa ile onaylanmıştır).

Ayrıca Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (2000), bu tür tarihi ve kültürel miras değerlerini uluslararası önemde korumayı zorunlu kılacak taahhütleri içermektedir. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, 20 Ekim 2000 tarihinde imzaya açılmış ve ülkemiz sözleşmeyi bu tarihte imzalamıştır (“Avrupa Peyzaj Sözleşmesi’nin Uygun Olduğuna Dair Kanun”, 2003 yılında 4881 nolu Kanunla onaylanmıştır).

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi; peyzajın kültürel, ekolojik, çevresel ve sosyal alanlarda kamu yararı taşıdığını; peyzajın yerel kültürlerin biçimlenmesine katkısı sağladığını ve bunun da Avrupa kültürel ve doğal mirasının en önemli parçası olduğunu, insanın refahı ve Avrupalı kimliğinin pekiştirilmesine katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır. Bu sözleşmeyi imzalayan her bir taraf peyzajları, yasayla, insanların çevrelerinin önemli bir bileşeni, onların paylaştıkları kültürel ve doğal mirasın çeşitliliğinin bir ifadesi ve kimliklerinin bir temeli olarak tanımayı taahhüt etmektedir. “Ülkeler; peyzajı, bölgesel ve şehir planlama politikalarına ve kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomik politikalarına ve aynı zamanda peyzaj üzerinde doğrudan veya dolaylı etkisi olabilecek diğer politikalarına katmayı yükümlenir” denilmekte olup burada ülkesel-bölgesel fiziki planlarda, peyzaj alanlarının korunması ve kent yerleşimlerinin planlanmasında peyzajın temel bir veri olarak ele alınması amaçlanmaktadır (Md.5).

HUKUKİ NEDENLER : Anayasa, 2577, 2863, 3194, 3534, 5403, 5578, 5656, 4562 sayılı yasalar ve ilgili tüm mevzuat.

DELİLLER : Mustafa Kemal Atatürk'ün bağış senedi, tapu kayıtları, imar planları, idari işlemler, keşif, bilirkişi incelemesi ve yasal her türlü delil.

SONUÇ VE İSTEM : Açıklanan ve Mahkemenizce resen saptanacak nedenlerle;

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının 21.05.2010 gün ve 4035 sayılı yazısı ile uygun görülen, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 02.07.2010 gün ve 5213 sayılı kararıyla uygun görülen ve Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 13.08.2010 gün ve 2494 sayılı kararıyla uygun görülen "1/10.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve I. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı"nın ve eki olarak onaylanan "1/10.000 ölçekli Ulaşım Şeması" ile "1/1000 ölçekli Ulaşım (Yol-Kavşak vb.) Uygulama Projesi"ne dayanak işlemin şehircilik ilkeleri, planlama esasları, kamu yararı açısından hukuka aykırı olması ve uygulanması halinde **telafisi güç zararların doğmasına neden olacağından**

Öncelikli olarak yürütmenin durdurulmasına

Yargılamanın duruşmalı olarak yapılmasına

Yürütmenin durdurulması istenen işlemlerin, şehircilik ilkeleri, planlama esasları, kamu yararı açısından **hukuka aykırı olması nedeniyle iptaline**,

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından kabul edilen planların ve eklerinin dayanağı olan 5524 sayılı yasanın Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle **yürürlüğünün durdurulması talebi ile Anayasa Mahkemesine** gönderilmesine,

Yargılama giderleri ile ücreti vekâletin davalı idare üzerinde bırakılmasına karar verilmesini vekâleten arz ve talep ederiz.

**TMMOB Şehir Plancıları
Odası (Ankara Şubesi)
vekili Av. Koray CENGİZ**

**TMMOB Peyzaj Mimarları
Odası ve
TMMOB Çevre
Mühendisleri Odası vekili
Av. Emre Baturay
ALTINOK**

**TMMOB Mimarlar Odası
(Ankara Şubesi)
vekili Av. Gökçe BOLAT**

**TMMOB Ziraat
Mühendisleri Odası
vekili Av. Zuhâl
SİRKECİOĞLU DÖNMEZ**

**ANKARA BAROSU
BAŞKANLIĞI
vekili Av. Özge KÖKSAL**

EKLER :

1. Mustafa Kemal Atatürk'ün, 11.6.1937 tarihli bağış senedi
2. 8.7.2006 tarih ve 26222 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5524 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun.
3. T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının 14.12.2006 tarih ve 11259 sayılı yazısı
4. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.1.2007 tarih ve 2039 sayılı kararı
5. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararı

6. Ankara 13. İdare Mahkemesi'nin 28.11.2008 gün ve 2007/2394 E., 2008/1795 K. sayılı kararı
7. T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığının 21.05.2010 tarih ve 4035 sayılı yazısı
8. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 02.07.2010 tarih ve 5213 sayılı kararı
9. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi 13.08.2010 gün ve 2494 sayılı kararı
10. 26.7.2005 tarih ve 25887 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi Uygulaması, Denetimi Ve Müellifle İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik"
11. 5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanunu

8

21.10.2011

AV. KORAY CENGİZ
Cinnah Cd. Farabi Sk. No:38/4 Çankaya/ANKARA
Tel: (312) 466 56 62 Faks: (312) 466 59 72

YÜRÜTMİYİ DURDURMA
TALEPLİDİR

ANKARA İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

DAVACI : 1-TMMOB Şehir Plancıları Odası (Ankara Şubesi)

VEKİLİ : Av. Koray CENGİZ

DAVACI : 2 - TMMOB Mimarlar Odası (Ankara Şubesi)

VEKİLİ : Av. Gökçe Bolat...
...

DAVACI : 3- TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası

VEKİLİ : Av. ...
.....

DAVACI : 4- Ankara Barosu Başkanlığı

VEKİLİ : Av. ...
....

DAVALI : **Kültür ve Turizm Bakanlığı** (Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğüne izafeten)

DAVA KONUSU : Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.08.2011 tarihli ve 6281 sayılı kararı ile onaylanan, "Yenimahalle İlçesi Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri'nin 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescili kararının" öncelikle yürütmesinin durdurulmasına takiben iptaline karar verilmesi talebidir.

BİLDİRİM TARİHİ :

ESAS YÖNÜNDEN GEREKÇELERİMİZ

Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.08.2011 tarihli ve 6281 sayılı kararı ile onaylanan, Yenimahalle İlçesi Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri'nin 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil kararı incelendiğinde aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

- Orman Genel Müdürlüğü tarafından, mülkiyetinde bulunan Atatürk Orman Çiftliği Gazi Tesisleri Alanının Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 02.07.2010 gün ve 5213 sayılı kararıyla uygun bulunan "1/10.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı"na uygun olarak, kamu kullanımı amacının sürdürülebilmesi için III. Derece Doğal Sit alanı olarak düzenlenmesini istenmiştir.
- Ankara İli, Yenimahalle İlçesi, Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı içerisinde yer alan Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri Alanı olarak bilinen 46 ha'lık alanın;
  - 2863 sayılı Koruma Kanunu'nda belirtilen 1. Derece Doğal Sit Alanı tanımına uymadığı,
  - Yürürlükteki mevzuat ve yürürlükteki ilke kararındaki 1. Derece Doğal Sit özellikleri taşımadığı,
  - Alanın sit alanı ilanında önce (1992) Orman Genel Müdürlüğü kullanımında olduğu,
  - Bölgenin bu kurum tarafından bitkilendirildiği, sonradan insan eliyle bitkilendirilen alanın insan eliyle yapılmış bir çevre olarak geliştirildiği ,

Gerekçeleri doğrultusunda 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı şerhinin kaldırılarak, sadece 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak tesciline karar verilmiştir.

DAVA KONUSU ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULUNUN 10.08.2011 TARİHLİ VE 6281 SAYILI KARARI BÜTÜN OLARAK KORUMA VE İMAR MEVZUATINA, KAMU YARARINA, ŞEHİRCİLİK İLKELERİNE VE PLANLAMA ESASLARINA AYKIRIDIR.

1. DAVA KONUSU KURUL KARARI İLE CUMHURİYET DÖNEMİNDE MODERN TARIMIN HALKA TANITILMASI VE İLK UYGULAMASININ YAPILMASI AMACI İLE BİZZAT ATATÜRK TARAFINDAN KURULAN VE BU NİTELİĞİNİN KORUNMASI KOSULU İLE BAĞISLANAN ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ'NİN TÜRKİYE VE ANKARA İÇİN ÖNEMİ HİÇE SAYILMAKTADIR.

1.1- Atatürk Orman Çiftliği'nin Kuruluş Amacına Aykırıdır.

Türkiye Cumhuriyetinin kuran kadrolar, siyasal alanda kazandıkları başarıları sürekli hale getirecek ekonomik modelin gerekliliğini her defasında dillendirmişlerdir. Bir yandan modern siyasal kurumlar hayata geçirilirken diğer yandan bu siyasal kurumları besleyecek ekonomik model olarak kırsal ve kentsel alanda sanayileşme ön plana çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti hem kent hem kır yaşamında sanayileşmeye dayalı bir kalkınma modelini ön plana çıkarır. Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ) projesi de Türkiye Cumhuriyeti'nin kalkınma politikasının hem mekânsal hem de hukuki bir görünümüdür. AOÇ, Kır ve Kent yaşamının bir biri içine girişine ve harmanlanışına bir örnek olması açısından tasarlandığı Atatürk'ün vasiyetinde açıkça görülür.

Mustafa Kemal Atatürk, 11.6.1937 tarihinde tasarrufu altında bulunan ve şahsi malvarlığı olan AOÇ arazisini vasiyeti doğrultusunda şartlı olarak hazineye bağışlamıştır (EK 1). Mustafa Kemal, 13.06.1937 tarihli yazısında da, Çiftliklerin Türk Köylüsüne ve Ulusuna naçizane bir vazifesi olduğunu vurgular. Dolayısıyla, savaş koşullarından çıkmış bir ülkenin kendi kendini

besleyebilmesi, tarımsal alanda sanayileşmesinin bir modeli olarak AOÇ ortaya çıkmıştır. AOÇ, kooperatifler yoluyla örgütlenmiş üreticiler, üreticilerin ürünlerini tüketen kentliler ile birlikte, kentin sosyal dokusuna ve ekonomik gelişimine, siyasal hayatına, kentsel çevrenin yapılandırılmasına dair de bir ufuk çizgisidir. AOÇ kuruluş amacı açısından bugün dünyanın pek çok ülkesinde hayat bulan "kentsel tarım" modelinin ilk örneği olarak değerlendirilmelidir. Bunun yanı sıra, bu işlevleri nedeniyle halk için rekreatif olanaklar da sunar.

AOÇ'nin kuruluş amacına aykırı kullanılsa da Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri olarak adlandırılan bölüm, Cumhuriyet'in kalkınma politikası için bir model niteliğindeki AOÇ alanının kalbi olarak nitelenebilecek bir konumda olup yapılaşma açısından AOÇ'nin genel karakterine uygun dokusunu bugüne kadar korumuş bir alandır. Bu bütünlüğün, genel karakteristiğinin ve yapılaşma dokusunun korunması amacıyla, AOÇ Hazineye hibe edilmişinden 60 yıl sonra amacına uygun olarak kullanılmaması nedeniyle, 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı Kurul Kararı (EK2) ile **doğal ve tarihi sit alanı** ilan edilmiş, 27.07.1993 tarih ve 3097 sayılı Kurul Kararı (EK3) ile **sit alanı sınırları** belirlenmiştir. Buna ilave olarak Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulununun 07.05.1998 tarih ve 5742 sayılı Kararı (EK4) ile de **Birinci Derece Sit alanı** olarak ilan edilmiştir

Kısacası AOÇ, kent açısından kısır, dar kapsamlı değerlendirilecek kentsel yeşil alan-rekreasyon alanı olarak tasarlanmamış ve işlevlendirilmemiştir. AOÇ'nin Cumhuriyetin kuruluş yıllarında belirlenen bu misyonu, bu mekânın geleceğine ilişkin vizyonumuzu da belirlemektedir.

Bir bütün olarak ele alınması ve Cumhuriyetin kuruluş tarihi ve mirası açısından önemi ve işlevi doğrultusunda değerlendirilmesi ve bu yönde korunarak geliştirilmesi beklenen AOÇ alanına ilişkin parçacı bir yaklaşımla alana özel sit alanı "derecesi" ve "niteliğine" ait karar üretilmiştir. "Parçacı; bütünü bozan" ve "Alana; kişiye özel" olarak tanımlanabilecek karar AOÇ'nin kuruluş amacına ve Atatürk'ün vasiyetine aykırılığı nedeniyle de koruma mevzuatına, kamu yararına ve hukuka aykırıdır.

1.2.- Atatürk Orman Çiftliği Alanının Atatürk'ün Vasiyetine Aykırı Olarak Amaç Dışı Kullanılması ve Küçültülmesi Sürecinin Bir Parçasıdır.

- Mustafa Kemal Atatürk 1925 yılında, Ankara'nın tarımsal üretim için uygun bir zemin sağlamayan, bataklık ve kıraç arazilerinde, yurttaştan gerçekleştirdiği satın almalarla, bugünkü adıyla Atatürk Orman Çiftliğini kurmuştur. İlk adı **Orman Çiftliği** olan, Atatürk Orman Çiftliği, 5/5/1925 tarihinde 20 bin dekar, daha sonra Balgat, Etimesgut, Çakırlar, Macun, Güvercinlik, Tatar ve Yağmurbaba gibi alanların satın alınmasıyla **52 bin dekar alan üzerine kurulmuştur**.
- Mustafa Kemal, AOÇ'yi 13 yıl bizzat işlettikten sonra 11 Haziran 1937 tarihli vasiyetnamesinde "tasarrufum altındaki bu çiftlikleri bütün tesisat, hayvanat ve demirbaşları ile beraber hazineye emanet ediyorum" ifadesini kullanarak Türkiye Cumhuriyeti hazinesine hibe ve emanet etmiştir.

Ancak 1938 yılından bugüne birçok yasal düzenleme yapılarak AOÇ alanının amaç dışı kullanımına olanak sağlanmıştır.

- İlk kez **1938-1950** arası dönemde, "Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi" kararlarıyla AOÇ alanının amaç dışı kullanımının yolu açılmıştır. 1938-1950 yılları arasında AOÇ'nin 7372 dekar alanı çeşitli kuruluşlara (uçak fabrikası için Türk Hava Kurumuna, tohum ıslah istasyonu için Tarım Bakanlığına, kısa dalga verici istasyonu için Basın Yayın Genel Müdürlüğüne, mensucat sanayii için Sümerbank'a, bira fabrikası için Tekel'e vb.) devredilmiştir.

- 1950 yılında 5659 sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanunu" çıkarılmıştır. 5659 sayılı Yasanın 10'uncu maddesine göre çıkarılan 6000, 6238, 6947 7310 sayılı yasalar AOÇ alanının tarım dışı kullanımını artarak devam ettirmiştir.
- 1976 yılında çıkarılan 2015 sayılı yasa ve 1983 yılında çıkarılan 2823 sayılı yasa çerçevesinde toplam 14.541 dekar çiftlik alanı daha çeşitli kuruluşlara satılmıştır. Ayrıca, mahkeme kararı ile çeşitli şahıslara verilen arazilerle AOÇ alanı daraltmıştır.
- 1994 yılında 4046 sayılı "Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" çerçevesinde özelleştirilen ve özel kanunlarla AOÇ alanı içinden yer edinen Sümerbank, Tekel Genel Müdürlüğü ve Zirai Donatım Kurumu gibi kuruluşlara ait alanların satılmasıyla özel şahısların eline geçmiştir. Böylece AOÇ alanı içinde yeni özel mülkiyet adacıkları meydana gelmiştir.
- 2005 yılı sonu itibarıyla genel hatları yukarıda belirtilen nedenlerle AOÇ alanında toplam 22.078 dekar arazi kaybı ortaya çıkmıştır. Kaybedilen alan büyüklüğü, Mustafa Kemal'in hazineye hibe etmiş olduğu toplam AOÇ alanının % 42'sine denk gelmektedir.

AOÇ Hazineye hibe edilışinden 60 yıl sonra amacına uygun olarak kullanılmaması ve sahip olduğu tarım ve tarihsel nitelikleri nedeniyle Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 02.06.1992 gün ve 2436 sayılı kararı ile sit ilan edilen, aynı kurulun 20.07.1993 gün ve 3097 sayılı kararı ile sit sınırları belirlenen ve 07.05.1998 gün ve 5742 sayılı kararı ile 1.Derece Doğal ve Tarihi Sit alanı ilan edilerek bir bütün olarak ele alınarak korunması temel ilkesi üzerinden oluşturulan "KORUMA" kararı "Parçacı; bütünden kopuk" ve "Alanın kuruluş amacına aykırı; alana özel" olması nedeniyle koruma mevzuatına ve kamu yararı aykırıdır.

1.3- Atatürk Orman Çiftliği Alanında Yapılan Planlama Çalışmaları

2006 yılında 5524 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun (EK5) ile 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanuna eklenen madde ile Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne Atatürk Orman Çiftliğinin (AOÇ) "*...öncelikle üst ölçekli plan ve Koruma Amaçlı İmar Planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapma...*" yetkisi verilmiştir.

- AOÇ, 1928 yılında hazırlanan Jansen planında Ankara'nın havalandırma koridoru olarak gösterilmiştir.
- 1/25.000 ölçekli 2023 Ankara Nazım İmar Planı Kararlarında, Amaç ve Hedefler başlığı altında: "Doğal, kültürel, çevresel değerlerin, tarihi varlıkların, su kaynaklarının, tarım ve orman alanlarının korunmasını, afet risklerinin giderilmesini/azaltılmasını, afete karşı önlem alınmasını amaçlayan" düzenlemesi 6 hedef olarak yer almaktadır.
- 5524 Sayılı Yasa doğrultusunda Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan 1/25000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım Planı (üst ölçekli plan) ile 1/10000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Koruma Amaçlı Nazım İmar Plan taslakları, T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nın 14.12.2006 tarih ve 11259 sayılı yazısı ile uygun görülmüştür (EK6).

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.1.2007 tarih ve 2039 sayılı kararıyla (EK7) gerekli düzeltmeler yapılarak, onaylanmak üzere Ankara Büyükşehir Belediyesine gönderilmiştir.

Ankara Büyükşehir Belediye Meclis 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararıyla (EK8) onaylanmıştır. Planlar 02.02.2007 tarihinde ilan edilmiştir.

Onaylanan "1\25.000 Nazım İmar Planı ve 1\10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planları"nın *Ankara kentinin sosyal ve ekonomik bütünlüğünün bozulmasında, kenti kent yapan yeşil, tarihi, doğal dokunun yok edilmesinde, insan, doğa*

ve kent birliğinin parçalanmasında, Toplumsal hafızanın, tarihi değerlerin iğdiş edilmesinde, koruma, imar hukukunun, şehircilik ilkelerinin ve kamu yararına aykırı olduğu gerekçeleriyle iptali istemiyle Ankara 13. İdare Mahkemesi'nde 2007/2394 E. numarasıyla tarafımızdan dava açılmıştır.

Mahkeme tarafından 28.11.2008 gün ve 2007/2394 E. 2008/1795 K. sayılı kararla "...dava konusu planların ve adı geçen işlemlerin birçok farklı konuda planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine, kamu yararı ve üstün kamu yararına, ulusal çıkarlara ve çeşitli yasa ve yönetmeliklere uygun olmadığı..." gerekçeleriyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir (EK9).

- 12.01.2007 gün ve 207 sayılı Meclis kararıyla onaylanan planların Mahkeme kararıyla iptal edilmesi nedeniyle, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından tekrar hazırlanan "1/10.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve 1.Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı" T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın 21.05.2010 gün ve 4035 sayılı yazısı ile "uygun görülmüştür (EK10). Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 02.07.2010 gün ve 5213 sayılı kararıyla (EK11) uygun görülerek onaylanmak üzere Ankara Büyükşehir Belediyesine gönderilmiştir. Ankara Büyükşehir Belediye Meclis 13.08.2010 gün ve 2494 sayılı kararıyla (EK12) bu planları onaylamış ve 31.08.2010 tarihinde ilan edilmiştir.

Onaylanan "1\10.000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planları"nın iptali istemiyle Ankara 5. İdare Mahkemesi'nde 2011/879 E. numarasıyla tarafımızdan dava açılmıştır. Davamızda son olarak bilirkişi ücreti ödenmiş, bilirkişi heyetinin belirlenip, keşfin gerçekleşmesi aşamasındadır.

Yukarıda bahsedilen planlama sürecinden anlaşılacağı üzere, Atatürk Orman Çiftliği konumu nedeniyle Ankara kentinin "hava koridoru" olarak belirlenmiştir. Sonrasında kent yerleşiminin gelişme biçimi, yönü ve mekânsal dağılımı AOÇ alanının bu özelliğini pekiştirmiştir. AOÇ alanının adeta Ankara Metropolünün akciğerleri niteliğinde kalması nedeniyle "mevcut halinin korunarak geliştirilmesi" temel ilkesi belirlenmiştir. Bu durum rastlantısal bir durum değildir. AOÇ alanı Ankara Kenti çanağı denilen coğrafi yapı gereği tüm Ankara vadilerinin-derelerinin toplandığı ve Ankara Çayı'na katıldığı alandır. Bu nedenle de Ankara kentinin akciğerleri niteliğinde olup hava koridoru olarak belirlenmiştir.

Ancak her ne kadar Çiftlik arazisi "KORUMA" temel ilkesi ile sit alanı ilan edilse de 2007 ve 2010 yıllarında onaylanan planlarda; koruma ve geliştirme yaklaşımı benimsenmek yerine kentin akciğerleri niteliğindeki çiftlik arazisinin, rant uğruna kentin imar planlarında yer verilmeyen kullanımlar için adeta "boş alan" olarak ele alınmaktadır. 2007 yılında onaylanan imar planı bu gerekçelerle yargı kararı ile iptal edilmiş, 2010 yılında onaylanan imar planının aynı gerekçelerle iptali için dava açılmıştır.

2. DAVA KONUSU KURUL KARARI İLE SİT ALANI DERESESİNİN 1. DERECE DEN 3. DERECE DÜŞÜRÜLMESİ KARARI, KURULUŞ AMACI VE ATATÜRK'ÜN VASIYETİ GEREĞİ "KORUNMASI" GEREKEN ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ'NİN KALBİ KONUMUNDAKİ BİR PARÇASINDA, BÜTÜNDEN AYRIŞMAYA NEDEN OLACAK ŞEKİLDE, ADETA KENTSEL ALAN GİBİ YAPILAŞMA YOLU AÇILMAKTADIR

- 2.1. Dava Konusu Kurul Kararı "Alana Özel" Bir Değişiklik Niteliği Taşıdığından, Mevzuata Tanımlanan İçeriğe ve Kamu Yararına Açıkça Aykırıdır.

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.08.2011 tarihli ve 6281 sayılı kararında, Orman Genel Müdürlüğü'nün, alanın (Atatürk Orman Çiftliği 1/10000 Ölçekli Koruma

Amaçlı Nazım İmar Planına uygun olarak) kamu kullanımını amacının sürdürülebilmesi için III. Derece Doğal Sit alanı olarak düzenlenmesini istediği görülmektedir.

Alan içerisinde kamu kullanımını amacının sürdürülebilmesinin sit alanı derecesi ile herhangi bir bağlantısı yoktur. Orman Genel Müdürlüğü uzun yıllardır 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit statüsü verilen alanda faaliyet göstermektedir. AOÇ'nin kuruluş amacına aykırı kullanılsa da Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri olarak adlandırılan bölüm, Cumhuriyetimizin kalkınma politikası için bir model niteliğindeki AOÇ alanının kalbi olarak nitelenebilecek bir konumda olup yapılaşma açısından AOÇ'nin genel karakterine uygun dokusunu bugüne kadar korumuş bir alandır. Bu bütünlüğün, genel karakteristiğinin ve yapılaşma dokusunun korunması amacıyla,

Kurul kararında, Orman Genel Müdürlüğü'nün belirli tadilat çalışmaları gerçekleştirmek istediği, 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı olan bölgede bu çalışmaları yapamadığı belirtilmiştir. Bu tarz alanlar için belirlenmiş olan Yüksek Kurul'un 728 sayılı İlke Kararında:

1. Derece Doğal (Tabii) Sit: Bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlardır.....

ğ) Mevcut tescilli ve tescilsiz yapıların bakım ve onarımlarının yürürlükteki ilke kararları doğrultusunda yapılabileceğine,

hükmü yer almaktadır.

Karardan da anlaşılacağı üzere çeşitli tadilatları gerçekleştirmek için alanın sit alanı derecesinin değiştirilmesine gerek yoktur. Orman Genel Müdürlüğü'nün tadilat yapmasına engel ne bir ilke kararı ne de kurul kararı vardır. Bu nedenle bu gerekçenin bilimsel ve hukuki dayanağı yoktur.

Koruma mevzuatı göz önünde bulundurulduğunda Atatürk Orman Çiftliği'nin bütün olarak değerlendirilmesi amacı ile "Sit Alanı" ilan edildiği dikkatte alınarak dava konusu kurul kararı değerlendirildiğinde; AOÇ alanı bütününde parçacı bir yaklaşımla parsel ölçeğinde AOÇ'nin esas kuruluş amacına hizmet eden "Orman Müdürlüğü" kullanımındaki kamu kurumu alanının sit derecesinin düşürülmesi koruma mevzuatı hükümlerine aykırıdır.

2.2. Kurul Kararına Esas Olan Sit Derecesinin Yeniden Düzenlenmesi İsteminin Bilimsel ve Teknik Gerekeçeden Yoksundur.

Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 05.11.1999 tarihinde aldığı 659 sayılı ilke kararına göre doğal sit alanlarının tanımları ve kullanma koşulları belirlenmiştir. Buna göre:

"...Doğal (Tabii) Sit: Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup; yer üstünde, yeraltında veya su altında yer alan, ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli alanlardır. Bu alanlarda yapılacak tespit çalışmalarında, alanın özelliğine göre ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerinin alınması esastır. Bu kanuna göre bu tür alanlar 3 farklı şekilde derecelendirilmiştir.

1- 1. Derece Doğal (Tabii) Sit: Bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlardır. Bu alanlarda, bitki örtüsü, topografya, silüet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağına ancak koruma kurulundan izin almak koşulu ile zorunlu olan alanlarda, teknik altyapı hizmetleri, rekreasyon amaçlı günübirlik tesisler, ağaçlandırma, orman bakımı ve ağaç kesimi, orman alanlarında yangın için gerekli koruma önlemlerinin alınması, sit kararı ilanından önce ruhsat almış işletmelerde taş, toprak, kum,

maden vb. ocakların sahanın rehabilite edilerek yasal süresi içinde işlerinin tasfiyesi, alanın özelliğinden kaynaklanan faaliyetlere, her türlü bilgi verici uyarı levhalarının konulması koruma önlemlerinin ilgili kuruluş ve yerel yönetimlerce alınması, mevcut tescilli ve tescilsiz yapıların bakım ve onarımlarının yürürlükteki ilke kararları doğrultusunda yapılabilmesi konusunda izin verilebilmektedir....

.....

3- III. Derece Doğal (Tabii) Sit: Doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yolunda, yörenin potansiyeli ve kullanım özelliği de göz önünde tutularak konut kullanımına da açılacak alanlardır.

Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun dava konusu kararına göre söz konusu alanda turizm tesisleri, rekreasyon amaçlı günübirlik tesisler ve konutlar yapılabilecektir. **Bu karar ile alanda açıkça yeni yapılaşmaya izin verilmektedir.**

Koruma mevzuatı göz önünde bulundurularak dava konusu kurul kararı değerlendirildiğinde; Parsel ölçeğinde Atatürk Orman Çiftliği ile aynı ismi taşıyarak "Çiftliğin Kuruluş Esasları"nın (EK13) uygulanması niteliği taşıyan kamu kurumu niteliğindeki "Orman Müdürlüğü" alanında bilimsel ve teknik gerekçe olmaksızın sit derecesinin değiştirilerek alanda yeni yapılaşmanın yolunun açılması koruma mevzuatına, AOC'nin kuruluş amacına ve Atatürk'ün vasiyetine açıkça aykırıdır.

3. DAVA KONUSU KURUL KARARI İLE SİT ALANI NİTELİĞİNİN "DOĞAL VE TARİHİ SİT ALANI"NDAN "DOĞAL SİT ALANINA" DEĞİŞTİRİLMESİ KARARI 1937 YILINDA ATATÜRK TARAFINDA "KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ" ŞARTLARI İLE DEVLETE BAĞIŞLANAN ORMAN ÇİFTLİĞİ'NİN TARİHİ SİT NİTELİĞİNİ KALDIRILMASI KORUMA MEVZUATINA AÇIKÇA AYKIRIDIR.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 19.04.1996 tarih ve 421 nolu İlke Kararına göre tarihi sit alanlarının tanımları ve kullanma koşulları belirlenmiştir. Buna göre:

"Tarihi sit, Milli tarihimiz ve askeri harp tarihi açısından önemli tarihi olayların cereyan ettiği ve doğal yapısıyla birlikte korunması gerekli alanlardır."

Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin tamamı ve Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri alanı da bu kapsama dahildir. Bu sebeple kullanma ve koruma koşulları 421 sayılı ilke kararına göre belirlenmelidir. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 10.08.2011 tarihli ve 6281 sayılı kararında, tarihi açıdan büyük önemi bulunan, önemli olayların cereyan ettiği ve korunması gereken bu arazinin tarihi sit alanı kapsamında çıkarılmasına ilişkin hiçbir bilimsel ve hukuki nitelikte gerekçe belirtilmemiştir.

Atatürk'ün vasiyetini yok sayan bu karar hukuka aykırıdır.

1937 yılında "Hazineye" devletin bir parçası olarak gerekli önlemlerin ve işlemlerin yapılması amacı ile bağışlanan AOC'nin bir parçası olan "Orman Genel Müdürlüğü" arazisinin hangi gerekçeyle artık "milli tarihimiz açısından önemi" kalmamıştır? Bu alan "1. Derece Tarihi Sit Alanı" niteliğini ne zaman ve nasıl kaybetmiştir? Bu soruların cevapları dava konusu kurul kararında yer almamaktadır.

Alan bütününde sağlanması halinde genel karakteristiği ve dokusunun korunması mümkün olan AOC alanında hiçbir bilimsel ve teknik gerekçe olmaksızın parsel bazında "1. Derece Tarihi Sit Alanı" niteliğinden çıkartılması koruma mevzuatına açıkça aykırı olmasının yanında Atatürk'ün Korunması ve Geliştirilmesi amacı ile Türkiye Cumhuriyetine bağışladığı Atatürk Orman Çiftliği'nin de yok edilmesi anlamı taşımaktadır.

4. DAVA KONUSU KURUL KARARI "ALANIN YAPILAŞMAYA AÇILMASI"NA OLANAK SAĞLAYACAKTIR

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.08.2011 tarihli ve 6281 sayılı kararından (EK14) 2 ay önce, yine aynı kurulun 03.06.2011 tarihli ve 6104 sayılı kararı (EK15) ile "Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri Alanı 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı" düzeltmelerle uygun görülmüştür. Uygun görülen planda yapılan düzeltmeler yeni yapılaşmaya ilişkindir.

İmar Planı Uygulama Hükümlerinin (EK16) aşağıda yer alan hükümleri 03.06.2011 tarihli Kurul Kararı ile iptal edilerek uygun görülmüştür;

- *A. Dayanak-Kapsam ve Hedef bölümünün 2. Planlamanın Kapsam ve Hedefleri başlığı altında yer alan 2.2. Planlamanın Hedefleri maddesinin 2.2.2. Fiziksel Hedefler bendinde yer alan; Gerekmesi durumunda, önerilen Emsali ve maksimum yapı yüksekliğini aşmamak koşulu ve Ankara Kültür Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun uygun göreceği şekilde yeniden yapılanması.*
- *B. Genel Hükümler bölümünün 2. Denetime İlişkin Genel Hükümler başlığı altında yer alan; Bu imar planı, plan notları, plan raporu ile bir bütündür. Bu plana aykırı olarak yapılan projelerin veya uygulamaların saptanması halinde; Ankara Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu bu işlemlerin uygun hale getirilmesini, uygun hale getirilmeyenlerin ise iptalini ilgili idarelerden ister, aykırı uygulamalarda ısrar halinde gerekli hukuk işlemleri gerçekleştirir.*
- *B. Genel Hükümler bölümünün 6. Planın Uygulamasına İlişkin Hükümler başlığı altında yer alan; 6.2. Zorunluluk halinde ve yapının ayrılmayan bazı birimlerini zemin kat altında ve silueti bozmayacak şekilde mimari proje ile çözebilecektir. Zemin kat altında kazanılan ve siluet bozmayacak bu alanlar inşaat alanına dahil edilemez.*
- *B. Özel Hükümler bölümünün 3. Yapılaşmaya İlişkin Hükümler başlığı altında yer alan 6 maddenin tamamı*

Alanın 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı olması özelliğinin korunması ve bu doğrultuda alana yönelik geçerli koruma mevzuatı hükümleri doğrultusunda yukarıda yer alan hükümler Koruma Kurulu tarafından iptal edilmiştir.

Kurul kararı ile düzeltmelerle uygun görülen "Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri Alanı 1. Derece Doğal ve Tarihi sit Alanı 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı" Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 17.06.2011 gün ve 1806 sayılı kararıyla (EK17) onaylanarak 27.06.2011 tarihinden itibaren 1 ay süre ile Ankara Büyükşehir Belediye'sinin ilan askı panosunda ilan edilmiştir.

Şehir Plancıları Odası tarafından 25.07.2011 tarih ve 06.11.2456 sayılı yazı ile usul yönünden askıdaki plana itiraz edilmiştir. Askıya yapılan bu itiraz Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.08.2011 gün ve 2484 sayılı kararı (EK18) ile reddedilmiştir.

Yaşanan bu süreç sırasında daha plana ilişkin itirazlar değerlendirilmeden; 10.08.2011 tarihinde yapılan Koruma Kurulu toplantısında İmar Planına konu alanın sit derecesinin değiştirilmesi ve statüsünün 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak düzenlenmesi talep edilmiş, bu talep 6281 sayılı Kurul Kararı ile uygun görülmüştür.

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, 2011 yılı Haziran ayında dava konusu alanı 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı vasfında görmekte ve bu doğrultuda hazırlanan planı onaylamakta; bu karardan 2 ay sonra, 2011 yılı Ağustos ayında ise alanın bu özelliklere sahip olmadığını belirterek tarihi sit alanı vasfını kaldırmakta ve sit alanı derecesini 3'e indirmektedir.

Bu süreç değerlendirildiğinde; alanda en baştan beri yeni yapılaşma talebinin olduğu, ancak 1. derece doğal ve tarihi sit alanı niteliği nedeniyle bu yeni yapılaşma talebinin gerçekleşmeyeceğinin anlaşılması sonrasında alanın sit derecesi ve statüsünün değiştirilerek yeni yapılaşmanın önünün açıldığı açıktır. Yaşanan bu sürecin koruma mevzuatına aykırılığı ve Atatürk'ün mirası olan "Atatürk Orman Çiftliği" ideolojisine aykırı olduğu açıkça ortadadır.

DELİLLER : Davalı İdare tarafından verilen kararlar, her türlü belgeyi ihtiva eden işlem dosyaları, itiraz yazıları, keşif ve bilirkişi incelemesi ve her türlü delil.

SONUÇ VE İSTEM : Açıklanan ve Mahkemenizce resen saptanacak nedenlerle;

Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.08.2011 tarihli ve 6281 sayılı kararı ile onaylanan, "Yenimahalle İlçesi Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri'nin 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescili" kararının öncelikle yürütmesinin durdurulmasına takiben iptaline karar verilmesi talebidir.21.10.2011

TMMOB Şehir Plancıları Odası (Ankara Şubesi)	TMMOB Mimarlar Odası (Ankara Şubesi)	TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası (Ankara Şubesi)	Ankara Barosu Başkanlığı
vekili Av. Koray CENGİZ	vekili Av. Gökçe Bolat...	vekili Av. ...	vekili Av. ....

Ekler:

1. Mustafa Kemal Atatürk'ün, 11.6.1937 tarihli bağış senedi
2. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 02.06.1992 tarih ve 2436 sayılı kararı
3. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 27.07.1993 tarih ve 3097 sayılı kararı
4. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 07.05.1998 tarih ve 5742 sayılı kararı
5. 8.7.2006 tarih ve 26222 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5524 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun.
6. T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 14.12.2006 tarih ve 11259 sayılı yazısı
7. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.1.2007 tarih ve 2039 sayılı kararı
8. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi 12.01.2007 gün ve 207 sayılı kararı
9. Ankara 13. İdare Mahkemesi'nin 28.11.2008 gün ve 2007/2394 E., 2008/1795 K. sayılı kararı
10. T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 21.05.2010 tarih ve 4035 sayılı yazısı
11. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 02.07.2010 tarih ve 5213 sayılı kararı
12. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi 13.08.2010 gün ve 2494 sayılı kararı
13. Çiftliğin Kuruluş Esasları (Kaynak: ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ)
14. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 10.08.2011 tarihli ve 6281 sayılı kararı
15. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 03.06.2011 tarihli ve 6104 sayılı kararı
16. Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri Alanı 1. Derece Doğal ve Tarihi sit Alanı 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı Uygulama Hükümleri
17. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisininin 17.06.2011 gün ve 1806 sayılı kararı
18. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.08.2011 gün ve 2484 sayılı kararı

9

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hukuk Hizmetleri Başkanlığı

17 Mayıs 2012

Sayı : B.02.0.HUK.641.99.2012-42/1886
Konu : Müdahale talebi dilekçesi

ANKARA 7. İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

Dosya No : 2011/2250 E.

Müdahale Talebinde
Bulunan (Davalılar Yanında) : Başbakanlık

Vekilleri : 1- Sami Arslan AŞKIN – Hukuk Hizmetleri Başkanı
2-Güray ÖZSU – Hukuk Müşaviri

Davalı : Kültür ve Turizm Bakanlığı

Karşı Taraf (Davacı) : 1-TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
2-TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi
3-TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
4-Ankara Barosu Başkanlığı

Konusu : Davalı idare yanında müdahale talebimizin sunulmasıdır.

Açıklamalarımız :

Davacı Odalar ve Ankara Barosu Başkanlığı tarafından açılıp bu dosyada görülmekte olan dava, Atatürk Orman Çiftliği birinci derece doğal ve tarihi sit sınırları içerisinde yer alan Orman Genel Müdürlüğü Gazi Tesisleri Alanının birinci derece doğal ve tarihi sit alanı koruma statüsünün, üçüncü derece doğal sit statüsüne dönüştürülmesine ve tarihi sit statüsünün kaldırılmasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 10/08/2011 tarihli ve 6281 sayılı işleminin iptaline ilişkindir.

Başbakanlığa ait mevcut hizmet binasının yeterli olmaması, kamu hizmetinin fiziki yetersizliklerden arınmış olarak, daha sağlıklı ve gerekli gizlilik içinde yürütülmesi ve güvenlik önlemlerinin en üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi için elzem olması sebebiyle yeni bir hizmet binası yapılmasına karar verilmiş olup, yapılması düşünülen Başbakanlık yeni hizmet binasının bulunduğu arazi, dava konusu işlemle ilgili alanda kalmaktadır.

Zira, 28/02/2012 tarihinde Başbakanlık, Orman Genel Müdürlüğü ve TOKİ Başkanlığı arasında yapılan protokolle (ekte sunulmuştur); Orman Genel Müdürlüğü mülkiyetindeki Ankara İli, Yenimahalle ilçesi, Orman Çiftliği Mahallesinde bulunan 13585 ada 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10 ve 11 parsellerde toplam 151.723 m² yüzölçümlü taşınmazlar üzerine yeni bir Başbakanlık hizmet binası yapılması kararlaştırılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. maddesinde, üçüncü kişilerin davaya katılması konusunda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüş olup; İYUK'un atıfta bulunduğu Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 66. maddesinde; "Üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla, tahkikat sona erinceye kadar, ferî müdahil olarak davada yer alabilir" hükmü yer almaktadır. Anılan hükme göre, üçüncü kişinin, görülmekte

PROTOKOL

MADDE-1 : TARAFLAR :

Bu protokolün tarafları; T.C. Başbakanlık, Orman Genel Müdürlüğü ve T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığıdır.

MADDE-2 : KISALTMALAR :

Bu protokolda, T.C. Başbakanlık, "BAŞBAKANLIK"; Orman Genel Müdürlüğü "OGM" ve T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı da, "TOKİ" olarak anılacaktır.

MADDE-3: KONU VE KAPSAM :

İş bu Protokol;

OGM mülkiyetindeki Ankara İli, Yenimahalle İlçesi, Orman Çiftliği Mahallesi'nde bulunan 13585 ada, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 parsellerde toplam; 151.723 m² yüzölçümlü taşınmazlar ve bu taşınmazlar üzerindeki muhdesatların TOKİ'ye ekspertiz bedeli üzerinden devrine karşılık OGM'nin talep edeceği idare binaları, hizmetevleri ve diğer sosyal tesislerin mülkiyeti OGM'ye ait Ankara İli, Yenimahalle İlçesi, Ormançiftliği Mahallesi, 7638 ada, 13, 14 ve 15 No'lu parseller ve/veya OGM'ce belirlenecek taşınmazlar üzerinde TOKİ tarafından OGM adına inşa edilerek teslim edilmesi,

OGM'den TOKİ'ye devredilecek 13585 ada, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 parsellerde toplam; 151.723 m² yüzölçümlü taşınmazlar üzerinde BAŞBAKANLIK tarafından talep edilen hizmet binası ve tesislerin TOKİ tarafından yapılması ve buna ilişkin bedelin BAŞBAKANLIK'ca TOKİ'ye ödenmesine yönelik usul ve esasları kapsamaktadır.

MADDE-4: DAYANAK:

Bu protokol; Başbakanlık İdari ve Mali İşler Başkanlığının TOKİ'ye hitaplı 21.12.2011 tarih ve 3264 sayılı yazıları ve Başbakanlık makamından OGM'ye hitaben gönderilen 13.12.2011 tarih ve 3146 sayılı yazılarına istinaden, 02/03/1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanununun Ek Madde 1 (m) bendi (24/07/2008 tarihli ve 5793 sayılı Kanunun 9'uncu maddesi ile eklenmiştir) hükmü uyarınca düzenlenmektedir.

MADDE 5- HİZMET BİNALARI YAPIM BEDELİ VE GENEL GİDERLER:

5.1- İNŞAAT YAPIM BEDELİ:

BAŞBAKANLIK ve OGM nam ve hesabına TOKİ tarafından yaptırılacak olan hizmet binaları ile tesislerinin İnşaat Yapım Bedeli olarak; bu bina ve tesislerin TOKİ'ye olan fiili maliyet (GERÇEKLEŞME) bedeli esas alınacaktır. Daha açık ifadesiyle, TOKİ tarafından yapılacak avan ve/veya uygulama projeleri ve yapım ihalesi sonucunda elde edilen bedele; varsa arsa (taşınmaz) bedeli, ekspertiz değer tespiti giderleri, zemin etüdü, sondaj, halihazır harita, ifraz, tevhit, parselasyon, imar planı ve değişikliği, tüm alt yapı, üst yapı, sosyal donatı, ve iş bu Protokolda düzenlenen işlere ait yapım ihaleleri bedelleri, katılım payı, ruhsat, vergi, resim, harç vb. diğer giderler (Protokol konusu yapım işlerinin TOKİ'ce yaptırılması esnasında ortaya çıkacak ek mal ve hizmet alımları, müşavirlik hizmetleri, varsa yıkım ve enkaz kaldırma bedelleri, keşif artışları, fiyat farkı uygulamaları vb.) dahil edilerek hesaplanacak bedel (KDV hariç), yeni yaptırılacak hizmet binalarının Yapım Bedeli olacaktır. Bu bedel, işlerin Nihai Gerçekleşme Bedeli olarak mahsuplaşmada dikkate alınacaktır.

5.2- GENEL GİDERLER:

OGM'nin taşınmazları üzerindeki mevcut Hizmet Binaları ile Tesislerinin acil Tahliye Giderleri ile OGM nam ve hesabına TOKİ tarafından yaptırılacak olan hizmet binaları ile tesislerinin tamamlanarak teslimine kadar geçecek süreçte oluşacak OGM'nin geçici Hizmet Binası ve Tesislerinin Kiralama Bedelleri, bu Protokol uygulamasında Genel Gider olarak tanımlanmaktadır. BAŞBAKANLIK hizmet binaları ve tesislerin yapımına OGM taşınmazlarının tahsis edilmesi nedeniyle oluşacak bu Genel Giderler; iş bu Protokol'ün (7.2.1), (7.2.2) ve (7.2.6)'ncı Maddelerinde belirlenen esaslar çerçevesinde TOKİ ve BAŞBAKANLIK tarafından üstlenilecektir.

CS

X

X

X

X

X

X

MADDE 6- OGM TAŞINMAZLARININ TAKAS/MAHSUP VE KESİN HESABI:

6.1- TOKİ tarafından, OGM nam ve hesabına yaptırılacak olan hizmet binaları ile tesislere karşılık OGM tarafından BAŞBAKANLIK Hizmet Binaları ve Tesislerinin yapımı için TOKİ'ye devir edilecek taşınmazlarının bedel tespitinde; SPK denetimindeki bir gayrimenkul değerlendirme kuruluşu tarafından belirlenecek ekspertiz değerleri esas alınacaktır.

6.2- Protokol konusu işler için OGM tarafından TOKİ'ye devir edilecek taşınmazların belirlenen Ekspertiz Değerleri toplamı, ekspertiz değer tespitinin yapıldığı ayı takip eden cari ay başlangıç olarak baz alınmak suretiyle ÜFE Endeksi ile TOKİ'nin OGM nam ve hesabına yapacağı hizmet binası ve tesislerin inşaat başlangıç tarihine kadar güncellenecektir.

6.3- Mahsuplaşma; Ekspertiz değerleri üzerinden inşaat başlangıç tarihi itibariyle güncellenen arsa bedeli ile TOKİ yükümlülüğünde gerçekleştirilen harcamaların, işin OGM'ye teslim tarihi itibariyle ÜFE Endeksi baz alınarak eskale edilmesi suretiyle yapılacaktır. Bu kapsamda yapılacak mahsuplaşmada, işin bitim tarihi olan geçici kabul tarihi itibariyle güncellenen arsa değeri ile güncellenmiş inşaat maliyet bedelleri dikkate alınmış olacaktır. TOKİ'nin OGM nam ve hesabına yapacağı hizmet binası ve tesislerin geçici kabulünün yapılarak OGM'ye teslimiyle birlikte, iş bu Protokol'ün 5'inci maddesinde tanımlanan Nihai Gerçekleşme Bedeli esas alınmak suretiyle TOKİ tarafından yapılan harcamalar bu madde kapsamında belirlenen güncellenmiş değerleri üzerinden TOKİ'ce OGM'ye fatura edilecektir.

6.4- OGM nam ve hesabına TOKİ tarafından yapılacak hizmet binalarının geçici kabulünün yapılarak OGM'ye teslimi sonrasında Kesin Hesap tarihine kadar TOKİ tarafından yapılan harcamalar, güncellemeye tabi olmaksızın fiili tutarları üzerinden mahsuplaşmada dikkate alınacaktır. Bu çerçevede, arsa bedelinin de Kesin Hesap tarihi itibariyle güncellenmesi söz konusu edilmeyecektir. Bu kapsamda, geçici kabul tarihinden sonra TOKİ tarafından Kesin Hesap tarihine kadar yapılan harcamalar, fiili tutarları üzerinden mahsuplaşmaya esas olmak üzere OGM adına ayrıca fatura edilecektir.

6.5- Bu maddede belirlenen esaslar çerçevesinde TOKİ tarafından OGM nam ve hesabına yaptırılacak olan hizmet binaları ve tesislerin bedeli ile OGM tarafından TOKİ'ye devir edilecek taşınmazların bedellerinin fazla veya eksik çıkması halinde, mahsuplaşma TOKİ ve OGM arasında imzalanmış olan 30.01.2008 tarihli Protokol kapsamında yapılacaktır. Mahsuplaşma sonucunda, OGM lehine oluşacak alacak kalan bedelleri ÜFE endeksi ile güncellenerek, OGM'ce belirlenecek yerlerde OGM nam ve hesabına 30.01.2008 tarihli Protokol kapsamında yapılacak bina ve tesislerin yapımında kullanılacaktır. Alacak kalan bedeli bu yönde kullanılmadığı takdirde aynı ve/veya nakdi mahsuplaşma yapılacaktır.

MADDE 7- ÖDEME ESASLARI VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ :

7.1- ARSA BEDELİNİN ÖDENMESİ:

7.1.1- OGM tarafından BAŞBAKANLIK Hizmet Binaları ve Tesislerinin yapımı için TOKİ'ye devir edilen taşınmazların SPK denetimindeki gayrimenkul değerlendirme kuruluşu tarafından belirlenen Ekspertiz Değerleri toplamı üzerinden hesaplanan Arsa Bedeli, TOKİ tarafından BAŞBAKANLIK'a fatura edilecektir. Ekspertiz Değer tespitinin yapıldığı tarih ile taşınmazların TOKİ'ye devir tarihinde farklılık olması halinde fatura bedeli, ekspertiz değer tespitinin yapıldığı ayı takip eden cari ay başlangıç olarak baz alınmak suretiyle taşınmazın devir tarihi ayına kadar ÜFE Endeksi ile güncellenen tutar üzerinden hesaplanacaktır. BAŞBAKANLIK Hizmet Binaları ve Tesislerinin yapımı için OGM tarafından TOKİ'ye devir edilen taşınmazların bu şekilde hesaplanan fatura bedelinin % 10'una isabet eden Ön Peşinat Tutarı, fatura düzenlenme tarihinden itibaren 30 (Otuz) gün içerisinde, BAŞBAKANLIK tarafından TOKİ'ye ödenecektir.

Handwritten signatures and initials are present at the bottom of the page, including a large signature on the right and several smaller ones below it.

7.1.2- TOKİ'ce düzenlenecek fatura bedelinden BAŞBAKANLIK tarafından TOKİ'ye ödenen peşinat tutarı toplamı'nın düşülmesinden sonra kalan borçlanma tutarının, ödeme vade başlangıç tarihi EYLÜL/2012 ayı olup vade bitimi ise 2013 dönem sonu olacaktır. Peşinat tutarının düşülmesinden sonra kalan borçlanma tutarı üzerinden, TOKİ'nin ilk fatura tarihindeki cari ay baz alınmak suretiyle EYLÜL/2012 ayına kadar TUIK'ce belirlenen ÜFE farkı uygulanarak hesaplanan artış tutarı fatura düzenlenmek suretiyle borçlanmaya ilave edilecektir.

7.1.3- Bu şekilde hesaplanan BAŞBAKANLIK arsa borçlanma tutarı; ilk taksit ödeme tarihi EYLÜL/2012 ayından başlamak üzere ARALIK/2012, MART/2013, HAZİRAN/2013, EYLÜL/2013 ve ARALIK/2013 aylarında, ilgili ödeme aylarının 25'ini geçmemek koşuluyla 6 eşit taksitte BAŞBAKANLIK tarafından TOKİ Banka Hesabına aktarılarak ödenecektir.

7.2- YAPIM İHALESİ ÖNCESİ İŞLER VE GENEL GİDERLER İLE YAPIM İHALESİ SONRASI İNŞAAT YAPIM BEDELLERİNİN ÖDENMESİ:

7.2.1- BAŞBAKANLIK nam ve hesabına gerçekleştirilecek Hizmet Binası ve Tesislerin yapım ihalesi öncesi TOKİ tarafından yaptırılacak olan yapı alanına ait ekspertiz değer belirleme, sondaj, zemin etüdü, haritacılık, ifraz, tevhid, parselasyon, imar planı ve değişikliği vb. işleri, varsa yıkım ve enkaz kaldırma işleri, hizmet alımı ile temin edilen tüm proje hizmet işlerine (mimar, statik, makine-elektrik tesisatı, vb. üst yapı projeleri ile alt yapı ve çevre düzenleme projeleri, teknik şartname ve spesifikasyonlar, mahal listeleri ve özel birim fiyat tarifleri) ait giderler ile protokolün 5.2 nci maddesinde tanımlanan Genel Giderlerin karşılanmasını teminen; BAŞBAKANLIK, işbu Protokolün imzalanmasından itibaren 60 (altmış) işgünü içerisinde, TOKİ'ye 15 Milyon TL avans ödemesi yapacaktır.

7.2.2- TOKİ, yapım ihalesi öncesi BAŞBAKANLIK nam ve hesabına yukarıdaki maddede tanımlanan harcamalarını avans bedelinden mahsup edilmek üzere BAŞBAKANLIK'a ayrıca fatura edecektir. Yapım ihalesi öncesi harcamaların mahsubu, iş bu Protokol'ün 5.2'nci maddesinde tanımlanan Genel Giderlerden OGM geçici Hizmet Binalarının Kiralanmasına ilişkin giderlerin sonraki üç yıla ait tahmini bedellerinin bloke edilmesinden sonra hesaplanan kalan Avans tutarı üzerinden yapılacaktır. Avans bedelinden yapım ihalesi öncesi yapılan mahsuplar sonrasında Avans kalanı olması halinde bu Avans Kalan Tutarı, yapım ihalesi sonrasına ait hakedişlerden % 15'i oranında mahsup edilecektir.

7.2.3- Protokol konusu iş kapsamında TOKİ tarafından yapılan veya yaptırılan işlere ait düzenlenen hakedişlerin TOKİ'ce kontrol ve onaylanmasından sonra hakediş ve bağlı fatura BAŞBAKANLIK'a intikal ettirilecektir. BAŞBAKANLIK, hakedişlere ilişkin fatura bedelini (Varsa Avans Bedeli Kalanını KDV hariç bedelden % 15'i oranında avans mahsubu yaparak), TOKİ tarafından talep edildiği tarihten itibaren 30 (otuz) işgünü içerisinde TOKİ'nin banka hesabına aktaracaktır.

7.2.4- Protokol konusu işin yürütülmesi esnasında, yüklenicinin yükümlülüğü dışında kalan, BAŞBAKANLIK'ça ödenmesi gereken ve ilgili belediyece veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca BAŞBAKANLIK nam ve hesabına tahakkuk ettirilen her türlü vergi, resim ve harçlara ilişkin ödemeler BAŞBAKANLIK'ça ilgili kuruluşa süresi içerisinde yapılacak; veya talep edilmesi halinde işin mahiyetine göre belirlenecek süre içinde BAŞBAKANLIK nam ve hesabına ödenmek üzere TOKİ'ye ödenecektir.

7.2.5- Protokol konusu işe ilişkin, ihale öncesi gerçekleştirilen işler hariç, TOKİ tarafından gerçekleştirilecek ve hakediş düzenlemesine tabi olmayan tüm harcama ve giderler için harcama yapılmadan önce BAŞBAKANLIK onayı alınacaktır.

7.2.6- BAŞBAKANLIK hizmet binaları ve tesislerin yapımına OGM taşınmazlarının tahsis edilmesi nedeniyle oluşan ve iş bu Protokol'ün (5.2)'inci maddesinde tanımlanan Genel Giderler'in

52

7

7

7

7

7

7

fiili gerekleŒme tutarları üzerinden TOKİ tarafından üstlenilerek BAŞBAKANLIK' ca ödenmesi esastır. TOKİ tarafından üstlenilen bu Genel Giderler, fiili tutarları üzerinden BAŞBAKANLIK'a avans tutarından mahsup edilmek üzere ayrıca fatura edilecektir. Bu protokole konu BAŞBAKANLIK'a teslim edilecek hizmet binalarının bitim tarihi itibarıyla kalan süreye münhasır Genel Giderler BAŞBAKANLIK tarafından TOKİ' ye ödenecektir.

7.3- ÖDEME GENEL ESASLARI VE MAHSUPLAŞMA:

7.3.1- Protokol konusu tüm ödemelere ilişkin (hak ediŐler dahil) sorumlu sıfatıyla vergi tevkifatlarına ait tüm mükellefiyetler TOKİ nezdinde yapılacağından, BAŞBAKANLIK tarafından TOKİ'ye ödenecek tutarlardan her hangi bir ksinti yapılmayacaktır.

7.3.2- Protokol konusu işlerin TOKİ'ce BAŞBAKANLIK'a teslimini müteakip işle ilgili geçici kabul tarihine esas hesaplanacak nihai gerçekleşme bedeli matrahı ile Protokol süresince düzenlenen ara hakediş faturalarının matrahları arasındaki fark üzerinden teslim edilen tesisler için TOKİ tarafından BAŞBAKANLIK adına fatura düzenlenecektir. Yapım iÇine ilişkin kesin hesap, düzenlenecek kesin hakediş ve bu hakediŐe bağlı fatura/faturalar ile oluŐacaktır. Protokol konusu işlere ait geçici kabul tarihi ile kesin hesap tarihi arasında TOKİ tarafından üstlenilen hakediş ve giderlerin BAŞBAKANLIK tarafından TOKİ'ye ödenmesi de iş bu Protokolde belirlenen esaslarda yapılacaktır.

7.3.3- TOKİ tarafından gerçekleştirilen işlere ait düzenlenen fatura bedelleri toplamı, bu Protokol kapsamında yaptırılan bina ve tesislerin BAŞBAKANLIK adına kesin borçlanma kaydını ve nihai gerçekleşme bedelini ifade edecektir. Yapım iÇine ait kesin hesabın düzenlemesini takiben BAŞBAKANLIK tarafından TOKİ'ye fazla denek aktarıldığının tespiti halinde, harcanmayan denek tutarı TOKİ tarafından BAŞBAKANLIK'a aktarılacaktır. TOKİ'nin aktarılan denek tutarından daha fazla harcama yaptığının tespiti halinde ise; yapılan harcamalar, TOKİ tarafından talep edildiği ilk tarihten itibaren 30 (otuz) iŐgnt içerisinde BAŞBAKANLIK tarafından TOKİ'ye ödenecektir.

7.3.4- Protokol konusu işe ait ödemelerin yapılacağı TOKİ hesabı, T.C.Ziraat Bankası Bilkent Plaza Œubesi nezdindeki TR 68 0001 0017 6205 3866 6250 01 No'lu hesap olup; BAŞBAKANLIK tarafından yapılacak demelerde, "Protokol Adı ve deme Mahiyeti" dekont açıklaması olarak belirtilecektir.

MADDE 8- KESİN HESAP:

TOKİ tarafından, BAŞBAKANLIK ve OGM nam ve hesabına yaptırılacak olan hizmet binaları ile tesislerin inŐasının tamamlanarak geçici kabulünün yapılması ve BAŞBAKANLIK ve/veya OGM' ye tesliminin gerçekleşmesi sonrasında TOKİ nezdinde onaylanacak Kesin Hesapları müteakip iş bu protokolün 5.1. maddesine göre belirlenecek Nihai Gerçekleşme Bedellerinin hesaplanmasında; BAŞBAKANLIK nam ve hesabına yapılan inŐaatlar için Protokol'n 7'nci maddesinde ve OGM nam ve hesabına yapılan inŐaatlar için ise Protokol'n 6'ncı maddesinde belirlenen esaslarda işlem yapılacaktır.

TOKİ Protokol kapsamında, gerek BAŞBAKANLIK nam ve hesabına yaptığı işlere ait harcamaları ve tahsilatları, gerekse OGM nam ve hesabına yaptığı harcamaları (Genel Giderler dahil) yasal kayıtları üzerinde ayrı ayrı muavin defterlerde yürütecektir.

MADDE 9- TARAFLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

9.1-BAŞBAKANLIK YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

a- Protokol konusu işe ait TOKİ'ye aktarılabk hakediş ve harcama tutarlarına ilişkin Bütçe denek Tahakkuk ve aktarımı yapılmasına ilişkin ilgili Bakanlıklar nezdindeki iş. ve işlemleri gerçekleştirme sorumluluğu BAŞBAKANLIK' a aittir.

b- İhale eki projeler BAŞBAKANLIK tarafından temin edilecek olup, projeler TOKİ tarafından şartname ve yönetmelikler çerçevesinde incelenecek, gerekli değişiklikler BAŞBAKANLIK tarafından yerine getirilecektir. Projelerin TOKİ ve BAŞBAKANLIK tarafından uygun görülmesinden sonra ihale prosedürü başlatılacaktır.

c- BAŞBAKANLIK hizmet binası ve tesisler için ilave alanlara ihtiyaç duyulması halinde bu alanlarla ilgili Kurum ve Kuruluşlar nezdinde gerekli iş ve işlemlerin yürütülmesi ve OGM mülkiyetindeki Ankara İli, Yenimahalle İlçesi, Ormançiftliği Mahallesi, 13586 ada, 1, 2, 3, 4 ve 5 parsel, 13587 ada, 1, 2; 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 parsel ile 13588 ada, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9 parsellerde toplam; 268.455 m² yüzölçümlü taşınmazların, öncelikli olarak 187.912 m² yüzölçümlü Ankara İli, Çankaya İlçesi, Çukurambar Mahallesi, 27035 Ada, 1 Parselin orman vasıflı kısmı çıktıktan sonra Hazine mülkiyetinde kalacak olan yaklaşık 120.175 m² yüzölçümlü taşınmaz kalan kısmın yine Hazine mülkiyetindeki diğer taşınmazlarla trampa edilmesini ve Hazineye devredilen taşınmazların da BAŞBAKANLIK'a tahsis edilmesi BAŞBAKANLIK tarafından sağlanacaktır

9.2- OGM YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

a- Protokolün imzalanmasına müteakip mülkiyetinde bulunan protokole konu taşınmazların SPK lisanslı Gayrimenkul Değerleme Firmasınınca belirlenecek ekspertiz değeri üzerinden TOKİ' ye devrini sağlayacaktır.

b- OGM nam ve hesabına TOKİ tarafından yaptırılacak olan hizmet binası ve tesislerin inşa edileceği taşınmazların (arsa/arazi) inşaata hazır hale getirilmesi (varsa imar planlama işlerinin tamamlanarak onaylanmasının sağlanması, arsa üzerinde mevcut binaların boşaltılması, yıkım ve enkazının kaldırılması vb. işler).

c- OGM protokole konu inşaatlarla ilgili gerekli olan her türlü muvafakati TOKİ' ye veya TOKİ' nin belirleyeceği yapımcı firmaya verecek veya verilmesini sağlayacaktır.

d- Projelerin OGM tarafından temin edilmesi halinde projeler TOKİ tarafından şartname ve yönetmelikler çerçevesinde incelenecek, gerekli değişiklikler OGM tarafından yerine getirilecektir. Projelerin TOKİ tarafından temin edilmesi halinde OGM gerekli ihtiyaç programını ve mahal listesini TOKİ' ye verecek, TOKİ projeleri OGM' nin görüşlerini de alarak temin edecektir. Projelerin TOKİ ve OGM tarafından uygun görülmesinden sonra TOKİ tarafından ihale prosedürü başlatılacaktır.

e- OGM tarafından TOKİ' ye devredilecek taşınmazların acil boşaltılmasına ilişkin Tahliye Giderleri ve OGM tarafından ihtiyaç duyulan geçici hizmet binalarının Yıllık Kiralama Giderlerine ait iş ve işlemlere yönelik bedellerin belirlenmesinde ilgili Mevzuat hükümlerine göre işlem tesis edilecektir. Protokol'ün (5.2)'nci maddesinde tanımlanan bu Genel Giderlerin ödenmesine esas TOKİ ve BAŞBAKANLIK tarafından mevzuat gereği istenilen belge, bilgiler OGM tarafından ilgililerine bildirilecektir.

f- TOKİ'ye devredilecek olan taşınmazlarla ilgili devir öncesi işlemlere ilişkin oluşacak her türlü problemlerin giderilmesi OGM tarafından sağlanacaktır.

g- OGM' nin hizmetlerini yürüteceği geçici binaların malikleri ile yapılacak kira sözleşmesinde OGM kira bedelinin ödenmesi hariç, kullanıma ilişkin diğer mükellefiyetlerinin yerine getirilmesinde taraf ve sorumlu olacaktır. Geçici olara kiralanan binaların maliklerince tanzim edilecek faturaları, OGM tarafından fiili tasarrufun başladığı tarih belirtilerek resmi yazı ekinde ödemeye esas olmak üzere TOKİ' ye intikal ettirecektir.

h- OGM' nin hizmetini yürüteceği binalara taşınmasına dair gerçekleştirilecek nakliye iş ve işlemleri OGM tarafından ikmal ettirilecek, hizmetin alındığının, yazılı olarak TOKİ' ye

Handwritten signatures and initials are present at the bottom of the page, including a large signature on the right and several smaller ones on the left and center.

bildirilmesini müteakip yükleniciye yapılacak ödeme TOKİ tarafından gerçekleştirilerek BAŞBAKANLIK'a rücu edilecektir.

i- OGM mülkiyetindeki Ankara İli, Yenimahalle İlçesi, Ormançiftliği Mahallesi, 13586 ada, 1, 2, 3, 4 ve 5 parsel, 13587 ada, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 parsel ile 13588 ada, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9 parsellerde toplam; 268.455 m² taşınmazda yer alan ve OGM personeline kullanılan hizmetevleri ve sosyal tesisler TOKİ tarafından OGM nam ve hesabına yapılacak hizmetevleri ve sosyal tesislerin bitirilip OGM'ye teslim edilip bu hizmet evlerine taşınması ile boşaltılacaktır.

9.3- TOKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

a- Bu protokol kapsamında BAŞBAKANLIK'a hizmet binası ve tesisler yapılmak üzere değerlendirilecek olan OGM mülkiyetindeki taşınmazların kıymet takdirleri, TOKİ tarafından "Sermaye Piyasası Kurulu Tarafından Onaylı Ekspertiz Kuruluşlarına" yaptırılacaktır.

b- Sermaye Piyasası Kurulu tarafından onaylı ekspertiz kuruluşlarınca, yapılacak kıymet takdir belirleme (ekspertiz) çalışmalarının bedeli TOKİ tarafından ödenerek iş bu Protokol'ün (7)'nci maddesinde belirlenen esaslarda mahsup ve/veya ödemeye konu edilecektir.

c- OGM mülkiyetinde ve/veya TOKİ mülkiyetindeki taşınmazlar üzerinde yapılacak yeni hizmet binaları ve tesislerin yapımına ilişkin zemin etüdü, sondaj, ifraz, tevhit, parselasyon, proje yapımı, ruhsat, vergi, resim, harçlar ve bunlara ait cezalar ile benzeri giderler TOKİ tarafından karşılanacak olup işin bedeline dâhil edilecektir. Yapılacak tüm inşaat işleri, İmar Kanunu hükümlerine göre ve OGM ve BAŞBAKANLIK adına ruhsat alınması gereken işlerde inşaat, kanal, toprak dökümü yeri vb. ruhsatlar alınarak yapılacaktır. Bu işlerde ödemeler TOKİ tarafından karşılanacaktır. Yapı İnşaat Ruhsatı ile Yapı Kullanma İzin Belgeleri TOKİ tarafından alınacak, bunlara ilişkin tüm giderler TOKİ'ye ait olup, bu bedellerde işin bedeline dahil edilecektir.

d- Mülkiyeti OGM'ye ait Ankara İli, Yenimahalle İlçesi, Ormançiftliği Mahallesi, 7638 ada, 13, 14 ve 15 No'lu parsellere ilişkin imar planının kesinleşmesinden sonra Protokole konu inşaat işlerinin süresi ihale eki projelere göre yüklenici sözleşmesinde belirlenen süredir. Yüklenici sözleşmelerinde işin süresi ile ilgili herhangi bir işlem tesisi gerektiğinde TOKİ, BAŞBAKANLIK ve/veya OGM'ye bilgi vermek sureti ile işlem yürütecektir. Tesisler protokol hükümlerine, proje ve mahal listelerine uygun olarak, bütün bağlantıları (elektrik, su, doğalgaz, telefon vb.) tamamlanmış şekilde inşa edecek/ettirecek, geçici kabulünü yapacak ve eksiksiz, kullanılmaya elverişli bir şekilde BAŞBAKANLIK ve/veya OGM'ye "Devir-Teslim Tutanağı" karşılığı teslim edilecektir. Yeni bina inşaatlarının tesliminin gerçekleştirilmesinden itibaren, işin kesin kabulüne kadar meydana gelebilecek ve kullanım hatasından kaynaklanmayan eksik/kusurların giderilmesi, TOKİ'ye aittir. Ayrıca yeni hizmet binaları ve tesislere ait onaylı tüm uygulama projelerinin (mimari, statik, altyapı, tesisat, elektrik ve peyzaj) birer takımı (yüklenici firma ile yapılan sözleşmenin bir suretini sözleşmenin imzalanmasına müteakip) BAŞBAKANLIK ve/veya OGM'ye gönderilecektir. Bu araziler üzerinde yapılacak yeni hizmet binaları için sonradan ortaya çıkabilecek inşaat veya imalat ihtiyaçları TOKİ tarafından Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümleri içinde kalmak ve işin gerçekleşme bedeline yansıtılmak suretiyle yapılacaktır.

e- TOKİ tarafından BAŞBAKANLIK ve/veya OGM'nin ihtiyaçları için yaptırılan yeni hizmet binaları ve tesislerin, yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, as-build projeleri, yüklenici sözleşme sureti, kullanılan malzemelerin garanti belgeleri, geçici kabul belgesi vb. belgelerden, istenilen suretler, "Devir-Teslim Tutanağı"nın imzalanmasından itibaren bir ay içerisinde BAŞBAKANLIK ve/veya OGM'ye teslim edilecektir.

U

7

6/8

9

9.2 B

8

12

13

f- BAŞBAKANLIK hizmet binası ve tesisler için ilave alanlara ihtiyaç duyulması ve bu alanların TOKİ tarafından temin edilmesi halinde bu alanlarla ilgili gerekli iş ve işlemler TOKİ' ce yapılacak olup bu alanlar da işbu protokole konu olacaktır.

g- TOKİ tarafından, BAŞBAKANLIK ve OGM adına yapılacak olan Hizmet Binalarının inşaatlarına eş zamanlı olarak başlanılacaktır. Ayrıca, bu protokol kapsamında bulunan OGM için yapılacak hizmet evleri (lojman) ve sosyal tesislerinin (kreş, cami, spor salonu, misafirhane vb.) yapım işleri ivedi olarak yapılacaktır.

h- OGM' nin hizmetlerini yürüteceği geçici binaların kiralanmasına dair kira tespiti ekspertiz işlemleri ve buna dair oluşacak giderler TOKİ tarafından ödenerek iş bu Protokol'ün (7)'nci maddesinde belirlenen esaslarda mahsup ve/veya ödemeye konu edilecektir.

i- OGM' nin hizmetini yürüteceği geçici binalara taşınması sonucunda oluşacak her türlü taşıma bedelleri yükleniciye TOKİ tarafından ödenecek ve iş bu Protokol'ün (7)'nci maddesinde belirlenen esaslarda mahsup ve/veya ödemeye konu edilecektir.

j- OGM' nin hizmetini yürüteceği geçici binaların malikleri ile yapılacak kira sözleşmesine sadece kira bedelinin ödenmesinde taraf olacak ve kira bedeli TOKİ tarafından binaların maliklerine ödenecek ve iş bu Protokol'ün (7)'nci maddesinde belirlenen esaslarda mahsup ve/veya ödemeye konu edilecektir.

MADDE-10 : GENEL HÜKÜMLER :

a- TOKİ tarafından kimlik bilgileri BAŞBAKANLIK' a bildirilen personelden (proje müdürü, şantiye şefi, ustalar, işçiler vb) BAŞBAKANLIK tarafından uygun görülenler, yeni hizmet binaları ve tesislerin inşaatı işlerinde çalışabilecektir.

b- Bu protokol kapsamında, TOKİ tarafından yaptırılacak hizmet binaları ve tesislerin ihalesinde, BAŞBAKANLIK ve/veya OGM tarafından onaylanmış uygulama projesi ve uygulama projesine uygun olarak hazırlanmış mahal listelerine göre ihale yapılacak, inşaat aşamasında, teknik zorunluluktan kaynaklı proje değişiklikleri için BAŞBAKANLIK ve/veya OGM' nin görüş ve onayı alınacaktır.

c- TOKİ yapım ihale prosedürünü ihale eki proje, mahal listeleri ve şartnameleri OGM ve BAŞBAKANLIK tarafından onaylanmasını müteakip başlatacağıdır. İnşaatını bünyesine girecek malzemelerin cins ve renk seçimi, proje sözleşme ve mahal listesine uygun olarak TOKİ tarafından yapılacaktır.

MADDE-11 : SÜRE UZATIMI VERİLEBİLECEK HUSUSLAR :

Aşağıda hallerin vukuunda protokolde belirtilen süreler ile ilgili süre uzatımı verilir.

- BAŞBAKANLIK ve/veya OGM' nin sebebiyet verdiği hallerde,
- Resmî Kuruluşlarca tevsik ve tasdik edilmesi şartıyla olağanüstü tabiat hadiselerinde,
- Yasal grev ve bulaşıcı hastalıklar vukuunda,
- Sıkı yönetim, olağanüstü hal, kısmi ve genel seferberlik ilanı hallerinde,
- Diğer Yasal Mevzuattan kaynaklanan gecikmeler halinde (4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinde belirtilen hallerin vukuunda),
- Ayrıca, yukarıda açıklanan hususlar ile bunların dışında başlangıçta öngörülemeyen durumlarda, protokol konusu işleri sonuçlandırmak üzere süre uzatımı verilebilir.

Ayrıca bu nedenlerin ortaya çıktığı tarihten itibaren 10 (on) takvim günü içerisinde TOKİ, BAŞBAKANLIK ve/veya OGM' den süre uzatım talebinde bulunacak olup, BAŞBAKANLIK ve/veya OGM tarafından da bu talebe 10 takvim günü içerisinde cevap verilecektir.

Handwritten signatures and initials at the bottom of the page, including a large signature on the right and several smaller ones below it.

MADDE-12: İHALE YETKİSİ:

Bu protokol konusu yeni hizmet binaları ve tesislerin inşaatı, imar vb. işler ile ilgili yapılabilecek ihaleler için TOKİ yetkili ve sorumlu olup, bu işlemlerde, BAŞBAKANLIK ve/veya OGM muhatabı TOKİ'dir ve süreç içerisinde ihtiyaca binaen; BAŞBAKANLIK ve/veya OGM bilgilendirilecektir.

MADDE-13: İHTİLAFLARIN HALLİ:

Bu Protokolün uygulanmasından doğan aksaklıklar ve Protokolde yapılması istenen değişikliklerin çözümünden, BAŞBAKANLIK ve/veya OGM ve TOKİ sorumludur. Protokolün uygulanması sırasında doğabilecek anlaşmazlıkların öncelikle taraflarca anlaşma suretiyle giderilmesi esas olup; 60 takvim günü içerisinde anlaşma sağlanamaması halinde ANKARA Mahkemeleri ve İcra Daireleri yetkilidir.

MADDE-14 : EK PROTOKOL YAPILMASI :

Protokolde yer almayan, sonradan ihtiyaç duyulan hususlar veya uygulamaya yönelik işlemlere ilişkin olarak, ihtiyaçların giderilmesine yönelik taraflarca gerek görüldüğünde ek protokoller yapılabilecektir. Düzenlenecek bu EK protokoller, iş bu protokolün ayrılmaz parçası haline gelir.

MADDE-15 :

Protokolde yer alan hususlardaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi ile kesin kabuller, İfraz ve Hazine adına devir işlemleri yapıldıktan sonra sağlanacak mahsuplaşma sonucunda karşılıklı mutabakat ile yürürlükten kalkar.

MADDE-16 :

İşbu Protokol alt maddeleri dahil olmak üzere 16 (onaltı) maddeden ibaret olup, taraflar arasında varılan mutabakat gereğince 28..02/2012 tarihinde 3 (üç) nüsha olarak imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

BAŞBAKANLIK
Adına

ORMAN GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ
Adına

TOKİ BAŞKANLIĞI
Adına

Ozer KONTOĞLU
Mütezar Yardımcısı

Mustafa KURTULMUŞLU
Genel Müdür

Ahmet Haluk KARABEL
Başkan

10

